

Toto je věčný život

Christian Briem

Toto je věčný život

Výklad Prvního Janova dopisu

Christian Briem

Přeloženo z německého originálu „Das ist das ewige Leben“.
© 2012, Christliche Schriftenverbreitung, Hückeswagen.

ŠÍŘENÍ PÍSMÁ SVATÉHO

Nabočany 19
538 62 Hrochův Týnec

www.sirenipismasvateho.cz
info@sirenipismasvateho.cz

1. vydání - 2024

Poznámka:

Text Prvního Janova dopisu je přeložen z německého elberfeldského překladu s přihlédnutím k novodobým českým překladům, ostatní citáty z Bible buď rovněž tak (často s poznámkou – přel.), nebo jsou uvedeny podle Kralické bible.

Při překladu byla velká písmena u spojení „svaté Písmo“ a „Písmo svaté“ použita ve shodě s novodobými překlady i pravidly pravopisu. Poněvadž „Slovo“ v Janu 1 a „Slovo života“ v 1. Janově 1 se vztahují na Božího Syna, je v nich použito velké písmeno. U výrazu Boží slovo (=Bible) je užíváno malé písmeno „s“. Velké písmeno je použito jen výjimečně tam, kde výraz slovo stojí samostatně a mohla by vzniknout nejasnost. Zde však bylo nutné řídit se „citem“, a proto prosíme čtenáře, aby prominul, když shledá, že v tom, nebo i v nějaké jiné věci, došlo k chybě.

Obsah

Úvod	18
Historické poznámky	18
Bludy	18
Znaky nového života	19
Jak Jan mluví	20
Přehled a členění	22
S Bohem ve světle – (1. J. 1,1 - 2,2)	24
Společenství s božskými Osobami	24
Co bylo od počátku – (1,1).....	24
Počátek stvoření	25
Počátek bez počátku	25
Počátek služby Pána Ježíše	25
Počátek křesťanství	26
Žádný vývoj.....	27
Slovo života.....	28
Textová zvláštnost > <i>užití časů</i>	29
Zjevení života – (1,2)	31
Kristus – věčný život	31
Dvojí Boží úmysl.....	32
Zvěstování života – (1,2 - 3a)	33
Apoštolské společenství – (1,3b)	34
Předpoklady pro společenství s Bohem	35
Společenství s Otcem a Synem	36
Plná radost – (1,4)	38
Zvěst – (1,5)	38
Slyšeli od Krista	39
Obsah zvěsti	39
Boží přirozenost: světlo	40

Textová zvláštnost > <i>reciproké věty</i>	41
Světlo v Pánu	42
Bůh přezkušuje vyznání	42
Chodit ve tmě – (1,6)	43
Textová zvláštnost > <i>podmínkové věty</i>	43
Chodit ve světle – (1,7)	45
Kde chodíme	46
Společenství mezi sebou	48
Očištění od všeho hříchu	49
Nemáme žádný hřích? – (1,8)	52
Co znamená ›hřích‹	52
Sebeklam	53
Pravda v nás není	54
Odpuštění skrze vyznání hříchů – (1,9)	54
O vyznávání	55
Věrný a spravedlivý	56
Věčné odpuštění hříchů	57
Časné odpuštění hříchů	58
Nezhřešili jsme? – (1,10)	60
Zastánce/Přímluvce, Správce/ u Otce	61
Varování před hřešením – (2,1a)	61
›Děti‹	61
Důvod pro varování	62
Otcova starostlivost – (2,1b)	63
Hřích jako jednorázové, osobní jednání	63
Máme Zastánce	64
Služba Zastánce	65
Osoba Zastánce	66
Smíření za hříchy – (2,2)	67
Smíření není odpuštění	69

Smíření za celý svět	70
Znaky života z Boha – (1. J. 2,3-11)	73
Nový oddíl – členění a úvod	73
Poslušnost – zdroj požehnání – (2,3).....	74
Zachovávat Jeho příkazy	76
Znát Boha	77
Textová zvláštnost > <i>znát – vědět</i>	78
Čím se zjevují ›Ihášik‹ – (2,4)	79
„V tomto pravda není“	79
Boží láska – dokonaná – (2,5a)	81
Textová zvláštnost > <i>objektivní, subjektivní genitiv</i>	81
Být v NĚM – (2,5b).....	83
Zůstávat V NĚM – (2,6).....	84
Kristus – dokonalé měřítko.....	85
Láska k bratrům	86
Starý příkaz – (2,7).....	86
Nový příkaz – (2,8).....	88
Jak pomíjí temnota	89
Když někdo nenávidí svého bratra – (2,9)	91
Když milujeme svého bratra – (2,10).....	93
Ještě jednou: Nenávist k bratrovi a její následky – (2,11)	95
Boží spravedlivý soud	95
Temnota na věčnost	96
Boží rodina – výsady a nebezpečí – (1. J. 2,12-27)	98
Členění oddílu.....	98
Sestupné pořadí	99
Rozdělení na tři.....	99
Odpuštění hříchů – (2,12).....	100
Jen pro ›dětí‹	100
Pro Jeho jméno.....	101

Pevný základ	102
Odpuštění hříchů ve Starém zákoně	103
›Otcové« – (2,13a)	104
›Mladíci« – (2,13b)	106
Textová zvláštnost > <i>zlý, špatný</i>	107
›Děcka« – (2,14a)	107
Podruhé: ›Otcové« – (2,14b)	109
Podruhé: ›Mladíci« – (2,14c)	110
Boží slovo – zdroj síly	111
Láska ke světu – (2,15a)	112
Textová zvláštnost > <i>svět</i>	113
Co je svět	113
Dva světy – (2,15b)	115
Elementy (prvky) světa – (2,16)	117
Konec světa – (2,17a)	119
Zůstat na věčnost – (2,17b)	120
Podruhé: ›Děcka«	121
Poslední hodina – (2,18)	122
Mnozí antikristové	123
Duch Antikrista	124
Doba konce	124
Ne z nás – (2,19)	125
Pomazání – (2,20)	128
Vědět pravdu – (2,21)	130
Kristus – test pravdy	132
Lhář – (2,22)	132
Antikrist	133
Mít Otce – (2,23)	134
Být ochráněni Božím slovem – (2,24)	135
Zaslíbení věčného života – (2,25)	137

Varování před svůdci – (2,26).....	138
Božský Učitel – (2,27)	139
Spravedlnost – znak Božích dětí – (1. J. 2,28 - 3,10)	142
Zůstávat v Kristu – (2,28).....	142
Zahanbení při Jeho příchodu	144
Zjevení – příchod Pána	144
Působit spravedlnost – (2,29).....	146
Co znamená „činit spravedlnost“?	147
Narozen z Boha.....	149
Otcova láska – (3,1a)	149
Proč nám svět nerozumí – (3,1b)	152
Co budeme	153
Co jsme – (3,2a).....	153
Ještě se neukázalo – (3,2b).....	154
JEMU podobní – (3,2c)	155
Posvěcující naděje – (3,3).....	158
„Činit hřích“ – (3,4)	159
O odnětí hříchů – (3,5a)	161
Kristus – bez hříchu – (3,5b).....	162
Dvě rozdílné rodiny	164
První protiklad: v Kristu – bez Krista – (3,6)	164
V Kristu	165
Bez Krista	166
Druhý protiklad: činit spravedlnost – činit hřích – (3,7).....	164
Spravedlivý, jako On je spravedlivý	167
Z ďábla – (3,8a)	168
Zmaření skutků ďábla – (3,8b).....	169
Třetí protiklad: Děti Boží – děti ďábla	170
Narození z Boha – (3,9)	170

Děti ďábla – (3,10)	173
Láska – znak Božích dětí – (1. J. 3,11 - 23)	177
Bratrská láska	177
Dřívější příkaz – (3,11)	177
Nenávist – nikoli láska – (3,12-13).....	179
Život nebo smrt? – (3,14)	181
Vrah lidí – (3,15)	183
Kristova láska – měřítko pro naši lásku – (3,16)	185
Textová zvláštnost > život.....	186
Jak daleko má jít láska	187
Selhání v menších zkouškách – (3,17)	188
Milovat v skutku a pravdě – (3,18)	190
Důvěra k Bohu	191
„Z pravdy“ – (3,19)	192
Jak před Bohem přesvědčíme svá srdce.....	193
Jestliže nás naše srdce odsuzuje – (3,20)	194
Jestliže nás naše srdce neodsuzuje – (3,21).....	196
Vyslyšení modliteb – ne bez podmínek – (3,22).....	196
Zvláštní Boží příkaz – (3,23)	198
Boží přebývání v nás – naše přebývání v Bohu – (1. J. 3,24 - 5,5)	201
Úvod	201
Ještě jednou příkazy – (3,24).....	201
Dvojnásobné požehnání	203
Dar Ducha Svatého	204
Duch pravdy a duch bludu.....	205
Varování před zlými duchy – (4,1a).....	206
Falešní proroci – (4,1b).....	208
Ježíš Kristus – přišlý v těle – (4,2)	210
Co znamená ›duch‹?	210
›Přišlý v těle‹ – co to je?	211

Duch Antikrista – již je ve světě – (4,3).....	212
Druhý zkušební kámen: apoštolské učení	214
Jak Boží děti vítězí – (4,4)	214
Duch světa – (4,5)	215
Apoštolské „My“ – (4,6)	217
Popírání – charakterový rys Satana	218
Poslední protiklad	219
Bůh je láska	220
Tři zdůvodnění bratrské lásky – (4,7)	221
Láska – původ v Bohu	221
Poznávat Boha	222
Láska – základní Boží rys – (4,8)	223
›Bůh‹ – ne ›Otec‹	224
Boží podstata	225
Zjevení Boží lásky	226
Život skrze Syna – (4,9)	226
„K nám“	227
Jednorozený	227
Poslání	228
Život pro mrtvé	229
Jednání mimo nás	230
Smíření pro provinilé – (4,10)	230
Vykonávání Boží lásky skrze nás – (4,11)	231
Neviditelný Bůh – (4,12a)	233
Bůh se stává viditelným – (4,12b)	235
Společenství s Bohem – (4,13)	237
Svědectví a vyznání	239
Spasitel světa – (4,14)	239
Kristovo synovství	240

Univerzální okruh	240
Přiznání se Synu Božímu – (4,15).....	241
Zůstávat v lásce – (4,16)	242
Smělost v den soudu – (4,17)	244
Další cíl Boží lásky	245
Podobni Kristu, Soudci.....	246
Žádný soud pro Boží děti	246
Žádná bázeň v lásce – (4,18)	249
Ještě jednou: bratrská láska	250
Proč milujeme – (4,19)	250
Poslední „test“ – (4,20)	251
Naposledy „příkaz“ – (4,21).....	253
Kdo je můj bratr? – (5,1).....	254
Ježíš – /ten/ Kristus	255
Nebezpečí pro bratrskou lásku.....	256
Obrácený test – (5,2)	257
Ne těžké příkazy – (5,3)	259
Přemáhat svět	261
Tři nepřátelé – (5,4).....	261
Přirozenost a zásada pro přemáhání.....	262
Osoba pro přemáhání – (5,5)	263
Boží svědectví – (1. J. 5,6 - 12)	266
Jak Kristus přišel – (5,6ab)	266
Skrze vodu a krev – (5,6a)	267
Požehnané výsledky Kristovy smrti – (5,6b).....	268
Očištění.....	269
Smíření.....	269
Duch vydává svědectví – (5,6c)	271
Tři svědkové – (5,7.8)	272

Souhrn	273
Boží svědectví o Jeho Synu – (5,9)	273
Věřit v Syna – (5,10a)	275
Textová zvláštnost: > <i>věřit v</i>	275
Nevěřit Bohu – (5,10b)	276
Bůh dává věčný život – (5,11)	278
Život v Synu	279
Mít Syna – (5,12)	281
Život víry – (1. J. 5,13 - 17)	283
Cena psaného Slova – (5,13)	283
Smělost v modlitbě – (5,14)	285
Prosit podle Jeho vůle	287
Bůh „slyší“ – (5,15)	287
Modlitba za bratra – (5,16-17)	290
Hřích k smrti	290
Uzdravení pro bratra	292
Summa summarum – (1. J. 5,18 - 21)	294
Nová přirozenost – její podstata – (5,18)	294
Nová přirozenost – její původ – (5,19)	296
Nová přirozenost – její předmět – (5,20)	297
Poznat toho pravého	297
Být v tom pravém	298
Syn – živá, božská Osoba	299
Neočekávané varování – (5,21)	300

Úvod

SPISY APOŠTOLA JANA vždy měly pro Boží děti zvláštní přitažlivost. Na jedné straně jistě proto, že tyto dokumenty se na ně obracejí přímo jako na *Boží rodinu*. Na druhé straně však – a to má asi ještě větší váhu – v nich vidí *Osobu Pána Ježíše* přivedenou bezprostředně před sebe tak, jako v žádné jiné části Nového zákona. Obojí najdeme potvrzeno v Prvním Janově dopisu, jehož studiu se nyní chceme s Boží pomocí věnovat. Obojí je také uzpůsobeno k tomu, aby nás naplnilo nevýslovným štěstím.

Historické poznámky

Stejně jako Dopis Židům se ani tento Dopis neobrací na nějaké místní shromáždění a také zde není zmíněn žádný autor. Ale jeho jazykovou a myšlenkovou příbuznost se čtvrtým Evangeliiem je sotva možné přehlédnout, takže můžeme vycházet z toho, že obě knihy jistě mají téhož lidského autora: Jana. To je ostatně potvrzeno také Polycarpem, jedním z nejstarších církevních otců, jenž ještě znal Jana osobně a jemu tento Dopis připisuje. V jednom ze svých spisů cituje téměř slovo za slovem třetí verš 4. kapitoly. Také jeho žák Ireneus, vícekrát uvádí tento Dopis a nazývá Jana jeho pisatelem.

Přitom muselo být Evangelium napsáno *před* Dopisem. Neboť mnohé v Prvním dopisu by adresátům muselo být nesrozumitelné, kdyby jim ještě Evangelium nebylo známé. Dnes se všeobecně má za to, že První dopis vznikl kolem roku 90 po Kristu, ale před Zjevením, jehož vznik je datován do roku 96 po Kristu. Z toho je také vidět, že apoštol Jan byl posledním ještě žijícím apoštolem a že jeho spisy jsou ty nejpozdější spisy Nového zákona, a tím uzavírají kánon svatých Písem. Pomyšlení, že apoštol Pavel už asi dvacet let dlel u svého Pána v nebi, než nakonec i Jan sáhl k peru, aby napsal své Evangelium a ještě o několik let později i tento Dopis, se nás jistě dotýká a naplňuje nás vážností.

Bludy

Pán nechal Svého služebníka Jana dožít téměř konce prvního křesťanského století, a tím i doby, ve které mladé Shromáždění (Církev) ohrožovala vážná nebezpečí. Už krátce po smrti apoštola Pavla, asi kolem roku 67 po Kristu,

vyvstala mezi křesťany – zvláště mezi křesťany v Malé Asii – sekta, která později byla známá jako ›gnostikové‹. Vůdcové této sekty si osobovali mít vyšší známost (řecky: *gnósis*) o Bohu, než prosté Boží děti. Odtud označení ›gnostikové‹. Ponechávali sice nejprve křesťanství stát jako výchozí bod, jako elementární věc, ale tvrdili, že mezitím obdrželi nové světlo, skrze které jsou uvedeni do stavu rozvíjet křesťanství dále. Pro prosté, nevzdělané rybáře prý na začátku bylo zcela dobré, avšak nyní že je zastaralé a musí být přizpůsobeno novým poznatkům.

Zvláště šířili – a to činilo to hnutí pro mladou Boží rodinu tak krajně nebezpečným – nové myšlenky o Ježíšovi. Zde se nemusíme zabývat těmi falešnými představami podrobně. Stačí vědět, že ›gnostikové‹ netvořili žádnou v sobě uzavřenou, jednotnou skupinu, nýbrž rozvíjeli se ve více směrech. Jedni popírali Ježíšovo pravé lidství, druhí Jeho pravé božství, a opět jiní možnost, že Ježíš může v *jedné* Osobě vlastnit *obě* přirozenosti. Je zahanbujiící, když musíme poznamenat, že tyto bludy o Ježíšově Osobě se zachovaly v křesťanstvu až dodnes a našly velké rozšíření.

To, že starý apoštol Jan při psaní svého Dopisu má v zorném poli tyto bludaře, které pranýřuje jako ›antikristy‹ a ›falešné proroky‹ (kap. 2,18; 4,1), ozřejmuje jedna věta z druhé kapitoly Dopisu: „Toto jsem vám napsal vzhledem k těm, kteří vás svádějí.“ (kap. 2,26) Naplní nás obdivem a hlubokou radostí, když budeme mít příležitost vidět, jakým božským způsobem se pisatel staví proti těmto nebezpečím a bludům.

Znaky nového života

Ale nevěřící vůdcové se nejenom domýšleli, že mají vyšší poznání o Bohu než prostí, neučení věřící, nýbrž také pochybovali, že tito vůbec mají věčný život. To je důvod pro to, že apoštol v rozsáhlých částech svého Dopisu podrobně popisuje *znaky nového života*. Chce především upevnit věřící v jistotě věčného života, zároveň ale také odhalit podvodníky, kteří se sice chlubil vysokým křesťanským vyznáním, ale nepatřili k rodině Božích dětí. A tak říká Božím dětem: „Toto jsem vám psal, abyste věděli, že máte věčný život, kteří věříte ve jméno Syna Božího.“ (kap. 5,13)

Podobný úmysl udává apoštol Jan pro své Evangelium: „Tato /znamení/ však jsou zapsána, abyste uvěřili, že Ježíš je Kristus, Syn Boží, a abyste věřice, měli život v jeho jménu.“ (Jan 20,31) Tím jsou jasné také cíle obou knih:

Evangelium bylo napsáno, aby lidé *věřili*, že Ježíš je Kristus, Boží Syn, a aby tímto způsobem obdrželi život. Dopis naproti tomu byl napsán, aby Boží děti, které už uvěřily ve jméno Božího Syna, *věděly*, že mají věčný život.

Když jsme právě mluvili o znacích věčného života, tu i zde je rozdíl mezi Evangeliem a Prvním dopisem Jana. V Evangeliu je *Kristus sám* dokonalým zjevením věčného života. I Dopis před nás staví Krista jako věčný život, který byl u Otce a nám byl zjeven. Ale zde to je více Kristus, život, *v nás* jako život v Kristu, ačkoli vztahy mezi oběma tu ustavičně jsou. Kristus osobně je dokonalým vyjádřením života, který máme. Když tedy chceme vědět, jaký život vlastně máme, musíme hledět na Krista; a když v Něm vidíme všechny ty vzácné rysy, pak můžeme šťastně říci: „To je *můj* život.“ Nekonečná milost! Ano, Kristus je náš život, a tento život v nás bude – ať už v porovnání jakkoli slabě – zjevoval tytéž charakterové rysy, které byly vidět v Něm.

Tento život je základem styku mezi lidmi a Bohem. Výkladu tohoto požehnaného předmětu je v tomto Dopisu vyhrazeno velké místo. Přesto základní myšlenka je tato: „A toto jest svědectví to, že Bůh nám dal věčný život, a tento život je v jeho Synu.“ (kap. 5,11) *Jakým způsobem* člověk dojde k vlastnictví věčného života, není předmětem Dopisu, nýbrž Evangelia.

Jak Jan mluví

Jan používá krajně *jednoduchou řeč*. Vystačí si s nejjednoduššími slovy a větami, a přesto jimi vyslovuje ty nejhlubší pravdy. Příkladů toho najdeme v tomto Dopisu dostatek – příkladů, které nás také ihned přivedou k uvědomění si hranic našich schopností chápání.

Pro Jana je typický *abstraktní způsob mluvení*. Představuje podstatu nějaké věci, říká, co ona skutečně je, co je před Bohem. Vedlejší vlivy, které by mohly obraz zkazit, nebere v úvahu. V tom spočívá velké požehnání. Pisatel těchto řádků často děkoval Bohu za to, že Duch Svatý dal pravdu skrze Jana v této abstraktní formě. Tak jsme v stavu, neovlivnění svým selháním a svou nedostatečností, poznávat, co je nějaká pravda sama v sobě, co nějaké požehnání skutečně je. Ten, kdo tento abstraktní způsob nahlížení Prvního Janova Dopisu nepřijme, bude mít velkou potíž Dopisu vůbec rozumět. Z abstraktních výpovědí se mohou a budou odvozovat napomenutí, ale to, co je

představeno, není samo napomenutí, nýbrž nezměnitelná skutečnost.¹

Janova služba se od základu liší od služby apoštola Pavla a od služby ostatních pisatelů Dopisů Nového zákona.

Pavel mluví o křesťanském postavení, o nebeských vztazích Božího Shromáždění (Církve), o křesťanské odpovědnosti. Ukazuje Krista více v Jeho *oficiálních* slávách, ukazuje Ho jako předmět věčné Boží rady.

Jakub je použit k tomu, aby nám popsal obraz zvláštního a abnormálního stavu křesťanů uprostřed židovství – stavu, který Bůh – viděno historicky – s trpělivostí snášel až do zničení Jeruzaléma v roce 70.

Petr provádí křesťanské cizince z Izraele jako účastníky nebeského povolání pouští. Vyučuje nás o přítomné Boží vládě vzhledem k Jeho dětem a ke světu.

Juda trvá na svaté energii v zatemňujícím se stavu křesťanstva, které rychle běží k odpadnutí.

Jan má téma, které je vyvýšeno nad všechna ostatní: věčný život v Božím Synu – život, který byl udělen Božím dětem. Rozvíjí božské vztahy Boží rodiny a zvláštní výsady, které jsou vlastní dětem této rodiny. Jan mluví o *osobních* slávách Krista.

Pavel píše *Shromáždění (Církvi)*, Petr obráceným z *Izraele*, Jakub *dvacíti pokolením*, Juda *svatým*, Jan *světu* (Evangelium) a *rodině* Božích dětí (Dopis).

Těchto pět pisatelů Dopisů nám může připomenout pět sloupů, které nesly oponu – obraz Krista – u vchodu do stánku shromáždění (2. M. 26,37).

První Janův dopis je v mnohém směru hlubší než ostatní inspirované Dopisy Nového zákona. Začíná přímo Kristem a končí Jím.

¹ Slovo *abstraktní* dle slovníku cizích slov znamená: pomyslný, neskutečný, pojmově odtažitý, odtržený od skutečnosti, vytvořený abstrakcí, obecný, nenázorný.

Někdy se pro vyjádření uvedeného způsobu vyjadřování používá slovo *zásadní*. Jedno vysvětlení bylo podáno na příkladu „bílé kávy“: Je to směs mléka, které je bílé, a kávy, která je černá. Ale „bílá káva“ má hnědou barvu. Abstraktně (nebo zásadně) mluvíme o kávě jako o černé a o mléku jako o bílém, ačkoli před očima máme hnědou „bílou kávu“. (p. p.)

Přehled a členění

Nalézt pro První Janův Dopis jasné členění bylo vždy pociťováno jako těžkost. Mnozí vykladači dokonce mínili, že Dopis vůbec nemá logické souvislosti, které by bylo možné rozumně členit. A když se přece pokusili o členění, tu byl výsledek pokaždé jiný. Pisateli v každém případě nejsou z těch mnohých vykladačů známi dva, kteří by nabízeli totéž členění. Všechny předložené přehledy mají jistě něco do sebe a dokazují alespoň jedno: Dopis vykazuje textovou souvislost, kterou je možné členit podle různých hledisek.

Je pravda, že Dopis skýtá mnoho podrobností a odbočení, jejichž souvislost a důvod není vždy snadné poznat. Pokusy o členění jsou také ztíženy, když nepoznáme, že se ve skutečnosti tu a tam jedná o větší nebo menší vsuvky. Tak například celý oddíl ve 2. kapitole od verše 12 až do verše 27 včetně představuje jednu jedinou myšlenkovou vsuvku. Když ji vypustíme, stane se struktura textu mnohem zřetelnější.

Pro naši práci nám má jakoby „vrchní obal“ posloužit toto rozdělení Dopisu:

Bůh jako *světlo* (kapitoly 1 a 2),

Bůh jako *láska* (kapitola 3 až kapitola 5,5),

Bůh jako *život* (kapitola 5,6 do konce Dopisu).

Když říkám „vrchní obal“, tu tím mám na mysli, že to představuje nejhrubší rastr pro členění Dopisu, pod kterým ale leží ještě jiné, jemnější struktury, které bych chtěl ukázat vždy na začátku nového velkého oddílu.

V průběhu úvah a vysvětlení se čtenář tu a tam setká s nadpisem >Textová zvláštnost<. Zde mají být nabízeny pohledy na sílu výrazů a přesnost řeckého textu Nového zákona. Musíme totiž vždy mít na paměti, že jen řecký text byl slovo za slovem Bohem inspirován či vdechnut (1. Kor. 2,13; 2. Tim. 3,16), nikoli nějaký jakkoli dobrý překlad. Přirozeně že i ten je Božím slovem, ale slovní inspirace se vztahuje jen na podkladový text v originálním jazyce. Řečtina je mocný jazyk a svou sílu dokazuje zvláště v používání různých *časů* u sloves, v používání *členu* a v používání *předložek*. Jsou místa, kde řecký text vykazuje v tomto ohledu zajímavé zvláštnosti a činí zřetelnými souvislosti, které českému čtenáři všeobecně zůstanou skryté, které ale nezřídka mají význam pro správné porozumění textu. Přáním pisatele je čtenáři je přiblížit. Tyto vysvětlivky představují *vsuvky*, které jsou umístěny v hlavním textu úvahy a jsou vyznačeny odsunutím vpravo.

Kéž tedy Pán vloží Své bohaté požehnání na zaměstnávání se s touto vzácnou částí Božího slova! Kéž nás to vede k velebení Toho, jehož lásce, jdoucí až do smrti, vděčíme za vše!

S Bohem ve světle

1. Janův 1,1 – 2,2

PRVNÍ VELKÝ ODDÍL v tomto Dopisu zahrnuje první kapitolu a dva první verše druhé kapitoly. Tato část obsahuje prakticky celé učení Dopisu. Jsou rozvinuty tři velké pravdy:

- *božský život*, který je člověku udělen, a naše uvedení do společenství s Otcem a Synem v moci tohoto života (kap. 1,1-4) >> **›společenství s božskými Osobami‹**;
- *Přirozenost Boha*, s nímž jsme ve společenství (kap. 1,5-10) >> **›zvěst‹**;
- *Prostředky*, které jsou Bohem zřízeny, aby nás udržovaly ve společenství (kap. 2,1.2) >> **›Zastánce u Otce‹**.

Společenství s božskými Osobami

Bez udání poukazu na autora Dopisu nebo adresáty, začíná tento Janův dopis bezprostředně *Kristem*. Osoba Božího Syna stojí tak vyvýšená před očima pisatele, že on sám úplně ustupuje do pozadí.

Také se zdá, že vzhledem k vznešenosti a vážnosti předmětu není čas vyměnit si obvyklé pozdravy: ›Poslední hodina‹ už začala a už povstalo mnoho antikristů (kap. 2). Byla to vskutku *poslední zvěst* Boží rodině, a čas naléhal.

Co bylo od počátku – (1. J. 1,1)

„Co bylo od počátku, co jsme slyšeli, co jsme viděli svýma očima, co jsme spatřovali a čeho se naše ruce dotýkaly, ohledně Slova života“
(1. J. 1,1)

Sotva bude možné najít v celém Novém zákoně oddíl, který je bohatší a hlubší na pravdu než první verše tohoto Dopisu. Pojednávají, smíme-li to takto vyjádřit, o vlastním „jádro“ křesťanství.

Jan, který „zůstal“ jako poslední z apoštolů (Jan 21,22.23), hledí ve svém Dopisu zpět na určitý *počátek*; a my se můžeme ptát, proč to dělá a co tím má na mysli, když k tomu také své Evangelium uvádí slovy: „Na počátku“. Začneme u druhé otázky.

Když se ve svatém Písmu mluví o ›počátku‹, je tím zpravidla označen počátek nějakého zvláštního období, které má význam pro Boží cesty s lidmi. V tomto směru nalézáme v Písmu hlavně **čtyři počátky**, a musíme je od sebe dobře rozlišovat.

Počátek stvoření

Bible, Boží slovo, začíná vznešenými, jako do skály vytesanými slovy: „*Na počátku* stvořil Bůh nebesa a zemi.“ (1. M. 1,1) To je začátek *stvoření*, začátek času. Jak daleko v minulosti tento počátek leží, nedokáže nikdo říci. Od té doby mohly uplynout miliardy let.

Jedno je však pevné: Byl to Bůh, který povolal vesmír v jsoucnost, viditelný jakož i neviditelný svět. On sám tu byl předtím.

Počátek bez počátku

Na začátku Janova evangelia slyšíme, jak už bylo poznamenáno, rovněž o jednom začátku; ten však leží ještě daleko před počátkem stvoření: „*Na počátku* bylo Slovo, a to Slovo bylo u Boha, a to Slovo byl Bůh. Toto (nebo: On) bylo na *počátku* u Boha.“ (verše 1.2) Vpravdě to je počátek bez počátku, počátek bez času.

Obě použitá slova znějí sice v 1. Mojžíšově 1 a v Janu 1 v češtině naprosto stejně: „na počátku“. V řečtině však vykazuje výraz v Janu 1 jednu zvláštnost. Před slovem ›počátek‹ chybí člen. Je tam prostě jen „na počátku“, nikoli „na /tom/ počátku“. To ozřejmuje, že se neukazuje na nějaký určitý, pevný časový bod. Pak by tam bezpodmínečně musel být člen.

Nikoli, tak daleko, jak jen můžeme jít ve svých myšlenkách do minulé věčnosti, ať kamkoli položíme ten bod – to ›Slovo‹ bylo tu. Dříve než něco začalo, *byl* On, byl Syn „u Boha“. Všechno bylo stvořeno skrze to ›Slovo‹, to ›Slovo‹ ale je bez počátku, je věčné. Bůh jediný má v Sobě samém věčnou existenci, a „to Slovo *byl* Bůh“.

Počátek služby Pána Ježíše

O třetím počátku se zmiňuji spíše zběžně a více kvůli úplnosti. Markovo evangelium začíná slovy: „*Počátek* Evangelia Ježíše Krista, Syna Božího.“ Zde máme počátek *služby* Pána Ježíše, počátek kázání evangelia skrze Božího Syna.

O něco dále zpět jde Lukáš, když na začátku svého Evangelia mluví o takových lidech, kteří „*od počátku* byli očití svědkové a služebníci slova“ (Luk. 1,2).

Počátek křesťanství

Začátek Prvního Janova dopisu má mnohé společného s Lukášem 1: „Co bylo *od počátku*, co jsme slyšeli, co jsme viděli svýma očima, co jsme spatřovali a čeho se naše ruce dotýkaly, ohledně Slova života.“

Je nám nápadné, že Jan neříká: „*Kdo* byl od počátku“, nýbrž: „*Co*...“ Ale protože věc, o které mluví, přivádí do spojení se „Slovem života“, s Kristem, můžeme vycházet z toho, že popisuje *počátek křesťanství v Osobě Krista*. Náš Dopis začíná obdivuhodnou skutečností z Jana 1, verše 14: „A to Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi (a viděli jsme jeho slávu, slávu jako jednorozeného od Otce) plné milosti a pravdy.“

Výraz ›*od počátku*‹ (jiný než ›na počátku‹) má u Jana zvláštní význam. V jeho Dopisech se vyskytuje ne méně než osmkrát. Je vždy používán, aby ukázal *zjevení* nějaké osoby nebo věci, o které se mluví, ať je dobrá nebo zlá. Pohled na kapitolu 3 může pomoci k lepšímu pochopení této myšlenky. Tam se mluví o ďáblu a je o něm řečeno: „Ďábel hřeší *od počátku*.“ (verš 8) Tím není poukázáno na to, co byl *dříve*, než se stal ďáblem. Když však od Boha odpadl, hřešil od počátku. To je jeho charakter jako ďábla: Hřeší.

Když tento význam výrazu ›*od počátku*‹ použijeme na Pána Ježíše, ukážou se nám velké slávy. On byl božská Osoba, Osoba Božství. Ale vstoupil na tento svět jako člověk, byl a žil jako skutečný člověk na jevišti plném hříchu. A co zde od počátku zjevoval? Zcela jiný druh života – věčný život. „A ten život byl zjeven.“ (kap. 1.2)

To byl vskutku nový, obdivuhodný začátek! Všechny dřívější věky zjevovaly jen příběh padlého člověka. Bylo to ustavičné opakování toho, co je ›první člověk‹. Mohlo přejít tisíc let, dva tisíce a více let – byla to přece stále jen historie ›prvního člověka‹. Až přišel Kristus, ten ›druhý člověk‹, člověk z nebe (1. Kor. 15,47), Syn Otce (2. J. 3). Ten zjevil zcela nový život, jak ve své plnosti ještě nikdy předtím nebyl viděn. Jinými slovy: V Jeho Osobě bylo možné vidět, co je *pravé křesťanství*. To je to, co Jan myslí slovy: ›Co bylo od počátku‹.

Žádný vývoj

Ještě je však otevřena jiná otázka, *proč* se pisatel vrací k tomuto počátku. Když jsme viděli, co má na mysli výrazem ›Co bylo od počátku‹, není odpověď už těžká.

Jak už bylo poznamenáno v úvodu, už tehdy, když Jan psal, tu v křesťanstvu byli zlí svůdcové, antikristovští učitelé. Šířili falešné myšlenky o Pánu Ježíši a předstírali, že mají nové, vyšší světlo v božských věcech. Tím podkopávali víru prostých Božích dětí. Neboť kdyby se božská pravda musela *rozvíjet* dál, jak oni tvrdili, pak to na počátku nebyla pravda a víře Božích dětí by byla zcela vzata půda pod nohama.

To je ten důvod, proč se Jan se vši energií zde a stále znovu ve svých Dopisech vrací k tomu, *co bylo od počátku*. Když se Syn Boží stal tělem, zjevoval dokonalým způsobem Boha a božský, věčný život. Nadto nemůže nic být. Dokonalé zjevení pravdy skrze Syna vylučuje každý další vývoj. Něco dokonalějšího neexistuje. On sám je *ta* cesta a *ta* pravda a *ten* život (Jan 14,6). Všechno, co bylo později učeno a vychvalováno jako vyšší vývoj křesťanství, je prostě blud a ne to, co bylo od počátku. Apoštol varuje Boží děti a jakoby říká: „Nenechte se oslepit tím, co je vychvalováno jako nové. Pravda je stará. A to, co je nové, není pravda. Zvěst, kterou jste slyšeli od počátku, jen ta sama je božská zvěst. V tom musíte zůstávat. Když k vám přijdou lidé a řeknou, že mají nové učení, nový systém myšlení, nové zjevení, pak je nechte jít, pro sebe se ale držte pevně toho, co bylo od počátku – Krista, zjeveného v těle.“

Skutečně to je až dodnes ďáblová taktika, přidávat ke zjevené Boží pravdě lidské myšlenky a spekulace, aby ji tak přivedl k „vyššímu rozvinutí“ a učinil ji pro lidského ducha přitažlivější. Neodmítne prostě pravdu nebo proti ní nebojuje – ačkoli občas činí i to –, nýbrž nechá ji nejprve být, ale přidá k ní cizí prvky. To je mnohem nebezpečnější než otevřený odpor. Tak tvrdí také dnes mnoho bludařů: „My samozřejmě věříme v Bibli. Ale je zde ještě nové zjevení, nové učení, které apoštolové za staré doby ještě neznali...!“

Měli bychom se se vši rozhodností od takových „nabídek“ odvracet a věnovat sluch varování apoštola Jana – varování, které leží ukryto už ve vstupních slovech jeho Dopisu! Velmi rychle obdržíme jasno o hlasu, který k nám mluví, když se zeptáme: „Je to to, co bylo od počátku?“

Jakkoli Církev (Shromáždění) velmi selhala, jakkoli jsme i my také velmi přispěli k úpadku křesťanstva – to, co bylo od počátku, zůstává, protože Kristus

zůstává. V Něm zjevená pravda je nedotknutelná a zůstává k dispozici pro každého, kdo po ní touží. Jaká hluboká útěcha v tom pro nás spočívá ve dnech, které jsou charakterizovány převrácením a rozpadem!

Slovo života

Mezi takzvanými ›gnostiky‹ byl jeden směr, uvedený Cerinthem, alexandrijským Židem, který tvrdil, že Kristus je božský duch. Že teprve po křtu sestoupil na Ježíše a ovládal Jej během celého Jeho života, ale že od Něho odešel, když visel na kříži. To byla jedna z mnoha forem zlého učení, které jsou shrnuty pod pojmem ›gnosticismus‹. Nesly silně intelektuální charakter, přičemž v tomto systému hrála smutnou roli také magie, a dokonce i nemravnost. I dnes jsou uvnitř křesťanstva lidé, kteří v té či jiné formě říkají totéž: že Ježíš je jen přirozený syn Josefa a Marie a že Kristus je duch, který se Ho zmocnil. To je například základní učení takzvané ›křesťanské vědy‹.

Jiný směr mezi gnostiky popíral skutečnost Ježíšova lidství. Tito bludaři popírali, že měl lidské tělo. Pro ně bylo vše zlé spojeno s materiálním, s hmotou, a bylo pro ně nemyslitelné, že Božství by kdy mohlo sestoupit, aby přebývalo v hmotném stánku. Pro ně byl Ježíš jen fantom, jakoby řídký vzduch, který nelze uchopit – vyzařování Boha, nic víc.

Jan ve svých Dopisech čelí oběma bludům, aniž by je ovšem přímo jmenoval nebo blíže popisoval. Proti poslední jmenovanému bludu vystupuje nejdříve, když pokračuje:

„..., co jsme slyšeli, co jsme viděli svýma očima, co jsme spatřovali a čeho se naše ruce dotýkaly, ohledně Slova života.“ (verš 1)

Stále ještě říká: „co“, nikoli: „kdo“, protože mluví o ›Slovu života‹. To je přirozeně Kristus, ale ještě Ho nejmenuje osobně. Pisateli jde o to, aby ukázal, co v Něm bylo zjeveno, když byl zde. On byl to ›Slovo života‹, to znamená, že On dal božskému životu plné vyjádření. Jak nádherná skutečnost! Když chceme vědět, co je věčný život ve vši své dokonalosti, ve vši své čistotě, musíme se dívat na Pána Ježíše, musíme hledět na Jeho život zde na zemi, jak nám jej líčí Evangelia. To je to, co Jan má na mysli ›Slovem života‹.

Je pravdou, že počátečními slovy prvního verše udává pisatel obsah svého Dopisu. Nicméně ale v něm vyjadřuje také pokrok ve zkušenosti, který oni, apoštolové, vzhledem ke Kristu prožili. To, co zde líčí, je prohlubující se důvěrnost s touto božskou Osobou. A tak každý z použitých výrazů přivádí

Pána Ježíše blíže k nám.

Začíná tím, co *slyšeli*. Ale nebyl to jen nějaký vzdálený hlas. Můžeme přece někoho slyšet zdaleka, aniž bychom ho mohli vidět; oni však přišli k ›Slovu života‹ tak blízko, že k tomu může přidat: „..., co jsme *viděli*.“ Mohli ho vidět z největší blízkosti. Ale je možné na někoho hledět z největší blízkosti, aniž by bylo možné se ho i dotknout; oni přišli k ›Slovu života‹ tak blízko, že může dodat: „... a čeho se naše ruce *dotýkaly*.“

Vskutku, Jan a druzí apoštolové znali Krista, Slovo života, velmi důvěrně. Nebyl u nich jako „vzduch“, který nelze uchopit, ne jako nějaké přechodné vidění, nýbrž člověk z masa a krve. Nemýlili se.

Cožpak pisatel v oné poslední, památné noci sám neležel na Ježíšově klíně a neopřel se o Jeho hrud' a nezeptal se: „Pane, kdo jest ten, který tě zradí?“ (Jan 13,23; 21,20) A když Pán vstal – nevstoupil ještě večer téhož dne do středu učedníků, shromážděných v Jeruzalémě, a nevyzval je, protože se báli: „Vizte ruce mé i nohy mé, já zajisté jsem ten. Dotýkejte se mne a vizte; neboť duch těla a kostí nemá, jako mne vidíte mítí.“ (Lukáš 24,39)? Také o osm dní později se stalo něco podobného, když Pán řekl Tomášovi: „Vlož prst svůj sem, a viz ruce mé, a vztáhni ruku svou a vpust' v bok můj, a nebuď nevěřící, ale věřící.“ (Jan 20,27)

Ano, tak blízko přišel k nám lidem ten Nekonečný, Nejvyšší! Bůh přišel do Svého vlastního stvoření jako člověk, přišel k nám tak blízko, že se nám mohl zjevit a zemřít za naše hříchy. To nás věčně povede k velebení.

Jestliže je zde jmenováno trojí vnímání smysly (slyšení, vidění, dotýkání se), tu se to děje na jedné straně proto, aby – proti idejím gnostiků – bylo poukázáno na skutečnost Ježíšova lidství. Na druhé straně ale tím chce Duch Svatý také vyzvednout, jak vhodný je pisatel k tomu, aby o tom podal zprávu.

Textová zvláštnost > užití časů

Ale ještě než opustíme tento verš, budiž poukázáno na rozdílné **druhy časů**, které Duch Svatý užívá v řeckém textu. Jistě tak nejsou voleny „náhodně“. Jsou to také právě druhy časů, které řeckému jazyku propůjčují tak hluboké možnosti vyjadřování. Dvě první podřízené věty znějí:

„..., co jsme *slyšeli*“;

„..., co jsme *viděli* svýma očima“.

Zde je použit tvar perfekta. Dvě následující věty mají naproti tomu tvar aoristu, který můžeme na rozlišení přeložit takto:

„..., co jsme *spatřovali*“;

„... a čeho se naše ruce *dotýkaly*“.

Jako **pravidlo** můžeme předem poznamenat: *forma perfekta* popisuje v řečtině přítomné následky nějakého jednání v minulosti. Udává nějaký stav, který byl dosažen už v minulosti a který ještě trvá. Také *forma aoristu* je tvar minulosti; ale je to typická vyprávěcí forma, jíž jsou podávány historické události.

V obou prvních větách tvarem perfekta tedy Jan zdůrazňuje *trvalé výsledky* jejich zkušeností. To, co od počátku viděli a slyšeli, bylo i potom tak, když o těchto věcech psal. To je to, co je zde vyjádřeno tvary perfekta. Ale pak vyzdvihuje tvary aoristu *určitost* událostí, které apoštolové v osobním jednání s Pánem prožili. K tomu slouží tvar aoristu. Tak máme nejprve jeho trvání na tom, co *zůstává*; a potom to všechno *potvrzuje* tím, že historicky podává zprávu o minulosti. Anebo jinak řečeno: Nejdříve máme konstatování *týkající se učení*, a potom *historické* konstatování.

Vyjádřovací schopnost rozdílných řeckých druhů času je právě pro výklad Prvního Janova dopisu tak důležitá. Proto jsem se toho blíže dotkl hned na začátku. Jestliže si čtenář tyto jednoduché významy jmenovaných forem časů bude moci vtisknout do paměti, bude vlastnit dobrý klíč pro další studium tohoto Dopisu a Písma vůbec. Může k tomu přijít a přijde ještě ten či onen jiný tvar vyjádření času, ale toto jsou na začátku ty nejdůležitější. Tam, kde se to bude zdát na místě, budu v dalším tyto formy časů označovat »perf.« a »aor.«.

Pro ještě trochu bližší vysvětlení těch dvou jmenovaných časů budiž jako příklad uveden ještě jeden verš z Prvního dopisu Korintským. Tam jiný pisatel, Pavel, popisuje obsah evangelia a říká: „Neboť jsem vám nejprve předal, co jsem i přijal: že Kristus za naše hříchy *zemřel* (aor.) podle Písem; a že *byl pohřben* (aor.) a že *byl vzkříšen* (perf.) třetího dne podle Písem.“ (1. Kor. 15,3.4) Historické skutečnosti spasení o smrti a pohřbení Krista jsou vyjádřeny aoristem. Jeho vzkříšení je však popsáno perfektem, což znamená asi tolik, co: Jednou byl tehdy vzkříšen a je stále ještě v tomto stavu; to jest, *On žije*.

Avšak vraťme se zpět k našemu textu. Viděli jsme, že věčný život v Pánu Ježíši na zemi došel svého dokonalého vyjádření a že nemůže existovat nějaké nad to jdoucí zjevení. Vzhledem k ustavičným snahám Satana, aby odvrátil náš pohled od Krista a v Něm zjevené pravdy a vedl k něčemu novému, máme stále znovu zapotřebí, abychom se vraceli k tomu, co jsme „slyšeli od počátku“, aby to v nás „zůstávalo“. To tvoří nejen naši bezpečnost, nýbrž také naše štěstí; neboť tak také budeme „zůstávat v Synu a v Otci“ (1. J. 2,24).

Zjevení života – (1. J. 1,2)

Druhý verš v 1. kapitole představuje vsuvku, v níž je blíže vysvětleno a rozšířeno to, co bylo řečeno v 1. verši. Myšlenka věčného života je v něm uchopena takto:

„(a ten život byl zjeven, a my jsme viděli a svědčíme a zvěstujeme vám ten věčný život, který byl u Otce a nám byl zjeven);“

(1. J. 1,2)

Když apoštol Jan mluví o ›životě‹, tu má na mysli téměř vždy duchovní, božský život – život jako zásadu. Používá pro to bez výjimky řecké slovo ›zoé‹. Je to v Novém zákoně nejušlechtlejší slovo pro ›život‹ a vyskytuje se jen v našem Dopisu 15krát. Tento život je nejen život bez začátku a bez konce, nýbrž je to přirozenost Boha samého. Jen Bůh má život v Sobě samém. Jan rozlišuje proto ostře mezi tímto božským životem a přirozeným životem (řecky ›psyché‹), jak se s tím setkáváme například v kapitole 3, verši 16: „On za nás položil svůj život; i my jsme povinni za bratry pokládat život.“

Kristus – věčný život

Zatím co se v prvním verši o Kristu mluví jako o ›Slovu života‹, verš 2 nám Jej ukazuje jako ›život‹ nebo také jako ›věčný život‹. Nemusíme tedy vytvářet žádný rozdíl mezi ›životem‹ a ›věčným životem‹. Hned to najdeme potvrzeno.

Duch Svatý v tomto verši poukazuje na **tři skutečnosti** velkého dosahu:

- Věčná, nestvořená *existence* Osoby Krista, naznačená opakováním výrazu ›život‹ s dodatkem ›věčný‹. Kristus je ›věčný život‹. Toto konstatování, stejně jako to další, se obrací proti popírání Kristova *božství*, jako

se první verš obracel proti popírání Jeho *lidství*. Kristus nejen mluvil o věčném životu, nejen ho zaslíbil, nýbrž On je jím sám. „Tento je ten pravý Bůh a věčný život.“ (kap. 5,20)

- Jeho *božství* ve vztahu k Otci. Tento věčný život byl „u Otce“ – vždycky, po celou věčnost. Pán Ježíš byl a je pravý Bůh, pravý Bůh a pravý člověk v *jedné* Osobě. On byl dříve, než se stal člověkem, jako věčný život u Otce, od Něho rozlišený a přece u Něho. Jako v první verši Evangelia, označuje předložka ›u‹ (řecky ›pros‹ s následujícím členem v akuzativu) nejen postavení vedle sebe, nýbrž živý vztah a vnitřní, osobní společenství s Otcem. „U Otce“ (1. J. 1,2), „u Boha“ (Jan 1,1.2) – tento způsob vyjadřování musíme chápat v nejvyšším smyslu. Doslova znamená ›tváří v tvář s Otcem (... s Bohem)‹. Není používán ani vzhledem k andělům ani ke svatým, nýbrž jen vzhledem k Synu uvnitř Božství. Syn stál a stojí v jedinečném vztahu k Otci. Jak v tomto Dopisu, tak i v Evangelii obléká Jan tuto nekonečnou skutečnost do velmi jednoduchých slov – je to ještě další důkaz, že skrze něho mluvil Duch Boží.
- Jeho *zjevení* tím, že se stal tělem: Ten život byl zjeven, „nám“ byl zjeven, dodává k tomu apoštol při druhém opakování. To je základní tón, převládající myšlenka Dopisu.

Ve větě: „Věčný život, *kteřý* byl u Otce a nám byl zjeven“, je zvláštní konstrukce, která znamená asi tolik jako: „Věčný život, *kteřý je toho druhu, že...*“ Je tedy nejen učiněno konstatování, nýbrž je vyzdvižen *charakter* věčného života. A co je charakterem věčného života? Že má svou vlast u Otce a nám byl zjeven.

To je nevyzpytatelná milost, obdivuhodné dění: Věčný život byl *zjeven!* Tímto zjevením se chceme zabývat ještě trochu blíže. Předem však ještě tuto poznámku: Je to vše jiné než samozřejmé, že se Bůh zjevuje; neboť nespočívá v podstatě Božství, aby se dávalo poznat. Po celou za námi ležící věčnost to konečně nečinilo. Když to ale přesto činí, tu je to jenom čistá milost. My na to někdy zapomínáme.

Dvojí Boží úmysl

›Zjevit‹ znamená oznámit to, co už existuje, ať je to viditelné nebo neviditelné. *Kdy* a *kde* byl nyní život zjeven? Nikoli když Pán byl ještě v nebi, když byl u Otce. Teprve když se Boží Syn stal člověkem, byl život, který až do té

doby byl u Otce, zjeven – zde na zemi a nikde jinde. To neznamená, že věřící by také už dříve neobdrželi život shůry; ale věc jako taková ještě nebyla zjevena.

Když Syn Boží dlel na zemi jako člověk, zjevil ve Svém dokonalém a svatém chození, co to je věčný život. Nyní se zdá být se zjevením věčného života spojen **dvojí úmysl**. Nejprve ten, aby lidé, kteří byli pro Boha mrtví, *obdrželi* tento věčný život vírou v Krista. Neboť „Bůh svého jednorozeného Syna poslal do světa, abychom my skrze něho žili“ (kap. 4,9). „Toto jsem vám psal, abyste věděli, že máte věčný život, kteří věříte ve jméno Syna Božího.“ (kap. 5,13) „A toto jest svědectví to, že Bůh nám dal věčný život, a ten život je v jeho Synu.“ (kap. 5,11)

To je obšťastňující první stránka: Zjevení života skrze Pána na zemi se stalo s tím úmyslem, aby lidé *měli podíl* na tomto božském životě. Může někdo někdy zcela změřit toto nekonečné požehnání?

Ale pak Bůh zjevením věčného života skrze Svého Syna sledoval ještě další úmysl: Měli jsme vědět, *jakého druhu je ten život*, který v Něm vlastníme. To je neméně vzácné. Jestliže zde byl věčný život zjeven v Osobě Ježíše, pak po něm už nemusíme namáhavě pátrat ani v sobě ani v druhých: V Něm se stal dokonale viditelným, a to ve všech jen představitelných okolnostech lidského života. Ať byl dítě nebo chlapec nebo dospělý muž, ať žil vskrytu nebo na veřejnosti – vždy ukazoval, jakého druhu je božský život, který nám je darován. Ve všem ukazoval lidem, kdo je Bůh.

My, Boží děti, zjevujeme božský život jen zlomkovitě, jeden tento milý rys, druhý onen. Avšak to všechno je jen slabým, nehodným vyjádřením toho, co božský život skutečně je. Neboť tisíc věcí, které ve svém životě dovolu- jeme, ten obraz zatemňuje. Avšak jaká útěcha: Bůh ukazuje Svým dětem, jaký vzácný život jim dal ve Svém Synu! On je *naš* život; neboť kdo má Syna, má život (kap. 5,12). Ve své dokonalosti je však spatřován jen v Tom, který je jeho zdrojem. Nechceme proto svůj pohled směřovat výlučně na Něho?

Zvěstování života – (1. J. 1,2 - 3a)

Zbývá nám ještě, abychom se podívali na prostřední část druhého verše:

„... a my jsme viděli a svědčíme a zvěstujeme vám ten věčný život, ...“

Zde Jan nemluví o slyšení, předpokládá se, že s Pánem už byli důvěrní. Také už nečteme jako na začátku „slyšet a vidět“, nýbrž „vidět a svědčit a zvěsto-

vat“. To, co apoštolové viděli, když zde Pán Ježíš žil, o tom svědčili, a také to pak zvěštovali – věčný život. Komu platilo jejich svědectví a jejich zvěstování? Svatým.

Ačkoli my už nemůžeme Spasitele vidět svýma přirozenýma očima, jsme přece skrze svědectví apoštola Jana a jeho spoluapoštolů uschopnění vidět Jej ve víře – zjevení věčného života. A tak pokračuje:

„... co jsme viděli a slyšeli, zvěstujeme také vám, abyste také vy s námi měli společenství;“

(1. J. 1,3a)

Tento verš ještě jednou shrnuje to, co bylo řečeno ve dvou prvních verších. Jak je udivující a pozoruhodné, že apoštol ve třech verších třikrát říká: „Viděli jsme“ (perf.), a tím poukazuje na *trvalou známost*, získanou viděním víry. Opakování je buď známka slabého pisatele, nebo výraz velké síly. Není pochyby o tom, co zde znamená to trojnásobné opakování. Jestliže apoštol mluví jen jednou o velebicím spatřování (verš 1), tu je jeho trojnásobné trvání na absolutnosti jeho vědění tím významnější. Ještě buď poznamenáno, že apoštol v prvních pěti verších také třikrát zmiňuje, že „jsme slyšeli“ (perf. – verš 1, 3 a 5). Spojuje se zde, tak jako i později, s ostatními apoštoly, ačkoli to v sobě nezahrnuje, že ti také skutečně v některé době osobně zvěštovali „Slovo života“. Apoštol se dívá na apoštolství jako na celek.

A pak udává cíl apoštolského zvěstování: „Abyste také vy s námi měli společenství“ – vy věřící, s námi apoštoly. To už je udivující výrok. Apoštolové už dávno opustili tuto zem, a v průběhu staletí se v křesťanstvu rozšířilo mnoho zlého. A přece můžeme ještě i my dnes mít s apoštoly společenství. To znamená: Smíme a máme mít totéž společenství, jako měli apoštolové od raných dnů křesťanství. A pak je popsán charakter tohoto apoštolského společenství.

Apoštolské společenství

„... a sice je naše společenství s Otcem a s jeho Synem Ježíšem Kristem.“

(1. J. 1,3b)

›Společenství‹ je vysloveně novozákonní slovo. Je charakteristické, že se ve Starém zákoně nevyskytuje ani jednou. O ›společnicích‹ tam sice slyšíme, ale ne o společenství. Ale co je pro křesťanství především charakteristické,

je společenství (srv. se Sk. 2,42; 1. Kor. 1,9). Mít s někým *společenství* znamená sdílet s ním tytéž zájmy, myšlenky a pocity. A to, jak hned uvidíme, předpokládá více než jen určité dohody a úmluvy na lidském základě.

Nejprve ale ještě jiná otázka. Proč Jan prostě neřekne: „... abyste také vy měli společenství s Otcem a Synem“? Proč nejprve uvádí apoštoly a ukazuje, s kým *oni* mají společenství? Kvůli antikristům a svůdcům. V dalším velkém oddílu první kapitoly je právě společenství postaveno do protikladu k falešným nárokům bludařů na společenství s Bohem (verše 6 a 7). Muži jako Cérinthus zavrhovali svědectví apoštolů a popírali očišťující sílu Ježíšovy krve, avšak tvrdili, že mají společenství s Bohem. To je důvod, proč Jan už zde uvádí společenství a nejprve mluví o *apoštolském* společenství. Společenství apoštolů bylo nejen s *Bohem* jako takovým, nýbrž také s *Otcem* a s *Jeho Synem Ježíšem Kristem*. Není žádné jiné společenství. Bez Ježíše Krista nemá nikdo společenství s Bohem. A jen ti, kteří mají společenství s apoštoly, mají také společenství s Bohem a s Jeho Synem.

Toto pevně držet má až do našich dnů největší důležitost. Cožpak nejsou i dnes mnozí, kteří zavrhnou svědectví apoštolů, a tím s nimi nemají společenství, přesto však mnoho mluví o Bohu a o společenství? Ve skutečnosti popírají Syna, a proto nemají ani Otce (kap. 2,23). Je lhostejné, co mluví a tvrdí – jen ten, kdo „vyznává, že Ježíš je Syn Boží, v něm zůstává Bůh a on v Bohu“ (kap. 4,15). To jediné je právě společenství s Bohem. Všechno ostatní je klam a lež.

Předpoklady pro společenství s Bohem

Předpokladem pro společenství s božskými Osobami je vlastnění věčného života. Proto Pán Ježíš ve Své obdivuhodné modlitbě ke Svému Otci říká: „Toto ale je život věčný, aby poznali tebe, toho jedině pravého Boha, a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista.“ (Jan 17,3) Život, který věřící vlastní; věčný život, který mu je z milosti dán; život, který Kristus zjevoval na zemi – tento život nás uschopňuje k společenství jak s Otcem, tak také i se Synem. Uvádí nás do postavení, ve kterém vnímáme své vztahy k Otci a k Synu; neboť to znamená ›poznávat‹: Vnímat vztahy a těšit se z nich. Život se rozvíjí v pozitivní a požehnané známosti toho jedině pravého Boha a Jeho Syna Ježíše Krista – Toho, kterého Otec poslal na svět.

Abychom mohli mít společenství s Bohem, je tedy zapotřebí více než jen vlastnit odpuštění hříchů, jakkoli to je a zůstane základní a důležité (srv.

s 1. J. 1,7.9). *Musela* být vyjasněna otázka viny a *muselo* dojít ke smíření. A tak Bůh ve Svě lásce k nám poslal Svého Syna „jako smíření za naše hříchy“ (kap. 4,10). Ale teprve skutečnost, že Kristus se stal naším životem, nám otevírá požehnání společenství s Otcem a se Synem. Neboť teprve tím dosahujeme schopnost k požitku a radosti v Bohu. Vlastnění věčného života je neobyčejné požehnání, za které nikdy nemůžeme dost děkovat. Leží jakoby u kořene celého Dopisu, je předpokladem a pramenem pro každé další požehnání, které nám je v tomto Dopisu ukázáno – ano pro radost nebe samého.

To velkolepé tedy není jen skutečnost, že my, kteří jsme kdysi byli hříšníky, jsme přijati, nýbrž že my, protože se Kristus stal naším životem, prožíváme požehnání společenství s Otcem a se Synem. Jsme učiněni hodnými, abychom nyní měli tytéž myšlenky a city jako Bůh. On je má sám v Sobě, a my je máme v Něm, ale jsou tytéž. Oškliví si On zlo? Děláme to i my. Má On – abychom jmenovali jen některé příklady – zalíbení v lásce, čistotě, věrnosti a upřímnosti? I my to cítíme přesně stejně. To je společenství.

Společenství s Otcem a Synem

Ale pak je ještě rozlišováno mezi společenstvím s *Otcem* a společenstvím s Jeho *Synem Ježíšem Kristem*. Jak se tomu má rozumět? Nuže, zastavíme-li se u toho prvního, máme společenství s Otcem vzhledem k Jeho Synu. Nemá Otec nevýslovnou radost ze Svého Syna, který – když byl zde na zemi – činil stále to, co se Jemu líbilo (Jan 8,29)? Ano, Spasitel mohl říci: „Otec miluje Syna.“ (Jan 5,20) Jen On mohl také udat důvod pro Otcovu lásku: „Proto mne Otec miluje, že já pokládám duši svou, abych ji zase vzal.“ (Jan 10,17)

Ale když Otec nalézá všechnu Svoji radost ve Svém Synu, pak chce tuto radost sdílet se Svými dětmi. A tak nám poukazuje na Svého Syna, abychom Jej i my mohli znát, a jakoby nám říká: „Tento jest ten Syn můj milý, v němž jsem nalezl zalíbení.“ „Toho poslouchejte.“ (Mat. 3,17; Luk. 9,35) Jsme-li si lout Duchu Božího vedeni k tomu, abychom poznávali a obdivovali výbornosti Ježíšovy Osoby – Jeho poslušnost, Jeho zasvěcení se Bohu, Jeho lásku až do krajnosti –, pak máme tytéž myšlenky a pocity jako Otec: máme s Ním společenství o Jeho Synu.

Kdykoli věřící Otcí děkují za Jeho Syna a s velebením k Němu mluví o tom, co na Něm objevili za krásy – tu je to výraz jejich společenství s Otcem. Jistě,

jen Otec zná Syna dokonale (Mat. 11,27), jen Ten Ho oceňuje tak, jak On to zasluhuje. Přesto *máme* Syna (1. J. 5,12), milujeme Ho a radujeme se z Něho v síle Ducha Svatého.

Na druhé straně máme také Otce; neboť „kdo vyznává Syna, má také Otce“ (kap. 2,23). A tak je naše společenství také s Jeho Synem Ježíšem Kristem. Dříve než se tím hned budeme zabývat, poznamenejme, že je zde poprvé v tomto Dopisu uvedeno osobní jméno ›Ježíš‹. Tím je On postaven na roveň ›Slovu života‹, ›věčnému životu‹, té dobře známé Osobě, která je ›Syn Otce‹ (2. J. 3). Také pořadí titulů je pozoruhodné: *Ježíš Kristus*. Poukazuje na to, že Ten, jenž dlel a zemřel na zemi (›Ježíš‹ = „Hospodin /Jehova/, Spasitel“), je nyní ten na Boží pravici oslavený ›Kristus‹ (Kol. 3,1; Sk. 2,36).

Jakým způsobem máme nyní společenství se Synem? Ve vlastnění Otce. Tato stránka je stejně tak nezměrná jako ta první. Jednorozený Syn nás vedl k poznání Otce, oznámil Ho (Jan 1,18), takže ten, kdo viděl Syna, zároveň viděl také Otce (kap. 14,9). V již uvedeném slově z Matouše 11 přece dále čteme: „... aniž Otce kdo zná, jedině Syn, a *komu by chtěl Syn zjevit*.“ (verš 27) Syn zjevuje Otce. Učinil to, když byl na zemi – „A známé jsem jim učinil jméno tvé...“ (Jan 17,26a) – a činí to dnes skrze Ducha Svatého – „... a známo učiním“ (verš 26b).

Právě v Evangelii podle Jana nalézáme sdělení, která Syn dal o Otci. Jen v pěti kapitolách, které začínají umýváním nohou a končí modlitbou Pána (kap. 13-17), se slovo ›Otec‹ vyskytuje ne méně než padesátkrát. Neboť zde nacházíme také zvláště zjevení Otce skrze Syna. V době Svého života na zemi mohl Pán tedy mluvit k učedníkům o Otci jen obraznou řečí. Ale přijde hodina – a ta mezitím *přišla* –, že jim bude „zjevně o Otci zvěstovati“ (Jan 16,25). Toto otevřené zvěstování o Otci nalézáme v novozákonních Dopisech.

Jaká nadmíru bohatá požehnání nám jsou darována! Nejenže *Jeho* Otec, je také *naším* Otcem (Jan 20,17), nýbrž On probouzí také v našem srdci porozumění o tom, KDO je Jeho Otec. Mluví nám o Svém Otci, abychom z Něho mohli mít tutéž radost jako On. Jinými slovy: abychom měli společenství se Synem.

Jak nekonečné požehnání! Otec miluje Syna a Syn miluje Otce – a my máme s nimi společenství a dostáváme jejich náklonnosti. Máme společenství s Otcem ve vlastnění Syna, a máme společenství se Synem ve vlastnění Otce. Něco většího, milovaní, nemůže být, dokonce ani v nebi ne.

Plná radost – (1. J. 1,4)

„A toto vám píšeme, aby vaše radost byla plná.“

(1. J. 1,4)

Mít společenství s Otcem a se Synem je koruna všeho požehnání. Může pak být naše radost jiná než *plná*?

Je pravda, že naše praktické uskutečňování toho všeho je dnes ještě opravdu nedokonalé; je také pravda, že věčný život se bude moci plně rozvinout teprve nahoře ve slávě. Přesto už *máme* toto společenství, už *jsme* na oceánu Boží lásky, nemusíme tam teprve přijít. Jestliže ještě něco hledáme nebo se o něco snažíme, tu to není společenství. Ale ať už se ještě prakticky máme jakkoli mnoho co učit – máme Otce a máme Syna, máme společenství s nimi. Právě to tvoří naši radost.

Náš verš jasně ukazuje ještě dvojí. Předně že se tento Dopis obrací na *Boží děti*, a to s cílem, aby jejich radost byla plná. Neobrací se na nevěřící, na vyznavače bez života, ačkoli se v něm mluví i o nich. A nebyl napsán proto, aby věřící znejistil, nýbrž aby jejich radost přivedl k plné míře. V průběhu našich úvah se může ukázat potřebným to připomenout.

A potom zde před sebou máme „svaté Písmo“: „A toto vám píšeme ...“ Je krajně důležité, že tato sdělení k nám přišla skrze inspirované apoštolské spisy, že jsou písemně fixovaná. Apoštolové nejprve viděli a slyšeli, a potom o tom psali. Bohu buď za to dík! Náš díl je nyní *číst*, co oni napsali k našemu upevnění a radosti. Kéž k tomu Pán dá všechnu milost!

Zvěst – (1. J. 1,5)

První čtyři verše z 1. Janova 1 nám ukázaly, jak byl božský život v Kristu na zemi zjeven a věřícím sdělen a jak oni v síle tohoto života byli uvedeni do společenství s Otcem a se Synem. Jsou to skutečně vznešená sdělení, která jsme tam našli – zjevení, která jsou schopná učinit naši radost *plnou*. K tomu nám je Duch Svatý také dal (verš 4).

Ale s tak požehnanými výsadami jsou spojeny také odpovědnosti. Proto se musíme také učit chápat, co je *Boží přirozenost* – podstata Toho, s nímž jsme ve společenství. To je obsah veršů 5 až 10, jimiž se nyní chceme zaměstnávat. Tvoří druhou část prvního velkého oddílu v tomto Dopisu (kap. 1,1 - 2,2).

„A toto je ta zvěst, kterou jsme od něho slyšeli a vám zvěstujeme: že Bůh je světlo a není v něm vůbec žádná tma.“

(1. J. 1,5)

Výrok tohoto verše představuje rozšíření nebo doplnění toho, co bylo řečeno ve verších 1 až 3. To, co apoštolové „ohledně Slova života“ *viděli a slyšeli*, také pak ve vhodný čas Božím dětem *zvěstovali*. To jsme viděli.

Slyšeli od Krista

Ale nadto apoštolové („my“) od Krista (nikoli: co se Krista *týká*, nýbrž *od Něho*) slyšeli zvěst, a také tuto nám zvěstovali. Svědectví apoštolů nepřicházelo z druhé ruky. To, o čem svědčili, nevěděli jen z doslechu. Ne, oni to obdrželi přímo od svého Pána.

To je velmi důležité konstatování, které je způsobilé posilnit naši víru. Původně se obracelo proti různým odchýlením a závěrům gnostiků, a je k nim v přímém protikladu.

Co tehdejší falešní učitelé nabízeli a co ti dnešní chtějí křesťanským lidem učinit chutným, to vše má na sobě *jednu* nenapravitelnou vadu: Oni to „neslyšeli od Něho“. Spíše to má původ v jejich rozumu, jejich logice, jejich fantazii a v dalších podobných věcech, ale ne v Kristu. Ani jeden z nich nemůže říci, že to „slyšel od Něho“. A když to někdo přesto tvrdí, ačkoli jsou jeho učení v rozporu s apoštolským učením, tak je to lhář.

O tomto lživém duchu budeme velmi brzy slyšet ještě více. Apoštolové mohli v každém případě říci: „*My* jsme z Boha.“ A otázka, zda někdo je skutečně ve spojení s Bohem, se i dnes ještě rozhoduje pouze podle toho, zda přijímá jejich slovo jako od Boha, anebo ne: „Kdo zná Boha, naslouchá nám; kdo není z Boha, nenaslouchá nám.“ (kap. 4,6)

Obsah zvěsti

Co nyní je obsahem této *zvěsti*? Že Bůh je světlo a není v Něm vůbec žádná tma. Tato zvěst je vážná, ale je také velkolepá. Jakkoli velmi ale může zkoumat naše srdce, nemůže nikterak být oddělena od *zjevení*, které bylo před námi v prvních čtyřech verších kapitoly.

Zjevení života jde spolu se zvěstí o Boží svatosti. Jedno je tak důležité jako druhé. Člověk nemůže přijímat Boží milost a odmítat Jeho pravdu. Obě se „staly skrze Ježíše Krista“ (Jan 1,18).

Jistě, Bůh je také *láska*, ale je příznačné, že to je v tomto Dopisu řečeno teprve poměrně pozdě (kap. 4,8.16). To, že On je *světlo*, zdůrazňuje Duch Svatý hned na začátku. Mezi křesťany byl vždy sklon upřednostňovat lásku na úkor světla. Ale Bůh to nedopustí. Nikdy neobětuje světlo na oltář lásky. Světlo a láska – obojí jsou Jeho podstatné znaky a obojí patří k sobě. Mohou se jevit jako extrémy (krajní stanoviska), možná jimi také jsou. Jsou však spolu nerozlučně spojeny a mají stejnou cenu.

Vůbec můžeme ve svatém Písmu konstatovat skutečnost, že naproti *jedné* pravdě leckdy stojí *jiná*, která má stejnou cenu. Proto nesmíme nikdy zdůrazňovat jednu pravdu nebo jednu stránku, a druhou o tom zanedbávat. Jinak bychom se podobali někomu, kdo se v člunu staví tolik na jednu stranu, že se převrátí.

Dříve než budeme blíže mluvit o tom, co znamená ›světlo‹, měli bychom se ještě krátce zabývat tím, proč apoštol na mnoha místech mluví o ›Bohu‹ a na jiných místech o ›Otcí‹. Na první pohled se to může jevit jako nevýznamné. Avšak nevýznamné to rozhodně není.

Mysleme jen na zvěst, kterou vzkříšený Pán svěřil Marii: „Vstupuji k *Otci* svému a *Otci* vašemu a k *Bohu* svému a k *Bohu* vašemu.“ (Jan 20,17) Už jen tato slova činí jasným, že tato jména nebo tituly – zvláště v Janových spisech – nejsou nikdy použity bez určitého úmyslu a v žádném případě nemohou být jednoduše zaměňovány. O *Otci* se mluví vždy tehdy, když jde o nám darovanou *milost* a o *vztahy*, do kterých jsme k Bohu přivedeni nebo které existují v Božství samém. Když však jde o Boží *přirozenost* a o naši *odpovědnost*, přichází vždy před naše zraky *Bůh*. Když budeme dbát na tyto rozdíly, velmi nám to napomůže k porozumění Dopisu.

Boží přirozenost: světlo

V našem místě (verši 5) jde skutečně o Boží přirozenost. A tak v důsledku toho se už nemluví jako v prvních čtyřech verších o *Otci*, nýbrž už jen o *Bohu* (verše 5-10). A co je Boží podstata? Je to ›světlo‹. To vyjadřuje nejprve to, že je absolutně svatý, absolutně čistý – příliš čistých očí, než aby zlo by i jen viděl (Abakuk 1,13). On není *to* světlo, ještě méně jen *nějaké* světlo; a On také není jen *ve* světle, ačkoli to poslední je pravda (verš 7), nýbrž Bůh je sám v Sobě *světlo*. Stejným způsobem je Bůh také *láska*, jak jsme se toho právě dotkli. Obojí nejsou jen Boží vlastnosti, jako například spravedlnost

nebo dobrotivost jsou Boží ctnosti či vlastnosti, nýbrž tvoří Jeho vlastní podstatu.

To je důvod, proč před ›světlem‹ (jako později potom ani před ›láskou‹) není člen. Nečteme: „Bůh je *to* světlo.“ To by vedlo naše myšlenky na nějaký předmět nebo určitou věc, dávalo by nám myslet na něco jako světlo stvoření nebo něco podobného. Ne, to Písmo neříká, nýbrž dává nám vědět: *Světlo* je jeden z podstatných Božích rysů. Světlo je Boží přirozenost. Vše, co v sobě nese bytí i jen stopu tmy nebo zlého, je s Bohem neslučitelné.

Textová zvláštnost > reciproké věty

V řečtině existují takzvané *reciproké* (vzájemné, oboustranné) věty. To jsou věty, u kterých je možné vzájemně zaměnit podmět a přísudek, aniž by se poškodil význam. Takové věty se zde v Janových spisech vyskytují, a jsou vždy velmi poučné.

O reciprokou větu jde tehdy, když jak přísudek, tak i podmět mají člen. V 1. Jana 3, verš 4 máme příklad reciproké věty: „Hřích je bezzákonnost.“ Jak podmět (›hřích‹), tak i přísudek (›bezzákonnost‹) mají člen. Proto jsou podmět a přísudek zaměnitelné a mohlo by být stejně tak dobře řečeno: „Bezzákonnost je hřích.“

V našem verši v 1. kapitole je (v řečtině) před ›Bůh‹ člen, ale není před ›světlo‹: „/Ten/ Bůh je světlo.“ To sice není správné např. v němčině, ale tak to stojí v řeckém textu. To znamená, že zde *nejde* o reciprokou větu, *nemůžeme* navzájem zaměnit předmět a přísudek a říci: „/To/ světlo je Bůh.“ Stejně tak málo můžeme ve 4. kapitole v 8. verši přeložit: „/Ta/ láska je Bůh.“

Naproti tomu zde ›světlo‹ a ›láska‹, vždy použité bez členu, popisují Boží *podstatu*: Bůh je světlo a Bůh je láska.

Boží podstata jako světlo je zde představena jako základ našeho společenství s Bohem. Jsme-li v mravní, duchovní temnotě, nemůžeme s Ním mít společenství. Proto je zde učiněno dvojí konstatování, jedno je vyjádřeno kladně, druhé záporně: Bůh je světlo – v Něm není vůbec žádná tma (to znamená ani nejmenší stopa tmy).

Když byl Pán Ježíš na tomto světě, zjevil Boha také v tomto rysu Jeho podstaty. Jako ›pravé světlo‹ stavěl vše a každého do Božího světla (Jan 1). Bez tohoto světla není žádný život. To je převládající stránka v Janově evangeliu.

Zde, v 1. Janově dopisu, je světlo viděno více jako předpoklad pro *společenství*.

Tak je pravda, že světlo zjevuje všechno, všechno, co je čisté a co není čisté (Ef. 5,13; Jan 3,20.21). V té míře je ›světlo‹, jak kdosi řekl, ožehavé slovo. Bůh v křesťanství netrpí nic, co je v rozporu s Jeho přirozeností. Abychom s Ním mohli mít společenství, musíme sami být „světlo v Pánu“ (Ef. 5,8), musíme mít Jeho přirozenost.

Světlo v Pánu

To nás ale vede k vznešené a oblažující stránce této ›zvěsti‹: Bůh se dokonale zjevil v Pánu Ježíši. V Něm, můžeme také říci: v pravém křesťanství, je Bůh plně známý. V době Starého zákona se Bůh dával poznat jen úlomkovitě. Jinak to ani vůbec nebylo možné, neboť ještě nebylo vykonáno vykoupení. My ale máme tu neocenitelnou výsadu, že žijeme v době, ve které se Bůh dává dokonale poznat, a to ve Svém Synu Ježíši Kristu!

Tak dnes také víme, že Bůh je světlo. Avšak to nás neděsí a nevyhání nás to od Něho pryč. A proč ne? Protože jsme v novém narození obdrželi věčný život, a tím právě to, co jsme nazvali *Boží přirozenost*. Je Bůh světlo? Na-prosto! Nuže, tento podstatný rys nyní vlastníme také. Bůh ho má sice v Sobě samém, a my ho máme jen „v Pánu“, ale je to tentýž rys. Co Bůh vlastní *ve Své podstatě*, to nám z milosti *daroval* – tím, že jsme se „narodili z Boha“ (Jan 1,13; 1. J. 5,1).

Jestliže chceme vidět, jakého druhu je ten život, který nám byl propůjčen, tu se nemusíme dívat na sebe, nýbrž na Krista v Evangeliích. On je dokonalým zjevením Boží přirozenosti. V Něm bez nejmenších odchylek vidíme, co je světlo a co je láska.

Jak to vše je schopné učinit nás nadmíru šťastnými – a vděčnými! Bylo to v Božím srdci, aby se nám zjevil. Za to Ho budeme věčně chválit a oslavovat. A bylo to v srdci Pána Ježíše, dát se pro to k dispozici, ať Jej to mělo stát cokoli. Může být odpovědí *našich* srdci něco jiného než oddanost a velebení?

Bůh přezkušuje vyznání

Viděli jsme: Nic není čistší než světlo; a Bůh je světlo, a není v něm vůbec

žádná tma. A abychom s Ním mohli mít společenství, musíme být „děti světla“ (Ef. 5,8). Neboť mít společenství s Otcem a se Synem také znamená mít společenství se světlem. To ale vylučuje chození ve tmě. To je to další, na co Duch Svatý v našem biblickém textu nyní vede náš pohled. Má tím v úmyslu varovat Boží děti před takovými, kteří sice o sobě tvrdí, že mají nové světlo a hlubší poznání, ale kteří ve skutečnosti nejsou ani znovuzrozeni.

Chodit ve tmě – (1. J. 1,6)

„Jestliže řekneme, že s ním máme společenství, a chodíme ve tmě, tak lžeme a nečiníme pravdu.“

(1. J. 1,6)

„Jestliže řekneme“ – tento výraz nalézáme ve verších 6 až 10 třikrát. Jde tedy o to, co *vyznáváme*: „Jestliže řekneme...“ A toto vyznání k božským věcem a Osobám může být pravé, ale může také být nepravé. Už tehdy bylo v křesťanstvu mnoho falešných učitelů, kteří se novými idejemi snažili svést věřící, oni sami ale k nim nepatřili. Proto zde apoštol přechází k tomu, aby vyznání, které někdo předkládá, přezkoušel na jeho pravost. K tomu používá jednoduché základní pravdy, které jsou vyvýšeny nad každou diskusi – zde pravdu, že Bůh je světlo.

Textová zvláštnost > podmínkové věty

„Jestliže řekneme“ je *podmínková věta*. Jan používá ve svých Dopisech za účelem argumentace určité podmínkové věty, které svou formou v řečtině nechávají otázku, zda jmenovaný předpoklad je splněn, nebo ne, *nezodpovězenou*. Anebo jinak vyjádřeno: Pisatel ponechává ten případ prostě otevřený, aniž by v té chvíli rozhodoval o tom, zda v jeho očích je podmínka pravdivá nebo nepravdivá, ale považuje ten případ naprosto za možný.

Toto nedefinované „Jestliže“ můžeme u Jana nejlépe přeložit následovně: *předpokládáme ten případ, že; když nastane ta okolnost, že*. Že toto „Jestliže“ je užito také k tomu, aby rozlišilo pravé od nepravého, jasně ukazuje náš verš, ano celý oddíl až do kapitoly 2 verše 6.

Jako další je třeba poznamenat, že apoštol neproměnně říká „my“: „Jestliže my řekneme.“ Zjevně je ale toto ›my‹ třeba chápat širěji než v prvních pěti

verších. Tam mluvil o „my“ a „nás“ na jedné straně a o „vy“ a „vás“ na druhé straně. To znamená, že rozlišoval mezi apoštoly na jedné straně a adresáty Dopisu, Božími dětmi, na druhé straně. Viděli jsme, že to mělo své oprávnění a význam.

Ale nyní klade důraz jinam a už nemluví o „nás“ a o „vás“, nýbrž pod pojmem „my“ shrnuje všechny vyznavače. Velmi často v tomto Dopisu popisuje »my« rodinu Božích dětí. Přečtěme si jen počáteční verše 2. a 3. kapitoly: *My* máme Přímluvce u Otce. *My* se máme nazývat děti Boží. Avšak ve verších, které máme před sebou, jsou zájmenem »my« míněni všichni ti, kteří se přiznávají ke Kristu. Protože Bůh jedná s lidmi způsobem odpovídajícím jejich vyznání a mnozí se nazývali a nazývají podle jména Pána, nenechává apoštol slovo „my“ padnout.

Je velmi důležité uchopit tento způsob pohledu. Mnoho Božích dětí si totiž myslí, že nejsou žádní vyznavači. A přece jimi jsou. Nejsou sice nepraví vyznavači bez života, ale přesto jsou vyznavači. Také my, Boží děti, stojíme – pokud jde o naši odpovědnost před Bohem – na půdě vyznání, které vyznáváme, a také my musíme na sebe nechat přiložit Boží měřítko. Ovšem Bůh nebude nikdy v žádném z těch Svých vzbuzovat pochybnost o tom, zda skutečně je Boží dítě. Naproti tomu ale bude odhalovat jako vyznavače bez života ty, kteří mají jen vnější vyznání ke Kristu, ale nemají věčný život. Dříve nebo později budou jako takoví zjeveni, jakkoli se snad odvolávají na to, že jsou ve společenství s Bohem.

Mít vyznání, že máme společenství s Bohem, bezpodmínečně zahrnuje nárok na to, že máme věčný život. Neboť vlastnictví věčného života je přece základem společenství s Otcem a se Synem. Jak jinak bychom mohli být v souhlasu s Božími myšlenkami, pocity a náklonnostmi? Jestliže ale vyznání jde souběžně s chozením ve tmě, pak je to lež. Tma nemůže mít žádné společenství se světlem. Ty věci jdou proti sobě, vylučují se.

„Chodit ve tmě“ je to, co člověk tohoto světa dělá stále. Nezná ani Boha, ani sebe, a proto také nezná nutnost mít Spasitele. Bez ohledu na výdobytky techniky a kultury jsou lidé od přirozenosti „zatemněni v rozumu, odcizeni Božímu životu pro neznámost, která je v nich“ (Ef. 4,18). *Jsou* tmou – také my jsme jí *byli* (Ef. 5,8) – a *chodí* ve tmě. Tma oslepila jejich oči, a tak nevědí, kam jdou (1. J. 2,11). Bůh tohoto světa má zájem na tom, aby myšlení nevěřících zůstalo oslepeno, „aby se jim nezasvítilo světlo evangelia slávy Kristovy“ (2. Kor. 4,4).

To je vskutku zničující úsudek o lidech: zatemnění – ve tmě – nevědomí – slepí! Takoví lidé mohou docela dobře být nábožní; také Kain byl takový. Ale ještě nikdy nebyli se svými hříchy v Božím světle. Proto chodí ve tmě. Ano, nenávidí světlo a nejdou ke světlu, protože jejich skutky jsou zlé (Jan 3,19.20).

To všechno není v žádném případě popis věřícího, který upadl do hříchu. Naopak! Podmínky, které jsou zde položené, slouží k tomu, aby byli rozeznáni praví věřící od pouhých vyznavačů. Tato linie je v tomto Dopisu později ukázána ještě jasněji, když se bude mluvit přímo o „Božích dětech“ a o „dětech ďábla“ (1. J. 3,10). Rozdíl mezi těmito dvěma rodinami je zde ten, že Boží děti chodí *ve světle* – následující verš nám to ukáže – a že děti ďábla chodí *ve tmě*. ›Chodíme‹ (tvar přítomného času) ostatně vyjadřuje obvyklý nebo ustavičný běh života.

Jestliže tedy vyznáváme, že máme s Bohem společenství, ale zásadně chodíme ve tmě a ani v nejmenším se nestaráme o Jeho vůli, pak je náš celý život jednou jedinou lží. Ale ještě více! Závěr zde je dvojí, souhlasící a popírající. Čteme nejen: „... tak lžeme,“ nýbrž je k tomu ještě doplněno: „... a nečiníme pravdu.“ To je velmi významné. Pravda je totiž nejen rty podané vyznání víry, nýbrž něco, co má mít vliv na náš praktický život. Máme pravdu *činit*, a tak ve svém každodenním životě vyjadřovat Boží podstatu.

Všimněme si na závěr tohoto verše ještě, v jak pozoruhodném vztahu k sobě navzájem jsou jednotlivé dílčí věty:

„... tak lžeme“ je v protikladu k *„Jestliže řekneme“*;
„... a nečiníme pravdu“ odpovídá *„...chodíme ve tmě“*.

Chodit ve světle – (1. J. 1,7)

Následující sedmý verš ukazuje úplný protiklad k předcházejícímu verši. Je to zdůrazněno tím, že má na začátku slovo „ale“.

„Jestliže ale chodíme ve světle, jako on je ve světle, tak máme společenství mezi sebou a krev Ježíše Krista, jeho Syna, nás očišťuje od všeho hříchu.“

(1. J. 1,7)

Zde jsou popsány **tři charakteristické znaky**, které jsou pravdivé o všech Božích dětech. Přitom poslední dva vyplývají z prvního:

1. Chodíme ve světle, jako On je ve světle.
2. Máme společenství mezi sebou.
3. Krev Ježíše Krista nás očišťuje od všeho hříchu.

Kde chodíme

Nejprve ještě jednou k významu slova ›Jestliže‹: „*Jestliže ale to je ten případ, že chodíme ve světle...*“ Pisatel ponechává rozhodnutí o tom, zda tomu tak je, nebo ne, otevřené. Ale jestliže tomu tak je, pak to, co je řečeno ve zbytku věty, je pravda. Přitom však používá i nadále 1. os. mn. čísla. Výroky zbytku věty jednoznačně ukazují, že platí jen na pravé vyznavače, na pravé Boží děti. V předcházejícím verši tomu je přesně naopak.

Abychom mohli lépe rozumět tomu, co znamená „chodit ve světle“, bude nám pomoci, když se nejprve obrátíme k poukazu, který je připojen jako srovnání nebo měřítko pro naše chození ve světle. „... jako *on* je ve světle.“ Bůh je nejen sám v Sobě světlo, nýbrž On je také ve světle, jak se zde dovídáme.

To je vznešené, krajně dalekosáhlé zjištění, které také spolu zakládá naše štěstí. Ačkoli Boží přirozenost a podstata vždy byla a je světlo, On nebyl, pokud jde o Jeho cesty s lidmi v dřívějších obdobích, „ve světle“, tak jako je dnes. To znamená, že Mu nebylo možné se lidem plně zjevit. To však nespochívalo v Něm, nýbrž v tom, že člověk upadl do hříchu a že ještě nebylo vykonáno dílo vykoupení.

Bůh se jistě tu a tam dával zlomkovitě poznávat, nejvíce ještě v Izraeli, a to byla vždy milost. Ale to vše neslo více charakter tmy než světla. Některá místa z období Staré smlouvy to mohou ujasnit.

Když se izraelský lid blížil Bohu, aby obdržel slova smlouvy, tu stáli pod horou; „Hora pak ta hořela ohněm až do samého nebe a byly na ní *tmy, oblak a mrákota*“ (5. M. 4,11). A o něco dále k tomu Mojžíš připojuje: „Ta slova mluvil Hospodin ke všemu shromáždění vašemu na hoře z prostředku ohně, *oblaku a mrákoty*, hlasem velikým, a nepřidal nic více... Vy pak když jste uslyšeli hlas z prostředku *tmy*... (5. M. 5,22.23).

Působivý a charakteristický je ten výjev, který je ve Druhé Mojžíšově knize popsán takto: „Tedy stál lid zdaleka; Mojžíš pak přistoupil k *mrákotě, kde byl Bůh*.“ (2. M. 20,21) Může něco lépe popsat situaci pod první smlouvou než toto zjištění? Lid stál *zdaleka*; jen Mojžíš sám šel tam, kde byl Bůh, ale Ten byl v *mrákotě*! Zcela v souhlasu s tím jsou slova, kterými Šalomoun o

staletí později uvedl svou modlitbu k zasvěcení chrámu: „Hospodin řekl, že bude přebývat v *mrákotě*.“ (1. Král. 8,12) Ano, Bůh byl do jisté míry opo- nami a různými institucionálními zřízeními odcloněn od hříšného člověka.

Jak mocná tu je proměna, kterou Pán Ježíš uvedl! Boha žádný nikdy neviděl, ale „jednorozený ten Syn, který je v lůnu Otce, ten ho oznámil“ (Jan 1,18 – přel.). Jen Osoba Božství mohla Boha zjevit, a jen člověk mohl být prostřed- níkem mezi Bohem a lidmi, Člověk Kristus Ježíš (1. Tim. 2,5). Protože On se nyní v nekonečné lásce sám dal jako oběť a vykonal dílo smíření, opona se roztrhla odshora až dolů. Bůh je ve světle, Bůh je dokonale zjeven. To je nezměrná milost! Když v síle Ducha Svatého vstupujeme do svatyně Boží přítomnosti, je všechno světlo. Můžeme poznávat, kdo je Bůh, protože se dal v Synu plně poznat.

Tím jsme už u stránky, která se týká *nás*: *My chodíme ve světle*. Ano, milo- vaní, to je místo nebo sféra, kde se smíme ve víře pohybovat – ve světle plného Božího zjevení. Toto postavení – a je to bezpodmínečně *postavení* – Bůh ve Své neomezené milosti daroval každému ze Svých dětí. Nejde zde o způsob, *jak* chodíme, nýbrž o místo, *kde* chodíme. Také se na tomto místě nejedná o napomenutí – napomenutí, abychom chodili tak, jak to *odpovídá* světlu, nýbrž Duch Svatý vychází z existující skutečnosti. Jestliže vůbec jsme praví křesťané, pak chodíme ve světle.

Že toto je požehnaný význam tohoto často chybně chápáného místa Písma, je zřetelné už ze slov Pána Ježíše, když o Sobě mluví jako o »světlu světa« a pokračuje: „Kdo mne následuje, nebude chodit v temnostech, ale bude mít světlo života.“ (Jan 8,12) Je nemožné následovat Pána Ježíše, což dělají všechny Jeho ovce (Jan 10,4.27), a přece chodit ve tmě. „Kdo chodí ve tmách, neví, kam jde.“ (Jan 12,35) Je to popis věřících, kteří selhali? Nikdy! Ti se přece obrátili „od temnosti ke světlu“ (Skutky 26,18) a Bůh je povolal „ze tmy v předivné světlo své“ (1. Pet. 2,9). *Tam* se nyní smějí pohybovat.

Je přirozené, že musíme takové slovo použít na své srdce a svědomí. To je při slyšení Božího slova vždy potřebné. Ale *použít* nějakou pravdu je něco jiného než ji *vysvětlovat*. Nemůžeme na to dost jasně poukázat právě proto, že apoštol Jan v tomto Dopisu mluví tak často abstraktně a ponechává prak- tické uskutečňování mimo zřetel. Když na to nedbáme, sotva tomu Dopisu porozumíme.

Přesto se pravda, že chodíme ve světle, jako On je ve světle, jistě obrací i k našemu svědomí. Neboť nebude nás vědomí o tom, že chodíme před Bo-

žíma očima, ochraňovat před hřešením? Všechno, i naše selhání, je nakonec osvětlováno světlem Jeho přítomnosti a stavěno na pravé místo.

Pokud však jde o vlastní učení, tu se o případu, že nějaký věřící zhřeší, bude mluvit teprve ve 2. kapitole ve verších 1 a 2. Zde naproti tomu není tématem naše odpovědnost, nýbrž postavení, do kterého jsme Boží milostí přivedeni. Chtějme Mu děkovat nejen za tuto milost, ale také za to, že mluví právě tak, jako to činí zde: abstraktně a bez toho, že by mluvil o otázce našeho uskutečňování! Jen tímto způsobem můžeme věc správně uchopit.

Ještě jeden protiklad vede k sobě naši pozornost. Když je řeč o *nás*, mluví se o *chození* ve světle; jestliže ale je předmětem *Bůh*, pak je řečeno, že *je* ve světle. My chodíme – On je.

Máme se z toho snad naučit, že naše chození, náš život zde je jen přechodný, zatím co Bůh přebývá ve věčnosti?

Společenství mezi sebou

Když tedy tomu tak je, že chodíme ve světle, jako Bůh je ve světle, to znamená, že jsme skutečně Boží děti – co je potom důsledkem? Že je vyjádřen určitý druh společenství. Proto dovětek zní: „...*tak máme společenství mezi sebou.*“

Tento výrok byl často vykládán s poukazem na 3. verš naší kapitoly tak, jako by mluvil o našem společenství s *Bohem*. Ale už jen volba slov nedovoluje takové vysvětlení. Společenství *mezi sebou* – to je přece společenství jednoho s druhým, společenství mezi těmi, kteří stojí na společné půdě. Ale Boží slovo nikdy nedává prostor myšlence, že Bůh s námi stojí na téže půdě. Zcela naopak! Jakkoli nezměrně je nám, Božím dítětem, požehnáno, zůstáváme stále lidmi a Bůh, který nás zplodil, zůstává vždy Bohem a je nad námi nekonečně vyvýšený. Pán Ježíš neřekl Marii Magdaléně: „Vstupuji k *našemu* Bohu a Otci,“ nýbrž: „Vstupuji k Otci *svému*, a k Otci *vašemu*, k Bohu *svému*, a k Bohu *vašemu.*“ (Jan 20,17) Na Boha nikdy není pohlíženo jako na našeho „společníka“, který má s námi právě tolik společenství jako my s Ním. To je nemyslitelné. Nikoli, „společenství mezi sebou“ znamená vzájemné společenství Božích dětí v křesťanské rodině.

Ale není také toto neocenitelná výsada? Uvnitř rodiny Božích dětí je společenství, které je výsledkem toho, že všechny chodí ve světle – společenství takových, jejichž oči vidí totéž. Jaké štěstí je s tím spojeno! Egypťští neměli mezi sebou žádné společenství, když na ně přišla rána tmy. Boží děti ale mají

mezi sebou společenství, protože v Božím světle smějí vidět totéž a těšit se z toho. Jejich radosti a požehnání jsou společné radosti a požehnání. Jejich cena je tím, že jsou prožívány společně, jen zvětšena. Zároveň je tím ničivému sobectví lidského srdce jednou provždy vzata půda pod nohama. Jaký triumf nad každou formou závisti a nepřejícnosti: Máme společenství mezi sebou!

Jan zde nemluví o *církevním* společenství. Vůbec nikdy nemluví o církevních záležitostech. Nemá před sebou Shromáždění (Církev) jako Boží dům ani jako tělo Kristovo, nýbrž *Boží rodinu*. Například odpověď na otázku, kdo je oprávněn k účasti na stole Páně a kdo ne, nesmíme hledat v tomto Dopisu. Zde je vše osobní, a „společenství mezi sebou“ u Jana znamená společnou radost Božích dětí z jejich společného dílu. Radost z duchovních požehnání, ano z Krista samého, sdílíme zásadně se všemi věřícími.

V tomto způsobu pohledu spočívá hluboká útěcha právě pro nás ve dnech rozptýlenosti. Z církevního pohledu nemůžeme jít, žel, společně s mnoha Božími dětmi, protože jdou po cestách, které Boží slovo neschvaluje. Společenství Boží rodiny je naproti tomu v určitém smyslu i dnes ještě nedotčeno. To nás skutečně může činit velmi šťastnými.

Nedávno nám naše pomocnice v domácnosti – je to věřící křesťanka – řekla, že v jejím sboru mají bratra, kterému utekla žena, protože se stal věřícím; my že se máme za něho modlit, protože je skleslý. Jak rádi jsme vyhověli prosbě této ženy! Společná láska k Pánu nás spojuje. –

Anebo na cestách či na dovolené se setkáme s lidmi, jejichž vzezření a chování v nás dávají vzniknout naději, že by to mohli být věřící. A když se ukáže, že je to pravda, jaká radost potom naplňuje naše srdce! Jsou to pro nás naprosto cizí lidé, a přece se k nim cítíme být přitahováni více než k vlastním příbuzným, které snad známe už mnoho let, ale kteří nemají Spasitele. Mít *společenství mezi sebou* – to je velká výsada, dnes i navěky.

Očištění od všeho hříchu

Právě jsme mluvili o společenství očí, které vidí totéž. Pro ty, kteří chodí ve světle a těší se z tohoto společenství, tu vzniká další důsledek: Smějí poznávat cenu Kristovy oběti. Apoštol to vyjadřuje takto. „*A krev Ježíše Krista, jeho Syna, nás očišťuje od všeho hříchu.*“ Spojkou »A« připojuje toto požehnání k předtím jmenovanému. To je třetí stránka nebo třetí část postavení, které nám je propůjčeno.

V této obsažné větě je nemálo bodů, kterých si máme všimnout, a my o nich chceme postupně mluvit.

Jako první si uvědomujeme, že otázku našeho hříchu nelze prostě přejít. Chodíme ve světle a světlo nám ukazuje, co jsme od přirozenosti a že nemůžeme říci, že bychom byli bez hříchu. Ale i když nám světlo nutně zjevuje náš hřích, tu nám přece ukazuje – Bohu buď za to chvála a dík! – ještě také něco jiného: krev Ježíše Krista, která ho odejmula. Je jakoby před Bohem na ›slitovnici‹ (porovnej s 3. M. 16). Když Bůh z místa přebývání Svě slávy shlédne dolů na ›truhlu smlouvy‹, nevidí už naše hříchy, nýbrž krev Svěho Syna, která za ně byla vylita. Kdekoli to světlo svítí, v celé plnosti svítí, tam zjevuje cenu Kristovy krve. Ani dnes, ani v celé věčnosti nebude nikdy nějaký okamžik, kdy tato krev *nebude* před Božíma očima. Navěky zůstane na ›slitovnici‹. Nic nám nemůže dát hlubší pokoj než toto vědomí. „Když /Já/ užřím krev...” – to bylo už tehdy v oné noci Fáze slovo Pána k Jeho lidu; za touto krví byli dokonale bezpeční (2. M. 12,13).

Všimněme si v této souvislosti také, že se nemluví prostě o *smrti* Krista, nýbrž o Jeho *krvi*. Krev vyjadřuje více než smrt. Krev ukazuje na oběť. Je to vždy krev, která je vylévána – krev Božího Beránka. Krev je symbolem života, neboť život (nebo: duše) těla je v krvi (3. M. 17,11). Ve svatém Písmu znamená proto vylití krve vzetí života; v případě Pána Ježíše dání života. Ježíšova krev znamená tedy smíření smrt, kterou Pán Ježíš za nás dobrovolně vytrpěl. „A on je smíření za naše hříchy.“ (1. J. 2,2)

Způsob, jakým je zde mluveno o Pánu Ježíši ve spojení s Jeho krví, je rovněž pozoruhodný. Nejprve je jmenováno Jeho lidské jméno: *Ježíš*. Kdybychom následovali některé staré řecké rukopisy, pak na našem místě, jakož i v kapitole 4, verši 3, je jméno ›Ježíš‹ samotné bez dodatku ›Krista‹. Celkem se pak jméno ›Ježíš‹ v tomto Dopisu vyskytuje samostatně šestkrát (kromě jmenovaných míst ještě v kap. 2,22; 4,15; 5,1; 5,5). Je to Člověk Ježíš, jenž dal Svou krev. Jen jako člověku Mu to bylo možné. Ale On je nekonečně více než jen člověk: On je *Jeho Syn*, Boží Syn, Syn Otce. Ať si bludaři tehdy a nechtě si takoví dnes tvrdí, že Ježíš byl od Svěho narození až do Svě smrti pouhý člověk – Písmo svaté svědčí o něčem opačném: Krev, která tu tekla, byla nejen krev člověka, nýbrž také Toho, kdo je ve věčném vztahu k Bohu.

Nuže, tato krev „*nás očišťuje* od všeho (nebo: každého) hříchu“. To je jediný prostředek, který to dokáže učinit. Přitom nás nesmí tvar přítomného času ›očišťuje‹ svádět k chybné myšlence, jako by se zde jednalo o pokračující,

opakovaný proces. To se sice někdy učí, ale odporuje to učení svatého Písma. Když jde o mravní očisťování »vodou« Božího slova, tedy o praktické posvěcování, je skutečně potřebné ustavičné, opakované použití. Mysleme jen na umývání nohou v Janu 13: „Neumyjí-li tebe, nebudeš mít dílu se mnou.“ (8. verš) Jestliže však je předmětem smiřující očistění Ježíšovou krví, tak tu je jen *jedno* použití: „Neboť *jednou* obětí dokonalé učinil na věky (nebo: nepřerušeně) ty, kteří jsou posvěcováni.“ (Židům 10,14)

Ne, tvar přítomného času zde znovu vyjadřuje abstraktní konstatování: Krev ... očisťuje. To je to, co ona činí. Není to otázka času, a proto není napsáno: *Očistila*; také ne: *Očistí*; nýbrž toto je charakteristické pro krev: Ona *očisťuje*. Je to trvalá síla Ježíšovy krve: Očisťuje nás od všeho hříchu. A nejen od tohoto nebo onoho hříchu, nýbrž od *každého* hříchu. Jaká nekonečná útěcha v tom pro nás spočívá, milované Boží děti!

Bůh sice ve Své nevyzpytatelné milosti učinil opatření také pro ten vážný případ, že bychom my jako Jeho děti ještě zhřešili. Ale o tom se v našem verši ještě nemluví; apoštol se tohoto předmětu chápe teprve od 1. verše 2. kapitoly. Zde však se smíme učit té velké pravdě: Na základě jednou provždy přinesené oběti Ježíše Krista od nás Bůh vzdaluje hřích. Protože krev, která byla vylita ke smíření za naše hříchy, je stále před Božíma očima, je pro nás nyní vytvořena cesta do svatyně. Vědomí o ceně Ježíšovy krve smí provázet každé Boží dítě od začátku jeho cesty víry až k jeho konci; ano, bude nás obšťastňovat až do vší věčnosti.

Jen na základě této krve může Bůh *odpouštět hříchy*, o čemž se pak mluví také v 9. verši. »Odpustit hříchy« znamená v řečtině doslova »poslat hříchy pryč« – to je význam, který nás bude zaměstnávat ještě v 9. verši a má co činit se shlazením viny. *Očistění od hříchů* se jeví být dodatečnou stránkou odpuštění hříchů. Kristova krev nás *očisťuje* od hříchů, takže nyní před Bohem stojíme bez hříchů. V tomto smyslu jsme od svých hříchů v krvi Beránka *umyti* (Zj. 1,5; 7,14). S tím spojené je také očistění našeho *svědomí* před Bohem (Žid. 9,14; 10,22). Protože víme, že jsme krví Ježíše, Jeho Syna, očistění od každého hříchu, nemáme už svědomí z hříchů (Žid. 10,2).

To vše jsou obdivuhodná pozhledání, ale jsou otevřená jen pro ty, kdo *věří* v sílu Jeho krve (Řím. 3,25). Jen pro ně je Pán Ježíš »slitovnící« (nebo: prostředkem smíření). Zdůraznit to ještě jednou mi leželo na srdci na konci uvažování o těchto velkolepých verších. Bůh buď ale chválen skrze Ježíše Krista, že nás v Něm přivedl do takového nádherného postavení, jak je popisuje

tento verš!

Nemáme žádný hřích? – (1. J. 1,8)

S veršem 8 před nás přichází druhé ›Jestliže‹:

„Jestliže řekneme, že hříchu nemáme, sami se klameme, a pravda v nás není.“

(1. J. 1,8)

Tak jako předtím, má apoštol před sebou *všechny* křesťanské vyznavače, ať jsou praví nebo nepraví. Zkouší jejich vyznání, testuje je pomocí božských zásad. Přitom se s nimi se všemi staví na *jednu* půdu („/my/“) a rozlišuje pravé od falešných prostě podle toho, zda splňují podmínky, či nikoli. Test na začátku se přece obracel proti nepravému tvrzení některých, že mají společenství s Bohem. Neboť pokud toto tvrzení bylo spojeno s chozením ve tmě, byla to lež.

Co znamená ›hřích‹

Ale nyní k tomu přistupuje něco dalšího. Už v době apoštola Jana tu byli falešní učitelé, kteří se odvažovali troufale říkat, že nemají hřích: „Jestliže řekneme, že hříchu nemáme...“

Gnostikové (viz Úvod) si například zakládali na tom, že mají zvláštní, vynikající „duchovní poznání“ (řecky: *gnósis*). Toto poznání, že je uschopňuje zůstat zcela nedotčenými hříchem. Ode dnů apoštolových se ten blud dále rozvíjel různými cestami. Tak je dnes hříšnost hříchu mnoha lidmi v křesťanstvu více či méně popírána. Lidé se buď dívají na hřích jen jako na přirozený mezistupeň na cestě lidského vývoje vzhůru, anebo vidí člověka jako v zásadě dobrého, a to, čemu se říká hřích, že je v Božích očích jen nepatrná, zanedbatelná věc. V žádném případě hřích nepotřebuje smíření a Boží hněv je označován za fikci (vymyšlenou věc). Myšlenka hříchu je redukována na pouhou „chybu“ na straně člověka.

Apoštol vystupuje proti takovým bludným myšlenkovým pochodům další podmínkovou větou: „Jestliže řekneme, že hříchu nemáme, sami se klameme, a pravda v nás není.“

Vnucuje se nám otázka, zda také věřící tak mohou mluvit. Dáme ji v této chvíli stranou, a nejprve se budeme snažit pochopit, co má Boží slovo na tomto místě ›hříchem‹ na mysli. Souvislost, jak se zdá, naznačuje, že zde

nejde o vykonaný hřích (jako od 9. verše dále), nýbrž o dědičný hřích, nebo také můžeme říci: o hřích jako zásadu, o hřích ve všeobecném smyslu.

Jestliže tedy někdo předstírá, že nemá hřích, tu to neznamená nic menšího, než vznášení nároku na bezhříšnost; člověk si namýšlí, že je svobodný od hříchu jako vládnoucího principu. Těžko si lze představit, chtěli bychom už nyní říci, že někdo, kdo chodí ve světle, se může nechat strhnout k takové domýšlivosti, neboť světlo naprosto odporuje takové představě.

Sebeklam

Také je nápadné, že apoštol v tomto případě nepodniká žádný test, jako u dřívějšího domýšlení se. Blud, o kterém nyní pojednává, je pro něho tak zřejmý, že prostě dodává: „..., sami se klameme, a pravda v nás není.“ Není řečeno, že klameme své bližní nebo dokonce Boha, nýbrž že klameme sebe. ›Sami se/be/‹ je zdůrazněno postavením toho slova ve větě. „*Sami sebe* zavádíme“, takový je vlastní význam. Potom děláme sami se sebou právě to, co se stále snaží s námi dělat Satan (Zj. 12,9; 20,10): svádět, zavádět, klamat. Není to šokující?

Nedávno jsem četl krátký příběh, u kterého jsem se přes všechnu vážnost přece musel trochu usmát. Protože se týká přesně tohoto bodu, volně jej zde opakuji. Známý kazatel mluvil v jednom velkém městě o našem verši, o 1. Janově 1, verši 8. Vyzval ty, mezi svými posluchači, kteří jsou bezhříšní, aby potom k němu přišli, že by je rád poznal. Po přednášce k němu skutečně přišel muž a řekl, že je naprosto bezhříšný a po dobu dvaceti dvou let, od chvíle, kdy byl posvěcen, už nezhřešil. Evangelista ho vedl k zamyšlení, že existují hříchy nejen ve skutcích a v myšlenkách, nýbrž i hříchy z opomenutí. „A vy mi chcete říkat, že jste naprosto bezhříšný a že jste se během těch dvaceti dvou let neprovinil žádným z těch jmenovaných hříchů?“ Když se ten muž chtěl ospravedlnit, šla kolem nějaká starší dáma a dříve, než ten muž mohl říci jediné slovo, vyhrkla: „Ano, jsou lidé, kteří tvrdí, že jsou naprosto bezhříšní a že se nedopustili ani jednoho hříchu. Ale zeptejte se někdy jejich sousedů, zvláště těch, kteří chovají slepice, které tak rády hrabou na jejich trávníku! Ti vám povědí něco jiného.“ Aniž by odvětil jediné slovo, ten muž se rychle vzdálil.

Mějme zcela jasno, milí přátelé: Že nemá hřích, to může tvrdit jen ten, kdo se vzpírá nazvat hříchem to, co hříchem skutečně je. To, že i praví křesťané upadají do této léčky a sami sebe mohou tímto způsobem klamat, je žal

pravda. Mluví o tom, že je milost zachránila, ovšem tak dokonale, že už z hříchu nic nezůstalo.

Nuže, to je absolutní sebeklam! Zlé myšlenky například přicházejí pro ně od ďábla, všechno zlo vidí jen mimo sebe, nevidí je jako výsledek zkažené přirozenosti. Pán Ježíš nám říká, odkud pocházejí zlé myšlenky: ze *srdce* (Mat. 15,19). Ani u věřících tomu není jinak.

Člověk se může takovému klamu oddávat jen tehdy, když místo božského měřítka přikládá vlastní, lidské měřítko. Božské měřítko pro naši praktickou cestu nalézáme například ve 2. kapitole našeho Dopisu: „Kdo říká, že v něm zůstává, je povinen sám také tak chodit, jak *on* chodil.“ (verš 6) Chodit tak, jak Pán Ježíš chodil – kdo z Božích dětí tu nemusí doznat více či méně své selhání?

Použití našeho verše na takové, jimž, i když podlehli podobným bludům, nechceme a nemůžeme upřít to, že jsou Božími dětmi, se mi ostatně zdá být jen zvláštním případem. Vlastní linie naučení zde směřuje k rozeznávání mezi pravými a falešnými vyznavači. Další verš jasně vyjadřuje tento rozdíl.

Pravda v nás není

Také dovětek našeho osmého verše ukazuje tímto směrem: „... a pravda v nás není.“ Lidé, kteří tvrdí, že v nich není hřích, tím jednoznačně ukazují, že v nich *není pravda*. To je ještě horší než ono: „A *nečiníme pravdu*“ v 6. verši.

›/Ta/ pravda‹ je souhrn křesťanského učení a jejím středem je sám Kristus. Tato pravda nám zjevuje Boží přirozenost a vůli, zjevuje, že Bůh je světlo. A toto Boží světlo nám také ukazuje, jak se věci skutečně mají vzhledem k hříchu. Jestliže však tvrdíme, že nemáme hřích, tu to jasně ukazuje, že v sobě nemáme pravdu, že v sobě nemáme Krista. Neboť když Kristus, který je pravda, v nás přebývá, pak musíme vědět, že v sobě neseme hříšnou přirozenost.

Odpuštění skrze vyznání hříchů – (1. J. 1,9)

Člověk z 8. verše nenalézá žádný důvod k odsouzení sebe a k vyznání. Jinak tomu je, když přijdeme k devátému verši; zde je vše živá skutečnost:

„Jestliže vyznáváme své hříchy, on je věrný a spravedlivý, aby nám hříchy odpustil a očistil nás od vší nespravedlnosti.“

(1. J. 1,9)

Zde opět nemáme žádné „Jestliže řekneme“. To znamená, že apoštol nyní už nemluví o (prázdném, falešném) vyznání, nýbrž o tom, co je *pravda* o všech Božích dětech. Ve verších 6 a 7 je to velmi podobné. Nejprve „Jestliže řekneme“ (verš 6), následované lží a chybením pravdy, a potom pravé postavení věřících (verš 7). A nyní opět nejdříve „Jestliže řekneme“ (verš 8), následované sebeklamem a chybením pravdy, a potom to, co mluví o *pravosti* (verš 9).

O vyznávání

Vyznávání hříchů svědčí o pravosti. Tak přece začala naše cesta jako věřících: Vyznali jsme před Bohem své hříchy, a On nám je ve Své milosti odpustil. K tomuto důležitému bodu se hned ještě vrátíme.

Všimněme si i zde apoštolova způsobu vyjadřování. Nečteme: „Jestliže říkáme, že *máme hřích...*“ (to by bylo zrcadlovým obrazem k výroku: „Jestliže řekneme, že *hříchu nemáme*“), nýbrž činí výrok, který je hlubší a silnější: „Jestliže *vyznáváme* své hříchy...“ Vyznání se vztahuje na hříchy jednotlivě a neděje se v první řadě před lidmi, nýbrž před Bohem. Takové vyznání hříchů je vždy důkazem opravdovosti a upřímnosti. Zahrnuje ostatně také hledání odpuštění. To se mi zdá být velmi důležité, neboť vyznání svědčí také o důvěře v Boha. A ještě něco: Když vyznáváme své hříchy, ukazujeme tím také, že nepatříme ani ke skupině těch, kteří „nečiní pravdu“ (verš 6), ani těch, ve kterých „pravda není“ (verš 8).

Pisatel u slovesa ›vyznáváme‹ opět používá přítomný čas, to znamená, že neříká, kdy a kde a jak k vyznání dochází. Spíše staví zásadu, která je platná v každé době: Na vyznání hříchů následuje odpuštění. Toto abstraktní konstatování musíme přirozeně použít na praxi, a tu je třeba dbát dvou stránek nebo způsobů pohledu. Jedna je zásadní, druhá více praktické povahy.

Nyní jsem právě mluvil o tom, že naše cesta jako věřících *začala* vyznáním našich hříchů před Bohem. Toto první přijetí hříšníka k Bohu, a tím ten zásadní způsob pohledu se zde jeví být v popředí, nikoli ten případ, že my jako věřící hřešíme, a potom vyznáváme. Podrobněji to jsou tři myšlenky, které mne vedou k tomuto závěru. Na jedné straně se mluví o případu našeho hřešení teprve od 1. verše 2. kapitoly. Na druhé straně je zde řeč o plném

odpuštění hříchů, že nás Bůh očisťuje od vši nespravedlnosti. Verš 7 nám ale ukázal, že to je *krev* Ježíše Krista, která nás očisťuje od všeho hříchu. Je to tedy otázka krve, nikoli vody. Jak bylo předtím vysvětleno, je krev použita jen jednou – totiž na začátku naší cesty. A za třetí k tomu ještě přistupuje, že v našem verši jde o vyznání před *Bohem*, nikoli před *Otcem*. V celém oddílu máme co činit s *Bohem*, který je světlo. Je příznačné, že *Otce* máme před sebou teprve zase na začátku 2. kapitoly, kde jde o hřešení Božích dětí (verš 1).

Jestliže tedy nějaký člověk přijde ze tmy do Božího světla, pozná se v něm jako ztracený. Tu jsou hříchy příliš zjevné, než aby je mohl skrýt. Jak neko-nečně velké je potom, že smí přijít k tomu jedinému útočišti, které existuje, – k Bohu. Když se tam uteče a jasně před Bohem vyzná své hříchy, jmenuje je jmény, tak dalece, jak si jich je vědom, pak je Boží odpověď skutečně obdivuhodná.

Věrný a spravedlivý

„...on je věrný a spravedlivý, aby nám hříchy odpustil a očistil nás od vši nespravedlnosti.“

(verš 9 b)

Když nám Bůh na vyznání našich hříchů odpustí hříchy a očistí nás od vši nespravedlnosti, pak to činí nejen proto, že je milosrdný, nýbrž také proto, že je „věrný a spravedlivý“. To je velkolepý výrok, který nás může ochránit před každým otřesem naší jistoty spasení. On není věrný a spravedlivý, když nás *trestá*, nýbrž když nás *odpouští*.

Věrný se vztahuje na Boží sliby: Bůh je věrný vzhledem ke Svému danému slovu. To je postaveno na první místo.

Ale k tomu je Bůh také *spravedlivý*, a to má soudcovský význam. Když nás Bůh, Soudce, v souhlasu se Svým zaslíbením osvobodí od hříchů, pak je a zůstane přitom také *spravedlivý*. Jan se už zmínil o krvi Ježíše, Jeho Syna (verš 7), a tato krev je základ, na kterém tak Bůh může jednat. Dokonale odpovídala Jeho spravedlnosti a učinila jí zadost. Odpuštění našich hříchů vůbec není nějaký akt stranickosti, jak to je někdy podáváno, nebo protože Bůh protěžuje některé přízní obdařené lidi. Ne, kvůli krvi Krista, Svého Syna, je Bůh přesně tak spravedlivý, když těm, kdo vyznají své hříchy, hříchy odpustí, jako když odsoudí ty, kteří své hříchy nevyznají a opovrhují Kristovou krví.

Výtka nespravedlnosti je často přednášena, když Bůh s hříšníky různě zachází: Jedny zatracuje a druhé osvobozuje. Avšak krev Ježíše, Jeho Syna, viní ze lži všechny, kdo tu výtku přednášejí; ano vede ji zpět na jejich vlastní hlavu. Až jednou budou stát před božským Soudcem, oni a celý vesmír budou muset uznat, že Jeho jednání – ať s věřícími nebo s nevěřícími – je absolutně spravedlivé.

Pod inspirací Ducha Svatého píše apoštol tato slova, protože má Boží děti upevnit před lžemi a ochránit před falešnými tvrzeními těch, kteří si z Kristovy krve činí posměšky. Přitom se svou argumentací velmi blíží řeči apoštola Pavla v Římanům 3. Pavel je ovšem ještě smělejší a říká, že Bůh je spravedlivý, když *ospravedlňuje* (verš 26). Jan mluví jen o *odpuštění*. Ale v každém případě je to Bůh, od kterého vychází toto velké požehnání.

Věčné odpuštění hříchů

Když Bůh odpouští hříchy s pohledem na krev Svého Syna, pak odpouští úplně, odpouští pro věčnost, odpouští všechny hříchy, nejen nějakou část. Ve spojení se 7. veršem jsme už viděli, co doslovně znamená řecké slovo pro ›odpustit‹: *poslat pryč*. Máme je v našem Dopisu ještě jednou v kapitole 2, verši 12.

Když Pán našel věčné vykoupení a v síle Svě vlastní krve vešel do nebe (Žid. 9,12), odpouští Bůh hříchy v absolutním smyslu, to znamená, že odpouští vzhledem k věčnosti, k nebi a peklu. Nějaká další oběť než ta jednou provždy učiněná oběť těla Ježíše Krista, k tomu není potřebná a vůbec není možná; neboť touto *jednou* obětí navždy učinil dokonalými ty, kteří jsou posvěcováni. Kde ale je *odpuštění* hříchů, tu už není oběť za hřích (Židům 10,10.14.18).

Odpuštění hříchů – jaké velké požehnání to je! Vyvěrá přímo z Božího srdce. Bůh je odpouštějící Bůh. Když jsme právě mluvili o doslovném, a tak plastic-kém výrazu ›poslat pryč‹, tu je vzácné nalézt už ve Starém zákoně toto poslání pryč hříchů Bohem samým.

Bůh od nás *vzdálil* naše přestoupení tak daleko, jako je východ od západu – vzdálenost, kterou nikdo nemůže změřit (Žalm 103,12). Kdo by je kdy mohl přivést zpět? – Bůh na ně už nikdy *nevzpomene* (Iz. 43.25; Žid. 10,17). Ne že je zapomene; ale už na ně nemyslí. Měly by nás pak ještě trápit? – *Uvrhl* je do hlubin moře – do nevyzpytatelné hloubky (Mich. 7,19). Kdo by je ještě mohl nalézt? – *Shladil* je, jako se rozpouští mrak, aby se už nikdy neobjevil

(Iz. 44,22). Před Božíma očima jsou jako odešlá mlha: už tu není. – Vskutku můžeme s Davidem říci: „Blahoslavený je ten, jemuž odpuštěno přestoupení a jehož hřích přikryt jest!“ (Žalm 32,1)

Další poučný předobraz toho zásadního „poslání pryč“ hříchů nalézáme ve směrnicích pro Velký den smíření ve 3. Mojžíšově 16. Na hlavu kozla, na něhož padl los Azazel (odvrácení), musel Aron *vyznat* všechny hříchy dětí Izraele, a pak ho *poslat pryč* jako Azazel do pouště (verše 10.21). Tak byly odneseny do pusté země.

Ještě zbývá poukázat na rozdíl mezi ›hříchy‹ a ›nespravedlností /nepravostí/ na jedné straně, a mezi ›odpustit‹ a ›očistit‹ na druhé straně. ›Hřích‹ (řecky *hamartía*) doslovně znamená ›minutí cíle‹, totiž minout se cíle ctít Boha. ›Nespravedlnost‹ je všechno to, co je v protikladu ke spravedlivé Boží podstatě. Zatím co ›odpuštění‹ je ve spojení s hříšnými konáními, ›nespravedlnost‹ jako následek hříchu má více co činit s osobním charakterem hříšníka. Tak nám devátý verš v 1. J. 1 podává dvojnásobný výsledek toho, že vyznáme své hříchy: Jsme osvobozeni od *viny* hříchu a jsme očištěni od jeho *poskvrny*. Můžeme být svému Bohu kdy dosti vděční?

Časné odpuštění hříchů

Nyní můžeme ten devátý verš použít také v omezeném smyslu, a to na případ, že bychom zhřešili my jako Boží děti. Také tu má naprosto svoji platnost. Neboť také potom je bezpodmínečně třeba, abychom své hříchy *vyznali*. Kdybychom naproti tomu „mlčeli“, pak by naše „kosti prahly“ (Žalm 32,3). Jestliže ale Pánu vyznáme svá přestoupení, zakusíme to, co skladatel Žalmu vyjadřuje takto: „... a ty jsi odpustil nepravost hříchu mého.“ (verš 5) Je nasnadě, že ›odpuštění‹ má v tomto spojení jiný, omezený význam. Nazvu je ›časným odpuštěním hříchů‹, protože nemá nic co činit s věčností, nýbrž s tímto časem. Je zcela důležité rozumět a uznat, že takové odpuštění ve svatém Písmu je. Ano, ve Starém zákoně nese průběžně tento omezený charakter, protože plné rozvinutí pravdy o odpuštění hříchů nebylo možné tak dlouho, dokud ještě nebylo vykonáno dílo vykoupení. V oné době to skutečně bylo jen *projítím /necháním jít/* hříchů pod Božím poshověním, *připomenutí* hříchů (Řím. 3,25; Žid. 10,3). Je nesporné, že věřící Starého zákona ve své osobní důvěře v Boha, pokud jde o odpuštění jejich hříchů, často šli za to, co bylo tehdy zjeveno, ale to je jiná věc.

Odpuštění je velmi často ve spojení s *Boží vládou*. Bůh vede ty Své po Svých

cestách výchovy. A může být, že když tu je nevyznaný hřích, pošle nemoc nebo nějaké jiné trápení, aby nám to chybné v našem jednání přivedl na vědomí. V tomto případě a v tomto smyslu nám totiž *neodpustil*.

Teprve když své hříchy před Ním – a je-li třeba, také před lidmi – vyznáme, odpustí nám hříchy, takže se opět můžeme těšit ze společenství s Ním. Ne vždy však odjímá následky hříchu, ale vždy je pomůže nést. Bůh s námi jedná jako se syny, a kdo je syn, kterého otec *netrestá*?

Do tohoto okruhu spadají taková místa jako: „A jestliže se dopustil hříchu, bude mu odpuštěno.“ (Jak. 5,15 – přel.) A: „Proto jsou mezi vámi mnozí slabí a nemocní a mnozí zesnuli. Kdybychom se ale sami posuzovali, nebyli bychom souzeni. Když ale jsme souzeni, tu jsme od Pána káráni, abychom nebyli se světem odsouzeni.“ (1. Kor. 11,30-32 – přel.) Může se dokonce stát, že hřích některého věřícího je pro Boha tak vyzývavý, že jej potrestá tělesnou smrtí. To je pak „hřích k smrti“, a v tomto případě se za toho bratra ani nemáme modlit (1. J. 5,16.17). Ananiáš a Zafira jsou toho příkladem (Sk. 5). Ale věčná blaženost Božích dětí není takovými událostmi nikterak dotčena. Kázeň a odpuštění od Otce mají v tomto smyslu působnost pro *tento čas*.

Tak to je také, když shromáždění odpouští (Jan 20,23; 2. Kor. 2,6.7) anebo, abychom mluvili slovy v Matouši 18, když na zemi svazuje a rozvazuje (verš 18). To bychom mohli nazvat administrativním odpuštěním hříchů. Také to se vztahuje jen na tento čas a na zem, i když nachází uznání v nebi. Pavel musel prožít to, že při něm při jeho prvním odpovídání nikdo nestál, neboť ho všichni opustili. Ale modlil se za ně o odpuštění, modlil se, aby jim to „nebylo připočteno“ (2. Tim. 4,16).

Tyto příklady jsem zde uvedl proto, abych ujasnil, že existuje odpuštění z Boží strany a ze strany člověka, které má co činit s *tímto časem*. Naše postavení v Kristu tím není v nejmenším dotčeno. Co tím ale je dotčeno, je naše praktické společenství s Bohem. Můžeme se z něho radovat jen tehdy, když jsme upřímní a neskrýváme své hříchy, nýbrž vyznáváme je. Tato zásada platí dokonce i pro společenství navzájem.

Abychom se vyvarovali nedorozumění: *Každé* odpuštění z Boží strany je nakonec založeno na smířčím díle Jeho Syna, a tak má věčný dosah. Nemůže to být jinak.

Nezhřešili jsme? – (1. J. 1,10)

Nyní máme před sebou třetí ›Jestliže řekneme‹:

„Jestliže řekneme, že jsme nezhřešili, činíme ho lhářem a jeho slovo v nás není.“

(1. J. 1,10)

Toto poslední z těch tří tvrzení je bezpochyby nejdrzejší a nejsmělejší. Všimněme si tvaru minulého času: perfekta ›Nezhřešili jsme‹. Hledí zpět přes uplynulý život a jde kupředu až k přítomné chvíli. Je pro nějakého křesťana možné, aby pod tímto zorným úhlem tvrdil, že ještě nikdy nezhřešil, ani dnes ani v minulosti? To není jen popření rozdílu mezi světlem a tmou (verš 6); také to není jen popření hříšnosti naší lidské přirozenosti (verš 8); je to spíše popření toho, že člověk vůbec kdy zhřešil. Tato poslední troufalost je sama v sobě výsledkem hříšné přirozenosti člověka, a tím je o ní důkazem. Není to hluboce zahanbující, že právě v křesťanstvu se rozvíjejí taková zkažená učení jako nikde jinde? Je to tak, jak kdosi řekl: „Zkáza toho nejlepšího je nejhorší zkáza.“

Jestliže tvrdíme, že jsme nezhřešili, tu to má závažnější následky než v případech předtím: Pak nejen lžeme (verš 6); nejen sami sebe klameme (verš 8); nýbrž přímo činíme Boha lhářem. To je největší výzva Bohu. Je to rouhání. Ve Starém, stejně jako v Novém zákoně Bůh řekl, že *všichni* zhřešili (porovnejme jen Žalm 14,1-3 s Římanům 3,9-18). Jestliže ale s pomocí filozofie a teologie své hříchy oddiskutujeme a věříme, že krev Ježíše, Jeho Syna, k jejich shlazení nepotřebujeme, pak činíme Boha samého lhářem. Pomysleme na vážnost a dosah této výpovědi!

Zároveň to ale také znamená, že Jeho slovo v nás není. Je to jednoznačné zavržení Jeho jasného slova. Právě Boží dítě tak nikdy nebude mluvit, nýbrž bude stále – jak už i Job – vyznávat: „Zhřešil jsem...“ (Job 33,27)

Mezi verši 8 a 10 v 1. Janově 1 existuje obdoba. Tam je napsáno: „*A pravda v nás není.*“ Zde je řečeno: „*A jeho slovo v nás není.*“ Jeho slovo (řecky: *lógos*) je pravda, bezpodmínečně; ale je to pravda v konkrétní formě svatých Písem, inspirovaných Božích výroků.

Jestliže zde apoštol na rozdíl od obou předcházejících případů falešné domýšlivosti (srv. verše 6 a 8) k tomu nedává žádný protiklad pravdivého (srv. verše 7 a 9), tu asi proto, že vše, co by k tomu mohlo být řečeno, bylo vyjádřeno už v 9. verši.

Pevně však držme: Ať jde o svědce nebo o svedené – ten, kdo vede takovou smělou řeč, zjevuje holou nevěru a vzpuru proti Bohu. To je Boží úsudek.

Zastánce/Přímluvce, Správce/ u Otce

Přicházíme teď ke druhé kapitole Janova prvního Dopisu. Oba první verše svým obsahem však patří ještě k první kapitole. Rozdělení kapitol je zde spíše nešťastné. Zjevně se vycházelo z toho, že na tomto místě, vyznačeném oslovením „Moje děti“, začíná nový sled myšlenek. Ale ve skutečnosti začíná teprve 3. veršem 2. kapitoly.

Ty dva první verše představují jakýsi dodatek k 1. kapitole a tvoří třetí část prvního velkého oddílu v tomto Dopisu (kap. 1,1-2,2).

V této poslední části jde o **hřešení Božích dětí**: nejprve o *varování* před hřešením (verš 1a), a potom o *pomocné prostředky*, které věřící skrze Boží milost vlastní pro každodenní znečištění (verše 1b a 2).

Když jsme nejprve v druhé části měli před sebou *zvěst*, že Bůh je světlo, a viděli jsme, že také věřící má zlou přirozenost, a proto je naprosto v stavu zhřešit, vyslovuje apoštol Jan v tomto ohledu vážné varování pro Boží děti.

Varování před hřešením – (1. J. 2,1a)

A tak to důrazné varování zní:

„Moje děti, toto vám píšu, abyste nehřešily.“

(1. J. 2,1a)

›Děti‹

To, že apoštol uvádí svůj apel milým oslovením ›Moje děti‹, je velmi utěšující a povzbuzující. Je to laskavé, důvěrné oslovení ve tvaru zdvořiliny, které nevyjadřuje nezralost, nýbrž něžnost. Oslovení ›dětí‹ používá ve svém Prvním dopisu sedmkrát a neoslovuje tím nějakou zvláštní větev Boží rodiny, nýbrž *všechny* své čtenáře, to jest všechny věřící všeobecně. Oni všichni jsou ›dětí‹ (řecky: *teknía*), což znamená tolik, co ›narození‹. Skutečně jsou „narozeni z Boha“. To je nekonečná výsada, která nás v našem Dopisu už zaměstnávala, a ještě nás bude častěji zaměstnávat! Pro úplnost buď zmíněno, že také Pán Ježíš jednou oslovil Své učedníky touto formou něžnosti: „Děti, ještě malý čas jsem s vámi.“ (Jan 13,33)

Tento výraz ›děti‹ (řecky: *teknía*), který se v naší kapitole vyskytuje kromě prvního verše ještě také ve verších 12 a 28, je třeba rozlišovat od výrazu ›děcka‹ (řecky: *paidía*), použitého ve verších 13 a 18. Tím jsou popsány takové Boží děti, které jsou ještě mladé ve víře a ještě nedosáhly duchovní zralosti ›mladíků‹ a ›otců‹. Když věkem starý pisatel oslovuje adresáty svého Dopisu jako ›*Moje děti*‹, tu je v tom jistě vedle jeho vysokého věku vyjádřen také jeho zvláštní dlouholetý vztah k těm, jimž byl vždy laskavým duchovním otcem.

Je zvláštní důvod pro to, proč jsme zde nazváni ›děti‹: I kdybychom se snad dopustili hříchu, přesto zůstáváme Božími dětmi. Bůh nás nepřestává milovat, ani tehdy ne, když bychom zhřešili.

Vykoupeným jsou v Novém zákoně dáвана mnohá jména či tituly – věřící, křesťané, učedníci, svatí, bratři (sestry), králové a kněží. Ale Jan trvá na tom, ano, má to rád, nazývat nás ›dětmi‹. Ať nás už zdobí šedivé vlasy a už jsme směli mnoho let Pánu sloužit, nebo ať jsme teprve nedávno uvěřili – my všichni jsme rovněž také Boží *děti*. Jak máme rádi právě toto označení! Je typické pro Jana. Titul ›Syn‹ rezervoval ovšem pro jednu jedinou, jinou Osobu – pro Božího Syna.

Důvod pro varování

Apoštol rozlišuje nyní mezi tím, co právě napsal, a tím, co chtěl nyní napsat. Předtím řekl: „A toto píšeme /*my*/ vám.“ (kap. 1,4) Teď ale říká: „Toto vám /*já*/ píšu.“ Nejde tedy už o to, co Bůh svěřil Svým vyvoleným svědkům za pravdu a co tito pak věrně předávali dál, co „zvěštovali“. Apoštol se nyní stává vysloveně osobní a varuje své děti před nebezpečím lehkovážně zacházet s hříchem.

Příčina pro to mohla být dvojitá. Protože na jedné straně žádný křesťan nemůže říci, že by už nehřešil, mohl by být někdo v pokušení si myslet, že nemá žádný smysl postupovat proti hříchu. To by však nebylo nic jiného než lhostejnost a bezstarostnost. Protože na druhé straně ale byl hřích tak „snadno“ odpuštěn, mohli by si druzí myslet, že to pro Boha nebude nic znamenat, když odpustí o několik hříchů více nebo méně. To by ale nebylo nic jiného než domýšlivost a zneužití milosti. Oba závěry jsou chybné a nutně zaváděj.

Jistě, věřící má v sobě ještě starou přirozenost – tělo, a bezhříšná dokonalost je pro něho v tomto světě nedosažitelná. Přesto to nikdy neznamená, že může setrvávat v hříchu. Proto apoštol psal svým dětem, *aby nehřešily*. Při-

rozeně tu pro ně existovala a existuje možnost zhřešení, je zde výslovně zahrnuta. Ale cílem všeho je: „abyste *nehřešily*“. Pisatelem zde použitý tvar aoristu, který je bodový, činí jasným, že *každého skutku* hříchu je třeba se vyvarovat. V protikladu k tomu je (v řečtině – p. p.) tvar přítomného času v kapitole 1 verši 3: „..., abyste také vy s námi *měli* společenství.“

Společenství s apoštoly, a tím také společenství s Otcem a Jeho Synem Ježíšem Kristem je zásadní výsada pro všechny Boží děti. O tom apoštol, jak bylo právě poznamenáno, psal předtím (kap. 1). Ale nyní varuje před tím, že by mohli ztratit praktické uskutečňování a prožívání této výsady. Čím? Hřešením. Nepíše jim z obavy, že by mohli nakonec přece ještě zahynout. Ale musíme mít bezpodmínečně jasno o tom, že není možné se těšit společenství s Otcem a se Synem, když ještě připouštíme být jen jeden jediný hřích. Jedna jediná zlá myšlenka, zůstane-li neodsouzena, roztrhuje tuto tak jemnou věc.

Otcova starostlivost – (1. J. 2,1b)

Právě ta okolnost, že jsme přišli do tak blízkých a vnitřních vztahů k Bohu Otci a k Pánu Ježíši, dává našemu hřešení tak vážný ráz. Když hřešíme, dotýkáme se tím jak lásky Otce a lásky Syna, tak i Boží svatosti. A to je přesný opak toho, abychom zjevovali věčný život. To je jedna stránka. Druhá stránka ale je, že upřímné Boží děti, když cítí tuto nedůslednost (protiřečení), jsou právě tím v nebezpečí, že budou uvrženy do bezútěšnosti a zoufalství.

Hřích jako jednorázové, osobní jednání

Aby je ochránil před tím, aby byly pohlceny zármutkem, apoštol pokračuje:

„A jestliže někdo zhřešil – máme Zastávce /Přímluvce, Správce, Zástupce/ u Otce, Ježíše Krista, /toho/ spravedlivého.“

(1. J. 2,1b)

Žádný z nás *nemusí* hřešit. Není tu pro to nejmenší nutnost a není pro to také žádná omluva. Nevlastníme Ducha Svatého, který je síla nového života? Hřešit je pro křesťana vše jiné než normální nebo nutné. Proto apoštol znovu používá tuto Jestliže-konstrukci: „Jestliže...“ – „jestliže ten případ nastane, že ...“ To zdůrazňuje abnormalitu, nenormálnost hříchu.

Ale i pak to vychází jen od *bodové* události, neboť znovu používá tvar aoristu: „Jestliže někdo *zhřešil*“, anebo to můžeme také přeložit: „Jestliže někdo *zhřeší*.“ (Aorist nemá v tomto pohledu žádný časový význam.) Jan tedy nepředpokládá, že nějaký věřící hřeší ustavičně, ze zvyku; neboť to by, z hlediska gramatiky, vyžadovalo tvar přítomného času. A obsahově je i to také přesný opak. V kapitole 3, verši 9, kde máme správně tvar přítomného času, čteme: „Každý, kdo je narozen z Boha, *nečiní hřích*.“ To potvrzuje, že se v našem verši ve 2. kapitole nemluví o životě v hříchu, nýbrž o určitém, jednorázovém hříchu. Neboť je nemožné, aby nějaký věřící *ustavičně činil hřích*. Spíše od svého obrácení nenávidí hřích a miluje svatost.

Také to, že Jan nyní mluví o ›někom‹, ukazuje, jak osobní záležitost to je. Proto neříká: „Jestliže */my/zhřešíme*,“ nýbrž: „Jestliže *někdo* zhřeší.“ Každý z nás může zhřešit, nikdo z toho není vyloučen, nikdo není sám od sebe před tím chráněn. Neboť jestliže nezůstávám blízko Krista, dříve nebo později *zhřeším*.

Máme Zastánce

Kdyby nyní měl nastat ten vážný případ, že někdo z nás zhřeší, co potom? Je potom vše ztraceno? Musím opět začít znovu? – Následující slova už pisatele často hluboce potěšila, a jistě nejen jeho: „Máme Zastánce u Otce, Ježíše Krista, toho spravedlivého.“ Zde má každé jednotlivé slovo význam.

Nejprve: „Máme“ – my, rodina Božích dětí, máme něco zcela velkého. Je to výsada, která náleží nám všem, také výsada, kterou nemusíme teprve hledat nebo získávat, když jsme zhřešili. Už ji *máme*. Neboť si všimněme, že tu není napsáno: „A jestliže někdo zhřešil – *má*...“ To by vlastně bylo logicky správné. Ale ono „*/my/ máme*“ ukazuje, že to je společná výsada. *Máme* ji, jako máme věčný život a jako máme odpuštění hříchů.

A v čem spočívá tato výsada? Co máme pro případ našeho zhřešení k dispozici? *Zastánce* – Zastánce u Otce, Ježíše Krista, toho spravedlivého!² To je

² Výraz ›Zastánce‹ je v Novém zákoně použit jen apoštolem Janem. Čtyřikrát v Evangelii (kap. 14,16.26; 15,26; 16,7) a v jeho Dopisech jen zde. V Evangelii je tím popsán jak Pán Ježíš (srv. „*jiného* Zastánce“ v kapitole 14,16), tak zvláště i Duch Svátý. Mezi Evangeliiem a Prvním dopisem Jana existuje rozdíl v té míře, že jestliže služba Zastánce v Evangelii má více co činit s utěšováním a podpíráním, pak v Dopisu jednoznačně s hříchem.

obdivuhodná Osoba s obdivuhodnou službou na obdivuhodném místě. Řecké slovo pro ›zastánce‹, ›*parákletos*‹, označuje advokáta, utěšitele, přimluvce – někoho, kdo je doslovně „volán po bok někoho“, aby se chopil jeho případu a urovnal ho. Když otrok nějakého římského patricije se nějakým způsobem veřejně provinil, pak mu jeho pán obvykle postavil po bok nějakého ›*parákletos*‹, nějakého advokáta nebo obhájce, a ten se ujal celého jeho případu.

Tak to je také s námi. Když jsme zhřešili, pak máme po svém boku „Obhájce“, který se ujímá našeho případu, ačkoli On sám je v nebi u Otce. Na jedné straně to ukazuje, jak vážně Bůh bere otázku hřešení. Neboť kdyby to s hříchem mohl brát nebo bral na lehkou váhu, nemusel by nám dávat Obhájce.

Ale na druhé straně má zmínka o *Otci* velkou krásu a je plná hluboké útěchy. Neučíme se z toho, že jakkoli je hřích pokořující a zahanbující, nejsou vztahy k Otci zničeny? Praktické společenství je sice porušeno, to jsme viděli; ale samotné vztahy, darované skrze milost, zůstávají nedotčené, trvají věčně.

Tuto útěchu, milování, potřebujeme, toto vědomí máme zapotřebí právě tehdy, když jsme zhřešili. Neprožili jsme už všichni více či méně to, jak hřích, když jsme pocítili jeho vážnost a jeho podlost, má sklon vrhat nás do tmy, pryč od Boha? Kolik věřících onemocnělo na mysli, protože už neměli před očima milost, která nám právě tehdy, když jsme zhřešili, připomíná to, že od Boha navázané vztahy trvají nepoškozené dále. Držme to pevně: „Máme Zastánce u Otce“ – ne: „u Boha“, nýbrž: „u Otce“. On je a zůstává naším Otcem i v tom extrémním případě našeho zhřešení. Konstrukce ›u /toho/‹ (řecky: *pros ton*) je stejná jako v kapitole 1 verši 2. Označuje nejen někoho, kdo je v Otcově přítomnosti, nýbrž někoho, jehož postoj je obrácen k Němu k našemu prospěchu. Odvolání se na Boha jako na „Otce“ nám připomíná to, co bylo řečeno v kapitole 1 ve verších 2 a 3.

Služba Zastánce

My bychom asi po slovech „Jestliže někdo zhřešil“ očekávali jiné pokračování věty. Možná toto: „... tedy ať vyzná svůj hřích!“ To však Boží slovo neříká. Už jsme si někdy uvědomili, že vyznání našeho hříchu je *výsledek* činnosti Zastánce nahoře u Otce? On to je, který nás ochraňuje před dalším uklouznutím a vede nás nejprve k tomu, abychom své hříchy poznali v jejich pravém charakteru, a potom je vyznali. Pán Ježíš je už pro nás činný dříve,

než jsme zhřešili. Kdy se drahý Pán modlil za Petra? Když ten činil pokání? Ne! Kdy umyl nohy Svých učedníků? Když Ho o to prosili? Ne! Ach, jak málo víme o skryté činnosti našeho Pána, jak málo známe také své vlastní selhání a jeho četnost! Kdy *neselháváme*? Kdy chodíme skutečně v plném světle Boží lásky? Vědomí o naší slabosti nám dá být tím vděčnějšími za službu našeho Zastánce nahoře – za to, že naši věc u Otce zastupuje dokonalým způsobem.

Tato služba se vztahuje na to, aby nás, když jsme zhřešili, opět napravila k plnému společenství s Ním a s Otcem. Jeho služba jako Velekněze nese jiný charakter. Ten směřuje k tomu, abychom *nehřešili*. Služba Zastánce je potřebná tehdy, když jsme *zhřešili*. Jako Velekněz nás dokonale představuje před *Bohem*. Jako Zastánce je pro nás činný u *Otce*. Velekněz má co činit s našimi *slabostmi*, Zastánce s našimi *hříchy*. Služba Velekněze je pro milosrdenství a milost ke včasné pomoci. Služba Zastánce je ovoce smíření, jak ještě uvidíme. V určitém smyslu je služba Zastánce svým charakterem intimnější, vnitřnější než služba Velekněze. Potřebujeme obojí. Obě služby se ostatně nedotýkají otázky přičtení hříchů vzhledem k věčnosti.

Tak jako je plně podle Písma mluvit o dokonaném díle Krista, je také přesně tak správné mluvit o ještě nedokončeném díle Krista. Neboť Pán, který to jedno dílo vykonal, když na kříži zemřel za naše hříchy, začal nové dílo, když vystoupil do nebe na pravici Otce.

Tam nyní stále žije, aby se za nás přimlouval. Že toto požehnané dílo má dvě stránky, jsme právě viděli: službu Velekněze a službu Zastánce. Toto dílo je tak dlouho, a jen tak dlouho potřebné, dokud jsme ještě na zemi. Jaké milosrdenství a milost, že On – aniž bychom Ho prosili – v dokonalosti Svě Osoby (viz ›Osoba Zastánce‹) a Svěho díla smíření (viz ›Smíření za hříchy‹) koná toto dílo v náš prospěch.

Osoba Zastánce

A takto je popsána *Osoba* Zastánce: „Ježíš Kristus, /ten/ spravedlivý.“ Pořadí „Ježíš – Kristus“ naznačuje, že před okem pisatele stojí Osoba Toho, který kdysi přišel k nám, aby zemřel (Ježíš), který ale nyní po vykonaném díle je jako oslavený u Otce (Kristus).

A pak je nazván ›ten spravedlivý‹. K tomu nejprve ještě všeobecnou poznámku. Kdykoli Boží slovo mluví o Kristu nebo o Duchu Svatém jako o ›Zastánci‹ – celkem, jak jsme viděli, pětkrát –, vždy je připojen přívlastek (cha-

rakteristická vlastnost), který vyzdvihuje dokonalou svatost té Osoby. Duch Svátý je „Duch *pravdy*“, a obráceně je Zastánce Duch Svátý. A Ježíš Kristus je /ten/ *spravedlivý*. Jen Jan 16, verš 7, se zdá činit výjimku. Když se však podíváme na další verše, pak ty potvrzují jmenovanou zásadu. Ačkoli tedy dotýčný Zastánce se plně chápe našeho případu a úspěšně ho dovede do konce, děje se to přece za plného udržení Božích práv a čistoty.

To ale je podmíněno tím, že Pán Ježíš jako náš Spasitel a Zastánce za nás musel trpět a zemřít, „spravedlivý za nespravedlivé“ (1. Pet. 3,18). Nejenom, že On je v Sobě samém spravedlivý, působí Pán jako náš Zastánce; neboť pak by také skutečnost, že Bůh je spravedlivý, plně stačila. Ježíš Kristus může jen proto být naším Zastáncem u Otce, protože On jako >/ten/ *spravedlivý* (Sk. 3,14; 7,52) za nás zemřel, a tak se nám od Boha „stal spravedlností“ (1. Kor. 1,30; srovnej také s 2. Kor. 5,21). Spravedlnost Pána Ježíše stojí nadto v příkrém protikladu k nespravedlnosti nás lidí (1. J. 1,9).

Základ pro Jeho zastupování je, jak už bylo naznačeno, dvojitý. Zde máme tu první stránku. Služba Pána jako našeho Zastánce je legitimována a její účinnost zaručena tím, že On je >/ten/ *spravedlivý*. A protože On, ten spravedlivý, je u Boha Otce, zůstává také nám zachováno to místo, které tam před Ním máme.

Ta Osoba, která byla dokonale přijata, je nyní v Boží přítomnosti, a v Něm, který se stal naší spravedlností, jsme i my přijati. To se nemění ani tehdy, když jsme snad zhřešili. Praktické společenství s Bohem je však přerušeno. Aby bylo opět obnoveno, je >/ten/ *spravedlivý* pro nás ustavičně činný před Otcem. On, který se ujímá našeho případu před Otcem, bude dbát na to, aby také na naší straně bylo vše urovnáno v souladu s Boží spravedlností.

Smíření za hříchy – (1. J. 2,2)

Ale vedle tohoto pohledu tu je ještě druhá, více k *Bohu* obrácená stránka. Je představena v dalším verši a je *zásadního* druhu. Obě společně – Osoba a dílo Krista – tvoří základ pro Jeho službu jako Zastánce. Obě jsou tak úzce navzájem protkány, že je sice rozlišujeme, ale nemůžeme je od sebe oddělovat.

„A on je smíření za naše hříchy, ne ale pouze za ty naše, nýbrž také za celý svět.“

(1. J. 2,2)

Otázka našich hříchů musela být od základu urovnána. Bůh buď veleben: Ona *byla* vyřešena! Ježíš Kristus je smíření za naše hříchy! Abychom mohli tomuto konstatování lépe rozumět a oceňovat je, musíme se nejprve zaměstnávat tím, co svaté Písmo rozumí pod *smířením*.

Podstatné jméno ›smíření‹ (řecky *hilasmós*), které se v Novém zákoně vyskytuje jen zde a v kapitole 4, verši 10, se odvozuje od řeckého slovesa ›*hiláskomai*‹ s významem: ›milostivě (nebo: příznivě) naladit, udobřit, utišit, uchlácholit (zvláště od hněvu)‹. Nuže, nesmíme s tím spojovat myšlenky pohanských lidí, kteří své modly všeobecně považovali za hrozné, krvežíznivé nestvůry, jejichž hněv se snažili utišit různými oběťmi, aby si je tak naklonili. Takové nízké myšlenkové pochody jsou s křesťanstvím, ano s celým svatým Písmem neslučitelné. Bůh je sice světlo, ale je také láska, a Jeho dobrotivost k Jeho stvořením je natisíckrát prokázána. Bůh ukázal Svou lásku zvláště v tom, že dal Svého jednorozného Syna (Jan 3,16).

Bůh ještě nikdy nebyl nepřítelem člověka. Opačně tomu tak je: Člověk byl a je Božím nepřítelem. Nikoli Bůh musel být s člověkem smířen, nýbrž člověk musel být smířen s Bohem (Řím. 5,10; Kol. 1,21; 2. Kor. 5,18).

Ale co i samy Boží děti snadno přehlížejí, je, že hříchem člověka byl uražen Boží majestát a čest před očima celého stvoření a že On se proto *hněvá* kvůli hříchu. Několik málo míst to ujasní: „Ale kdo jest nevěřící Synu, neužijí života, ale *hněv Boží* zůstává na něm.“ (Jan 3,36) „Zjevuje se zajisté *hněv Boží* z nebe proti každé bezbožnosti a nepravosti lidí.“ (Řím. 1,18) „Což pak, že Bůh, chtěje ukázati hněv... snášel ve mnohé trpělivosti nádoby *hněvu*.“ (Řím. 9,22)

Tento spravedlivý Boží hněv proti hříchu, Jeho spravedlivé požadavky vzhledem k hříchu musely být uspokojeny, muselo za ně být dáno zadostiučinění, jestliže jsme neměli věčně zůstat pod tímto hněvem. Avšak jaká nepochopitelná milost: Boží Syn přišel a dal se sám Bohu jako smířčí oběť! Tam na kříži se v těch třech hodinách tmy uskutečnilo, co prorocký Duch Krista tak jasně vyjádřil: „Dolehla na mne prchlivost tvá, a vším vlnobitím svým přitiskl jsi mne.“ (Žalm 88,8) Tam toho čistého stihl Boží hněv a soud, které jsme si – věčně – zasloužili my.

Oběť Krista je dokonalá v každém směru, i v tom, že Bůh byl vzhledem k hříchu plně oslaven. Jeho svatosti bylo učiněno zadost, Jeho soud nad hříchem byl uznán za spravedlivý. V té míře byl obětí Ježíše Krista spravedlivý Bůh,

který se hněval kvůli hříchu, „uchlácholen“, můžeme také říci, že byl „uspokojen“.

Ježíšovou krví na ›slitovnici‹³ (srovnej s Římanům 3,25; Židům 9,5) byly Jeho majestát a svatost přivedeny na světlo, takže On může nyní být vůči hříšníkovi milostivý a může ho zvát, aby k Němu přišel a nechal se s Ním smířit.

Smíření není odpuštění

To je *smíření*, milí přátelé! I kdyby ani jeden hříšník neposlechl Boží pozvání a tím neobdržel *odpuštění* hříchů, tu přece se stalo *smíření* s výsledkem: Cesta k Bohu je urovnána. Bůh nyní chce, „aby všichni lidé spaseni byli, a k známosti pravdy přišli“ (1. Tim. 2,4; srovnej také s 2. Pet. 3,9). Proto nyní nařizuje „lidem všechněm všudy, aby pokání činili“ (Sk. 17,30). Z tohoto hlediska smíření se Pán Ježíš zjevil, spasení přináší pro všechny lidi (Tit. 2,11), zemřel za všechny (2. Kor. 5,15; Žid. 2,9) a dal se jako výkupné za všechny (1. Tim. 2,6).

Smíření však není odpuštění, není to zastupování. *Smíření* se sice stalo za hříchy, za vinu, ale neznamená totéž jako *odpuštění* hříchů. Jsou to dva různé výsledky Kristova díla. Už jejich časový odstup to činí zřejmým. Smíření se stalo na kříži, ale odpuštění nám Bůh dává teprve tehdy, když vyznáme své hříchy (1. J. 1,9). Člověk je odpovědný za to, aby přišel a vyznal své hříchy; a jen tak, skrze víru v Jeho krev (Řím. 3,25), má osobní užitek z Krista jako „slitovnice“.

Jak důležitý je rozdíl mezi smířením a odpuštěním, najdeme potvrzeno, když budeme mluvit o dovětku v druhém verši 1. J. 2. Abychom to učinili ještě jasnějším, buď ještě jednou poukázáno na předobraz Velkého dne smíření ve 3. Mojžíšově 16. V tom jednom kozlu, který byl jako Azazel poslán pryč do pouště, jsme ve spojení s 9. veršem 1. kapitoly viděli výstižný obraz *odpuštění*. Ale v tom jiném, tom prvním kozlu, který dostal los pro Hospodina (3. M. 16,8.9.15-19), nalézáme jasně představenou myšlenku *smíření*. Aron ho zabil a kropil krev na a před slitovnici a na oltář. Krev byla přinesena

³ Řecké slovo ›*hilastérion*‹ je rovněž odvozeno od slovesa ›*hiláskomai*‹ a znamená: ›to, co smíruje, místo smíření, smiřující přikrytí, slitovnice‹. Tím se naráží na přikrytí, víko, zlatou přikrývací desku truhly smlouvy, zmiňovanou v Římanům 3 a Židům 9 jako místo smíření. O něco dále budeme o tomto předobrazu mluvit blíže.

Bohu, a tím velekněz učinil „smíření za svatyni kvůli nečistotám dětí Izraele a kvůli jejich přestoupením, podle všech hříchů jejich“ (verš. 16 – přel.)⁴

Už v předobrazu to byl Bůh, kdo učinil opatření pro přestoupení a hříchy Svého lidu. A v novozákonním naplnění předobrazu nám vstříc září *Boží láska* tím jasněji – láska, která pro nás našla takovou cestu záchrany. Je řečeno, že ne *my* jsme Boha milovali, nýbrž že *On* miloval nás a poslal Svého Syna jako smíření za naše hříchy (1. J. 4,10). On sám se staral o smíření za naše hříchy a k tomu poslal Svého Syna. Zde můžeme vskutku vidět, co je láska: „V tom je láska...“ Velebeníhodná láska!

Jak toto místo ze čtvrté kapitoly, tak i ještě jasněji naše místo z druhé kapitoly jdou dále, než je myšlenka, že Pán Ježíš Svou smrtí učinil smíření za naše hříchy. To On bezpodmínečně učinil. Ale zde čteme: „On je smíření za naše hříchy.“ To znamená, že On je *ve Svě vlastní Osobě* to smíření.

To je v úzkém vztahu k tomu, co je o Něm řečeno v 1. verši jako o tom »spravedlivém«. Jeho dílo jakoby splývá s Jeho Osobou. Je to podobně jako s pokojem. Ačkoli On *učinil* pokoj skrze krev Svého kříže (Kol. 1,20), *je* On také přece sám „náš pokoj“ (Ef. 2,14).

Jakou absolutní jistotu to vše pro nás znamená! Jestliže On je *ve Svě vlastní Osobě* smíření za naše hříchy, nemůžeme Mu potom také plně důvěřovat pro Jeho službu Zastánce u Otce? On, který kdysi naše hříchy jednou provždy odejmul od Božího zraku a sám se dal jako oběť smíření za ně, je také Ten, který se nás dnes zastává, když se znečistíme.

Smíření za celý svět

Když jsme porozuměli, co znamená smíření v Novém zákoně, nebudeme mít s dovětkem ve druhém verši příliš velké těžkosti, jakkoli je dalekosáhlý.

„..., *ne ale pouze za ty naše, nýbrž také za celý svět.*“

(1. J. 2,2b)

⁴ Oba kozlové jsou přirozeně obrazem *jedné* oběti Krista! Ale máme *dvě různé* stránky Jeho oběti: jednu, obrácenou k Bohu (smíření), a druhou, nesení našich hříchů (odpuštění, zastupování). Přitom musíme dbát toho, že Písmo nikdy nemluví o tom, že Pán Ježíš „nesl“ hříchy VŠECH (srv. s Iz. 53,12; Žid. 9,28; 1. Pet. 2,24; Marek 10,45; Mat. 20,28). Kdyby tomu tak bylo, byli by nakonec také všichni zachráněni.

Je nápadné, že není řečeno, že Kristus je také smířením za *hříchy* celého světa. Gramaticky bychom mohli tento obrat s poukazem na Matouše 5,20 sice přeložit takto: „... za ty celého světa.“ Také v uvedeném verši je napsáno: „Nebude-li vaše spravedlnost převyšovat *tu* učitelů zákona.“ Zde, stejně jako tam, chybí opěrné zájmeno ›ty‹. Přesto se zdá, že pisatel se formulaci „za *hříchy* celého světa“ úmyslně vyhýbá. Ne že by byla chybná: smíření se děje za hříchy. Za co jinak? Ale při povrchním uvažování by myšlenka, že hříchy celého světa byly také *odpuštěny* a *odejmuty*, ležela příliš blízko. Tak je mnohem lepší ponechat ten verš přímo tak, jak stojí v našem překladu.

Čemu se zde máme učit, je spíše toto: Smíření, které Kristus Svou obětí způsobil, se vztahuje na celý svět. I když získává působnost jen pro věřícího, tu v jeho okruhu leží přece celý svět (lidí). Ani jeden člověk není nutně z tohoto požehnání vyloučen. Cesta k Bohu je otevřená pro každého, kdo k Němu chce přijít se svými hříchy. To je přece právě výsledek smíření! Dnes Bůh volá ke každému jednotlivci: „*Kdo* žízní, přijď, a *kdo* chce, naber vody života zdarma.“ (Zjevení 22,17) A Pán Ježíš zve hříšníky tímto laskavým způsobem: „Pojďte ke mně *všichni*, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vám odpočinutí dám.“ (Mat. 11,28)

To, že Boží péče je dnes univerzální, je popsáno ve čtvrté kapitole našeho Dopisu takto. Otec poslal Syna jako „Spasitele *světa*“ (verš 14) – Spasitele ne pouze pro nějaký zvláštní lid, například pro národ Židů, nýbrž pro celý svět. Toto srovnání nebo protiklad se zdá ostatně být také základem našeho verše. Jan byl ještě (stejně jako Petr) úzce spojen s prvotní, židovskou formou křesťanství; a proto se rád občas spojuje se svými židovskými bratry podle těla. V našem verši to dělá také. Když proto říká. „...“, ne ale pouze za ty *naše*“, poukazuje na hříchy *Židů*. A tak se zde učíme velkolepé pravdě: Kristus způsobil smíření – nejen pro Židy, nýbrž také pro celý svět.

Když ještě jednou rozmyslíme všechno to, co nás zaměstnávalo v těchto dvou vstupních verších druhé kapitoly; když vidíme, s jakou starostlivou péčí se Bůh předem postaral o případ, že bychom jako Jeho děti ještě měli zhrěšit, pak je naše srdce naplněno chválou a velebením. Jak milostivý je náš Otec ve Své péči, jak obdivuhodný je náš Pán ve Své službě! – Avšak jakoby samo od sebe nás to vede zpět k výchozímu bodu a my si vzpomeneleme na apoštolovu výzvu, vzpomeneleme si na to, proč tato slova napsal. Tak vystane v našem srdci přání stále více si brát k srdci jeho varování:

„Moje děti,
toto vám píšu,
ABYSTE NEHŘEŠILY.“

Znaky života z Boha

1. Janův 2,3-11

PRVNÍ VELKÝ ODDÍL v Prvním Janově dopisu (kap. 1,1-2,2) nám podal vlastní učení Dopisu. Pod nadpisem ›S Bohem ve světle‹ jsme před sebou měli jeho tři části, které nás seznámily se zjevením života (kap. 1,1-4), s Boží zvěstí (verše 5-10) a s činností Krista jako Zastánce (kap. 2,1.2). Tyto tři části můžeme popsat také takto: společenství s Otcem a se Synem, Boží přirozenost (povaha) a Kristova přímluva, když jsme zhřešili.

Nový oddíl – členění a úvod

Veršem 3 kapitoly 2 začíná v tomto Dopisu nový oddíl a pokračuje až do verše 11 včetně. V tomto oddílu nám jsou představeny *znaky božského života* – života, který vlastní věřící v Krista a který je povolán zjevovat.

Přísně vzato se tento nový oddíl táhne dokonce až k 23. verši 3. kapitoly. V této části jsou však umístěny dvě vsuvky, jedna velká (kap. 2,12-27) a jedna malá (kap. 3,1-3). V té velké vsuvce jsou popsány duchovní stupně růstu mezi Božími dětmi s jejich znaky a nebezpečími. Přesto poté, co nyní byla ozřejmena celková souvislost, chceme kvůli lepšímu přehledu ten daleko sahající oddíl (kap. 2,3-3,23) rozdělit na menší části a uvažovat o jednotlivých pododdílech zvlášť.

Jestliže nyní apoštol Jan začíná tím, aby představil podstatné znaky božského života: *poslušnost, lásku a spravedlnost*, tu ho k tomu vedla hlavně dvě nebezpečí. Jedno spočívá v tom, že Boží děti ještě mohou hřešit, a žel, také to dělají. To ale skýtá protivníkovi vítanou příležitost, aby zpochybnil jejich vztahy k Bohu, a tak zničil základy jejich víry a štěstí.

A potom tu bylo ještě nebezpečí gnosticizmu: nevěřící svůdci, kteří se dívali na intelektuální známost jako na nejvyšší statek, si osobovali, že mají větší známost o Bohu než prostí křesťané. Tím věřící znejišťovali a zpochybňovali pravost božského života v nich.

Proto apoštol udává charakterové znaky věčného života, aby tímto způsobem na jedné straně upevnil věřící v jejich jistotě víry, a na druhé straně odhalil svůdce s jejich prázdným vyznáním. Právě toto zaměření nám činí tento oddíl, tento celý Dopis tak cenným, ale také tak nepostradatelným.

Jestliže toto pochopíme, pak nás ani v nejmenším neruší to, že pisatel nyní znovu zkouší vyznání, jak jsme to podobně viděli v první kapitole. Trojnásobné „Kdo praví...“ (verše 4. 6. 9) a odpovídající „testy“ slouží právě tomuto cíli.

Poslušnost – zdroj požehnání – (1. J. 2,3)

„A podle toho víme, že jej známe...“

(1. J. 2,3a)

Jako první mluví apoštol o **známosti Boha**: „..., že jej známe“. Protože toto poznání je možné jen tehdy, když člověk vlastní božský život (Jan 17,3), nejde u otázky, zda někdo Boha zná, nakonec o nic jiného než o otázku, zda někdo vůbec vlastní duchovní život z Boha.

Co bychom nyní odpověděli, kdybychom byli dotázáni, co je ten význačný, první znak věčného života?

Dovedl bych si představit, že odpovědi na tuto otázku by se velmi lišily, byly by velmi rozmanité. Není tím míněna láska, ta největší ze všech ctností? Anebo je to horlivost pro evangelium? Anebo odvaha ve vyznávání Pána? Nebo síla ve vykonávání mocných činů víry? Anebo vytrvání v trýznivých okolnostech?

Je to zvláštní, že jen skutečně málo z nás – kdybychom už o tom nebyli Božím slovem poučeni – by dalo správnou odpověď! I pravé Boží děti by samy o sobě sotva daly na první místo ten charakterový znak, který tam dává Bůh: *poslušnost*.

„A podle toho víme, že jej známe, jestliže dodržujeme jeho příkazy.“

(verš 3)

Dříve než začneme blíže mluvit o podrobnostech tohoto verše, chceme se na chvíli zastavit u důležitosti **poslušnosti**. Pomysleme: Jediný přiměřený postoj stvoření vůči Stvořiteli je poslušnost. Bůh je svrchovaný a člověk Mu dluží poslušnost a podřízenost Jeho vůli. Na tom se nic nemění ani tehdy, když nás Bůh pozvedne na mnohem vyšší úroveň vztahů – jako děti k Otci. I jako pro Jeho děti je pro nás poslušnost tím prvním, co jsme svému Bohu a Otci povinni. Když nás Bůh ve Svě milosti k Sobě přivedl zpět, a přitom nás učinil velmi šťastnými, pak nás také přivedl zpět do postavení závislosti, jehož vyjádřením je poslušnost. Poslušnost je ovládající charakterový znak

božského života, takže můžeme říci: Tam, kde zásadně není žádná poslušnost, tam také není žádný božský život. Několik příkladů nám může ozřejmit přednostní postavení poslušnosti.

Saul z Tarsu ještě neměl pokoj s Bohem. Byl právě znovuzrozen. Ještě leží v prachu před Tím, který se mu zjevil ve slávě, a ptá se na Jeho vůli: „Co mám činit, Pane?“ (Sk. 22,10) Téměř instinktivně je to jeho touhou, je to tužbou nového života v něm – být poslušný.

V 1. Petrově 1 je poslušnost jmenována *před* pokropením krví Ježíše Krista (verš 2). Jsme vyvoleni k tomu, abychom poslouchali stejným způsobem, jako byl poslušný Pán Ježíš, to znamená ze srdce – ještě předtím, než jsme pod ochranou Kristovy krve dosáhli jistoty spasení. To zdůrazňuje to, co jsme právě řekli.

To, co nás vyznačovalo ve dnech před naším obrácením, byla neposlušnost; byli jsme synové neposlušnosti (Ef. 2,2.3). Nyní jsme se ale z Boží milosti *stali* dětmi poslušnosti (1. Pet. 1,14). Tato nová touha činit vůli Pána nepřichází od přirozeného člověka. Z přirozenosti dáváme přednost tomu, abychom dělali svou vlastní vůli, nic si nepřejeme více, než jít po svých vlastních cestách. Ale od chvíle, kdy se důvěřujeme Kristu, je naší radostí poslouchat Jeho božskou vůli.

Výraz ›poslušnost víry‹ na začátku a na konci Dopisu Římanům (kap. 1,5 a kap. 16,26) potvrzuje, že naše cesta jako věřících z národů *začíná* poslušností z víry. Není zde řeč o praktické víře během naší cesty víry. Spíše Bůh *přikazuje* lidem, aby všude činili pokání (Sk. 17,30); a poslušnost je to, co Bůh od lidí na Svůj příkaz očekává.

Nejvyšším příkladem je přirozeně příklad Pána Ježíše samého. Z vlastní zkušenosti nevěděl, co je poslušnost, dříve než jako člověk přišel na zem. Věděl to jistě vzhledem ke Svým stvořením, ale On nebyl stvoření, nýbrž Stvořitel. Poslouchat bylo pro Něho něco nového, vždyť On byl zvyklý přikazovat. V tomto smyslu bylo nutné, aby se „poslušnosti naučil“ – z toho, co strpěl (Židům 5,8). To bylo nezměrné snížení se Božího Syna! Pán Ježíš byl dokonalý člověk a chodil v dokonalé závislosti na Svém Bohu. Jeho život jako člověka nebyl v prvé řadě charakterizován aktivitou k dobrému, nýbrž poslušností. Byl ve všem poddán Svému Otci a Jeho vůle byla Jeho nejvyšší pohnutkou pro všechno, co dělal a říkal. Poslouchat Svého Otce znamenalo pro Něho „pokrm“. Jeho život byl život poslušnosti. Jak velebeníhodné je

toto vše! Dokonce, i když přišel ďábel, aby Ho pokoušel, postavil se pokušiteli poslušností vůči Božímu slovu: „Psáno jest...”

Abychom ještě jasněji ukázali důležitost poslušnosti, ještě se krátce podíváme na to, jaké pustošivé následky má její opak, **neposlušnost**. Nebyl to – vedle nedůvěry vůči Stvořiteli – hřích neposlušnosti, který prvního člověka, a s ním celý následující lidský rod, uvrhl do smrti (1. M. 2,17; 3,11.17-19; Řím. 5,12)? Skrze neposlušnost *jednoho* člověka byli uvedeni mnozí do postavení hříšníků (Řím. 5,19). Může něco důrazněji než to ukázat, jak osudná, jak plná neštěstí a dalekosáhlá je neposlušnost? A jak odpověděl Bůh na neposlušnost padlých andělů, kteří ve vzpouře proti Němu neostříhali svůj první stav, nýbrž opustili své vlastní obydlí (srv. s 1. M. 6,4)? Zachoval je k soudu toho velikého dne s věčnými řetězy pod temností (Judy 6).

Zachovávat Jeho příkazy

Ale vraťme se opět k našemu verši 3 v 1. Janově 2! Když se zde mluví o zachováání Jeho příkazů, tu to tedy ukazuje na poslušnost Božích dětí – na tento první znak božského života.

Ale o *čí* příkazy se jedná, a co je vůbec *příkazy* míněno?

Máme zde opět jeden z klouzavých přechodů od Krista k Bohu a od Boha ke Kristu, jak jsou pro náš Dopis charakteristické. Jsou silným vyjádřením Kristova božství. Ačkoli se Kristus stal člověkem, je a zůstává Bůh – to „Slovo“, které dává Božství dokonalé vyjádření (Jan 1,1.14.18). Jan právě mluvil o Kristu jako o smíření za naše hříchy, takže „jeho příkazy“ jsou bezpodmínečně *Kristovy* příkazy. A přece jsou to zároveň také *Boží* příkazy, neboť Kristus je obraz neviditelného Boha (Kol. 1,15). Slova, která mluvil, byla slova Jeho Otce, od Něho je slyšel (Jan 14,10; 15,15; 17,8.14).

Pokud se nyní týká výrazu »**příkazy**«, tu přitom nesmíme myslet na mravní přikázání mojžíšovského zákona, na těch tzv. deset přikázání. Ta byla sice dána „k životu“ (Řím. 7,10), to znamená, že ten, kdo je zachoval, by žil (srv. s Gal. 3,12). Ale nikdo je nedodržel. My ale *máme* věčný život, abychom poslouchali – poslouchali, jako Kristus poslouchal (1. Pet. 1,2).

Když Jan mluví o dodržování Jeho *příkazu* nebo Jeho *příkazů*, tu tím přímo cituje Pána Ježíše, který tento výraz použil vícekrát (srv. s Janem 14,15.21; 15,10; Mat. 28,20). Úzce s tím je spojeno dodržování Jeho *slova* (Jan 14,23.24; 17,6-8). A tak jako Pán staví dodržování Svých *příkazů* vedle dodr-

žování Svého *slova*, tak to činí také apoštol ve svém Dopisu. Dodržování Jeho *příkazů* (kap. 2,3) spojuje s dodržováním Jeho *slova* (verš 5). O něco později dokonce říká: „Starý *příkaz je to slovo*, které jste slýchali“ (verš 7).

To nám ukazuje, že z Jeho *příkazu* nebo Jeho *přikázání* na jedné straně a Jeho *slova* na druhé straně bychom neměli ve svých představách dělat dvě rozdílné věci. Jsou to dvě strany jedné a téže věci. U ›příkazu‹ je v popředí více autorita, jsou v popředí více podrobnosti božského života, zatímco ›slovo‹ označuje vyjádření Božích myšlenek jako celku, a tak je poněkud širší. Obojí jsou *pravda*, jak ukazuje srovnání následujících míst (kap. 1,8; 2. J. 4-6; 3. J. 3; Jan 17,17), a obojí zahrnuje poslušnost.

Když byl Pán Ježíš zde na zemi, byl poddán *příkazům* Svého Otce, stejně jako Jeho *slovu* (›příkaz‹: Jan 10,18; 12,49.50; 14,31; 15,10; ›slovo‹: 8,55). Tímto způsobem zjevil v dokonalosti pravdu, zjevil Boha, a to jak Svými slovy, tak i Svým životem. Bylo to tak úplné a dokonalé, že mohl říci, že On *je* naprosto to, co k nim také *mluví* (Jan 8,25). Mezi Jeho slovy a Jeho životem nebyla žádná diskrepance (rozpor). Byly stejnou mírou vyjádřením věčného života (kap. 6,68). A život Pána, jak si vzpomeneme, byl poslušný život, život poslušnosti (kap. 4,34; 6,38; 8,29).

U nás to zásadně není jinak. V novém narození jsme obdrželi Jeho život, a to je obdivuhodná věc, za kterou nemůžeme Bohu nikdy dosti děkovat. Ale tento život v nás není autarkní (soběstačný, samostatný). Potřebuje syčení a vedení od svého zdroje – totiž skrze Jeho příkazy, Jeho slovo, skrze pravdu. To, co přecházelo přes rty našeho Spasitele, nás má nyní vést na cestě poslušnosti a vykonávat nad námi autoritu. To je to, čemu se zde máme naučit. Jeho život v nás věřících se musí projevovat v poslušnosti Boží vůli. Když tomu tedy je tak, že „dodržujeme Jeho příkazy“, pak podle toho můžeme poznat, že Jej, Boha, známe.

Znát Boha

Je to něco velmi velkého, když víme, že známe Krista, že známe Boha. Předpokladem pro to je vlastnění věčného života, které se projevuje poslušností. To jsme viděli. Ale ta věc sama, poznání Boha, je však ještě něco jiného, je něco daleko vyššího.

Apoštol Jan se zde zabývá těžkostí, která zaměstnávala, když ne trápila, už mnohé z nás, obzvláště ty mladší mezi námi. Z čeho *víme*, že *známe* Boha? Nedělají si druzí (viz další verš) tentýž nárok s toutéž jistotou? Máme my

nějakou větší jistotu než oni? A jak to je s těmi mnohými náboženstvími v tomto světě? Nenárokuje si rovněž, že mají známost pravého Boha? Nejsme my sami jen proto křesťané, protože jsme vyrostli v křesťanské rodině? Kdybychom byli vychováni jako mohamedáni nebo Židé, nevěřili bychom s toutéž jistotou, že známe toho pravého Boha? Není to vše velmi subjektivní, osobní záležitost, u které není nakonec možné nic dokázat?

Nuže, odpověď na tyto otázky nalézáme zde. Je tak jednoduchá, jako je obšťastňující: Bůh se zjevil, dal se nám poznat. Udělal to v Osobě Svého Syna, který k tomuto účelu, jak se dovídáme na konci Dopisu, „přišel a dal nám porozumění, abychom poznali toho pravého“ (kap. 5,20). *Ti*, kteří dodržují Jeho příkazy, *Jej znají, vědí*, že Ho znají! Jaká nepopsatelná výsada to je, znát Krista a v Něm Boha! A jak prosté, ale naléhavé je odůvodnění: „Jestliže dodržujeme jeho příkazy“!

Vydechni si, milé Boží dítě! Tvá jistota spočívá na tom největším, co v Božím vesmíru je: na Jeho zjevení v Kristu. A když máš touhu poslouchat Boží vůli, tu to dokazuje, že patříš k těm, kteří Ho znají. Kdyby tě ďábel měl přesto pokoušet pochybnostmi, pak hled' do Božího zjevení, do Jeho božského slova, a ozáří tě světlo Jeho zjevení a upevní tě a naplní tě štěstím!

Textová zvláštnost > znát – vědět

Jan používá ve svých Dopisech dvě rozdílná řecká slova pro ›znát – vědět‹, což není bez významu pro výklad. Ve větě: „A podle toho *víme*, že *jej známe*“ (1. J. 2,3) se setkáváme s jedním z těchto dvou slov, *ginósko*. Je nápadné, že bylo přeloženo jednou jako ›vědět‹, a podruhé slovem ›znát‹ – právem, jak ihned uvidíme. Toto řecké slovo označuje poznávání skrze osobní zkušenost a vztah. Vyskytuje se jen v naší kapitole ještě ve verších 4, 5, 13, 14, 18 a 29.

Je třeba rozlišovat od toho jiné řecké slovo, *oída*, které popisuje více vnitřní, vědomé vědění, bezprostřední poznání bez reflexe (zvažování). V naší kapitole je použito ve verších 11, 20, 21 a 29.

Avšak ještě jednou zpět k verši 3! Sloveso >*ginósko*< se zde vyskytuje v různých časech. Poprvé tu je v přítomném čase, čímž je popsán pokračující děj: My *víme*, *víme ustavičně*. Podruhé je užito v perfektu, které ukazuje na výsledek, na úplnost: Přišli jsme k tomu, že jsme Jej poznali, a nyní *Jej známe*. To vysvětluje rozdílný překlad jednoho a téhož slova v našem verši.

Z toho, co bylo řečeno, je ale také zřejmé, že slova >znát< a >vědět< jsou pro První Janův dopis charakteristická. Pisatel tím vědomě vytváří protiklad k domýšlivé, falešné známosti gnostiků.

Čím se zjevují ›lháři‹ – (1. J. 2,4)

„Kdo praví: Znáám ho, a nedodržíje jeho příkazy, je lhář, a v tomto pravda není.“

(1. J. 2,4)

O jakého člověka se jedná, jenž tvrdí, že Boha zná, ale nedodržíje Jeho příkazy? O lháře, ve kterém není pravda. Jako už v první kapitole, nepopisuje apoštol protiklad mezi věrnými a nevěrnými věřícími, nýbrž mezi věřícími a pouhými vyznavači. Vyznání, že zná Boha, je přezkoušeno, a sice pomocí zásady, která nás po celou dobu zaměstnávala: Je tu poslušnost? Zde je ten bod, kde nevěřící vyznavač vždycky selže. Ať už jeho tvrzení vystoupí jakkoli vysoko, ať už toho snad pro lidstvo vykonal a činí jakkoli mnoho – neposlouchá přitom nikdy Boha. To je neklamný „test“.

Je pravda, že ani Boží děti vždy neposlouchají, neposlouchají dokonale, jako to činil jediný Kristus. Přesto je u nich k nalezení zásada poslouchání – známka božského života. Neboť tento život je poslušný život; a jestliže je Kristus náš život, jsou zásady Jeho života v nás tytéž. Vůle přirozeného člověka je naproti tomu neodsouzená, a tak člověk činí v zásadě, co sám chce, nikoli to, co chce Bůh. Ještě uvidíme, že toto je vlastní zásada hříchu (kap. 3,4).

Člověk se může přiznávat ke křesťanství a mít vnější formu pobožnosti – a přesto zapírat její sílu (2. Tim. 3,5). Proč? Protože nemá božský život, protože nevlastní Krista. V testu poslušnosti takový člověk nikdy neobstojí. Ani jedinkrát není ve všem poslušný Boha.

Předlož tento test, kolikrát chceš! Vždy ho najdeš potvrzený. Být poslušný totiž znamená dělat nějakou věc nejen proto, že je správná, nýbrž protože to je Boží vůle. To jediné dává Bohu Jemu náležející místo a staví člověka na jemu náležející místo. Vše ostatní je jen oslavování vlastního Já.

„V tomto pravda není“

Takový člověk je nazván *lhářem*. Apoštol má před očima zvláště svědce, kteří do křesťanství zaváděli jemně setkané spekulace a předstírali, že mají

dosud neobjevené pravdy nového druhu. Ale když někdo předstírá, že zná Boha, ale nedodrží Jeho příkazy, pak je to hrozný lhář. Neboť tvrdí, že zná Boha a je s Ním ve společenství; ale to, co je Jeho vůle, ho nezajímá. Nuže, pak v něm není božská pravda. To neznamená nic jiného než toto: Není opravdovým křesťanem.

Mezi šestým veršem 1. kapitoly a čtvrtým veršem 2. kapitoly existují zajímavé obdoby, které bych chtěl ukázat:

Kap. 1,6:

- (1) Jestliže řekneme, že s Ním máme společenství,
- (2) a chodíme ve tmě,
- (3) tak lžeme a nečiníme pravdu.

Kap. 2,4:

- (1) Kdo praví: Znáám Ho,
- (2) a nedodrží Jeho příkazy,
- (3) je lhář, a v tomto pravda není.

Když do srovnání vezmeme ještě verše 8 a 10 z 1. kapitoly, vznikne ve vztahu k pravému stavu vyznavače, ve vztahu k jeho děsivé falešnosti, přístřeší těch výpovědí:

- (1) Někdo nečiní pravdu (1,6).
- (2) Pravda v nás není (1,8).
- (3) Činí Boha lhářem (1,10).
- (4) On sám je lhář a v něm pravda není (2,4).

Všimněme si také slovosledu v druhé části věty (4). V protikladu k (2) je »v něm« přetaženo dopředu, což tomuto obratu propůjčuje větší váhu. Nečteme nyní jen: „Pravda v nás není“ (1,8), nýbrž: „V tomto (člověku) pravda není“ (2,4) – ne, v tomto ne!

Ještě právě slovo k tomuto dovětku: „V tomto pravda není.“ Když Pán Ježíš byl na tomto světě, byl dokonalým vyjádřením toho, co je Bůh. Proto sám Sebe nazývá „pravdou“ (Jan 14,6). Nad to, co On zde zjevil, nemůže jít nic a nikdo. Když chceme v nějakém člověku vidět dokonalost, vidět pravdu, pak se musíme dívat zpět na to, co byl Kristus v tomto světě. Ten, kdo si nárokuje, že se dostal ještě výše nad to, je lhář a v něm pravda není.

Kristus je ztělesněním pravdy. Poněvadž také Boží slovo (jako nástroj) je

pravda (Jan 17,17) a také Duch Svatý (jako činná síla) je pravda (1. J. 5,6), neznamená výrok: „V něm pravda není“ nic menšího, než že v takovém člověku není ani Kristus, ani Boží slovo, ani Duch Svatý. Jak zničující úsudek!

Boží láska – dokonaná – (1. J. 2,5a)

Ale nyní přicházíme k přesnému opaku. Očekávali bychom ovšem, že pisatel proti tomu řekne asi následující: „Kdo ale dodržuje jeho slovo, v tom je opravdu pravda.“ To by odpovídalo myšlenkovému pochodu 4. verše. Ale on představuje ten protiklad jinak a říká:

„Kdo ale dodržuje jeho slovo, v tomto je vpravdě Boží láska dokonaná.“

(1. J. 2,5a)

Tím Duch Boží klade váhu ne na nějaký osobní charakterový rys ve věřícím, nýbrž spíše na dílo Boží lásky v něm. A to je nesrovnatelně více. Avšak obraťme se nejprve k první části věty.

„Kdo ale dodržuje jeho slovo...“ Zde (v řečtině) leží důraz na ›dodržuje‹, ve 4. verši ležel na ›přikazy‹. Znovu vidíme, že Duch Svatý skrze Jana nečiní prostě „zrcadlové obrazy“ výroků. Při všech srovnáních rád proti sobě vyzvedá jednou jednu stránku a podruhé více nějakou jinou. Nyní tedy mluví o případu, že někdo Jeho slovo *dodržuje* nebo *zachovává*.

To musí být rovněž chápáno abstraktně, jak jsme to předtím viděli u poslušnosti. Jde o zásadní zachovávání Božích myšlenek. Neboť nikdo z nás je nedodržuje v každé jednotlivé části, nezachovává je v každém okamžiku.

A pokud jde o výraz ›Jeho slovo‹, tu se jedná o Jeho slovo (řecky *lógos*) jako celek, jehož jednotlivé části tvoří ›Jeho přikazy‹. Máme zde tedy myslet na sumu toho, co nám bylo skrze božskou inspiraci dáno jako ›svaté Písmo‹.

Textová zvláštnost > objektivní, subjektivní genitiv

Abychom mohli rozumět dovětku ›v tomto je vpravdě Boží láska dokonaná‹, musíme mít nejprve jasno v tom, co je míněno *Boží láskou*. Zdá se, že to není nutné, ale ono je.

Výraz ›Boží láska‹ může být totiž chápán v objektivním i v subjektivním smyslu. V prvním případě by znamenal *naši* lásku k Bohu, a ve druhém případě *Boží* lásku k nám. Tento dvojitý význam je typický pro konstrukce

s genitivem (s 2. pádem), když je jimi blíže popsán jednající nebo jednání. V našem příkladu je ›láska‹ přivedena do spojení s ›Bohem‹, jde tedy o lásku *Boha*. Ale teprve textová souvislost rozhoduje o tom, zda se zde jedná o objektivní nebo o subjektivní genitiv. Platí-li to první, pak je míněna *naše* láska, která nalézá svůj předmět, svůj objekt, v někom jiném, zde v Bohu (objektivní význam); ve druhém případě to je osobní láska *Boha*, která je Jemu vlastní a s kterou On sám miluje (subjektivní význam).

Nuže, o lásce Boha Otce se mluví také ještě v následujících místech našeho Dopisu: kap. 2,15; 3,17; 4,12; 5,3. Avšak jen u posledního místa souvislost vyžaduje, abychom ›Boží lásku‹ chápali jako objektivní genitiv. Je to naše láska k Bohu. „Neboť toto je *láska Boží* (ve smyslu, že my milujeme Boha: *láska k Bohu*), abychom dodržovali jeho příkazy.“ Všechna ostatní místa mluví o subjektivní Boží lásce k nám – to je bezpochyby také ta vznešenější stránka.

Příklad v Novém zákoně, že oba genitivy, objektivní jakož i subjektivní, jsou jakoby kombinované, je 2. Korintským 5: „*Láska Kristova* pudí nás.“ (verš 14) Obojí dává smysl a obojí může být míněno: To, co nás pudí, je *naše* láska ke Kristu a *Jeho* láska k nám, k lidem.

Ale vraťme se po tomto pojednání o genitivu k dílu Boží lásky v nás.

Když někdo dodržuje Jeho slovo, tak je řečeno, že v tomto je vpravdě Boží láska *dokonaná* anebo přivedená k dokonalosti; to znamená, že v dotyčné osobě dosáhla svého cíle.

Gnostikové tehdy, ani falešní učitelé dnes, nedodržují Jeho příkazy ani Jeho slovo. Místo toho popírají Ježíšovo božství, působení Jeho krve, smíření za naše hříchy.

Ale neukázala se právě v tom Boží nezměrná láska? A když Bůh ve Svém slovu mluví o hříšnosti člověka a o tom, jaké opatření pro to učinil (srv. s Janem 3,16), tak pro ně hřích a hříchy nic neznamenají. Ne, lidé jako oni nedodržují Jeho slovo. Proto také nic nevědí o Boží lásce. Neboť toto slovo je láska, je zjevením Jeho Samého.

To je vzácná myšlenka. Boží slovo (můžeme také říci: slovo Krista) odkrývá Boží lásku, a Boží děti to poznávají – více nebo méně; ale zásadně o tom vědí a radují se z Boží lásky. Protože mají Jeho život a dodržují Jeho příkazy, znají Ho (verš 3), a protože dodržují Jeho slovo, obšťastňuje Jeho láska jejich

srdce: Boží láska v tomto směru v nich dosáhla svého cíle (verš 5).

To je přirozeně opět absolutní výrok. V praxi můžeme selhávat v dodržování Jeho slova. Ale apoštol mluví abstraktně, ukazuje, co je pravda sama v sobě, aniž by mluvil o omezeních, která mohou plynout z našeho selhání. To, co říká, je bezpodmínečně pravdivé, a my to zakoušíme v té míře, jak zachováváme Jeho slovo ve svém srdci. Banální (všední) příklad to může ozřejmit. Věta: „Kdo stojí v dešti, zmokne“, je naprosto pravdivá. Ale její pravdivost zakusím jen tou mírou, jak jedním. Když se vystavím dešti jen krátkodobě, zakusím také jen nepatrně pravdivost věty a jen málo „zmoknu“. Tak tomu je také v duchovním okruhu. V souhlasu se srdečností, s jakou zachovávám Jeho slovo, budu také prožívat Boží lásku, kterou mi Jeho slovo přináší. Do té míry potom ve mně přišla Boží láska k naplnění.

Je to táž myšlenka, kterou Pán Ježíš jednou vyjádřil takto: „Když budete mé příkazy dodržovat, budete zůstávat v mé lásce, jako já jsem dodržoval příkazy mého Otce a zůstávám v jeho lásce.“ (Jan 15,10) On na rozdíl od nás prožíval lásku Svého Otce ustavičně a dokonale, On v ní *zůstával*. Ale je to to, čeho láska chce dosáhnout i u nás: abychom v ní *zůstávali*.

Být v NĚM – (1. J. 2,5b)

Apoštol k tomu ještě něco přidává:

„Podle toho víme, že jsme v něm.“

(1. J. 2,5b)

Už na začátku nového oddílu (verš 3) řekl: „A podle toho víme ...“ Tam směřovalo slovní spojení ›podle toho‹ jednoznačně kupředu k tomu, co měl v úmyslu předložit. Zde se to zdá být obráceně. Můžeme to chápat tak, že se slovy ›podle toho‹ obrací nazpět k tomu, co právě vyjádřil: „*Ve spojení s tím* (s tím, co právě bylo řečeno) *víme, že jsme v něm.*“ Jestliže však vezmeme do svých úvah i další verš („Kdo praví, že v něm zůstává...“), tu je pravděpodobně správnější mít za to, že i zde slovním spojením ›Podle toho‹ hledí kupředu a uvádí nový sled myšlenek. Ten se skutečně nyní podstatně rozšiřuje.

Apoštol mluvil o společenství s Otcem a o tom, že *známe Boha*. Nyní jde ještě dále a říká, že *jsme v Něm*. Bůh povzbuzuje toho, který je ze srdce poslušný, vědomím, že nejenže „*Ho známe*“, nýbrž že „*jsme v Něm*“. To je jedna z velkých, ústředních pravd křesťanské víry. Už v Evangelii podle Jana

je plně rozvinuta (kap. 14,20; 15,4; 17,10.21.23). Nemůžeme zde ta jmenovaná místa všechna jednotlivě vysvětlovat. Avšak když je čteme, jsou nám nápadné **dva směry pohledu**: ON v nás – my v NĚM. To je pravdivé také vzhledem k Pánu Ježíši jako člověku: OTEC v NĚm – ON v Otci. Když pohled směřuje od Boha na člověka (ON v nás), pak to mluví o *zjevení*: Bůh se chce zjevit v člověku. Když jde pohled od nás na Boha (my v NĚM), pak to vyjadřuje *vztah a požitek* z něj. Když budeme dbát tohoto „pravidla“, naučíme se těmto místům rozumět daleko lépe. Později o tom budeme mluvit podrobněji ještě jednou.

V našem verši jde o druhý směr pohledu: že my *jsme v NĚm*. Přišli jsme do duchovního vztahu k Bohu, který odpovídá jednotě života. Blahoslavený podíl: My jsme „v NĚm“! Máme nejen nový život, máme nejen Kristův život vzkříšení, nýbrž nebeské postavení, místo intimní blízkosti, poznané už zde na zemi.

Jsme, abychom použili slova někoho jiného, v Bohu, „jako kuřátko je ve svém vejci“. On je naším úkrytem pro radost i žal. V NĚm bydlíme. A tak se těšíme z radosti božských náklonností. Vyšší požehnání není představitelné, a jistě není náhodné, že Dopis také na konci dosahuje tohoto vrcholu: „*Jsme v tom pravém, v jeho Synu Ježíši Kristu.*“ (kap. 5,20)

Zůstávat V NĚM – (1. J. 2,6)

Ještě jeden další „test“ zkouší pravost našeho vyznání:

„Kdo praví, že v něm zůstává, je povinen sám také tak chodit, jako on chodil.“

(1. J. 2,6)

Jestliže apoštol právě mluvil o jistotě, že *jsme* v NĚm, mění nyní výraz a mluví o našem *zůstávání* v NĚm. To tu myšlenku ještě prohlubuje, zintenzivňuje ji.

›Zůstávat‹ můžeme stejně tak dobře přeložit jako ›bydlet‹. To je další klíčové slovo v Janových spisech. Jen v Janu 15, verších 4-7, se vyskytuje sedmkrát: naše zůstávání v NĚm (Kristu), Jeho zůstávání v nás, zůstávání Jeho slov v nás. Že toto slovo znamená skutečně také ›bydlet‹, ukazuje příklad z kapitoly 14, verše 2: „V domě mého Otce jsou mnohé příbytky (doslovně: mnohá obydlí).“

Zůstávat nebo bydlet v NĚm zahrnuje: mít Ho za domov své duše pro každou

radost a starost, pro každé nebezpečí a těžkost. Mluví to o navyklém společenství jako výsledku toho, že jsme v Něm.

„V NĚM“ – v Bohu nebo v Kristu? Apoštol si opět nedává žádnou námahu, aby to rozlišil. Vidí v Kristu tolik vyjádření Boha samého, že ten obrat, aniž by působil zmatek, může použít a používá pro oba. „Zůstávat v Něm“ – jistě, to je zůstávat v *Bohu*; neboť právě mluvil o Bohu („Boží lásce“).

Přesto to znamená také zůstávat v *Kristu*; neboť nyní mluví o Jeho chození. Zůstávat v Bohu – zůstávat v Kristu: To je totéž.

Kristus – dokonalé měřítko

Abych lépe vysvětlil dovětek: „... je povinen sám také tak chodit, jako on chodil“, vrátím se ještě jednou k těm dvěma „směrům pohledu“, které jsem ve spojení s veršem 5 jen naznačil. Můžeme pod tím totiž rozumět také obě strany nebo části věčného života v nás. Jedna strana je, že jsme my v Kristu, druhá, že Kristus je v nás. Jsme-li skutečně věřící, je o nás obojí pravda. Být v *Kristu* a zůstávat v *Kristu* znamená být v postavení, do kterého Jej Bůh postavil. V sobě samých jsme od přirozenosti ubozí hříšníci, ale v Kristu jsme milované Boží děti, jedno s Ním. A v té míře, jak se z toho radujeme, zůstáváme v Něm.

Ale je tu ještě ta druhá pravda: že Kristus chce zůstávat v *nás*, zjevovat se v *nás*. Přemýšlejme někdy o tom, co to znamená! Jak by Kristus žil, kdyby dnes byl na zemi? Žil by a „chodil by“ tímtéž způsobem jako tehdy? Určitě! Nikdo asi nebude chtít tvrdit, že On, kdyby musel ještě jednou chodit po zemi, by vedl jiný život než kdysi. Kdyby to totiž udělal, pak by tím ukazoval, že Jeho život je schopný zlepšování; že věčný život nad to, co On tehdy z něho zjevoval, může jít ještě výše. Ale pak by nebyl dokonalý. Proto: Kdyby Kristus zde žil ještě jednou, žil by přesně tak jako poprvé. Možná, že řekneš: „Proč to? Vždyť tu přece není!“ Ale ano, On tu *je*. Je v tobě, je ve mně. A když je ve mně, když život Krista je ve mně, pak se musí ten život ve mně ukazovat tímtéž způsobem jako u Pána Ježíše. Budeme chodit v Jeho šlépějích, budeme „chodit, jako On chodil“.

To je dokonce naše povinnost. My jsme odpovědni za to, abychom chodili tak, jako to činil On. To znamená, že pro náš každodenní život je Kristus naším jediným měřítkem, jakkoli nás to prakticky může velmi kořit. Neboť to je dokonalé měřítko, měřítko, které nikdy cele nedosáhneme. Přesto nám Bůh nedává žádné jiné. Nejde o to, *být* tím, čím byl Kristus; neboť On byl bez

hříchu a On byl ten Svatý Boží. Ale my nemáme chodit podle těla. Tělo je sice v nás, ale to není důvod, abychom podle něho chodili. Jestliže se však nějakým způsobem ve svém životě odkláníme od Ježíšova života, pak je to život těla. Avšak Pán Ježíš chce, aby Jeho život byl v nás den za dnem znovu vidět. Je to duchovní závazek, který vyplývá z našeho duchovního vztahu k Němu, k Bohu. Když tento vztah existuje, pak se v zásadě také dostaví tento výsledek. V praxi naše chození nedosáhne chození Pána Ježíše, ale přece to bude chození téhož druhu. To je při tom všem skutečně utěšující.

Láska k bratrům

Až dosud apoštol mluvil o prvním znaku věčného života v nás, o poslušnosti. Nyní tu myšlenku rozšiřuje a ukazuje, že nový život se vyznačuje také láskou k bratrům. Oba ty charakterové rysy zjevoval Kristus ve Svém životě, zjevoval je dokonale.

Tak jako předtím má pisatel v zorném poli svůdce. Ti vychvalovali to a chlubili se tím, co je „nové“. Jan se naproti tomu chlubí tím, co je „staré“.

Vše, o čem jsme až dosud uvažovali, můžeme vést zpět k jediné myšlence nebo *jednomu* požehnání: *společenství s Bohem*. Toto společenství je podstatné. Heretici (kacíři) si činili nárok na to, že je mají. Ale Jan ukazuje, že jejich nárok je lež. Boží děti je však skutečně mají – se všemi požehnanými následky, které jsme viděli.

Ale mít společenství s *Bohem* zahrnuje také to, že Boží děti mají společenství *mezi sebou* (kap. 1,7). To je bod, o kterém nyní apoštol začíná mluvit. Neboť on ví o snáhách protivníka toto společenství mezi Božími dětmi kazit – kazit tím, že svádí k odpadnutí od víry a k nenávisti vůči bratrům. Proto klade nyní důraz na *vzájemné* vztahy a na to, jak mají být podle vůle Pána udržované.

Verše 7 a 9 představují slavnostní úvod k veršům 9 až 11.

Starý příkaz – (1. J. 2,7)

„Milovaní, ne nový příkaz vám píšu, nýbrž starý příkaz, který jste měli od počátku. Starý příkaz je to slovo, které jste slyšeli.“

(1. J. 2,7)

Pisatel uvádí nový sled myšlenek oslovením, které až dosud nebylo použito: *Milovaní*. Není to přiměřené, když v našem textu myslíme zpátky na Boží

lásku a dopředu na lásku k bratrům? Také my jsme milovaní – milovaní od Boha a milovaní od bratrů. Že toto oslovení vyjadřuje také zvláště apoštolovu lásku k jeho čtenářům, o tom přirozeně není sporu.

Verše 7 a 8 už činily potíže mnoha čtenářům. Co je míněno tím „starým příkazem“ a co „novým příkazem“? Jak máme rozumět tomu, že Jan jim *nepsal* „nový příkaz“ (verš 7) a že jim *přece* napsal „nový příkaz“ (verš 8)? To zní naprosto jako navzájem si odporující, ale není to takové.

Obraťme se nejprve k výrazům ›nový‹ a ›starý‹ a ›od počátku‹. ›Od počátku‹ totiž není ›nový‹. Jedno vylučuje druhé. To je už část vysvětlení. Ve spojení s prvním veršem Dopisu jsme viděli, co znamená ›od počátku‹: od té doby, kdy zde byl zjeven Kristus. Je to počátek křesťanství v Osobě Krista samého. Nuže, v tomto smyslu to, co učedníci slyšeli od počátku, bylo *staré*.

„Tak dobře,“ říká jakoby apoštol. „Falešní učitelé se sice snaží vnutit Božímu lidu nové věci, nová učení. Ale zkuste jednou toto: „Byly tyto věci učeny *od počátku*? Ne? Pak to není to staré, není to pravé křesťanství, nýbrž něco nového: padělek.“ V tomto ohledu to, co je nové, není pravdivé, a to, co je pravdivé, není nové. Nemusíme křesťanství objevovat stále znovu. Bylo zjeveno od počátku – v Osobě Božího Syna a v moci Ducha Svatého. A tak může apoštol říci: „Ne nový příkaz vám píšu, nýbrž starý příkaz, který jste měli od počátku.“

A proč říká „příkaz“? Zde smím poukázat na to, co jsme řekli při výkladu verše 3 pod nadpisem ›Zachovávat Jeho příkazy‹. Tam se sice mluví o Jeho příkazech v množném čísle, zatímco zde jsou shrnuta singulárem (jednotným číslem) jako celek. Myšlenka je však stejná. To, co Pán Ježíš na zemi pronesl – a On také *byl* to, co mluvil (Jan 8,25) –, má nyní vést i nás na cestě poslušnosti. Proto ten výraz ›příkaz‹. ›Starý příkaz‹ je slovo Pána Ježíše Krista, to, co On zde na zemi zjevil. Učedníci o tom získali známost. A tak Jan říká: „Starý příkaz je to slovo, které jste slyšeli.“

A co zde Pán zjevil, kterým rysům věčného života dal v první řadě vyjádření? On byl vždy dokonale poslušný a miloval božskou láskou. Poslušnost a láska – to je směrnice božského života ve svých dvou nejdůležitějších formách – směrnice, která nyní má určovat také náš praktický život. Jistě, božský život je v nás, a ten odpovídá tomuto příkazu svou povahou (jako od přirozenosti). Přesto je Jeho slovo pro nás příkazem, protože On nás jím chce vést a řídit.

Někteří se také ptali, zda apoštol Jan tím ›starým příkazem‹ nemyslí na pří-

kaz Pána v Evangeliiu: aby učedníci milovali jeden druhého (Jan 13,34). Neboť tehdy, když vyslovil tento příkaz, byl *nový* („Nové přikázání dávám vám.“). Nyní ale byl *starý*, protože ho už slyšeli od Pána žijícího na zemi. – Je více než pravděpodobné, že Jan naráží na tento příkaz, protože skutečně chce mluvit o tomto předmětu. Ale více než narážku v tom nemohu vidět. Souvislost ukazuje, že sled myšlenek jako takový jde bezpodmínečně nad tento jeden určitý příkaz Pána.

Shrňme tento verš jednoduše ještě jednou. Apoštol vede své čtenáře (a tím také nás) znovu zpět k počátku, ke Kristu a Jeho slovu. To jediné je pravda, ne to, co bludaři vychlovali jako nová poznání. Toto slovo Pána nás má vést na naší cestě, aby božský život i v nás našel Jemu přiměřené vyjádření – v poslušnosti a lásce. To nás ale vede už k dalšímu verši.

Nový příkaz – (1. J. 2,8)

„Opět vám píšu nový příkaz, to, co je pravdivé v něm a ve vás, protože temnota pomíjí, a to pravé světlo už svítí.“

(1. J. 2,8)

Slovem „Opět“ uvádí Jan jiný způsob pohledu na to, co právě řekl. Příkaz, který je v jednom smyslu starý – nikoli zastaralý, ale starý – je v jiném smyslu nový, ačkoli je týž.

Abychom tomu mohli lépe rozumět, musíme si nejprve trochu blíže prohlédnout strukturu té věty. Jan jim píše „nový příkaz“, ale tento příkaz doplňuje nebo popisuje vztažnou větou „to, co je pravda v něm a ve vás“. Vztažné zájmeno ›co‹ se však gramaticky nevztahuje na ›příkaz‹; neboť ›příkaz‹ je v řečtině ženského rodu, ›co‹ je však středního rodu. Můžeme tu větu tedy formulovat následovně: „Opět vám píšu nový příkaz – věc, která je pravdivá v něm a ve vás.“

Ten příkaz je tedy proto nový, protože věc, o které Jan píše, je nová. A o kterou věc se jedná? O věčný život, o božskou přirozenost. To je přece jeho velké téma. U vztažné věty musíme zdůraznit ono ›a‹, abychom poznali, co je nové: „Věc, která je pravdivá v něm *a* ve vás.“ Je to tentýž život, ať je viděn v Kristu nebo v nás. Ale nová je pravda, že je v Něm *a* v nás. Od počátku byl jen v Kristu, proto je ten příkaz „starý“. Ale z milosti byl skrze Duha Svatého Kristův život udělen také nám, takže ta věc je nyní pravdivá v Něm *a* v nás. Velkolepý výrok!

Zastavme se u toho ještě chvíli! Když Pán Ježíš byl na zemi, bylo Jeho nejhlubší touhou činit vůli Boha, Svého Otce. Neměl žádnou jinou myšlenku, žádnou jinou pohnutku než tuto – dělat, co Mu přikázal Jeho Otec. Nyní ale bydlí Kristus v nás. Jestliže jsme pravými křesťany, byl nám udělen Jeho život. A tak Jan mluví o Jeho příkazu a nazývá jej novým – novým v tom smyslu, že nyní také my vlastníme ten božský život, takže ta věc je pravdivá jak v Něm, tak i v nás. Přesto je to pro nás *příkaz*, ve kterém přebývá celá autorita božské vůle. Pán očekává od znovuzrozeného člověka, že se bude ptát na Boží vůli a bude dělat jen to, co On chce. To je ale právě to, po čem nový život v něm i tak touží.

Příklad tohoto druhu poslušnosti to může ozřejmit. Malé dítě vážně onemocnělo. Starostlivá matka volá lékaře. Ten dítě prohlédne a konstatuje nebezpečnou nemoc. Předepíše tomu odpovídající potřebné léky a dříve, než odejde, zdůrazní matce přesné dodržování předepsaného podávání léků. Neudělá snad matka ze srdce všechno, co lékař nařídil, protože dítě nade vše miluje? Připadne jí to nějak zatěžko, poslouchat nařízení lékaře? Jak by jen mohlo! Vždyť to, co on od ní očekává, že bude dělat, je jen jejím nejvnitřnějším přáním.

Tak je tomu také s námi. To, co je pravdivé v Pánu Ježíši, je nyní pravdivé také v nás. Vlastníme Jeho život a rádi teď děláme ty věci, které si On přeje; máme zalíbení v Boží vůli. Proto Jeho příkazy „nejsou těžké“ (kap. 5,3). Vždyť leží zcela na linii toho, co si nový život v nás žádá dělat. Je to obdivuhodný podíl, smět takovým způsobem poslouchat! Jak velmi v protikladu k tomu je být pod zákonem!

Jak pomíjí temnota

Pro zdůvodnění toho, co apoštol dosud pověděl o novém příkazu, vrací se apoštol ještě jednou k myšlence o světle a o temnotě, kterou jsme měli před sebou už v kapitole 1, verších 5-7. Nyní ji podstatně rozšiřuje a jako první říká:

„... protože temnota pomíjí, a to právě světlo už svítí.“

(1. J. 2,8b)

Těmito slovy pisatel tedy odůvodňuje nebo vysvětluje to, co právě řekl – to, co je pravda v Něm a v nás. Anebo jinak vyjádřeno, ukazuje dva zvláštní účinky právě představené pravdy, že věčný život je nyní také v nás: Temnota

pomíjí, a to pravé světlo už svítí. Všimněme si však nejprve, že neříká, že tma *pominula*. Toho je dalek! Ve světě je ještě mnoho tmy! Přesto – jak vítězné konstatování! – temnota *pomíjí*. Jak to ukazuje tvar přítomného času, jedná se o děj nacházející se v průběhu, stejně jako u svícení toho pravdivého světla.

Temnota je přirozený stav hříšného člověka bez Boha. Bůh je světlo, ale přirozený, od Něho odpadlý člověk je „zatemněn v rozumu, odcizen od života Božího pro neznámost, která je v nich“ (Ef. 4,18). Mezi životem a světlem existuje vnitřní spojení. Je-li tu božský život, je tu také duchovní světlo. Ale člověk od přirozenosti je mrtvý ve svých proviněních a hříších, je pro Boha mrtvý (kap. 2,1). Proto je také vzhledem k Bohu a Jeho myšlenkám nevědomý, zatemněný. V našem verši je členem před slovem „temnota“ („/ta/temnota“) poukázáno na tuto zvláštní temnotu: nevědomost o Bohu. Je charakteristická pro svět, nad kterým je ďábel knížetem a bohem.

A když svůj pohled obrátíme zpět, tu lidé byli už po staletí a tisíciletí v této duchovní temnotě. Ale pak přišel Kristus. On byl to pravé světlo, „které, přicházejíc na svět, osvěcuje každého člověka“ (Jan 1,9). V Něm byl život, a život byl světlo lidí (verš 4). Všimněme si i zde spojení mezi životem a světlem! Avšak ačkoli světlo svítilo do tmy, temnota je neuchopila (verš 5). To ukazuje, jak hluboká je ta duchovní temnota: Nemůže uchopit světlo Božího zjevení; spíše se pokoušela je zhasit. Přesto, dokud Pán Ježíš byl ve světě, byl světlo světa (kap. 9,5). Byl zde dokonalým zjevením Boží podstaty a myšlenek. To je obdivuhodná skutečnost, kterou budeme věčně obdivovat a která nás už dnes naplňuje štěstím!

Ale když Kristus opustil tento svět a vrátil se ke Svému Otci – přestalo tím to pravé světlo svítit? Náš verš říká, že tomu tak není. „Protože ... to pravé světlo už svítí.“ Věřící, jak jsme viděli, mají podíl na přirozenosti Krista. Tím svítí nyní to pravé světlo v těch Jeho. Anebo jinak vyjádřeno: Zjevováním nového života a skrze přítomnost Ducha Svatého ve věřících září to pravé světlo do tmavého světa. Jistě, Boží děti nemají samy v sobě žádné světlo. Jsou spíše jako nebeská tělesa, která dostávají své světlo od slunce, jsou „světlo v Pánu“ (Ef. 5,8). V tomto smyslu je o nich mluveno ve Filipským 2: „..., abyste byli bezúhonní a bezelstní, Boží děti bez poskvrny, uprostřed pokřiveného a zvráceného pokolení, mezi nimiž svítíte jako světla ve světě, představující /pevně držíce, předkládající/ slovo života.“ (Fil. 2,15.16 – přel.) Pán Ježíš také řekl už v kázání na hoře o svých učednících: „Vy jste

světlo světa.“ (Mat. 5,14)

Tak skutečně svítí také dnes to pravé světlo, „už“ svítí, jak je dodáno. To vede náš pohled také kupředu, vzhůru do budoucí slávy. Dnes je vše, co z božského světla zjevujeme, poznamenáno slabostí. Jednou se však bude vše dít v dokonalosti. V nebi nebude žádné jiné světlo, ale tam už nebudou žádné mraky. Přesto svítí to pravé světlo už dnes. A to je nadmíru utěšující.

Tak je tomu také s tou ještě předtím zmíněnou skutečností: „..., protože temnota pomíjí.“ Jak neobyčejně povzbuzující je i toto! Temnota ve světě ať už je jakkoli hluboká – už pomíjí, nebo: hodlá pominout! Jak to můžeme vysvětlit? S každým člověkem, který se obrátí „od temnosti k světlu“ (Sk. 26,18)! Kdekoli Boží milost působí – když se někdo znovuzrodí, tak dalece zmizí temnota. Jednotlivý věřící je vyjmut z okruhu tmy a přiveden do světla Božího zjevení (2. Kor. 4,6). Bůh se dnes zjevuje ve světle evangelia. Tam, kde je ve víře přijato, pomíjí (vzhledem k jednotlivému věřícímu) temnota.

Měli bychom tento způsob pohledu více nechat působit na své srdce! Právě v našich dnech odpadnutí od křesťanství a rostoucí anarchie ve světě potřebujeme být upomínáni na to, že přese všechno temnota pomíjí, a to pravé světlo už svítí. Bůh buď za to veleben! A tou mírou, jak v sobě dáváme prostor nové přirozenosti a Duchu Svatému a máme starost o přivádění ztracených duší, se aktivně účastníme tohoto dění. Jednou však, milovaní, temnota nejen bude *pomíjet*, nýbrž úplně pomine. To se ale stane skutečností teprve v budoucím světě. Ale to, co se děje už nyní, je toho předzvěstí.

Když někdo nenávidí svého bratra – (1. J. 2,9)

Po tomto velkolepém úvodu nebo přechodu (verše 7 a 8) začíná nyní apoštol mluvit přímo o bratrské lásce, to jest nejprve o jejím přesném opaku, o nenávisti proti bratrům:

„Kdo praví, že je ve světle, a nenávidí svého bratra, je v temnotě až dosud.“

(1. J. 2,9)

Dříve než se začneme zabývat jednotlivostmi tohoto pozoruhodného verše, budiž poznamenáno, že zde nalézáme po páté diskrepanci (nesouhlas) mezi vyznáním a skutečností (nebo chozením). Celkem je v tomto Dopisu jmenováno šest takových „vyznání“ a jsou zkoumána ohledně své pravosti:

- vyznání nebo tvrzení, že máme společenství s Bohem (kap. 1,6);

- vyznání nebo tvrzení, že jsme bez hříchu (kap. 1,8);
- vyznání nebo tvrzení, že jsme nezhřešili (kap. 1,10);
- vyznání nebo tvrzení, že někdo zná Boha (kap. 2,4);
- vyznání nebo tvrzení, že někdo je ve světle (kap. 2,9);
- vyznání nebo tvrzení, že někdo miluje Boha (kap. 4,20).

Protiklady jsou přitom jednoznačně definovány (určeny): světlo a temnota, pravda a nepravda, láska a nenávist. Společenství s Bohem se naproti tomu vyjadřuje v chození ve světle, v pravdě a v lásce. K oběma už jmenovaným charakterovým znakům (život a světlo) přistupuje tedy třetí: láska. Toto trojhvězdí božských ctností je skutečně nerozlučně spolu spojeno. Důležitost této poznámky nám bude hned jasná.

Jestliže si někdo činí nárok na to, že je „ve světle“, pak tu je jeden velmi jednoduchý test, jak přezkoušet pravost tohoto nároku: Miluje ten člověk svého bratra? Není to totiž jen neposlušnost, čím se ukazuje, že někdo není skutečně znovuzrozen, nýbrž také nenávist vůči bratrům. Svůdcové ukazují sice hluboké znalosti a velkou učenost, ale hledají přitom *sebe*, nikoli bratry. Světlo, na které si pro sebe činí nárok, se vyčerpalo ve vynalézání stále nových myšlenek a idejí. Ale naprosté chybění bratrské lásky – a to je význam ›nenávisti‹ – jasně ukázalo, že nejsou v pravém božském světle, a tím také nevlastní božský život. Zde vidíme význam zřetězení světla – života – lásky. Tyto tři věci jdou vždy spolu. Kde jedna z nich chybí, tam nejsou pravdivé ani ty druhé.

„Ale,“ může někdo namítnout, „mluví se přece o *jeho bratrovi*. Jak to potom může být někdo nevěřící?“ To je určitá těžkost, kterou mnozí pociťovali. Avšak rychle se vyřeší, když pomyslíme, pod jakým úhlem pohledu je zde ten ›bratr‹ viděn: pod úhlem vyznání. Každý je „testován“ podle vztahů, o kterých *tvrdí*, že je má. Když si někdo nárokuje, že je v Božím světle, ale chybí mu – zásadně – náklonnost k tomu, o němž říká, že je „jeho bratr“, pak máme před sebou zde vylíčený případ.

Mějme na paměti, že o tomto člověku se nemluví jako o pravém věřícím – věřícím, který upadl do tmy skrze hřích, nýbrž že je zde napsáno: „Kdo praví, že je ve světle, a nenávidí svého bratra, je v temnotě *až dosud*.“ Ve skutečnosti ještě nikdy nebyl někde jinde, ještě nikdy nebyl ve světle. Jestliže nenávidí svého bratra, pak *je* ve tmě a *chodí* ve tmě (verš 11). Podobný výrok nalézáme ve 3. kapitole, verši 14: „Kdo nemiluje bratra, *zůstává* ve smrti.“ Je nemožné mít Ducha Svatého, skrze kterého je Boží láska vylita do našich

srdcí (Řím. 5,5), a nenávidět svého bratra. Ve spojení s kapitolou 1, veršem 7, jsme k tomu viděli, že Boží děti podle zásady chodí ve světle. To je jejich postavení: Pohybují se ve světle toho, co Bůh o Sobě v Novém zákoně zjevil. Přesto zde budiž dovoleno **použití** té – jako obvykle – abstraktně představené pravdy. Chtěl bych však výslovně zdůraznit, že se jedná o *použití*, nikoli o vysvětlení tohoto místa Písma. Přesto musíme jistě taková použití činit. Neboť Bůh se nespokojuje s tím, abychom pravdě nebo nějaké zásadě dobře porozuměli, nýbrž chce, abychom ji také používali na své srdce a svědomí, a to i tehdy, když vlastní vysvětlení toho místa Písma jednoznačně míří na nevěřící.

Tak je naprosto možné, že i Boží dítě vůči jinému Božímu dítěti pociťuje něco jako nenávisť. Neprožili jsme to už mezi bratřími, možná jsme to dokonce zakusili i ve svém vlastním srdci? V určitých dílčích částech našeho srdce nás naplňovala nenávisť, nikoli láska. To je něco neobyčejně vážného a my bychom se měli před Bohem v tomto bodě upřímně a bez zábran zkoumat. Neboť když v takovém dílčím okruhu svého srdce trpíme nenávisť proti svému bratrovi, tu je tento určitý okruh charakterizován *temnotou*. To je vážné varování nás všech! Proto budme na pozoru před nedobrymi, nepřátelskými pocity vůči našemu bratrovi! Jeho chování může vystavovat naši lásku tvrdé zkoušce, ale bratrská láska má přesto „zůstávat“ (Žid. 13,1). Jinak se světlo, které je v nás, stane tmou (srv. s Luk. 11,35).

Když milujeme svého bratra – (1. J. 2,10)

Ale vraťme se nyní opět k abstraktnímu představení pravdy v našem Dopisu – představení, které nám umožní uchopit pravdu, jaká ona skutečně je.

„Kdo miluje svého bratra, zůstává v tom světle, a žádné pohoršení v něm není.“

(1. J. 2,10)

„Ten svého bratra milující“, tak doslovný překlad popisuje trvalý, pro tu osobu charakteristický stav. Láska vůči bratrům je stejně tak zjevení věčného života jako poslušnost vůči Bohu. Věřící je ve světle, zůstává ve světle a zná tak Boha jako plně zjeveného. Nuže, Bůh je láska, a my nemůžeme mít jeden díl Boha bez druhého. Nemůžeme Boha poslouchat, aniž bychom také milovali bratry. Kristus byl nejen světlo světa, nýbrž také láska. Když Jej tedy máme jako svůj život, budeme také mít *obojí*. Láska k bratrům je důkaz toho,

že vlastníme božský život. Tak to je později ukázáno v kapitole 3 (verš 14). Přítomnost nebo nepřítomnost těchto charakterových znaků – poslušnosti a lásky – odlišuje ty dvě rodiny, o kterých uslyšíme v našem Dopisu ještě více: Boží rodinu a ďáblovu rodinu. Jaké povzbuzení leží v těchto slovech právě pro ty „jednoduché“ Boží děti a jaký pomocný prostředek k odhalení svůdců!

Dodatek „a žádné pohoršení v něm není“ potřebuje ještě vysvětlení. ›Žádné pohoršení‹ můžeme vyjádřit slovy ›žádná příčina k urážce, žádné osidlo‹. Řecký výraz pro ›pohoršení‹ *skándalon*, označoval původně pod napětím stojící dřevo v pasti. Když dojde i jen k lehkému dotyku, past sklapne. To slovo tedy nemá nic společného se zlostí nebo s rozhněváním, nýbrž popisuje nebezpečí – nebezpečí pro člověka samého nebo pro někoho druhého. Ve skutečnosti může být konstatování ›žádné pohoršení v něm není‹ chápáno dvojím způsobem; a zdá se, že Duch Svatý chce poukázat na oba významy.

Na jedné straně se tento výrok vztahuje na *věřícího samotného*. Protože (zásadně) miluje svého bratra, a tím zůstává ve světle, nenarazí. To je zcela v protikladu k tomu, co je v dalším verši řečeno o tom, který svého bratra nenávidí, a tím je ve tmě a chodí ve tmě. Oči jednoho jsou otevřeny v Božím světle; vidí nebezpečí a nenarazí. Oči druhého jsou zaslepeny tmou; neví, kam jde, a narazí. Pán Ježíš tyto dvě skupiny lidí jednou popsal takto: „Chodí-li kdo ve dne, neurazí se; neboť světlo tohoto světa vidí. Pakli by kdo chodil v noci, urazí se; neboť světla není v něm.“ (Jan 11,9.10) [Řecké slovo pro ›narážet‹, *skandalízo*, patří ke stejnému kmenu jako *skándalon* = náraz, pohoršení.] Blaze těm, kteří patří k první z těchto dvou skupin! O nich už skladatel žalmů říká: „Pokož mnohý těm, kteří milují zákon tvůj, a nemají žádné urážky /není pro ně žádné padání – přel. /.“ (Žalm 119,165 – přel.)

Ale na druhé straně mohou slova „a žádné pohoršení v něm není“ také znamenat, že ten, který miluje svého bratra, není *druhým* urážkou, nedává jim žádnou příčinu k urážce. Je nemožné, aby zjevováním Boží přirozenosti byl někdo jiný přiveden ke klopýtnutí. Tento poukaz je důležitý, zvláště vzhledem ke svůdcům tehdejší i dnešní doby, kteří dělali a dělají právě to: Snaží se svými idejemi klást léčku pravým Božím dětem.

Jestliže se však někdo uráží o *Krista*, tak je to jeho vlastní chyba. Kristus je ještě i dnes „kámen úrazu a skála pohoršení“ (1. Pet. 2,8). Na něm se rozdělují duchové. Když někdo neposlouchá Boží slovo, je postaven, aby se o to

slovo urazil. Tomuto rozsudku se v určitém smyslu nemůže vyhnout žádný věřící. Když totiž, jak to je jeho určením, zjevuje Krista, tu jsou tím lidé tohoto světa zraněni ve své pýše, urazí se o to. Tomu nemůžeme zabránit. Kdybychom se o to pokoušeli, stali bychom se nevěrnými. Nemůžeme odejmout pohoršení a bláznovství kříže (1. Kor. 1,23). Ale dávat urážku tímto způsobem nemá nic společného s jednáním, o kterém je řeč v našem verši. Tento rozdíl je významný. Určitým způsobem *musíme* dávat urážku, v jiném ohledu to nesmíme (Mat. 18,7).

Kéž nám náš dobrotivý Bůh pomůže, abychom převáděli do praxe také zásady tohoto verše! Jak nekonečně mnoho by se získalo, kdybychom své bratry ve skutečnosti a pravdě milovali, a tím by nám bylo zabráněno, abychom jim nějakým způsobem byli urážkou! Bez tohoto svatého ›oleje‹ bratrské lásky se zdárnému soužití v Boží rodině nebude dařit. Jestliže tu však je, budou překonávány i vážné těžkosti.

Ještě jednou: Nenávist k bratrovi a její následky – (1. J. 2,11)

„Kdo ale nenávidí svého bratra, je v temnotě a chodí v temnotě a neví, kam jde, protože temnota oslepila jeho oči.“

(1. J. 2,11)

Na začátku jedenáctého verše se setkáváme s toutéž konstrukcí jako v předcházejícím verši: „ten svého bratra nenávidící“. Tvar přítomného času zde tedy popisuje člověka, který je stále ve stavu, že nenávidí svého bratra. Tato nenávist je pro něho charakteristická. Co znamená ›jeho bratr‹, jsme viděli už ve verši 9.

Jedenáctý verš je doplněním devátého verše a především doplňuje protiklad mezi pravým a nepravým. Na jedné straně je pravý věřící, který je a chodí ve světle a zjevuje to tím, že miluje svého bratra. Na druhé straně je falešný vyznavač, který je ve tmě a chodí ve tmě, a zjevuje to tím, že nenávidí svého bratra. Neutrální postavení mezi tím neexistuje. Kde není láska, je nenávist. Může být skrytá, ale je tu.

Boží spravedlivý soud

Vícekrát jsme už mluvili o ›tmě /temnotě/‹ jako o stavu, ve kterém se od přirozenosti nalézá neznovuzrozený člověk. Ale musíme se naučit rozumět,

že to, co člověk je od přirozenosti, netvoří základ toho, jak s ním Bůh bude jednat v soudu. Ne, tak Písmo nemluví. Člověk se bude muset spíše odpovídat za své *skutky*: „Toto ale je ten soud, že světlo přišlo na svět, a lidé milovali více tmu nežli světlo, neboť jejich *skutky* byly zlé.“ (Jan 3,19) Na základě toho, co „*vykonal* v těle, podle toho, jak *jednal*, ať je to dobré nebo zlé“ obdrží člověk spravedlivý Boží rozsudek (2. Kor. 5,10), nikoli proto, že je od přirozenosti zlý.

Možná, že tyto řádky čte někdo, kdo ještě není znovuzrozen a tím je ještě ve svých hříších. Nech se varovat! Dábel ti chce našeptávat, že Bůh je nespravedlivý, protože tě činí odpovědným za něco, čím jsi od přirozenosti a za co vůbec nemůžeš. Ale tak tomu není. Jsi před Ním odpovědný za to, jak se zachováš vůči Spasiteli: zda světlo zavrhneš, nebo je přijmeš. Bůh tě nepovede k odpovědnosti pro to, že ses narodil ve tmě a že jsi „zatemněn v rozumu“ (Ef. 4,18). Když ale zavrhneš světlo, které k tobě přichází skrze Boží slovo, pak budeš jednou mít proti sobě právě toto Slovo jako soudce. „Kdo mnou pohrdá a nepřijímá slov mých, má, kdo by jej soudil. Slova, která jsem mluvil, ta jej souditi budou v nejposlednější den,“ říká Pán Ježíš (Jan 12,48).

Milí přátelé, pevně držme: Na základě toho, co jsme od přirozenosti, jsme *ztraceni*; souzeni budeme na základě toho, co jsme *udělali*. Bohu ale buď věčný dík: Náš Spasitel zemřel vzhledem k obojímu! Na kříži vytrpěl Boží soud jak za to, co jsme od přirozenosti, tak i za to, co jsme jako odpovědní lidé učinili zlého. Ovšem ty požehnané následky Jeho díla smíření se vztahují jen na ty, kteří v Něho věří.

Temnota na věčnost

Temnota má pro toho, kdo v ní je a chodí v ní, pustošivé následky: činí ho slepým. Neboť je dodáno: „Protože temnota oslepila jeho oči.“

Když držíme zvíře nebo i člověka dost dlouho ve tmě, nutně se ztrácí i jeho vidění. Na jiném místě používá apoštol Pavel tentýž obraz, když o těch, „kteří hynou“, říká: „... v nichž bůh světa tohoto zaslepil mysl nevěřících, aby se jim nezazářilo světlo evangelia slávy Krista.“ (2. Kor. 4,4) Dábel chce člověka za každou cenu držet ve tmě, aby neviděl světlo, které svítí v Pánu Ježíši. A výsledkem stavu slepoty je, že člověk „neví, kam jde“. Nejenže se zdržuje tam, kde je vše temné, kde člověk o Bohu nic neví, nýbrž také jeho vlastní oči jsou temné.

Tak z dvojí příčiny nemůže vidět, kam spěje.

Jak otřesný je to úděl! Chytrý, moderní člověk, který dnes v mnoha směrech ví více než lidé dříve – ani on to nejdůležitější neví: neví, kam jde. Jestliže zůstane v tomto politováníhodném stavu, pak už to je jen jeden krok, a zachvátí ho věčná temnota. Boží slovo říká o „bludných hvězdách“, že „jim mrákota tmy zachována jest na věčnost“ (Judy 13).

Ještě lze uniknout z tohoto hrozného stavu. Neboť Kristus přišel na svět jako světlo, aby každý, kdo v Něho věří „ve tmě nezůstal“ (Jan 12,46). Jen vírou v Něho, Světlo, může člověk sám přijít do světla. A člověk to musí udělat, dokud je to světlo ještě přístupné: „Dokud světlo máte, věřte v světlo, abyste se stali syny světla.“ (Jan 12,36)

Přijali všichni čtenáři ve víře toto světlo? Pak blaze jim! Smějí pak jít jako synové světla po cestě, která je naprosto opačná k cestě vedoucí do věčné temnoty. Neboť také toto jsou slova našeho Pána a Spasitele: „Já jsem světlo světa. Kdo mne následuje, nebude chodit v temnotě, ale bude mít světlo života.“ (Jan 8,12) V triumfu nad vší temnotou mohou věřící už dnes vědět a vyznávat:

*„Nebo u tebe jest studnice života,
a v světle tvém světlo vidíme.“
(Žalm 36,10)*

Světlo a tma – to je rozdíl mezi nebem a peklem.

Boží rodina – výsady a nebezpečí

1. Janův 2,12-27

NYNÍ PŘICHÁZÍME k novému velkému oddílu, třetímu v Prvním Janově dopisu (kap. 2,12-27). Poté, co jsme v druhém oddílu viděli oba velké charakterové znaky – poslušnost a lásku, jimiž jsou charakterizováni ti, kteří vlastní věčný život (kap. 2,3-11), ukazuje nám nyní třetí oddíl *rodinu Božích dětí*, a to pod zvláštním úhlem pohledu, který je tímto způsobem v Novém zákoně jediný. Jsou totiž rozlišeny **tři stupně růstu** – ›otcové‹, ›mladíci‹ a ›děcka‹ – stupně duchovní zralosti, které s sebou vždy nesou své zvláštní znaky a z části také nebezpečí.

Členění oddílu

Jak bylo poznamenáno už v úvodu k druhé části, představuje celý třetí oddíl vsuvku.

V něm apoštol věřícím sděluje, *proč* jim psal, a sice s přizpůsobením různému stupni vývoje života v nich. Přitom oslovuje každou skupinu zvlášť, a činí to s každou skupinou dvakrát.

Nejprve se však obrací k celé Boží rodině: „Píšu vám, *děti* (řecky *teknía*) ...“ (verš 12) Co znamená řecký výraz ›teknía‹ = ›děti‹, o tom jsme už mluvili ve spojení s prvním veršem naší kapitoly pod nadpisem ›Děti‹. To platí také pro druhé slovo pro ›děti /děcka‹ (řecky *paidía*), které apoštol používá. Čtenář udělá dobře, když se tam ještě jednou podívá. Zde buď nyní řečeno jen tolik: Slovem ›teknía‹ (= narozené) označuje pisatel Boží děti jako takové, neboť všechny jsou narozené z Boha. Naproti tomu slovem ›paidía‹ (= děcka) má na mysli takové mezi nimi, které jsou ještě mladé ve víře.

Po oslovení celé rodiny Božích dětí ve 12. verši se apoštol jednotlivě obrací na:

- ›otce‹ (verš 13a),
- ›mladíky‹ (verš 13b),
- ›děcka‹ (›paidía‹) (verš 14a).

Poté co představil, co je pro každou z těchto tří skupin typické, dává těm třem skupinám, podle toho, jak to je potřebné, dodatečná naučení a varuje

je před nebezpečími. A opět se postupně obrací na:

- ›otce‹ (verš 14b),
- ›mladíky‹ (verše 14c-17),
- ›děcka‹ (›paidía‹) (verše 18-27).

U konce kapitoly je všechny potom opět shrnuje tím prvně použitým výrazem ›děti‹ a říká: „A nyní, děti (›teknía‹) ...“ (verš 28). Pozoruhodný způsob poučení!

Sestupné pořadí

Dříve než se budeme zabývat verši toho nového oddílu jednotlivě, podíváme se na pořadí, v němž jsou nám různé okruhy osob představeny. Je to sestupné pořadí: otcové, mladíci, děcka. Bůh používá ve Svém slovu dva různé pořádky, když mluví o nás, těch Svých. Když začíná s těmi nejmenšími, pak je to pořadí milosti; začíná-li jako zde tou částí, která stojí nejvýše, pak máme před sebou pořadí odpovědnosti.

Příklad pro první pořadí, které je vyjádřením milosti, nalézáme v osobách, jimž se Pán zjevil po Svém vzkříšení. Nejprve se zjevil Marii Magdaleně, z níž vyhnal sedm démonů. Pak se kruh rozšířil a On se jako dalším zjevil dvěma ženám (Mat. 28,9). Další zjevení nabývala na významu a na váze, až se nakonec zjevil ve slávě pozdějšímu apoštolu Pavlovi, této „vyvolené nádobě“ (1. Kor. 15,8).

Na příklady pro druhé pořadí, pořadí odpovědnosti, narážíme už ve Starém zákoně. Mysleme jen na Adama a Evu v 1. Mojžíšově 3. Bůh mluvil po pádu do hříchu nejprve s Adamem, odpovědnou částí, a teprve potom s Evou. Soud v Ezechieli 9 měl začít u starců, a potom se šířit přes mládence a panny až k dětem a ženám, a potom také čteme: „Tak začali od mužů těch starších, kteří byli před chrámem.“ (verš 6)

V Novém zákoně můžeme jako na příklad sestupného pořadí poukázat na podobenství o ›hřivnách‹: 5-2-1 hřiven (Mat. 25). Zjevně má někdo, komu bylo svěřeno 5 hřiven, větší odpovědnost než někdo, kdo obdržel jen *jednu* hřivnu.

Rozdělení na tři

Už u jmenovaných podobenství je nám nápadné rozdělení na tři. Nalézáme je v Novém zákoně často.

Tak máme v Matouši 13 vzhledem k neplodným, marným posluchačům slova trojí *půdu*: cestu, kamenitou půdu a trní. Také *nesení ovoce* věřících posluchačů je představeno v trojím odstupňování: sto-, šedesát- a třicetinasobné. V Janovi 15 se také mluví o trojím *ovoci*: více ovoce, mnohé ovoce, trvajícím ovoce.

Kromě toho mluví Boží slovo o trojnásobném *odpočinutí*: odpočinutí svědomí (Mat. 11,28), odpočinutí srdce (verš 29) a o věčném Božím odpočinku (Žid. 4,11). V souhlasu s tím se mluví také trojím způsobem o *pokoji*: o pokoji s Bohem (Řím. 5,1), o Božím pokoji (Fil. 4,7) a o Bohu pokoje (verš 9).

Ve všech jmenovaných případech, a také u ›otců‹, ›mladíků‹ a ›děcek‹ v 1. Janově 2, jde o otázku růstu, dosažení vyššího, niternějšího poznání Boha. Malé dítě v náruči své matky může od ní být velmi milováno, a přece má ještě sotva vědomí o lásce matky. Nebude to dítě mnohem šťastnější, když bude vyrůstat a bude si stále více vědomo matčiny lásky?

Ale je pozoruhodné, že Duch Svatý nám ukazuje také tři *nepřátele*, kteří nás chtějí oloupit o božské požehnání. Jsou jimi ďábel, tělo (v nás přebývajícím hříchem) a svět. Se všemi třemi nepřáteli se setkáváme v našem Dopisu.

Po těchto úvodních slovech přicházíme nyní k prvnímu verši nového oddílu (verši 12) v kapitole 2.

Odpuštění hříchů – (1. Janův 2,12)

Nejprve se tedy apoštol Jan obrací něžným výrazem ›děti‹ (›*tekniá*‹) k celé rodině Božích dětí a mluví o zvláštní, elementární výsadě, která patří všem.

Jen pro ›děti‹

„Píšu vám, děti, protože vám jsou odpuštěny hříchy pro jeho jméno.“
(1. J. 2,12)

Jako první tento verš (jako také už první verš kapitoly) jasně ukazuje, *komu* apoštol píše: Božím dětem a nikomu jinému. Tento Dopis se obrací výlučně k Boží rodině, nikoli k dětem světa, které jsou ještě v nevěře. Jen těm, kteří jsou narozeni z Boha, jsou přiznány výsady, které jsou obsahem tohoto verše a vůbec celého Dopisu. Dnes stále prožíváme, jak požehnání, která Boží milost propůjčila jen těm, kteří jsou „víry v Ježíše“ (Řím. 3,26), jsou více či méně připisována všem lidem. To je osudný omyl, smrtelný klam lidí, z ně-

hož jednou, tak se musíme obávat, náhle procitnou. Kolik „křesťanských“ lidí se domnívá, že vlastní odpuštění hříchů – a přece ještě nikdy „nevyznali“ své hříchy (1. J. 1,9), ještě nikdy skutečně „neuvěřili“ ve jméno Pána a v cenu Jeho krve (Sk. 10,43; Řím. 3,25)!

Ale potom činí pisatel něco nanejvýš pozoruhodného: Udává *důvod*, proč psal ›dětem‹. Nikoli *aby*, nýbrž *protože* jim byly odpuštěny hříchy, proto jim psal. Není to obdivuhodné? Tak velmi je odpuštění hříchů výsadou všech pravých Božích dětí, že toto požehnání jmenuje jako důvod toho, proč jim vůbec psal. Nechce je seznámit s tímto požehnáním, nechce je do něho uvádět, nýbrž protože tuto velkou výsadu už vlastní, chce jim na tomto základu dát další poučení. Přitom se vydělují dva důležité body, které jsou hodné celé naší pozornosti.

Pro Jeho jméno

Toto je ten první bod: Odpuštění hříchů je pravda o všech skutečných křesťanech. Je to jejich všeobecný stav, nezávislý na jakémkoli pokroku duchovního života. Tvar perfekta u ›jsou odpuštěny‹ znamená: Byly odpuštěny a jsou nyní odpuštěny. Jak obdivuhodná jistota! Ještě je prohloubena důvodem, který je zde udán, *proč* nám Bůh odpustil hříchy: „pro jeho jméno“. To, že něco je činěno *pro Jeho jméno*, říká, že se to děje v souhlasu s Jeho podstatou a Jeho radou.

„Jeho jméno“ může být přivedeno do spojení jak s Otcem, tak i se Synem. Avšak protože Syn zjevil Otce (Jan 14,9), zdá se, že jméno Pána Ježíše zde stojí v popředí. To je podepřeno tím, že Pán vyzval před Svým nanebevstoupením učedníky „*kázat ve jménu jeho* pokání a odpuštění hříchů všem národům“ (Luk. 24,47). Jak to apoštolové potom uskutečňovali, to nám ukazuje příklad apoštola Petra v domě pohanského setníka Kornélia, když tam shromážděným lidem z národů říká: „Tomu všichni proroci svědectví vydávají, že odpuštění hříchů vezme *skrze jméno jeho* všeliký, kdokoli uvěřil by v něho (v Krista).“ (Sk. 10,43)

Jakou jistotu nám dává skutečnost, že Bůh spojil odpuštění našich hříchů se jménem Svého milovaného Syna! Nejenže jsme toto odpuštění naléhavě potřebovali, nýbrž ono nadto slouží také k oslavení Božího Syna.

To je bezpochyby vznešená stránka. Sláva Jeho jména – zjevení Jeho samého – propůjčuje odpuštění našich hříchů zvláštní vzácnost a hloubku. Mohli bychom ještě mít pochybnost, když nám jsou přece hříchy odpuštěny

pro jméno Ježíše? V Bohu pro to není žádná vyšší pohnutka.

Pevný základ

A nyní ke druhému bodu, o kterém jsme mluvili. Všechno křesťanské učení a poučení má za základ toto: že z Boží milosti *máme* odpuštění hříchů. Nejsme na pravé křesťanské půdě dříve, než to vírou přijmeme. Zde není žádné „Jestliže“, žádné „Ale“; neboť vykoupení nezávisí na vykoupeném, nýbrž na Vykupiteli. V NĚM, v Synu Jeho lásky, je *máme* (Kol. 1,13.14). Je to pevně založená, ukončená věc, která nepotřebuje žádný přídavek ani rozvinutí. V nebi je nebudeme mít *více* než zde, než dnes. Že se tam z něho budeme více radovat, je přirozeně mimo pochybnost.

Jestliže někdo nevlastní odpuštění svých hříchů, tu se tento Dopis neobrací na něho. To jsme viděli. Avšak ještě více než to! Dokonce, i když si nějaké Boží dítě není tímto odpuštěním z nedostatku víry jisté a neraduje se z něho, není v stavu přijmout dále jdoucí poučení o Boží pravdě. Odpuštění hříchů je elementární požehnání, patří k základu našeho křesťanského postavení.

Často se prohlašuje, že je to pýcha, tvrdit, že máme odpuštění hříchů. Nao-pak! Pýcha je nepřijmout to, co Bůh v milosti dává. A tak málo, jak On pou-čuje nevěřící svět o křesťanských pravdách, tak málo to může dělat při těch, kteří ještě nemají jistotu spasení. Proto je tak důležité, abychom si o tomto bodu opatřili jasno.

Jsou křesťané, kteří, ačkoli věří v Pána Ježíše, a tím mají věčný život, jsou ještě v nejistotě o spasení své duše. Je to žalostný, nenormální stav, který se, žel, vyskytuje hojněji, než si myslíme. Nuže, takoví lidé skutečně nemo-hou „snést“ žádné nad tím ležící požehnání. To by je uvrhlo ještě hlouběji do tmy pochybností. Jak chceme například někomu, kdo si není jistý svou záchranou, mluvit o uchvácení věřících při příchodu Krista? Nezačne se ih-ned ptát, zda k nim vůbec patří? Nebude se bát setkat se s Tím, o kterém ještě neví, zda je to jeho Spasitel? A jak chce někdo mluvit s takovým o ze-mření s Kristem, a tím o svatém chození (Řím. 6), když ten ještě nemá pevný pokoj s Bohem (Řím. 5)?

To vše nám ukazuje, jakou základní důležitost má pro náš život víry a jeho rozvíjení, abychom měli jasno o odpuštění svých hříchů a denně za ně na-šemu Bohu děkovali. Čtenář také nyní lépe pochopí, proč jsme tomuto bodu věnovali tak velký prostor. Řekněme to ještě jednou: Jistota o odpuštění hříchů je základ pro každé další poučení v božské pravdě.

Odpuštění hříchů ve Starém zákoně

Budeme kvůli té velké výsadě, o které mluvíme – výsadě odpuštění hříchů – ještě vděčnější, uvidíme ji ještě jasněji, když pomyslíme, že toto požehnání nebylo v době Starého zákona ještě zjeveno. Nebylo podílem, nebylo vlastnictvím svatých oné doby. Neboť Kristus ještě nepřišel a ještě nevykonal dílo vykoupení, na jehož základě jedině může Bůh odpouštět hříchů. Z hlediska historie spasení nevlastnil žádný z nich „vykoupení skrze jeho krev, odpuštění provinění“, jako to je dnes pravda o nás (Ef. 1,7). Otázka hřichu ještě nebyla upravena podle Boha. To, co Písmo nazývá „vykoupení, odpuštění hříchů“ (Kol. 1,14), tu ještě nebylo. Teprve když Kristus skrze Svou krev vešel do nebe, „věčné vykoupení nalezl“ (Žid. 9,12).

A tak mluví Písmo vzhledem k oné době také jen o „*prominutí* předtím učiněných hříchů (nebo snad o: *nechání je projít* – p. p.) pod Boží shovívavostí“ (Řím. 3,25.26). Prominutí ale není odpuštění. Také oběti, přinášené pod Starou smlouvou byly jen „*připomínáním* hříchů; neboť není možné, aby krev býků a kozlů odejmula hříchů“ (Žid. 10,3.4). Ale právě připomínání hříchů ukazuje, že hříchů tu ještě byly, ukazuje, že ještě nebyly shlazeny.

Nuže, je bezpodmínečně pravda, že věřící Starého zákona, jako například Enoch, Abraham, Mojžíš nebo David, abychom jmenovali jen některé, šli ve smělosti své víry daleko za to, co Bůh v jejich době a pro jejich dobu zjevil. Jistě nebyli vzhledem ke svému životu nebo i k době potom v neklidu kvůli svým hříchům. Důvěřovali také v tom zcela Bohu a věděli, že On to udělá správně.

To ale nic nemění na skutečnosti, že otázka hřichu jako taková ještě nebyla zásadně vyjasněna a že Bůh v souhlasu s tím ještě nemohl mluvit o odpuštění hříchů – jedině v budoucím, prorockém smyslu.

A to je skutečně typické pro Boží slovo Starého zákona: Když mluví o odpuštění hříchů, ukazuje na požehnání pro *budoucnost*. Vezměme si známý Žalm 32: „Blahoslavený jest ten, jemuž odpuštěno přestoupení a jehož hřích přikryt jest!“ (verš 1) Zde se mluví prorocky o věřícím židovském ostatku pozdějších dnů, který souženými jednou přijde k tomu, že vyzná Pánu svá přestoupení. Pak udělá tu šťastnou zkušenost: „A ty jsi odpustil nepravost hřichu mého.“ (verš 5)

Pohled do Jeremiáše 31 to potvrzuje. Vedle nového narození (verš 33) a poznání Pána (verš 34) bude odpuštění jejich hříchů podstatnou součástí nové

smlouvy, kterou Pán uzavře s domem Izraele a domem Judy: „Neboť odpustím jejich vinu (nepravost) a na jejich hřích nevzpomenu více.“ (verš 34 – přel.) Věřící ostatek z Izraele zakusí jednou na základě Nové smlouvy v krvi Krista (srv. s 1. Kor. 11,25) odpuštění svých hříchů. My ale, milovaní, je máme – v moci téže krve – už dnes!

Zbývá ještě poznamenat, že v omezeném smyslu i starozákonní věřící prožili odpuštění svých hříchů. Ale to se pak vztahovalo zásadně na to, co jsem v protikladu k věčnému Božímu odpuštění nazval „časným odpuštěním“ – odpuštěním, které má co činit s Božími cestami vlády s nimi. Žalm 32 můžeme také tak chápat. Když jim Bůh na jejich vyznání odpustil, pak z nich sejmul Svou ruku kázně a tomu či onomu zlému na ně nedopustil přijít. Ve spojení s 1. J. 1,6 jsme už o této stránce mluvili, takže tento náznak zde může stačit.

Pro dnešní dobu však platí: Jestliže se někdo skrze nové narození stal členem Boží rodiny, tu jsou mu také navěky odpuštěny hříchy. Ať se utekl k Pánu Ježíši teprve před půlhodinou, anebo je už desetiletí Jeho učedníkem; ať je duchovně vyrostlý nebo ještě vůbec nevyrostl. Ať je dospělý nebo ne – pro celou Boží rodinu je toto požehnanou skutečností: Jsou jim odpuštěny hříchy. A důvod pro to? „Pro jeho jméno.“

›Otcové‹ – (1. J. 2,13a)

Poté, co apoštol mluvil o tom, co je pravdivé o všech dětech Boží rodiny, obrací se nyní k jednotlivým okruhům osob. Neboť v duchovním ohledu skutečně jsou v Boží rodině rozdíly. Jak bylo výše poznamenáno, začíná s tou nejvýše stojící skupinou, s ›otci‹:

„Píšu vám, otcové, protože jste poznali toho, který je od počátku.“

(1. J. 2,13a)

Když chce Pavel charakterizovat starší bratry v protikladu k mladším, nazývá je ›starými muži‹ (Tit. 2,1; srv. též se ›starším mužem‹ v 1. Tim. 5,1). To může zahrnovat určitý úpadek, přinejmenším ale slabost. Jan ale nemluví o rozdílech ve stáří, nýbrž o rozdílech v duchovní zralosti. Proto říká: „Otcové.“ A co činí člověka otcem v Kristu? Poznal Toho, který je od počátku. To je velmi podobné tomu, co je řečeno o ›děčkách‹: „Píšu vám, děcka, protože jste poznali Otce.“ (verš 14) A přece může být rozdíl mezi oběma konstatováními

sotva větší.

První verš našeho Dopisu jasně ukazuje, KDO je míněn výrazem ›který je od počátku‹: Kristus. Je to Ten, jenž zde na zemi dokonale zjevil Boha. Všechno, co člověk může o Bohu vědět, je nyní viděno v NĚm. A ›otcové‹ v průběhu let duchovní zkušenosti dospěli k tomu, aby Ho poznali, aby v NĚm našli svou nejvyšší radost a uspokojení.

Ne ten, kdo má nějaký duchovní dar, je ›otec‹. Být otcem v Kristu nezávisí nějakým způsobem na daru, nýbrž pouze na tom, zda někdo je skutečně „duchovní“. Ani tím, že člověk zestárl, není ›otcem‹. Člověk se jím nestává jako „sám od sebe“. Může být, že mnozí z nás jsou už mnoho roků zachráněni, a přece nedosáhli stavu ›otce‹ ve smyslu našeho Dopisu, nýbrž zůstali více či méně ještě ›děcky‹. To může na jedné straně spočívat v tom, že nedostávali potřebnou duchovní potravu a poučení. Avšak většinou je možné důvod hledat v tom, že jsme nenacházeli dostatek času pro modlitbu a pro studium Slova. Postup ve světě nám byl možná důležitější, než dělat pokroky v duchovní oblasti. A tak nám chybí pravá oddanost srdce Kristu. Bůh však očekává, že obrátíme své oko na Krista, a tak budeme dozrávat od ›děcka‹ k ›mladíkovi‹ a od ›mladíka‹ k ›otci‹.

›Otcové‹ se nejen něco *naučili* o Kristu, oni *poznali Jeho samého*, a ve srovnání s tím bezcennost všech ostatních věcí tohoto světa. Roky zápasení a bojů, roky společenství a zkušeností s Ním předcházely, než se jim Pán Ježíš stal nade vše vzácným, dražším než každý pozemský přítel. A v té míře, jak se naučili oceňovat Jeho nesrovnatelnou lásku, ztratil pro ně svět svou přitažlivost. Kristus je pro ně vším. Oni netouží po ničem dalším.

Můžeme to tak výstižně vidět u apoštola Pavla, který byl vskutku takovým ›otcem‹. Život pro něho byl Kristus, a zemřít zisk (Fil. 1,21). Ať už byly okolnosti jakkoli bezútešné a skličující, on věděl, KOMU uvěřil (2. Tim. 1,12). Všechny jeho zkušenosti, které jako křesťan udělal, v závěru končily v Kristu, našly v NĚm svůj cíl. A tak činil jen *jedno*: „Zapomínáje na věci, které jsou vzadu, a vztahuje se po tom, co je vpředu, ženu se, hledě na cíl, k ceně boje Božího povolání vzhůru v Kristu Ježíši.“ (Fil. 3,13.14 – přel.)

Jak docílení hodné je to, co vyznačuje ›otce‹! Nezaměstnávají se už sebou samými, svými zkušenostmi a pocity, jakkoli dobré (nebo špatné) mohou být, dokonce ani svou radostí, nýbrž Kristem samým! Spočívají v NĚm; neboť v mnoha podrobnostech svého života Jej zkusili a prožili jako Toho, který

je vždycky věrný, vždy zůstává tentýž. Srovnávají vše, s čím se ve světě setkávají, s Kristem a říkají: „Jak je to přece zcela jiné!“

Zde si vzpomínám na jednu malou událost, která má sloužit jako ilustrace. Je tomu již mnoho let, kdy jsem mohl svého nejvyššího šéfa doprovázet na cestě autem do Švýcarska. Seděl jsem vedle něho na místě pro spolujezdce. Po určité části cesty a různých rozhovorech se na mě podíval a zeptal se mne, zda bych měl něco proti tomu, kdyby teď zasunul kazetu s hudbou. „Přirozeně, že ne!“ Hudba, která nyní byla slyšet, byla toho lehkého, degenerovaného ducha, jak ji bylo možné slyšet všude z reproduktorů. Potají jsem se divil, že v ní můj šéf nalézal zalíbení. Téměř bezděčně jsem ji srovnával s tím, co je pro mne ideálem hudby, a řekl jsem si: „Jak zcela jiné to je než Johann Sebastian Bach!“

Poznat výtečnost Osoby Krista je a zůstává pro nás na zemi nejvyšším cílem. Bude to převýšeno jen tím, co nás očekává nahoře, když Jej budeme smět vidět „tváří v tvář“ (1. Kor. 13,12).

›Mladíci‹ – (1. J. 2,13b)

Dále se apoštol obrací k druhé třídě, kterou oslovuje slovem ›mladíci‹ a říká o nich:

„Píšu vám, mladíci, protože jste přemohli toho zlého.“

(1. J. 2,13b)

Zde převládá jiný znak: ne poznání Toho, který je od počátku, nýbrž síla – duchovní síla k přemáhání. Avšak také to, co je řečeno o ›mladících‹, je na nejvyšší pozoruhodné a hodné úsilí. Oni sice ještě nedošli v poznání Pána Ježíše tak daleko jako ›otcové‹. Přesto i oni udělali duchovní pokroky ve víře, prokázali v těžkostech křesťanské cesty a služby pro svého Pána neohroženost a statečnost. Poznali tajemství vítězení; ano, nejen přemohli překážky, nýbrž toho zlého samého. V čem spočívá jejich síla, to se dovíme teprve tehdy, když je apoštol osloví podruhé (verš 14c).

Přemáhat je jeden z velkých předmětů Janovy služby, zvláště v jeho Prvním dopisu a v knize Zjevení. Jen v našem Dopisu se slovo ›přemáhat‹ vyskytuje šestkrát, ve Zjevení dokonce sedmnáctkrát.

Rozumět tomu, že tím ›zlým‹ je míněn ďábel, zjevně adresátům Dopisu nečinilo žádné potíže. Ne *to zlé*, nýbrž *ten zlý* stojí před okem pisatele. Kromě

tohoto místa se o tom odpůrci mluví v tomto Dopisu takto ještě čtyřikrát (kap. 2,14; 3,12; 5,18.19).

Textová zvláštnost > zlý, špatný

Musíme věnovat trochu pozornosti slovu, které zde Duch Svatý používá k označení toho *zlého*. Jsou to hlavně dvě slova, která jsou v Novém zákoně použita k popsání toho, co je ›zlé‹, ›špatné‹.

Všeobecnější slovo je ›*kakós*‹. Je odvozeno od pojmu, který znamená ›bezpečný‹. V Novém zákoně je slovo ›*kakós*‹ většinou přeloženo jako ›zlý‹, má ale také vedlejší významy ›špatný, kazící se‹. Ukazuje na to, co svou podstatou a sklonem je zlé.

Slovo, které se vyskytuje v našem textu, je ›*ponerós*‹. Kořen tohoto slova znamená ›škodlivý‹. A toto je významový rozsah slova ›*ponerós*‹: ›zlý, špatný, zlého druhu, zlomyslný, zlobný, nebezpečný, zchátralý, sešlý‹. Označuje nejen něco, co je pasivně zlé (to je ›*kakós*‹), nýbrž nese v sobě myšlenku aktivního zla – špatnosti, která není spokojená, dokud také nejsou zkaženi druzí. Proto je zde, stejně jako v Efezským 6,16, velmi výstižně použito pro Satana.

›Mladíci‹ přemohli toho zlého. Tento boj se odehrával a odehrává především ve dvou oblastech: v oblasti falešného, zlého učení a v oblasti mravní zkaženosti. Věřící, kteří jsou zde osloveni, se vzhledem k oběma nebezpečím prokázali jako věrní a nenechali se ovlivnit zlem v jedné ani druhé formě. To jistě není v očích Pána něco malého. Proto jim vystavuje toto dobré svědectví.

Už jsme se také naučili vycházet v síle víry a lásky, abychom v tomto světě přes odpor Satana činili Boží vůli a šířili Jeho myšlenky, Jeho světlo? Zakusili jsme přitom už pravdivost slov: „*Vzepřete se ďáblu, i uteče od vás.*“ (Jakuba 4,7)? Anebo jsme zaměstnáni ještě sami sebou a bojujeme – místo ve službě pro Pána – s hříchem v sobě?

›Děcka‹ - (1. J. 2,14a)

Jako o třetí skupině mluví Jan o těch, kteří jsou ve víře ještě mladí. I o nich říká něco významného:

„Píšu vám, děcka, protože jste poznali Otce.“

(1. J. 2,14a)

Známost Otce je charakteristická pro ›děcka‹, nejen pro některé z nich, nýbrž pro ně pro všechny. Znat Otce není výsledek dlouhého procesu, nýbrž *začátek* jejich cesty jako Božích dětí.

Nebylo to dlouho, kdy ještě žili ve světě, byli mrtví v proviněních a hříších. Ale pak je dosáhl milostivý hlas dobrého Pastýře: *„Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vám odpočinutí dám.“* (Matouš 11,28) Z Boží milosti věnovali sluch tomuto pozvání a přišli k Němu se všemi svými hříchy. A On je zachránil a dal jim skrze Ducha Svatého nejen vědomí odpuštění hříchů, nýbrž ještě něco mnohem většího: poznání Otce. Ano, tímto poznáním jsme *začali* my všichni, nedosáhli jsme toho teprve při větší zralosti. V tomto směru se to má přesně tak jako s odpuštěním našich hříchů (1. J. 2,12). Také to leží na začátku naší cesty. To je velmi potěšující.

Když se nějaký člověk v tísní hříchů ve víře obrátí na Spasitele hříšníků a zcela, pokud se týká řešení otázky jeho hříchů, důvěruje v Osobu a dílo Krista, je zapečetěn Duchem zaslíbení Svatým (Ef. 1,13). To znamená, že Bůh, Duch Svatý, v něm začne přebývat jako v chrámu (1. Kor. 6,19). Bydlení Ducha Svatého ve věřícím je pečetí dokonání vykoupení.

To snad ten nově uvěřivší chápe ještě málo. Ale to ›děcko‹ přece už jedno ví: že Bůh je v Kristu jeho Otcem a že ono samo je dítětem tohoto Otce. „Ten Duch osvědčuje duchu našemu, že jsme děti Boží. A jestliže děti, tedy i dědicové.“ (Řím. 8,16.17) Ještě se budou učit mnohému o Otcovi a četnému jinému. Přesto Jej už znají a vědí, že v Něm mají milosrdného Otce, který, aby je vykoupil, poslal Svého jednorozeného Syna. A duch synovství, kterého přijali jako pečeť své víry, jim dává s důvěrou volat: „Abba, Otče.“ (verš 15) To je řeč těch, kteří se narodili z Boha. Boží slovo tedy nedává žádný prostor myšlence, že člověk nemůže vědět, zda je Božím dítětem.

Je třeba pomyslet ještě na něco. I když ›otcové‹ získali mnohem hlubší poznání a zaměstnávají se Kristem jako středem Boží rady; i když i ›mladíci‹ už dávno opustili stav dětinství a stali se přemožiteli – poznání Otce, s kterým i oni začali, jim zůstává. Toto poznání sice pro ně už není typickým znakem, jako tomu je u ›děcek‹, ale přesto je vlastní a radují se z něho.

Zde je užitečné srovnání jednoduché aritmetiky a vyšší matematiky. Že dvakrát dvě jsou čtyři, to platí i potom, když někdo postoupí do vyšších sfér diferenciálního a integrálního počtu. To nejprve poznané tvoří základ pro

to, co přijde později. Tak tomu je také v duchovním okruhu. Nejmladší křesťan ví, že je Božím dítětem a že Bůh je jeho Otec. Ani pro toho nejvyzrálejšího se v tomto bodě nic nemění, byť se mezitím směl naučit nesrovnatelně více.

Nikdy si nemysleme, že elementární počáteční pravdy později ztratí něco na ceně jen proto, že jsme je směli pochopit už na začátku. Zůstávají tu, ano, získávají na kráse tou mírou, jak mohou být přiváděny do vztahu k jiným pravdám. Nebudeme také jednou v domě Otce nadmíru šťastni z toho, že všemohoucí Bůh je náš Otec?

Podruhé: ›Otcové‹ - (1. J. 2,14b)

Apoštol se nyní obrací podruhé na ›otce‹. Téměř týmiž slovy jako předtím jim udává důvod, proč jim píše:

„Psal jsem vám, otcové, protože jste poznali toho, který je od počátku.“

(1. J. 2,14b)

Jediný rozdíl vůči verši 13a spočívá ve změně slovesného času z „Píšu vám“ na „Psal jsem vám“. Když apoštol říká: „Píšu vám,“ myslí na sebe – jak se právě zabývá tím, že píše dopis. Když říká: „Psal jsem vám,“ staví se do postavení svých čtenářů, když drží dopis v ruce a budou užívat to, co jim *psal*. Tento takzvaný *dopisový aorist* byl mezi řeckými pisateli obvyklý. V žádném případě tedy neukazuje autor Jan slovy „Psal jsem vám“ na nějaký svůj dřívější dopis. V jednom i ve druhém případě se jedná o tentýž dokument: o jeho První dopis.

Co se však týká obsahu, tu Jan píše ›otcům‹ dvakrát totéž: „... protože jste poznali toho, který je od počátku.“ Už jen tento způsob vyjadřování, čisté opakování, ukazuje: Tu není těm, kterým Kristus je všechno, možné nic přidat. Jaký šťastný podíl! Začali s Kristem, pokračovali s Kristem a končili s Kristem. Kristus jim byl vše – On, tentýž včera, dnes a na věčnost. Co bylo možné jim nad to ještě dát?

Na rozdíl od těch druhých skupin (›mladíci‹, ›děcka‹) nepotřebovali žádná napomenutí a varování. Představme si, že bychom považovali za nutné varovat otce v Kristu před nebezpečími světa. Neodpověděl by nám: „Milý příteli, od té doby, kdy Kristus naplňuje mé srdce, nemá pro mne svět už žádný

půvab. Během svého života jsem Ho v mnoha podrobnostech zkusil a poznal, On je konečným bodem vši mé zkušenosti. Nechci mít nic jiného než Jeho.“? Proto apoštol ›otců‹ jakoby říká: „Máte své oči upřené na správný předmět. Jděte tak dále!“

Když to vše použijeme na sebe, tu musíme asi více či méně všichni zahábeně sklopit oči. Dokonce, i když jsme zestárlí na cestě víry, jak dalece jsme často v praktickém životě vzdáleni od tohoto požehnaného stavu ›otců‹! Jak jinak lze vysvětlit rozepře mezi staršími věřícími, s kterými se, žel, často setkáváme? Když ještě hledáme sebe a svou vlastní čest, nejsme ve stavu otců a matek v Kristu. Kéž Pán dá, aby uvažování o duchovních otcích bylo pro čtenáře i pro pisatele podnětem, abychom je horlivě následovali a získávali Krista! Neboť jakou cenu má všechno ostatní?

Ještě dříve, než opustíme tento požehnaný předmět, všimněme si toho, že Jan nám Krista nepředstavuje jako střed Boží rady. To je více úkolem Pavlovým. Jan nás zaměstnává spíše Pánem Ježíšem jako *tím* Člověkem, v němž přebývá plnost Božství a který Boha a Jeho milost a pravdu zjevil v takové míře, jak předtím ještě nikdy nebyly viděny (Jan 1,17.18). Ale tvrdit potom, že někdo vlastní ještě více, více než Toho, „který byl od počátku“, zjevuje pravý charakter takových lidí: Jsou to svůdcové, nástroje Satana.

Podruhé: ›Mladíci‹ - (1. J. 2,14c)

Kvůli těžkostem cesty jde apoštol u ›mladíků‹ více do detailu. Přitom se nyní také dovídáme něco o tajemství jejich síly přemožitelů, jak to hned uvidíme.

„Psal jsem vám, mladíci, protože jste silní a slovo Boží ve vás zůstává a přemohli jste toho zlého.“

(1. J. 2,14c)

Důvod, proč jim psal, je tentýž, jaký jmenoval ve verši 13b: „Protože jste přemohli toho zlého.“ Ale nyní k tomu apoštol přidává dvě další vysvětlující zdůvodnění: „Protože jste silní“ a „Protože slovo Boží ve vás zůstává.“ Byli duchovně silní, a v této síle přemohli toho zlého. Zdroj jejich síly však spočíval v tom, že v nich zůstávalo Boží slovo. Na ty jednotlivé body se podíváme trochu blíže.

U ›mladíků‹ se jedná o křesťany plné síly a je jedno, kterého jsou pohlaví. Nedosáhli sice ještě té hloubky zkušeností, jaká je charakteristická pro

›otce«. Přesto zjevují duchovní sílu v přemáhání nejrůznějších překážek a těžkostí, které před nimi odpůrce vrší a které zčásti nalézají dokonce ve své vlastní zlé přirozenosti. Vědí o moci a lsti Satana a vítězně se s nimi střetli. ›Mladíci« – to jsou věřící lidé, kteří, abychom mluvili řečí Pavlových Dopisů, poznali a odsoudili hřích a sebe považují za mrtvé. Vědí, že jsou s Kristem vzkříšení; myslí na to, co je nahoře, kde je Kristus, a umrtvují své údy, které jsou na zemi. Pohybují se ve víře v nebeských místech a vedou boj proti duchovním mocím, které tam jsou. Vědí, že aby mohli obstát proti lstem ďábla, potřebují celou Boží zbroj, a proto si ji také oblékli.

Tyto charakterové rysy ›mladíků«, jmenované jako příklady, zřetelně ukazují, co svaté Písmo má tímto obrazem na mysli a které předpoklady musejí být splněny také při nás, chceme-li být silní a přemáhat toho zlého. Každý jednotlivý bod je přitom důležitý, každý bod mluví svou vlastní řečí, každý má svou vlastní historii. Vskutku bychom se tím měli více zaměstnávat!

Boží slovo – zdroj síly

Tím nutně docházíme k otázce, odkud mají ti ›mladíci« sílu pro svou vítěznou cestu. Nuže, neberou ji z přirozenosti, například ne z toho, že jsou mladí nebo inteligentní. Ne, oni sami v sobě nejsou silní. Když prostředkem k jejich vítězství je jejich *síla*, tu tajemství jejich síly spočívá v **Božím slovu** – v tom, že ono v nich zůstává či přebývá. Boží slovo je zdroj vši pravé známosti a síly. Pavel píše svému milovanému dítěti ve víře, Timoteovi: „Ale ty zůstávej v tom, čemu ses naučil a o čem jsi plně přesvědčen, protože víš, od koho ses naučil, a protože od dětství znáš svatá Písma, která jsou v stavu učinit tě moudrého k záchraně skrze víru, která je v Kristu Ježíši.“ (2. Tim. 3,14.15 – přel.)

Zaměstnávání se Božím slovem je nepostradatelné, chceme-li získat sílu, chceme-li dostat „vzduch pod křídla“. Četbu a studium Slova s modlitbou nemůžeme brát dosti vážně. Neboť toto Slovo je Boží zjevení srdci člověka. V tomto Slovu nalezneme cestu, Boží vůli, najdeme Krista. Božím slovem je osloveno naše srdce a naše svědomí, a tak získáváme božská přesvědčení, která se opírají o zjevenou Boží vůli, a nakonec nám dávají sílu a pohnutku pro to, abychom ve světě byli svědectvím o Kristu.

Nestačí zabývat se jednotlivými oblíbenými oddíly Slova. Potřebujeme celé Boží slovo. Také to není odbyto tím, že pod tlakem okolností rychle běžíme k Božímu slovu, abychom viděli, co říká ve vztahu k situaci, která nás zrovna

tlačí. Pro ›mladíky‹ je spíše charakteristické, že Boží slovo v nich *zůstává* nebo *přebývá*. Je to požeňnaný stav, když Boží slovo ze zvyku naplňuje naše srdce a vládne jím. Jistě, je nutné, abychom nejprve znali Boží myšlenky a učili se je správně zařazovat. Avšak u toho se nesmíme zastavit. Musíme přijít k tomu, že budeme ustavičně tímto Slovem poměřovat a posuzovat sami sebe i věci kolem sebe. Všimněme si zde udaného pořadí. Neboť jak chceme používat Boží slovo jako prostředek požehnání pro druhé nebo dokonce jako zbraň proti nepříteli, když ono nejprve neochraňuje a neobšťastňuje naši vlastní duši?

Naším vznešeným příkladem je přirozeně také v tom Pán Ježíš sám. Nechával si každého jitra otevírat ucho jako takoví, kteří jsou poučováni (Iz. 50,4.5). Žil podle Božího slova a Boží vůle. A to, co lidé potom od Něho slyšeli, byla slova Jeho Otce, bylo to Boží slovo (Marek 2,2). Když Ho ďábel pokoušel, pak ho přemohl vždy tím, že „Psáno jest“ (Mat. 4,4). Boží Syn, který sám je to ›Slovo‹, by býval mohl naprosto promluvit vlastní mocné slovo; ale neudělal to, nýbrž použil si psaného Božího slova. I my bychom měli při něm *zůstávat*!

V Efezským 6 se mluví o Božím slovu jako o útočné zbrani, o „meči Ducha“ (verš 17). V našem textu je to uvnitř přebývající síla. Ale v obou místech je výsledek tentýž: vítězství nad tím zlým. Přesto skutečnost, že jsme přemohli toho zlého, sama nestačí, aby nám i v budoucnosti zajistila vítězství. Proto apoštol nyní přechází k tomu, aby dal napomenutí a varování.

Láska ke světu – (1. J. 2,15a)

Skutečně nelze složit zbraně, dokud boj není dokončen. A právě vědomí, že jsme dobyli vítězství, nás vystavuje nebezpečí, že se staneme bezstarostnými nebo sebevědomými. Zřídka kdy jsme více v nebezpečí než po vítězstvích víry. Proto apoštol pokračuje:

„Nemilujte svět, ani to, co je ve světě.“

(1. J. 2,15a)

Dříve než se budeme dále zabývat otázkou, proč právě silní křesťané, jako jsou ›mladíci‹, a ne snad ›děcka‹, mají zapotřebí varování před světem, musíme se nejprve obrátit k pojmu ›svět‹, abychom rozuměli, co jím Boží slovo má na mysli.

Textová zvláštnost > svět

Duch Svatý používá pro ›svět‹ v Novém zákoně ne méně než čtyři různá řecká slova.

- 1) ›gee‹ = ›země‹ – zvláště na rozdíl k nebi (např. Luk. 16,17; Kol. 1,16.20; Žid. 1,10).
- 2) ›oikouméne‹ = ›obydlená země, okresek země, svět‹ – okruh, kde bydlí lidé (např. Mat. 24,14; Luk. 2,1; Žid. 1,6; 2,5; Zj. 3,10; 12,9; 16,14).
- 3) ›aión‹ = ›věk, běh času, svět‹ – často epocha, charakterizovaná určitými mravními znaky (např. Mat. 13,22; Gal. 1,4; 2. Tim. 4,10).
- 4) ›kósmos‹ = ›svět‹. Protože se v našem textu jedná o toto slovo, musíme se na jeho významovou rozmanitost podívat trochu podrobněji. Původně to znamená ›/po/řádně přiložený, položený‹, tím pak také ›ozdoba, okrasa‹ (např. 1. Pet. 3,3). Když stavíme na původním významu, označuje ›kósmos‹ vhodné a harmonické uspořádání nebo pořádek věcí a shrnuje ho jako jeden celek. Slovo ›kósmos‹, které se v Novém zákoně vyskytuje 186 krát, popisuje
 - a) svět, zemi, vesmír (např. Mat. 25,34; Jan 1,10; 16,28; Sk. 17,24; Řím. 1,20; Ef. 1,4; 2. Pet. 3,6);
 - b) svět lidí viděný jako celek, lidskou rasu (např. Jan 3,16; 2. Kor. 5,19);
 - c) v etickém (mravním) smyslu svět jako Bohu odcizený systém (např. Jan 7,7; 12,31; 17,14; Gal. 6,14; Jak. 1,27; 4,4).

Jak důležité je rozlišování různých významů ›kósmos‹ = ›svět‹, se stane zřejmým, když proti větě: „Nemilujte svět“ (1. J. 2,15) postavíme jinou větu z Janových spisů: „Tak Bůh miloval svět...“ (Jan 3,16). Vždy se jedná o táž slova pro ›milovat‹ a ›svět‹, a přece může být význam těch dvou vět sotva rozdílnější. To spočívá jedině a pouze na změněném významu slova ›svět‹. V Janu 3 je jednoznačně řeč o světu lidí (význam b), v 1. Janově 2 naproti tomu jde o zlý systém, jehož knížetem je Satan (význam c). Na tomto příkladu je opět potvrzeno staré pravidlo, že o významu nějakého slova hned po doslovném významu slova samotného v první řadě rozhoduje kontext (textová souvislost).

Co je svět

›Mladíci‹ jsou tedy napomínáni, aby nemilovali svět, svět jako systém, nepřátelský Bohu. Jejich energie, jejich práce pro Pána je nevyhnutelně a

nutně vede do světa, a tam jsou věci, které mohou odtáhnout srdce i oddaného učedníka. Jednání s lidmi nás bezpodmínečně vystavuje nebezpečí, že více či méně převezmeme jejich způsob myšlení, a pak nakonec – tak jako oni – budeme svět milovat.

Jan nemyslí při svém varování před „světem“ na „zeměkouli“, neboť ta se nemůže stát našemu srdci nebezpečná. Nemůžeme se snad těšit z přírody, ze stvoření, a mít radost z krásné květiny? Zcela jistě! Vesmír je přece jen vyjádřením moudrosti a dobrotivosti našeho Boha a Otce. Cožpak sám Pán Ježíš ve dnech svého pozemského života nepoukazoval na krásu lilí? Ne, nebezpečí spočívá v tom, že budeme milovat systém, který si lidé pod vedením ďábla zřizují, aby si to ve světě udělali co možná krásné, aby zde byli jak jen možno šťastní – bez Boha.

Tyto snahy můžeme sledovat až k začátku dějin lidstva. Cožpak neodešel Kain od tváře Hospodinovy a nepostavil si město, které pojmenoval podle jména svého syna? V této rodině nalézáme pýchu, vynálezy, umění a hudbu. Lámech zavedl polygamii (mnohoženství) a bránil své zlé činy dobře volenými slovy, básněmi (1. M. 4,17 a dále).

To byl začátek ›světa‹, mravního systému, jehož původcem je Satan. Neboť všechno se dělo v nezávislosti na Bohu. A tak skončil tento svět také v násilnosti a mravní zkaženosti: Bůh na něj musel přivést soud potopy! A přesto je tu svět se svými principy ještě dnes, nezměněn. Potomci Noého si je vzali ve svých srdcích sebou do archy a odtud je opět vynesli na novou zem. Zde se jim daří a kvetou jako vždy předtím, snad s trochu změněnými formami, ale zásady jsou tytéž. Tehdy jako dnes platí: Svět leží ve zlém (1. J. 5,19).

Ve světě je bezpochyby mnoho příjemných věcí, jimiž si křesťan může posloužit (1. Kor. 7,31). Ale *jedna* poskvrna lpí na nich na všech: Není v nich Kristus. To by nás mělo napomínat k opatrnosti při používání světa. Avšak musíme být nadto na stráží nejen před zlými, zavrženými formami světa, nýbrž také před jemnými a vytríbenými formami kulturního světa a obchodního světa. Mnohé věci snad samy o sobě nejsou na urážku. Jestliže je ale milujeme, získávají vliv na náš život, ovládají nás, zatlačují Krista. A to je to, před čím jsme varováni. Kde pro nás začíná svět, není otázka věcí jako takových, nýbrž srdce. Když se nějaká věc vsunuje mezi Krista a mé srdce, patří k systému tohoto světa – anebo jinak vyjádřeno: je to láska ke světu.

Nemůžeme na základě věcí jako takových udělat oddělující čáru mezi tím, co je svět, a tím, co není svět. Vezměme si jako příklad **hudbu**. Kainovi po-

tomci se jí zmocnili (1. M. 4,21), aby si jí zkrášlili svět. Bůh však byl ze všeho vyloučen. V tom leželo to, co bylo vlastně zavrženíhodné. Ne hudba sama o sobě je hodna kárání. Nepropůjčil Stvořitel, Bůh, na tomto poli lidem zčásti zcela neobyčejné dary? A nenařídil ve Starém zákoně, aby byly také zpěvy a hudební nástroje používány k Jeho chválení?

Proto není zcela pravdivý Martinu Lutherovi připisovaný výrok: „Hudba je dcera nebe, ale ďábel se s ní oženil.“ Jistě: Ďábel používá hudbu pro své účely, to samo o sobě ji však nečiní zavrženíhodnou. Také my křesťané máme písně chvály a duchovní písně, jimiž smíme Boha oslavovat (1. Kor. 14,15; Ef. 5,19.20; Kol. 3,16). Tak se ďábel vůbec „neoženil“ s hudbou ani si ji nepronajal. Bůh ji používá také, dokonce i v nebi: „Zpívali píseň novou.“ (Zj. 5,9.10)

Ale nyní přichází nebezpečí: Když se nám hudba stane důležitější než Pán; když se u nás vše otáčí už jen kolem hudby, pak se pro nás stává modlou (1. J. 5,21), pak je to láska ke světu.

Za „hudbu“ můžeme dosadit každou jinou věc, i takzvané hobby (koníčky): Jestliže získávají v našem životě nadvládu a zatlačují Krista z našeho srdce, pak to je případ, před kterým jsme zde varováni: láska ke světu.

Toto varování se ovšem nevztahuje jen na svět samotný, nýbrž také na to, co je ve světě. „Nemilujte svět ani *to, co je ve světě* (doslovně: ani věci ve světě).“ (1. J. 2,15a) Tyto věci jsou popsány v dalším verši, takže se zde můžeme vyjádřit krátce. V každém případě jsou „věcmi, které jsou ve světě“, míněny typické a nedobré elementy (prvky), které tvoří ten zlý systém, stojící v odporu k Bohu a k Jeho Kristu.

Dva světy – (1. J. 2,15b)

Svět jako mravní systém má za svého původce Satana a my hned budeme uvažovat o základních rysech tohoto systému (verš 16). Ale je tu ještě jeden jiný velký systém, jehož původcem je Bůh, Otec. Má za svůj střed Syna Jeho lásky, jak to také činí zřejmým výraz ›království Syna jeho lásky‹ (Kol. 1,13). Nemůžeme však mít oba systémy, nemůžeme oba zároveň milovat:

„Jestliže někdo miluje svět, Otcova láska není v něm.“

(1. J. 2,15b)

Viděli jsme už, že Satanův systém obsahuje více než jen špinavé, zvržené věci tohoto světa. Svět má mnoho facet – okruhů, jako je sociální svět, poli-

tický svět, svět vědy, kultury, obchodu, a také náboženský svět. Ať se na svět podíváme z kteréhokoli pohledu – je v každém případě charakterizován nezávislostí na Bohu. Je to odsouzený systém, který plně dokázal své nepřátelství proti Bohu v zavržení Jeho Syna (Jan 12,31; 16,8-11; Gal. 6,14). Proto Bůh sleduje nyní Svou vlastní cestu a má Svůj vlastní systém, svět pro sebe – svět vzkříšení Svého Syna.

A pokud jde o nás samé: My „nejsme ze světa“, tak jako Pán Ježíš nebyl ze světa (Jan 17,14.16). Přesto vychází ze světa velmi vážné nebezpečí, a to i pro ty, kteří přemohli toho zlého. Je a zůstává jedním ze tří velkých nepřátel křesťanů.

Všimněme si, že apoštol se nyní stává velmi osobním: „Jestliže *někdo* miluje svět...“ Každý jednotlivý z nás musí skrze víru přemáhat svět (srv. s 1. J. 5,4.5). Pak všichni zakusíme, co to znamená, být od světa *pokoušeni*. Ale to je něco jiného, než *milovat* svět.

Dovětek: „...Otcova láska není v něm“ je často chybně chápán, a sice v tom smyslu, že když nějaký člověk miluje svět, tento člověk nemiluje Otce. To je jistě pravdivé, ale není to to, co je zde řečeno. Už ve verši 5 jsme měli před sebou *Boží lásku* a viděli jsme, že tím je míněna Boží láska v subjektivním smyslu, to znamená Boží láska *k nám* (viz kapitulu 2,5 pod ›Textová zvláštnost > *objektivní, subjektivní genitiv*›). Tak tomu je i zde, jenomže se nyní kvůli rodinným vztahům, o které jde v tomto oddílu, mluví o *lásce Otcově*. Jestliže někdo miluje svět, pak v jeho životě není ovládajícím principem Otcova láska. Můžeme to srovnat s jedním výrokem Pána Ježíše: „Jestliže mne někdo miluje, bude dodržovat mé slovo, a *můj Otec jej bude milovat*, a přijdeme k němu a učiníme u něho příbytek.“ (Jan 14,23) A tak zde apoštol říká: Jestliže někdo miluje svět, tu zbraňuje lásku Otce k sobě, zbraňuje, aby On u něho učinil příbytek. Otcova láska není v něm.

To je v první řadě zásadní, abstraktní konstatování, jímž jsou od sebe odlišeny ty dvě skupiny lidí: na jedné straně ti, kteří jsou zdola a ze světa; a na druhé straně ti, kteří jsou shůry a kteří nejsou ze světa (Jan 8,23; 17,16). Mezi nimi není žádná střední cesta. Člověk je buď jedno, nebo druhé.

Přesto i my jako věřící zakoušíme pravdivost výše uvedeného výroku. Tou mírou, jak se poddáváme lásce ke světu, se nám ztrácí požitek Otcovy lásky. Jak by tomu také mohlo být jinak, když se nepohybujeme v okruhu nebo systému, ve kterém se rozvíjí Otcova láska, nýbrž v tom druhém systému, systému světa, kde je knížetem a bohem ďábel? Boží milost nás vyjmula

z toho zlého systému světa a přenesla nás do království Syna Jeho lásky. Máme nyní své místo tam, kde střed tvoří Pán Ježíš a jeho sláva. Měli bychom se tohoto požehnaného místa, i kdyby to bylo jen na krátký čas, v srdci vzdávat nebo je zapřít?

Elementy (prvky) světa – (1. J. 2,16)

To, co nyní máme před sebou, je jako rentgenový snímek, který ukazuje skryté struktury světa. Měli bychom jej nechat působit na své srdce a svědomí!

„Neboť všechno, co je ve světě, žádost těla a žádost očí a pýcha života, není od Otce, nýbrž je od světa.“

(1. J. 2,16)

Zde je udán **důvod** pro to, že Otcova láska se všemi svými přebohatými dary nemůže být v srdci člověka, který miluje svět: Všechno to, co je ve světě, není od (nebo: z) Otce, nýbrž je od (nebo: ze) světa. To znamená: Vše, co tvoří podstatu světa a naplňuje jej, nemá za svůj původ Otce, nýbrž svět a jeho „otce“ (Jan 8,44).

Apoštol by mohl také říci: „Ne od Krista.“ Ale jde zpět až ke zdroji. Kristus je od Otce (Jan 16,28), každá milost a každý dobrý dar, každá sláva, která je ve spojení s Ním, je od Otce (Jak. 1,17); svět to není.

Jsou zde jmenovány tři zásady, které tvoří hnací pera světa. Jsou jakoby motorem, který uvádí lidi světa do pohybu a drží je v pohybu. Přitom je charakteristické, že se s těmito třemi principy setkáváme už při pádu do hříchu prvních lidí. Skutečně našly pádem do hříchu poprvé vstup do tohoto světa a ovládají jej až dodnes.

Žádost těla je ona žádost, která působí v člověku, v srdci, které je odděleno od Boha a nalézá své uspokojení mimo Něho. ›Tělem‹ je třeba rozumět starou přirozenost padlého člověka, sídlo hříchu v člověku. Žádost těla je tedy hříšná touha, která vyvěrá ze zkažené přirozenosti člověka a pokouší ho ke zlému *zevnitř* (srv. s Mat. 15,19; Jak. 1,14). Můžeme také říci: Je to silná touha *mít* něco, co mu Bůh ve Své moudrosti nedal.

Vidíme to u Evy. Bůh zapověděl člověku ovoce jednoho stromu (stromu poznání dobrého a zlého), ale právě po tom žena toužila. Už příliš propůjčila svůj sluch hadovi, než aby mohla ještě držet svou touhu na uzdě. „A žena viděla, že *dobrý jest strom k jídlu.* “ (1. M. 3,6) Žádost těla ji přemohla se

všemi hroznými následky.

Žádost očí ukazuje více na pokušení z *vnějšku*. Oči jsou hlavní spojovací článek mezi vnějšími věcmi a tělem. Skrze žádost očí je člověk oslovován a přitahován tím, co je mimo něho. Tak hledá naplnit prázdnotu svého od Boha vzdáleného srdce viditelnými věcmi. Ale za žádostí očí číhá žádost těla, číhá hřích. Jedno lehce přechází v to druhé. Touha něco *vidět*, abychom se z toho radovali, je často předstupněm k horšímu (srv. s 2. Sam. 11,2 a dále).

Ještě nikdy nebyl svět tak upřen k žádosti očí, tak velmi jí naplněn, jako dnes s moderními komunikačními prostředky (televize, multimédia, internet). Avšak ani to, co lidé shledávají být vysoce krásným, estetickým nebo kulturním, není od Otce, nýbrž je od světa. Bude to srdce držet ještě více vzdálené od Boha, než tomu i tak už je. Ať už si toho lidé prohlédnou jakkoli mnoho, „*nenasytí se oko hleděním*“ (Kaz. 1,8). „Všecko jest marnost,“ říká kazatel.

Také my, Boží děti, se potřebujeme modlit: „Odvrať oči mé, ať nehledí marnosti!“ (Žalm 119,37) Teprve v nebi budeme moci své oči nechat bloudit bez nebezpečí, neboť všude spatří Krista. Zde ale je třeba být na stráží před žádostí očí a dělat to jako Job, který řekl: „Smlouvu jsem učinil s očima svými, a proč bych hleděl na pannu!“ (Job 31,1) A moudrý Šalomoun radí „svému synu“: „Oči tvé ať k dobrým věcem patří /lépe: hledí rovně – p. p./, a víčka tvá ať přímě hledí před tebou.“ (Příslaví 4,25) Není tato rada právě pro nás dnes na místě více než kdy jindy?

Když se opět podíváme na 1. Mojžíšovu 3, tu i tam je žádost očí po žádosti těla druhou ovládající zásadou: „A žena viděla, že dobrý jest strom k jídlu / *příjemný očima / radostí pro oči*/.“ (verš 6) Srdce následuje oči. V tom spočívá zvláštní nebezpečí.

Pýcha života je pyšné přání lidského srdce zaujímat v tomto světě ovládající postavení, převážně skrze vědění a rozum, ale také skrze moc a násilí. Řecké slovo pro ›pýchu‹ znamená také ›sebedůvěru, chlubení, velikášství, domýšlivost, pyšnost, podvod‹. V Novém zákoně se vyskytuje už jen v Jakubovi 4 ve verši 16 (ve tvaru množného čísla) a je tam přeloženo jako ›pýcha / velikášství/‹. Už široké spektrum významu toho slova ukazuje, co všechno touha něčím *být* ve skutečnosti v sobě zahrnuje. Je to bezpochyby to nejhlouběji vězící zlo a je člověku vrozeno. Nechce nakonec každý něčím být, být více než druzí?

K tomu je potom každý prostředek dobrý, i klam. Člověk předstírá něco, co nemá; ukazuje se nějakým, jakým není; dělá se velkým, ačkoli není velkým.

Je charakteristické, že řecké slovo pro ›pýchu‹, jehož významy jsme právě viděli, se odvozuje od slova, které původně popisuje tuláka, pak *podvodníka* a *hochštaplera* /tj. podvodníka velkého formátu/.

Není také snaha po vyšším vzdělání často jen prostředkem, jak se vyvýšit nad ostatní? Vůbec nemluvím proti dobrému vzdělání. Jestliže někdo k tomu má schopnosti a Pán k tomu otevře cestu, nechť se učí a dále vzdělává. Ale pýcha, že jsme učenější, že jsme v tomto životě dosáhli více než druzí – to je to zavrženíhodné: To je tato bídná pýcha. Ze sedmi věcí, které Hospodin nenávidí a které jsou Jeho duši ohavností, jsou na prvním místě jmenovány „vysoké oči“ (Přísloví 6,17). Mnohými ceněný bratr J. N. Darby jednou řekl: „Kdybych měl děti, raději bych je viděl na silnici roztloukat kamení, kdybych jim tím mohl zajistit evangelium a Boží milost.“

Také v 1. Mojžíšově 3 nalézáme po žádosti těla a žádosti očí na třetím místě pýchu života. „A žena viděla, že dobrý jest strom... a *k nabytí rozumnosti* strom žádostivý.“ Touha po vyšším porozumění nebyla vdechnuta nikým jiným než ďáblem: „Budete jako Bůh.“ Být dokonce „jako Bůh“ – nebyla to mocná pohnutka, a nakonec rozhodující důvod pro její jednání? Byla to jasná pýcha.

A pak následují ta otřesná slova: „Vzala z ovoce jeho a jedla.“ Tady se stal hřích. Vnitřně Eva padla už dříve – když místo Boha poslouchala hada. Jaký osudný řetězec: žádost těla – žádost očí – pýcha života – hřích!

Nuže, milovaní, to vše „není od Otce“. Stačí nám to? Naučili jsme se po tom všem, co jsme se nyní dověděli o světě, také tomuto: Neptat se už, co je na té či oné věci zlé, nýbrž ptát se: „Je od Tebe, Otče?“ Jak by to úplně změnilo náš poměr ke světu!

Konec světa – (1. J. 2,17a)

Navazuje ještě jedna další otázka. Co je koncem světa? Dovídáme se to nyní:

„A svět pomíjí a jeho žádost.“

(1. J. 2,17a)

Tvar přítomného času ›pomíjí‹ popisuje ustavičný, trvalý proces, zde stejně jako také v 1. Korintským 7: „*Pomíjí* způsob tohoto světa.“ (verš 31) To znamená: Právě pomíjí. Je to v jeho přirozenosti, že nezůstává. Jakkoli velmi může ďábel svádět lidi i skrze svět, ten nemá žádného trvání. To je pro něj typické. Nezakusili jsme a neviděli jsme to už všichni více či méně v praktic-

kém životě? To, co vypadalo tak krásné, tak jisté, tak silné, tak nadějně, tak slibné – jak rychle to pominulo, jako voda protéká skrze prsty! To platí také o žádosti světa. Jak krátké, jak prázdné, jak jalové jsou jeho radosti!

To, že svět a lidé s ním jsou pomíjiví, platí pro každou dobu. A je dobré, abychom si to také my věřící vždy znovu připomínali. Boží slovo mluví často velmi plastickým způsobem o této pomíjivosti. Některá místa uvedeme.

„Aj, na dlaň odměřil jsi mi dnů, a věk můj jest jako nic před tebou, a jistě, že není než pouhá marnost každý člověk, jakkoli pevně stojí. Jistě tak pomíjí člověk jako stín, nadarmo zajisté kvalituje se */je pln neklidu/*; shromažďuje, a neví, kdo to pobere.“ (Žalm 39,6.7)

„Dnové člověka jsou jako tráva a jako květ polní, tak kvete. Jak vítr na něj povane, a už není, aniž ho více pozná místo jeho.“ (Žalm 103,15.16)

„Svržena jest do pekla pýcha */nádhera/* tvá, i zvuk hudebních nástrojů tvých; moly tobě podestláno, a červi tě přikrývají.“ (Iz. 14,11)

„Nebo jaký jest život váš? Pára zajisté jest, která se na maličko ukáže, a potom zmizí.“ (Jak. 4,14)

„Všeliké tělo jest jako tráva, a všeliká sláva člověka jako květ trávy. Uvadla tráva, a květ její spadl.“ (1. Pet. 1,24)

Ano, svět pomíjí a jeho žádost. Dnes může na lidi dorážet s nikdy nepoznanou mocí; může zaslepovat oči těch, kteří nevěří, svádět srdce; může vykonávat svou neuvěřitelnou přitažlivost na lidi tak silně, že se stále více dostávají do jeho zajetí.

Toto jedno zůstává: Svět pomíjí a jeho žádost. „Count-down“⁵ už běží.

Ale není to pozoruhodné, že svatý pisatel neříká nic o údělu těch, kteří milují tento svět? Jakoby to přenechává svým čtenářům, aby vyvodili potřebný závěr. Dovětek však jasně ukazuje, že oni *nezůstanou*. Všechno ztratí – své radosti a zábavy, své poklady a statky, ano, své vlastní duše.

Zůstávat na věčnost – (1. J. 2,17b)

Slovem „ale“ je totiž v dovětku uveden silný protiklad:

„Kdo ale činí Boží vůli, zůstává na věčnost.“

(1. J. 2,17b)

⁵ Count-down: Odpočítávání např. startu rakety od nějakého čísla k nule. (- p. p.)

Tato takzvaná *antiparalela*, obsažená v tomto verši – stylistický tvar nebo vyjadřovací forma v řečtině stejně jako i v hebrejštině – vyjadřuje skutečně následující: Ten, kdo miluje svět, bude sdílet úděl s ním a *pomine*. Ale ten, kdo miluje Boha a činí Jeho vůli – a to je to normální pro živého křesťana –, *zůstává* na věčnost.

V 1. Petrově 1 máme však přímou *paralelu* k našemu verši. Tam je protiklad mezi pomíjivostí všeho *těla* a trvanlivostí *Božího slova*. Poté, co je ve verši 24 (ten verš jsme před chvílí citovali) ukázáno, že všechno tělo je jako tráva, pisatel pokračuje: „Slovo Páně ale zůstává na věky.“ (verš 25) V našem textu je protiklad mezi pomíjivostí *světa* a trvanlivostí *věřícího* – toho, kdo činí Boží vůli: Ten zůstává na věčnost.

Tak jako slovo Páně zůstává na věčnost, tak se to stane také tomu, kdo toto slovo poslouchá: Zůstává na věčnost. To je mocný, nezměrný výrok, který není omezen žádnou okolností. Ani tou, že pravý křesťan může projít smrtí a zesnout. Přes to všechno – zůstává na věčnost.

Jak je proto dobré, neobyčejně dobré, nemít za vůdce žádosti světa, nýbrž Boží vůli! Už jsme všichni učinili volbu, kterému vůdci se chceme svěřit? Je to rozhodování mezi nebem a peklem.

Podruhé: ›Děcka‹

Apoštol rozlišil tři třídy věřících podle stupně jejich duchovní zralosti: ›otce‹, ›mladíky‹ a ›děcka‹. Ukázal, co je pro každou z těchto skupin charakteristické (1. J. 2,13.14a). Ale pak se k nim obrací podruhé a v tomtéž pořadí, aby jim, pokud je to potřebné, dal další poučení a varování.

›Otcům‹ ovšem nemusí dodávat nic dalšího. Ti měli pro své srdce správný střed, a to stačí (verš 14a). Tak jim říká dvakrát totéž. U ›mladíků‹ musí při druhém oslovení jít už více do podrobností, a vidí se nucen varovat je před světem, tímto od Satana zřízeným systémem (verše 14b-17).

A pak přichází k tomu, aby podruhé mluvil k ›děčkám‹ (verš 18). Jim má nejvíce co sdělit. Tento dlouhý oddíl, táhnoucí se až k verši 27, je tedy věnován těm, kteří jsou ještě mladí ve víře nebo také zaostali v duchovním růstu. Ti jsou zvláštními předměty Boží péče. Právě ›děčkám‹ hrozila skutečně vážná nebezpečí: Svůdcové se pokoušeli zavádět je falešnými učením, neboť v 26. verši výslovně čteme: „Toto jsem vám napsal vzhledem k těm, kteří vás svádějí.“

Máme zde tedy před sebou v první řadě slova varování – varování, která však tím, že se obracejí k ›děckám‹, neztrácejí svůj význam pro *všechny* Boží děti. Budme ujištěni: Protivník chce i nás v naší době svádět a otřásat naší vírou každým jen možným způsobem. To se mu může nejspíše podařit tehdy, když nám více či méně může vzít ústřední předmět naší víry – Krista – a nahradit jej něčím jiným.

A tak chtějme své srdce právě také široce otevřít apoštolo­vým varujícím slo­vům. Kromě toho shledáme, že k obraně Boží pravdy je před nás zvlášť vzác­ným způsobem stavěna Osoba Božího Syna, našeho Vykupitele, a s Ním mnohá další základní pravda, která nás skutečně může obšťastnit.

Poslední hodina – (1. J. 2,18)

„Děcka, je poslední hodina, a jak jste slychali, že Antikrist přijde, tak povstali také nyní mnozí antikristové; odtud víme, že je poslední ho­dina.“

(1. J. 2,18)

Jan používá ve svých spisech často výraz ›hodina‹, aby jím popsal nějaké časové období, *epochu*, vyznačující se určitým charakterem. Tak tomu je také zde. „Je poslední hodina.“ Přitom je třeba si všimnout, že v řečtině před podstatným jménem (zde: ›hodina‹) chybí člen. Tím je zpravidla poukazo­váno na *charakter* nějaké věci. Přesto nás chybění členu neopravňuje k tomu, abychom ten obrat přeložili: „Je nějaká poslední hodina“. Duch Svatý totiž, když mluví skrze Jana, naprosto před sebou vidí zcela určité ob­dobí. Ale to, co nyní je před duchovním okem, je *charakter* této hodiny: Je to *poslední* hodina.

Tato myšlenka na poslední hodinu se mne vždy hluboce dotýkala. Jakže, po této hodině už není žádná další epocha? Nikoli! Pro křesťanstvo bez Krista ne! Tomuto alarmujícímu stavu věcí porozumíme lépe, když se nejprve bu­deme zaměstnávat otázkou, co této ›hodině‹ dává ten vážný charakter *poslední doby*, a kdy tato hodina začala.

Abychom začali tím druhým: Počátek této doby jde zpět až do dnů apoštolů. Neboť pisatel říká: „Odtud víme, že je poslední hodina.“ Nemluví jako o ně­čem budoucím, nýbrž jako o něčem, co už tehdy bylo. Takto to je velmi dlouhá ›hodina‹. Už trvá kolem dvou tisíc let a táhne se až dodnes. To, že přes všechnu špatnost člověka trvá tak dlouho, můžeme považovat jen za

výraz Boží trpělivosti. Bůh je dlouho čekající a nechce, „aby kteří zahynuli, ale všichni ku pokání se obrátili“ (2. Pet. 3,9). Tato „poslední doba“ má však také své „poslední dny“ (2. Tim. 3,1); a v nich žijeme.

Mnozí antikristové

Co ale dalo apoštolovi jistotu, že tu už je poslední hodina? Protože se tak rychle šířilo evangelium? Protože se křesťanství chystalo brzy dobýt celý svět? Ne, ale protože už tehdy, v době napsání toho Dopisu, tu „povstali mnozí antikristové“. Svaté Písmo nemluví o nějakém vzestupném vývoji křesťanství, ačkoli o tom mnozí sní, nýbrž ukazuje pravý opak: otřesný vývoj směrem dolů, který začal už velmi brzy a bude končit v chaosu, v Božím soudu.

Povstali mnozí antikristové. Dříve, než se budeme zabývat významem a dosahem této skutečnosti, musíme nejprve rozlišovat mezi těmito *mnohými* antikristy a *tím*/ Antikristem. Přitom je udivující, že mladí věřící, kterým Jan psal, už „slyšeli“, že */ten/* Antikrist přijde – tento Satanem inspirovaný super-člověk, tato „jiná šelma“, která se sice bude podobat beránkovi, ale bude mluvit jako drak (Zj. 13,11). Také apoštol Pavel mluvil o tomto předmětu s lidmi, kteří uvěřili teprve před krátkou dobou. My bychom to jistě neudělali, nekonfrontovali bychom právě mladé věřící s takovým vážným tématem, považovali bychom pozdější dobu za vhodnější. Avšak Boží myšlenky jsou jiné. Nově obrácení z Tesaloniky byli seznamováni od začátku s tím, že jednou přijde úplné odpadnutí od křesťanství a že potom bude zjeven „člověk hříchu, syn zatracení“ (2. Tes. 2,3.5). To je vývoj, který zatím leží v budoucnosti.

Jinak se to má s těmi mnohými antikristy. Ti tu byli už docela na začátku a dnes jsou tu četnější než kdy jindy. Zde je teď čas, abychom se vyrovnali s výrazem ›antikrist‹. Řecká předložka ›antí‹ znamená ›za, namísto, místo čeho‹. Ve složených slovech jako předpona přijímá dodatečně význam ›proti‹. Tím je už jasné, co tvoří charakter antikristů: Působí proti Kristu; pokoušejí se Ho nahradit, postavit na Jeho místo něco jiného. Proto když je Kristus zavrhován, tu nepopíratelně přichází antikristovský duch.

Tito *mnozí* antikristové jsou předchůdci */toho/* Antikrista. Zpravidla to nejsou rouhaví, naprosto nemorální lidé, nýbrž náboženští lidé, vydávající se za křesťanské. Ale ve skutečnosti zavrhnou Krista, nedbají na Jeho autoritu a na Jeho nároky a své vlastní myšlenky a sebe samé stavějí na Jeho místo. Au-

toritu, která náleží jen Bohu, si nárokují sami pro sebe. Tvrdě se protiví zjevení, které Bůh o Sobě dal v Pánu Ježíši a ve svatém Písmu. Jsou v křesťanstvu všude. Kážou a učí, poslouchají je zástupy, aniž by si všimly, že nejsou přiváděny do spojení s Kristem, nýbrž s antikristy. To je opravdu strašné.

Duch Antikrista

Právě jsme mluvili o antikristovském duchu. I když */ten/* Antikrist ještě není zjeven, to znamená, že ještě nepřišel, tu je přece všude v těch mnohých antikristech už činný jeho duch, duch Antikrista, jak nás poučuje pohled do kapitoly 4, verše 3 našeho Dopisu. Věřící o tom slyšeli, že má přijít, „a nyní je už ve světě“, dodává k tomu apoštol.

Obdobné místo k tomu máme ve 2. Tesalonickém 2. Také tam je řečeno, že „tajemství bezbožnosti“ je už působivé, ale že „*ten* bezbožník“ a jeho zjevení jsou ještě zdržováni (verše 7 a 8). Ostatně, v Novém zákoně používá výraz ›Antikrist‹ jen Jan v kapitolách 2 a 4 svého Prvního dopisu, a potom ještě jednou ve svém Druhém dopisu (verš 7). Ať už se mluví o *Antikristu* nebo o *svůdci* nebo o *bezbožníku*, o *člověku hříchu* nebo o *synu zatracení* – vždy se jedná o tutéž neblahou osobnost doby konce.

Vážně věřím: Každý, kdo se staví místo Krista, ten je antikrist. Ten poslední, ten velký Antikrist, bude dělat právě toto absolutním způsobem. Posadí se do Božího chrámu a nechá se uctívat jako Bůh. Stále tu je sklon – a ten tvoří antikristovského ducha –, stavět člověka na místo Pána Ježíše.

Je to tedy existence těch mnohých antikristů, skrze co víme, že je poslední hodina. Obzvláště ›děcka‹ to potřebují vědět. Proč vlastně právě oni? Nuže, zrovna teď obrácené lidi svět nezajímá. Oni s ním skončili, našli Krista a jsou v Něm šťastni. Že ale se svatými věcmi, jimž se jejich duše otevírá, mohou být také smíšené ďábelské napodobeniny, je něco, co může jejich mladou vírou hluboce otrást. Setkat se s duchovními mocemi zla v nebeských místech (Ef. 6,12) – jsme *my* na to připraveni? Buďme však ujištěni: Jestliže známost Krista tvoří pravého křesťana, pak se protivník musí a bude pokoušet, aby pravdu o Kristu zkazil se vši ďábelskou moudrostí – právě také napodobováním a směřováním pravého s nepravým.

Doba konce

Nyní budeme lépe rozumět tomu, co to znamená, že „je poslední hodina“. V Božích cestách se světem nese toto období charakter *doby konce*. Stále

více se rozmáhající zavržení Krista ji tím činí. *Po této době pro křesťanstvo už nic nepřijde – než jediné soud.*

Protože lidé v okruhu křesťanství nepřijali lásku k pravdě, když jim byla během doby milosti nabízena, pošle jim Bůh nakonec „působivou sílu bludu, aby věřili lži, aby byli souzeni všichni, kteří neuvěřili pravdě, nýbrž našli zalíbení v nepravosti“ (2. Tes. 2,10-12 – přel.). Jak hrozná myšlenka! Lidé, kteří své srdce uzavřeli před Boží pravdou, budou jednou *muset* věřit lži. Bezbožníci, kteří měli zalíbení v nepravosti, v tom, co je proti Bohu, padnou jednou za oběť právě tomu klamu nepravosti (verš 10) – nevyhnutelně. Tak jako kdysi Faraó v Egyptě zatvrzoval své srdce vůči Bohu stále a stále znovu, až nakonec Bůh zatvrdil Faraonovo srdce (2. M. 8 a 9), tak to bude také potom: Nikdo z těch, kteří odmítli nabídku Boží milosti, pak už nebude moci věřit pravdě a být zachráněn.

Pro lidi z národů (pohany) a ty, kteří ještě nikdy neslyšeli nic o Kristu, tu bude ještě čas „potom“; to znamená šance k záchraně po skončení ›poslední hodiny‹. Obrácení Židé projdou rychlostí větru celou zeměkouli, a ještě jednou budou zvěstovat dobrou zvěst, evangelium království, a nesčetní uvěří tomuto kázání, jak to například ukazuje sedmá kapitola Zjevení od 9. verše.

Pro křesťanstvo jako takové ale už není žádná naděje, už žádné kázání, žádná „druhá milost“. Když nejdříve Pán Ježíš ty Svě skrze uchvácení vezme k Sobě do slávy (1. Tes. 4,15-17), vyplivne zbylé, neživé křesťanstvo ze Svých úst (Zj. 3,16). Uchvácením svatých dojde doba milosti, tato obdivuhodná, jedinečná doba milosti, svého definitivního skončení. Potom pro toto křesťanstvo nepřijde – abych to zopakoval – nic jiného než jen soud (čti 2. Tes. 1,8.9).

Zdalipak už každý z mých čtenářů poznal vážnost a nesmírnou tragiku této *poslední hodiny*, ve které žije i on? Kéž to Bůh dá!

Ne z nás – (1. J. 2,19)

Vzhledem k těm mnohým antikristům se apoštol zmiňuje ještě o několika dalších podrobnostech a pokračuje:

„Vyšli z nás, ale nebyli z nás; neboť kdyby bývali byli z nás, tu by jistě u nás byli zůstali; ale aby byli zjeveni, že oni všichni nejsou z nás.“

(1. J. 2,19)

Čtyřikrát jen v tomto verši používá apoštol Jan výraz ›z nás‹. Jinak se s ním

už v jeho spisech nikdy nesetkáme. Co nebo koho tím míní? Zjevně rodinu Božích dětí. Ale neříká to, neříká: „z Boží rodiny“, nebo: „z Božích dětí“, nýbrž opisuje to dvěma jednoduchými slovy: „z nás“. Nevyjadřuje to vedle původu vnitřní vztah, milou důvěrnost, zároveň ale také protiklad k těm, kteří stojí mimo tento vztah, kteří „nejsou z nás“, a tím jsou cizí? Dvě místa z historických knih Nového zákona podporují tento způsob vidění.

Na konci Lukášova evangelia se stáváme svědky úchvatné rozmluvy mezi Vzkříšeným a dvěma učedníky, kteří šli do Emaus. V průběhu tohoto rozhovoru mluvil potom jeden z nich k cizinci o „některých ženách z nás /tak doslovný překlad – p. p./“ a krátce nato ještě jednou o takových, „kteří s námi jsou“ (verše 22 a 24). Ano, tito lidé byli skrze Spasitele k sobě přivedeni ještě před Jeho smrtí. Společná víra v Něho je navzájem nerozlučně spojovala, i když děsivými událostmi kolem ukřižování jejich Pána a Mistra bylo stádo rozptýleno (Zach. 13,7). Přesto tu ještě byli. Tito věřící lidé svým srdcem viseli na svém Pánu a o svých družích mohli mluvit jako o takových, kteří jsou „z nás“, kteří jsou „s námi“. Zda tato formulace z úst Jeho učedníků nenalezla zalíbení Pána Ježíše – formulace, která svědčí o vzájemné důvěře mezi těmi Jeho?

O několik málo týdnů později – Pán byl mezitím vzat do nebe – vidíme Petra, jak povstává uprostřed bratří a mluví o nutnosti, že se musí naplnit Písmo. Přitom nejdříve mluví o Jidáši Iškariotském. A říká o něm, že byl „k nám přičten“ (Sk. 1,17). Ale nikdy nebyl „z nich“. Jeho hrozný konec to dokázal.

Když se potom jednalo o to, aby vyvstalá mezera byla vyplněna vhodným mužem, Petr řekl: „Proto musí jeden z těch mužů, kteří s námi bývali po všechněm čase, v němž přebýval mezi námi Pán Ježíš, počav od křtu Janova až do dne toho, v kterém vzhůru vzat jest od nás, být svědkem spolu s námi vzkříšení jeho.“ (verše 21 a 22) I když se zde u „s námi bývali /chodili/“ jedná v první řadě o apoštoly, tu je to přece tentýž milý obrat „s námi“, který jsme našli už dříve.

Abychom se zase vrátili k našemu Dopisu: Ti mnozí antikristové, o kterých Jan mluví, rovněž nebyli „z nás“. Ti se sice zdržovali u křesťanů, zjevně měli podíl na křesťanských výsadách, na což poukazuje výraz „u nás“. Ale nebyli skutečnými křesťany, nikdy nepatřili ke Kristovu stádu.

Není to znepokojující okolnost, která má nejvyšší význam také pro naše dny? Už na začátku byli tedy mezi pravými křesťany také nepraví lidé, tak jako ještě předtím v době života Pána byl Jidáš Iškariotský přičten k učední-

kům. Avšak tak, jako se tento brzy ukázal být „synem zatracení“ (Jan 17,12), tak se také muži, kteří se v Janově době přiznávali ke křesťanství, zjevili později jako vůdcové antikristovství. Můžeme dnes, na konci této ›hodiny‹ a tohoto tragického vývoje, očekávat něco jiného, lepšího? „Z vás samých,“ varoval jiný apoštol starší ze shromáždění v Efezu, „z vás samých povstanou muži, kteří budou mluvit převrácené věci, aby obrátili učedníky po sobě.“ (Sk. 20,30)

Neměli bychom se proto nechávat takovými zjevy nikterak otřást ve své víře. Duch Svatý nám předem řekl, že to tak přijde. V tom spočívá nemalá útěcha právě pro ›děcka‹. Bůh není kvůli tomuto vývoji v nejmenším překvapen, a také pro nás tu není žádný důvod, abychom kvůli tomu ztráceli hlavu.

Ale přichází k tomu ještě další utěšující věc. Můžeme zásadně vycházet z toho, že Bůh nepravé vyznavače, kteří se nalézají uprostřed věřících, dříve nebo později tím či oním způsobem zjeví. Tak tomu bylo také v případě už zmíněného Jidáše Iškariotského. Po léta byl připočítáván k apoštolům, chodil s nimi, ačkoli Pán od začátku věděl, že je „ďábel“ (Jan 6,70). Ale pak, při poslední večeři, a teprve pak, ho před ostatními zjevil jako toho, který Jej vydá (Jan 13,18-30).

V případě těch mnohých antikristů bylo v Božím úmyslu, aby tito učitelé svůj pravý charakter zjevili tím, že sami od sebe opustí stádo. A tak apoštol říká: „Vyšli z nás.“ Toto dění se až do našich dnů nespočetněkrát opakovalo. Lidé, kteří se přidrželi křesťanů a činili se s nimi navenek zajedno, nechali jednoho dne masku padnout. Opustili houf věřících, opustili pravdu, kterou až do té doby vyznávali, a místo ní přijali blud, který byl pro ně přitažlivější. Zpravidla se stali nejhoršími nepřáteli těch, kteří se zastávají pravdy. Asi sotva je někdo, kdo evangelium nenávidí více než ten, kdo se kdysi k němu přiznával, ale pak je zavrhl, aby se oddal antikristovským bludům.

Dodatek „ale nebyli z nás“ také se vši jasností ukazuje, že apoštol nemluví o takových věřících, kteří se provinili nějakým pochybením a potřebovali duchovní nápravu (Gal. 6,1). To vůbec není jeho předmět. On spíše vykresluje jasnou oddělovací čáru mezi pravým a nepravým, mezi těmi, kteří jsou „z nás“, a těmi, kteří „nejsou z nás“. Kdyby ti poslední byli skutečně Božími dětmi, tu by jistě zůstali u stáda, poznamenává apoštol.

„Ale,“ připojuje k tomu, „aby byli zjeveni, že oni všichni nejsou z nás.“ To je věta, které se gramaticky říká eliptická, to znamená neúplná věta. Abychom

jí správně rozuměli, musíme – alespoň v češtině – přidat určité doplnění, které se ale ze souvislosti téměř jako samo nabízí. Doplnění zde může znít: „Vyšli“ nebo: „To se stalo“. „Ale (oni z nás vyšli), aby byli zjeveni, že oni všichni nejsou z nás.“ To je zjevně smysl tohoto konstatování.

„Oni všichni nejsou“ přitom neznamena, že někteří přece „z nás“ byli, nýbrž že to nebyl žádný. Jejich vyjití zjevilo, že ani jeden z nich nepatřil ke Kristovu stádu. Ale ten, kdo je v Kristu, zůstává v Kristu. Bohu buď dík! Kdo je ve světle, zůstává ve světle. Právě Boží dítě se vyznačuje pevným držením se pravdy.

Zbývá ještě poznamenat, že První Janův dopis všeobecně, a náš verš zvláště, ukazují dále jdoucí odpadnutí než Judův dopis. Tam se vloudili určití mravně zkažení lidé. Jsou ještě uprostřed věřících, jsou poskvrnami při jejich jídlech lásky (Judy 4,12). Zde ale vidíme, že tito svůdcové „vyšli“ z Božích dětí. To je odpadnutí – předzvěst *toho* odpadnutí, kterému po vzetí Shromáždění podlehnou nejen jednotlivci, nýbrž kterému podlehne celé křesťanstvo (2. Tes. 2,3).

Pomazání – (1. J. 2,20)

V tom, co nyní následuje, můžeme poznat laskavou snahu Božího Ducha, aby upevnil víru ›děcek‹, která by mohla být těmi mnohými antikristy otřesena. A tak apoštol Jan nyní mluví o dvou věcech nebo prostředcích, které jsou k tomu právě vhodné: o „pomazání od Svatého“ (1. J. 2,20) a o tom, co bylo „od počátku“ – o dokonalém zjevení Krista a zároveň o zkušebním kamenu pro každé nové učení (verš 24). Obrátme se k prvnímu z těchto důležitých bodů.

„A vy máte pomazání od Svatého a víte vše.“

(1. J. 2,20)

To ›vy‹ na začátku věty je zdůrazněno: **Vy** – dokonce i ›děcka‹ – máte tuto výsadu. Slovem ›A‹, které větu uvádí, staví pisatel vedle sebe dvě skupiny osob, které jsou ovšem vše jiné, než že si odpovídají. Tam falešný Kristus a mnozí antikristové, zde pravý Kristus a Boží rodina. Není nutné, aby ›A‹ bylo nahrazováno nějakým ›Ale‹. Zdůrazněným ›A‹ je protiklad dostatečně vyjádřen.

Výsada sama spočívá v „pomazání“, a to vychází, přichází „od Svatého“. Tím

posledním je míněn Kristus. V Novém zákoně Ho nacházíme vícekrát nazvaného tímto titulem. Petr jednou vyznává: „A my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi ten Svatý Boží.“ (Jan 6,69 – přel.) Svým krajanům musí později vyčíst: „Vy ale jste toho Svatého a Spravedlivého zapřeli.“ (Sk. 3,14 – přel.) A v dopisu Filadelfii se Pán sám označuje jako „ten Svatý a Pravdivý“ (Zj. 3,7).

Obrazným výrazem ›pomazání‹ je bezpochyby poukázáno na *Ducha Svatého a na Jeho přebývání ve věřících* (ve verších 20 a 27). A zatím co Bůh Pána Ježíše ve dnech Jeho těla „pomazal Duchem Svatým“ (Sk. 10,38; srv. s Izaiášem 61,1: „Duch Panovníka Hospodina jest nade mnou, protože pomazal mne Hospodin.“), tu je zde Pán Ježíš sám viděn jako ten Svatý, který dává pomazání. Ve skutečnosti Spasitel už mluvil k ženě u Jákobovy studny o Duchu Svatém jako o „živé vodě“, kterou On dá věřícím (Jan 4,14).

›Pomazání‹ je narážka na mazání olejem při očišťování malomocného ve 3. Mojžíšově 14. Velmi pozoruhodné je pořadí, ve kterém ty tři „tekutiny“ svatyně musely být použity na toho, který se očišťoval. Nejprve musela téci *krev* obětního zvířete (v. 6), potom se musel ten bývalý malomocný vykoupat ve *vodě* (verš 8), a nakonec na něho musel být použit *olej* (verše 17 a 18). To je obdivuhodný obraz vykoupení, jehož posledním článkem – nehledíme-li přitom na vykoupení našeho těla – je zapečetění Duchem Svatým (Ef. 1,13).

Mluvíme zde o nejvyšší výsadě, kterou Bůh vedle daru Svého Syna věřícím dává – o vlastnění Ducha Svatého. Toto nezměřitelné požehnání jim také nikdy už nebude vzato (Jan 14,16.17). Duch Svatý nikdy dědice neopustí. Ne, nikdy Jej neztratíme. Vidíme to naznačeno ve Skutcích 1, kde je řečeno, že Pán dal Svým učedníkům příkaz *skrze Ducha Svatého* (verš 2) – po Svém vzkříšení: On jako člověk neztratil Svou smrtí a Svým vzkříšením Ducha Svatého.

Ale když odhlédneme od této vzácné stránky, můžeme jít ještě dále a říci, že tato výsada je vyhrazena jen věřícím doby milosti, a tak je pro ně typická. Sice bude později jednou v době království Duch vylit na všechno tělo (Joel 2,28 /3,1⁶), ale to není totéž, jako vlastnit osobní přebývání Ducha Božího v jednotlivci (1. Kor. 6,19) a ve Shromáždění (1. Kor. 3,16; Ef. 2,22) jako v chrámu.

Zde není místo pro popis rozmanitých výsledků a působení Ducha Svatého v duši. To by zaplnilo knihu. Budiž řečeno jen tolik: Toto velkolepé požeh-

⁶ Rozdílné číslování veršů v různých překladech (- p. p.)

nání nezávisí žádným způsobem na dosažení nějakého duchovního stupně zralosti. Nejprostší dítě v Boží rodině obdrželo toto pomazání – stejně tak jako apoštolové, stejně tak skutečně, i když ne stejně zřetelně jako nejzralejší křesťan. Už dříve jsme viděli, že ›děcka‹ poznala Otce (verš 14), a nyní se dovídáme, že právě tato ›děcka‹ vlastní božské pomazání.

Možná, že dříve, než půjdeme dále, bude čtenáře zajímat vysvětlení různých výrazů, jako je ›pomazání‹, ›zapečetění‹ a ›závdavek‹. Nejprve toto: Vztahují se bez rozdílu na Ducha Svatého a na totéž požehnání. Můžeme říci: Pomazání je skrze Ducha Svatého a zapečetění je skrze Ducha Svatého; Duch Svatý sám je ale také závdavek. Při pomazání a zapečetění tu spolu zaznívá myšlenka na *obdržení* Ducha Svatého, u závdavku leží váha více na *vlastnění* Ducha Svatého. Byli jsme pomazáni, byli jsme zapečetěni a je nám do našich srdcí dán závdavek Ducha. Tak je to vyjádřeno ve 2. Korintským 1 (verše 21 a 22) – ostatně v jediném místě Nového zákona, ve kterém se vyskytují všechny tři výrazy společně.

Duch Svatý jako *pečeť* se vztahuje na dokonané vykoupení. Anebo jinak vyjádřeno: On je svědectvím či potvrzením toho, co Pán Ježíš pro nás udělal na kříži a co bylo Bohem přijato. V té míře mluví *pečeť* také o vlastnění, jak to potvrzuje známé místo v Římanům 8: „Jestliže pak kdo Ducha Kristova nemá, ten *není jeho*.“ (verš 9)

Jako *závdavek* má Duch Svatý co činit s jistotou našeho nebeského dědictví (Ef. 1,14). I když ještě nevlastníme ani atom toho dědictví samého, tu On nám je přece už dnes dává předem okoušet, předem okoušet slávu, která ještě před námi leží. Že ji jistě dosáhneme, toho je Duch Boží v nás zárukou.

Vědět pravdu – (1. J. 2,21)

Jako *pomazání* nám Duch Svatý propůjčuje sílu a schopnost vcházet do Božích myšlenek a rozumět jim. Dodatek v našem verši to činí jasným: „Máte pomazání od Svatého a víte vše.“

Není to úžasné zjištění: „Vy – ›děcka‹ – víte vše“? Cožpak se tito mladí věřící skutečně už nemají čemu učit? Jistěže ano! Vždyť jim apoštol právě chce dát dalekosáhlá poučení! Vysvětlení této těžkosti spočívá v řeckém slovu ›*oída*‹, které je zde použito pro ›vědět‹ (viz vysvětlení k 1. J. 2,3 pod ›Textová zvláštnost > znát – vědět‹). Mluví se o vnitřním, vědomém vědění. *Poznávat (ginóska)* v detailu ty různé větve božské pravdy je a zůstává nejen pro ›děcka‹, nýbrž také pro nás všechny stále trvajícím, celoživotním úkolem,

k tomu krajně šťastným. Přirozeně že k tomu také potřebujeme sílu Ducha Svatého, aby nás „uváděl v celou pravdu“ (Jan 16,13).

Zde se však mluví o zásadní schopnosti Božího dítěte, rozeznávat pravdu od bludu, a tak „vědět všechno“. Tato schopnost nemá svůj základ v nás, nýbrž v Božím Duchu, který v nás bydlí. Duch také v nás nevyvolává jen nějaký pocit, abychom přišli ke správnému úsudku, nýbrž používá k tomu vždy Boží slovo. To je potom předmět 24. verše.

Když tedy k ›děckám‹ přijdou lidé s falešnými učenímí – s učenímí, která se dotýkají Kristovy Osoby a Jeho díla, pak jim Duch Boží, který v nich bydlí, otevře Boží slovo, a tímto způsobem je ochrání před bludem. Pán Ježíš jednou, když o Sobě mluvil jako o dobrém Pastýři a o Svých ovcích, vyjádřil tutéž pravdu takto: „Před nimi jde, a ovce jdou za ním; neboť *znají* hlas jeho. Cizího pak nikoli následovati nebudou, ale utečou od něho; neboť *neznají* hlasu cizích.“ (Jan 20,4.5) Pozoruhodné je, že také zde u ›znát‹ je pokaždé užito slova ›oída‹.

Prostředek ochrany proti pokušením svůdců spočívá tedy v tom, že znají hlas dobrého Pastýře. To stačí, abychom posoudili vše, co před nás je přinášeno, a poznali každé bludné učení jako odchýlení se od pravdy. V žádném případě se nemusíme důvěrně seznamovat s každým bludným nebo falešným učením. ›Pomazání‹, které v nás je, nás zaměstnává spíše Kristem a zjevenou pravdou. Máme prostě jenom podle ní usuzovat, zda to je hlas dobrého Pastýře, který tu mluví, anebo ne. A jaká útěcha spočívá pro nás všechny v tom, že dokonce ›děcka‹ – a nikoli ti svůdcové – mají pomazání od Svatého a v udaném smyslu „vědí vše“!

Další verš vede tu myšlenku dále:

„Nepsal jsem vám, protože nevíte pravdu, nýbrž protože ji víte, a že žádná lež není z pravdy.“

(1. J. 2,21)

Apoštol nepředpokládá, že jeho čtenáři nevědí pravdu. Naopak: Protože ji vědí, jsou – jako od Ducha vedení – uschopněni rozeznávat mezi pravdou a bludem. Ďábel se stále pokouší zkazit pravdu o Božím Kristu. Ale je velkou pomocí rozumět, že mezi pravdou a lží nemůže být žádná neutrální půda. Dokonce i věřící se někdy ukrývají za neutralitou, aby nemuseli zaujmout postoj proti zlu. Avšak to je vlastně nečestné a neupřímné.

Neutralita mezi pravdou a lží není možná už nejméně ze dvou důvodů. Na

jedné straně mají pravda a lež dva zcela rozdílné zdroje. Původem pravdy je *Bůh*, a o Něm je řečeno, že „nemůže lhát“ (Tit. 1,2). Lež naproti tomu pochází od *dávla*, „otce lži“. Ten nestojí v pravdě, protože v něm pravda není (Jan 8,44).

Na druhé straně – a to je ten druhý bod – je pravda jeden souhlasný celek. Proto ve vlastním smyslu není možné směšovat pravdu s bludem. Protivník se sice nepokouší o nic více než o to. Dělal to vždy, a dělá to dnes. Přesto jedna jediná lež v nějakém systému zjevuje, že celý systém je chybný. Když už tehdy vystupovali muži s nárokem, že přinášejí „nové“ pravdy, tak už jen to jasně ukazovalo, že co přinášejí, je blud.

Tak je pravda pravdou a blud je blud. Jejich zdroj, jejich podstata a jejich působení jsou navzájem naprosto rozdílné. Měli bychom si tyto zásady také pro naše dny velmi zapsat do srdce a nenechat se žádným způsobem mýlit! Jsou přece schopné nám propůjčit útěchu a jistotu, ať už jsou Satanovy útoky jakkoli prudké a důvtipné a jemně utkané.

Kristus – test pravdy

Zvláštním rysem činnosti dávla je, že aby uvedl blud, *popírá* pravdu nebo její části. Tento popírající duch je pro něho nejen typický, ale je i nanejvýš nebezpečný. Svůdce může dobře uznávat některé části pravdy, ale jiné podstatné části zamlčuje a popírá je. A tak je nám skrze Boží milost dán „testovací prostředek“, jehož pomocí můžeme zkusit každý náboženský systém nebo vyznání: *Osoba Krista*.

Zda někdo přináší pravdu nebo zda šíří blud, se nejspíše pozná podle toho, co říká o Osobě Krista – nebo co *neříká*. Vyznává absolutní božství Krista? Vyznává, že Kristus „přišel v těle“? Tím může být rychle demaskován každý antikristovský systém, každý svůdce. Test pravdy je Kristus. Vidíme to také na začátku čtvrté kapitoly, ve verších 1 až 3, a ve 2. Janově 7.

Lhář – (1. J. 2,22)

Máme v nějakém zvláštním případě otázku, zda někdo, kdo k nám přichází s vysokými duchovními nároky, přece jen není lhář? Zde je božská odpověď:

„Kdo je lhář, jestliže ne ten, kdo popírá, že Ježíš je Kristus? Tento je antikrist, který popírá Otce a Syna.“

(1. J. 2,22)

Když je zde před slovem ›lhář‹ použit člen: ›/ten/ lhář‹, tu to neukazuje bezpodmínečně na nějakou zvláštní osobu, například na ďábla samotného. Spíše je tím členem reprezentativně (zástupně) jako /ten/ lhář označena každá osoba, která popírá, že Ježíš je Kristus. Tak se to má i s ›tím/ antikristem‹ ve druhé větě verše. Ten velký Antikrist přijde v budoucnosti, a apoštol jej má stále v zorném poli. Už jsme o tom mluvili. Přesto tento super-člověk není jediná osoba, která je nazvána ›ten/ antikrist‹. Každý učitel v křesťanstvu, který popírá Otce a Syna, tu je zástupně za toho velkého Antikrista na konci dnů, je téhož druhu jako on, dělá totéž, co on. Proto je takový bludař označen také jako ›ten/ antikrist‹. To je nešetrná řeč, neúprosný úsudek. Každé vydávání toho za neškodnou věc by ale bylo také osudné.

Popírání toho, že Ježíš je Kristus, je židovská forma nevěry, i když toto zlo není zdaleka omezeno na Židy. Starý zákon je plný poukazů na to, že Ježíš je Kristus (Mesiáš). V židovské synagoze v Tesalonice předkládal apoštol Pavel Židům „z Písem“, že „tento, ... Ježíš, kterého já zvěstuji vám, je Kristus“ (Sk. 17,2.3 – přel.). Pravý křesťan tomu věří, a podle toho můžeme poznat, že „se narodil z Boha“, že v té duši se stalo Boží dílo (1. J. 5,1). Většina Židů ale popírala skutečnost, že Ježíš je Kristus, a popírají to až do dneška. Tak například rozhořčeně odpírají tomu, že Izaiáš 53 se vztahuje na Ježíše. Říkají, že „služebník Hospodinův“ je Izrael.

Otrěsné přitom je to, že tato nevěra je dnes sdílena také mnoha kazateli a učiteli v protestantském okruhu. Jedno popírání přitahuje za sebou jiné. Tak je také popíráno narození Pána Ježíše z panny, popírá se též, že byl poslán od Otce. Je zpochybňována smířící cena Kristovy krve a v Jeho tělesné vzkříšení a nanebevstoupení se už také nevěří.

Antikrist

Ale potom je popíráno ještě něco: že On je Syn Boží.

„Tento je antikrist, který popírá Otce a Syna.“

(1. J. 2,22b)

Antikrist popírá Otce a popírá Syna. Popírá tím základ, ano sumu toho, co je pravé křesťanství. Popírání mesiášských nároků Pána se rovná zavrhování Starého zákona. Popírání Otce a Syna znamená zavrhování Nového zákona. Antikrist bude jednou v sobě sjednocovat obě formy nevěry, i když jeho vlastní charakter je určován tím, že popírá Otce a Syna, to znamená křesťanskou pravdu.

Musíme ještě trochu mluvit o tom, co vyjadřuje popírání Otce a Syna. Mezi Bohem *Otcem* a Bohem *Synem* existuje věčný vztah, takže Syn může říci k Otci: „Miloval jsi mne před ustanovením světa.“ (Jan 17,24) Na začátku našeho Dopisu jsme viděli, že „věčný život“ – a to je Syn – „byl u Otce“, ale že pak přišla chvíle, ve které tento život „nám byl zjeven“ (1. J. 1,2). Vztah v Božství existoval dávno, je věčný; ale pak se poprvé stal bez omezení viditelným. „Boha žádný nikdy neviděl; jednorozený ten Syn, který je v lůnu Otce, ten ho oznámil.“ (Jan 1,18 – přel.) A velký výsledek, nezměrné požehnání toho je, že nyní také my, Boží děti, máme „společenství s Otcem a s jeho Synem Ježíšem Kristem“ (1. J. 1,3). Zdroj každého požehnání a všeho štěstí spočívá v tom, že můžeme vidět Boha, jak se zjevil v Synu, v dokonalé milosti.

Když nyní někdo popírá Syna, popírá také Otce; neboť Syn byl poslán od Otce a je s Ním jedno (Jan 3,16.17; 10,30). A tak ve skutečnosti popírá věčný vztah mezi Otcem a Synem. Výsledkem toho však je, že křesťanství je oloupeno o svou vlastní podstatu a nakonec se zhroutí v nic.

Aby nevzniklo nějaké nedorozumění: Také naplnění zaslíbení daných ve Starém zákoně izraelskému lidu patří ke křesťanskému statku víry (srv. s 2. Tim. 2,8). Neboť také zde jsou Osoba a dílo Krista stěžejním bodem pro každé požehnání. Ale ta vyšší, ta typicky křesťanská stránka je zjevení Otce v Synu. Popření jedné stránky křesťanství vede nutně k popření také těch druhých.

Mít Otce – (1. J. 2,23)

Viděli jsme, že se u Osoby Krista rozdělují duchové, že Kristus je test pravdy. V následujícím verši je toto konstatování blíže upřesněno a podstatně rozšířeno, a to v negativním i v pozitivním smyslu.

„Každý, kdo popírá Syna, nemá ani Otce; kdo vyznává Syna, má také Otce.“

(1. J. 2,23)

Není napsáno: „Každý, kdo popírá Syna, popírá i Otce.“ To je přirozeně rovněž pravdivé, neboť Otec a Syn jsou jedno, takže nemůžeme mít jednoho bez druhého. Ale směřování zde je jiné. Svůdci mluvili a mluví mnoho o *Otci*, nechávají ale *Syna* mimo zřetel. Rádi přidávají Bohu jméno Otec a mluví o lásce a toleranci. Avšak to, co říkají, směřuje k tomu, že Bůh je Otec věřícího a hříšníka zároveň – totiž Otec *všech*. To je nebezpečný klam!

Zde poznáváme důležitost toho, co jsme předtím řekli o „testovacím prostředku“, který nám Bůh daroval: Test pravdy je Kristus, Syn, nikoli Otec. Neboť Pán Ježíš je ten *jeden* prostředník mezi Bohem a lidmi (1. Tim. 2,5). Tito popírači Krista, tito rouhači popírají Kristovo věčné božství, odpírají Mu věčné synovství, ale mluví mnoho o Otci. Tak může skutečně spolu jít důrazné dosvědčování Otcova jména s úplným popíráním Syna.

Avšak jestliže chceme mít Otce, musíme mít Syna, neboť Otec je zjeven jen v Synu. Otec a Syn jdou vždy spolu. Proto Otec uznává jen takové uctívání, které zároveň platí Kristu. To je podstatná zásada, kterou bychom si měli dobře zapamatovat. Jak je napsáno: „... aby všichni ctili Syna, tak jako Otce ctí. Kdo nectí Syna, nectí ani Otce, který ho poslal.“ (Jan 5,23)

Jaká je to však útěcha právě pro „děcka“, že oni, kteří vyznali Syna, mají také Otce! Co to ale skutečně znamená, „mít“ Syna a Otce, nemůže vyjádřit žádný lidský jazyk. V každém případě ukazuje slovo „mít“ na vlastnictví, jak je také na konci Dopisu řečeno: „Kdo *má* Syna, *má* život.“ (Kap. 5,12) Zdá se mi, že mít Syna a mít Otce jde ještě výše nad: mít společenství se Synem a s Otcem, ačkoli je to od toho neoddělitelné. Opět stojíme před nekonečným milosrdenstvím, před neohraničeným mořem Boží lásky. Může být pro vykoupené děti lidí v čase i věčnosti něco většího, než mít Syna a v Něm také Otce? V křesťanství je mnohé, co nemůžeme domyslet do konce a nakonec vysvětlit, a přece je to pravda, obšťastňující pravda. Tak tomu je také s tímto nevýslovným požehnáním, které je přiřknuto i těm mladým věřícím.

Být ochráněni Božím slovem – (1. J. 2,24)

Když jsme uvažovali o dvacátém verši naší kapitoly, byla řeč o dvou prostředcích ochrany, které Bůh používá, aby Svě děti, a zvláště ty nejmladší mezi nimi, chránil před útoky svůdců. Tím prvním bylo „pomazání od Svatého“, to znamená Duch Svatý a Jeho přebývání ve věřícím. A nyní máme před sebou ten druhý:

„Vy, co jste slyšeli od počátku, ať ve vás zůstává.“

(1. J. 2,24a)

„Co jste slyšeli od počátku“ – to je psané Slovo, je Kristus jako zjevený ve světě. Možná, že bude dobré, abychom na tomto místě ještě jednou připomněli to, co už předtím bylo řečeno, abychom učinili smysl těchto slov a dané vysvětlení srozumitelnějšími.

Význam tohoto obratu ›od počátku‹ jsme viděli už při uvažování o prvním verši našeho Dopisu a poznali jsme, že tím je poukázáno na onu dobu, od které byl Kristus zjeven v tomto světě. To byl skutečně „počátek“, když tento požehnaný hlas byl prvně slyšen mezi lidmi! A to, co lidé na Něm viděli a co od Něho slyšeli, byla plná pravda. Neboť On je sám v Sobě pravda Svých slov (Jan 8,25). To, co říkal, Jej představovalo jako Toho, kdo byl: pravda (Jan 14,6). Tak byl Kristus jako člověk v tomto světě plným zjevením Boží pravdy. Tato pravda ale je dnes uložena v Božím slově. Proto můžeme říci, že výraz ›Co jste slyšeli od počátku‹ se vztahuje na psané Slovo Nového zákona, jehož obsahem a středem je Kristus.

Nuže, jestliže máme být ochráněni, musí v nás toto Slovo zůstat nebo přebývat. Nesmíme propůjčovat sluch svůdcům, kteří mluví o nových pravdách a o tom, že pravda nebo křesťanské učení musí být církví nebo někým jiným „dále rozvíjeno“. Ne, to není to, co jsme slyšeli od počátku! A to nemluvíme o tom, že církev neučí, nýbrž *je poučována* dary, které Bůh dal: Nic nemůže být k pravdě přidáváno, aby ji učinilo dokonalejší, než je. Ať je k Božímu zjevení přidáváno cokoli, není to pravé křesťanství, je to blud.

Myšlenka na nějaké další rozvíjení původní pravdy dala příčinu k nesčetným hypotézám a teoriím lidí – klamným představám a bajkám, které vycházejí z lidského ducha. Neměli bychom se tím žádným způsobem nechávat ovlivnit. I nejprostší mysl rychle zjistí, že to není hlas dobrého Pastýře.

Požehnané následky budou vidět, když je věnován sluch varování:

„Jestliže ve vás zůstane to, co jste slyšeli od počátku, zůstanete také vy v Synu a v Otcí.“

(1. J. 2,24b)

Poněvadž Kristus, Syn Boží, je pravda, a poněvadž Boží slovo, které je učeno, je pravda, tu zůstat v pravdě znamená zůstat také v *Synu* Otce. Poněvadž však Syn je zjevením Otce, znamená to také zůstat v *Otcí*. Zůstat v Synu, zůstat v Otcí, mít bydlení v Jednom jako v tom Druhém – kdo může pochopit velikost tohoto požehnání?

Všimněme si ještě pořadí, ve kterém jsou *Syn* a *Otec* jmenováni. Když se ve verši 22 mluví o popírání skrze antikristy, tu máme obrácené pořadí: Otec – Syn. Když však jde o vyznání (verš 23) a o zůstávání (verš 24), tu jsou Osoby Božství jmenovány v tomto pořadí: Syn – Otec. Skutečně bychom mohli ty tři zmíněné verše opatřit následujícími nadpisy:

- Popírání Otce a Syna (verš 22);
- Vyznávání Syna a Otce (verš 23);
- Zůstávání v Synu a v Otci (verš 24).

Zaslíbení věčného života – (1. J. 2,25)

„A toto je to zaslíbení, které nám on zaslíbil: věčný život.“

(1. J. 2,25)

Trochu nenadále, tak se nám to může jevit, přichází apoštol k tomu, aby mluvil o zaslíbení věčného života. I když slovem ›toto‹ je ukazováno ne zpět, nýbrž kupředu, když se tedy vztahuje na to, co *následuje* (tak jako i v kap. 1,5; 3,23), tu přece existuje úzké spojení s tím, co bylo řečeno předtím. Jak vyznávání Syna a Otce, tak i zůstávání v Synu a v Otci může být uskutečňováno jen těmi, kteří mají věčný život. Neboť ve vlastnictví věčného života tkví uschopnění pro to, abychom poznali Otce a Syna. Toto poznání tvoří jakoby věčný život: „Toto jest pak věčný život, aby poznali tebe, samého pravého Boha, a kterého jsi poslal, Ježíše Krista.“ (Jan 17,3) – Musíme si vzpomenout na to, že tyto verše v Prvním Janově dopisu, včetně toho, který máme před sebou, ukazují zásadní rozdíly mezi pravými Božími dětmi a falešnými učiteli v křesťanstvu.

Ale proč se mluví o *zaslíbení*, které nám Bůh zaslíbil? Je věčný život ještě budoucí? Na to by bylo možné odpovědět Ano i Ne. Bude dobré, když výrok 25. verše pojmeme abstraktně. To znamená: Na tomto místě nejde o časová hlediska, ne o to, zda věčný život máme, nebo zda jej nemáme a teprve později jej obdržíme. Toto místo nám spíše ukazuje, že Bůh nám dal zaslíbení; a udává nám jeho obsah: věčný život. Toto zaslíbení zaslíbil Bůh „nám“, Božím dětem. Ti, kteří klamou, a pouzí vyznavači jsou z toho vyloučeni. To se mi zde jeví jako hlavní myšlenka.

Co se nyní týká časové úpravy nebo uskutečnění tohoto zaslíbení, tu můžeme rozlišovat dvě stránky nebo dva stupně. Boží slovo neponechává žádnou pochybnost o tom, že ti, kdo věří v Syna Božího, *mají* věčný život (Jan 3,16.36). Také v našem Dopisu je s důrazem o tom dáno svědectví (kap. 5,11-13). Kdo má Syna, *má* život. Apoštol psal adresátům, aby to *věděli*. To je jedna stránka: přítomné a neztratitelné vlastnění věčného života.

Druhá stránka je bezpochyby obrácena do budoucnosti. Je to především apoštol Pavel, který poukazuje na věčný život v jeho budoucím rozvinutí ve

slávě. Tak například v Římanům 6: „Nyní ale, osvobození od hříchu, ... máte své ovoce ke svatosti, *jako konec ale věčný život*. Neboť mzdou hříchu je smrt, ale darem Boží milosti je věčný život v Kristu Ježíši, našem Pánu.“ (verše 22 a 23 – přel.)

Také na začátku Dopisu Titovi se mluví o „*naději* věčného života, který Bůh, jenž nemůže lhát, *zaslíbil* před věčnými časy“ (kap. 1,2). Jak mocný výrok! Dříve než existoval člověk, ano dříve, než existoval svět, existovalo uvnitř Božství zaslíbení, které mělo za obsah věčný život pro lidi. A také dnes ještě je tento věčný život před námi jako *naděje*. Podle Božích myšlenek se věčný život plně rozvine teprve tehdy, když budeme u Krista a budeme Mu ve slávě podobni. Všechno to, čím je pro nás věčný život už nyní, je jen předjímání a závdavek toho věčného požehnání. Tak můžeme v této naději zde pokračovat ve své cestě s vědomím, že se jednou budeme dokonale těšit z toho, co je skrze milost už nyní naší radostí.

Varování před svůdci – (1. J. 2,26)

„Toto jsem vám napsal vzhledem k těm, kteří vás svádějí.“

(1. J. 2,26)

Zde udává apoštol Jan důvod toho, proč napsal Božím dětem tento Dopis, zvláště ale myšlenky, které jsme měli před sebou ve verších 18 až 25 druhé kapitoly. Pod vedením Ducha Svatého to viděl jako potřebné, aby právě mladé věřící, ›děcka‹, varoval před svůdci uvnitř křesťanstva. To je už pozoruhodný postup. I později, když se pak ale obrací k ›dětem‹, věřícím všeobecně, říká: „Děti, ať vás nikdo nesvádí!“ (kap. 3,7) Kdyby tu nebezpečí nebylo, nepotřebovali bychom taková napomenutí. Žádný z nás by se proto neměl domýšlet, že jemu z této strany nehrozí žádné nebezpečí. Prostředky ke své ochraně jsme viděli, a ty nám jsou hned ještě jednou představeny.

Pisatel používá u ›kteří vás svádějí‹ tvar přítomného participia: ›ti vás svádějí‹. Tím je nejen opsán trvající, charakteristický stav, nýbrž také jejich zvláštní aktivita. Tomuto tvaru přítomného času je zároveň podložena také myšlenka, že se někdo *pokouší* nějakou věc dělat, takže bychom mohli přeložit: ›kteří se snaží vás svést‹. To je zjevně význam zde. Neboť adresáti Dopisu ještě nebyli nikterak svedeni. Ale stále byl podnikán pokus je svést.

Vzhledem k nám to je stejně tak pravdivé. Představa, že někdo je ustavičně činný, aby nás, pokud by to bylo možné, odvedl od přímé cesty, nás, jsme-li

bohobojní, nenechá nedotčenými nebo chladnými. Jsme varováni a Satanovy myšlenky nám nejsou neznámé (2. Kor. 2,11). Potřebujeme velkou opatrnost před novátory, kteří podkopávají pravdu nepravdivými sliby. U těchto mužů se nejedná o dary Krista pro Jeho tělo, nýbrž o falešné učitele a svůdce, kteří klamou nejen druhé, ale dokonce i sami sebe (1. J. 1,8).

Božský Učitel – (1. J. 2,27)

Ale Boží děti tyto učitele nepotřebují. Jedním ›A‹ staví apoštol opět to pravdivé vedle falešného:

„A vy, pomazání, které jste od něho obdrželi, zůstává ve vás, a nemáte zapotřebí, aby vás někdo poučoval, nýbrž jak toto pomazání vás o všem poučuje a je pravdivé a žádná lež, a jak vás poučilo, tak zůstávejte v něm.“

(1. J. 2,27)

Slovo ›vy‹ je zdůrazněno, tak jako ve verších 20 a 24: Vy, ›děcka‹ – dokonce i vy, kteří jste ještě mladí ve víře, vy jste obdrželi pomazání od Něho, od Krista; Duch Svatý ve vás přebývá osobně, a – tak je nyní dodáno – On *zůstává* ve vás. To je v souhlasu s tím, co Pán Ježíš řekl: „Já prositi budu Otce, a jiného Utěšitele /Správce/ dá vám, *aby s vámi zůstal na věky*, toho Ducha pravdy.“ (Jan 14,16.17)

Je pozoruhodné, že apoštol se zde ještě jednou vrací k Duchu Svatému a k Jeho činnosti, když předtím mluvil o Božím slovu a o nutnosti, aby toto psané Slovo v nás *zůstávalo* jako měřítko pravdy (verš 24). To poslední bylo jednoznačně napomenutí: „... ať ve vás *zůstává*“, to první je naproti tomu konstatování skutečnosti: „To pomazání *zůstává* ve vás.“ Tváří v tvář nebezpečím naprosto potřebujeme být napomínáni, aby v nás Boží slovo *zůstávalo*. Ale pak je ihned připojeno potěšující ujištění, že Duch Svatý, který působí skrze Boží slovo, v nás *zůstává*. On je ten Duch pravdy (Jan 14,17; 15,26) a jako takový nás uvádí do celé pravdy (Jan 16,13). Toto pomazání Ducha nás uschopňuje, abychom rozuměli a těšili se z Boží pravdy, jak je zjevena v Kristu.

Z tohoto úhlu pohledu nepotřebujeme žádné jiné učitele: „Nemáte zapotřebí, aby vás někdo poučoval.“ To ›pomazání‹ samo je učitel (Jan 14,26), a ono dává i těm, kteří jsou ještě mladí ve víře, sílu a schopnost odhalit falešné učitele a odmítnout jejich učení. Tak nás Duch Svatý uschopňuje zjednat si

bezpečí před klamy nepřítele. Ale k tomu si stále používá psané Slovo.

Jsem přesvědčen, že to je význam tohoto místa. Neboť zde nijak není popírána nutnost, že mladí věřící (stejně tak jako i starší) mají zapotřebí poučení v božské pravdě. Před námi ležící Dopis je přece tím nejlepším příkladem této nutnosti. Kdyby ›děcka‹ nepotřebovala žádné poučení, proč je apoštol poučuje s tak velkou vážností? A nemáme se my všichni ještě nekonečně mnohému co učit z té svaté knihy Bible? Proto bychom se měli nechat varovat před fanatismem těch, kteří se domnívají, že nepotřebují žádné lidské nástroje k vyučování v pravdě. Cožpak oslavený Pán nedal Svému Shromáždění dary – apoštoly, proroky, evangelisty, pastýře, učitele – „k zdokonalení svatých, pro dílo služby, pro vzdělání těla Kristova“ (Ef. 4,11.12 – přel.)? Názor, že je můžeme postrádat, není nic jiného než pýcha.

Je přirozené, že apoštol se zde nezabývá otázkami tohoto druhu. Jemu záleží na tom, aby ukázal, že Duch Svatý je ten vlastní božský Učitel; že On věříci už poučil o všem (neboť adresáti Dopisu už měli pomazání), a že toto pomazání samo v sobě je pravdivé a není lež. Duch může použít lidské nástroje; ale ne ony jsou pravda, Duch ale je pravda, jak je později řečeno: „*A Duch to je, jenž vydává svědectví, protože Duch je pravda.*“ (1. J. 5,6) V objektivním smyslu je Kristus ta pravda. Když své duchovní oko obrátíme na Něj, můžeme vidět, co je v každém vztahu pravda. I když i Duch Svatý je nazván ›pravdou‹, pak proto, že svědčí o pravdě a je silou, která nás uschopňuje přijímat Boží pravdu.

Už jsme viděli ve verši 21, že „žádná lež není z pravdy“. Z božské pravdy, jak ji nalézáme uloženu v Božím slovu, nemůže vzejít žádná lež. Boží pravda popisuje jednotný systém, jeden celek, ve kterém nemá místo ani *jedna* lež. Už jeden jediný hřích proto zjevuje, že věc není od Boha. Avšak nyní je také o tom pomazání řečeno, že ono „není lež“. To není pouhé opakování konstatování, že pomazání je „pravdivé“. To poslední ukazuje, že vše, co to pomazání působí nebo vyvolává, je v souhlasu s jeho vlastním charakterem, to znamená s pravdou. Ale to, že „není lež“, silněji zdůrazňuje protiklad k falešnosti svůdců – těchto lhářů z verše 22, kteří místo pravdy šíří lež.

To vše zní poněkud abstraktně, a my se chceme pokusit to poučení ještě jednou co možná jednoduše a stručně zopakovat. Děti Boží musí počítat s tím, že tu jsou lidé, kteří, pokud se týká jejich víry, se jim snaží škodit. Ale nemusí se jich bát; neboť mají dva mocné pomocné prostředky. Boží slovo a Ducha Svatého. Oba jsou v sobě „pravdivé“ a odhalují – když je správně

použijeme a necháme působit – teorie svůdců jako to, co tyto jsou: lež. Boží děti nemají zapotřebí poučení skrze takové lidi, kteří hledají jen sami sebe a ne Krista. Duch Boží však staví vždy Krista do středu, to je vždy cíl Jeho působení. Nuže, tuto Osobu Božství, Ducha Svatého, Boží děti vlastní. On je jejich božský Učitel. Skrze Boží slovo je vyučuje ve „všem“, nejen pokud jde o křesťanské učení, nýbrž také pokud jde o jejich praktickou životní cestu.

Jestliže to ale je tak, pak pro »děcka« existuje jen *jeden* apoštolův závěr: „... tak zůstávejte v něm“ nebo: „... tak zůstáváte v něm.“ Tvar slovesa v řečtině není na tomto místě jednoznačný. Může vyjadřovat výzvu (rozkazovací způsob) nebo skutečnost (oznamovací způsob). Přesto neleží význam obou pohledů, když je nyní použijeme na nás samé, daleko od sebe: Protože pomazání nás poučilo a zůstává v nás, tak máme i my z naší strany zůstávat v Něm, v Kristu. Zůstávat v Kristu je však to, co působení Ducha v nás bude vždy mít za následek.

O této myšlence zůstávání v Něm bude ještě jednou řeč v dalším verši, a tam bude zvážena důkladněji, takže teď o ní už dále nebudeme mluvit. Avšak když jsme přišli na konec velkého oddílu o *výsadách a nebezpečích Boží rodiny*, chtěli bychom ještě jednou slavit Boží milost, která nás nejen přivedla do nadmíru požehnaných vztahů, nýbrž dala nám do ruky také obdivuhodné prostředky pomoci, abychom se z těchto vztahů a s nimi spojených požehnaní mohli bez újmy těšit. Kéž Pán dá, aby po studiu tohoto oddílu toto také byl výsledek u nás všech!

Spravedlnost – znak Božích dětí

1. Janův 2,28 – 3,10

TÍMTO 28. VERŠEM druhé kapitoly se opět vracíme k všeobecnému učení Prvního Janova dopisu. Vždyť předcházející oddíl (kap. 2,12-27) představoval vsuvku, ve které nám byla představena *Boží rodina ve svých výsadách a nebezpečích*. Oddíl, který byl ještě před tím (kap. 2,3-11), nás seznámil s některými charakteristickými *znaky božského života* ve věřícím: POSLUŠNOSTÍ a LÁSKOU.

Část, kterou teď máme před sebou (kap. 2,28 - 3,23) navazuje přímo na tuto myšlenku. Také zde nalézáme určité znaky, které jsou typické pro Boží děti, ale tentokrát to je SPRAVEDLNOST (kap. 2,28 - 3,10) a LÁSKA (kap. 3,11-23). Kapitoulou 3, veršem 24, pak začíná další, nový oddíl, jehož obsahem je *Boží přebývání v nás*. Tolik k přehlednému pohledu na tuto část Prvního Janova dopisu.

Nejprve ještě 28. verš 2. kapitoly shrnuje ve svém důsledku to, co předtím bylo řečeno ve vsuvce, a to formou napomenutí. To opět přivádí apoštola nanejvýš zajímavým způsobem do spojení s příchodem nebo zjevením Ježíše Krista.

Zůstávat v Kristu – (1. J. 2,28)

Když apoštol v oddílu předtím (verše 18-27) mluvil k ›děckám‹, obrací se nyní opět k Božím dětem v jejich celku:

„A nyní, děti, zůstávejte v něm, abychom, když se zjeví, měli smělost a nebyli před ním zahanbeni při jeho příchodu.“

(1. J. 2,28)

Slova: ›A nyní‹, jimiž je verš uveden, je třeba chápat logicky, nikoli časově, a označují nový oddíl. Na jeho začátku stojí napomenutí Božím dětem, aby „zůstávaly v něm“.

Tím se apoštol chápe myšlenky, kterou právě vyjádřil s pohledem na ›děcka‹ (*paidía*): „... tak zůstávejte v něm.“ (verš 27) Nyní se ale se svým napomenutím, aby zůstávaly v Něm, obrací na všechny děti (*teknía*) Boží rodiny. (Připomínáme: V 12. verši byl slovem ›teknía‹ rovněž popsán celek Božích dětí:

„narozené.“) Nalézáme zde potvrzeno to, co jsme řekli už předtím: že to, co je dobré a správné pro ty mladé ve víře, je dobré a správné také pro *všechny* členy rodiny, nezávisle na tom, jakého stupně zralosti jednotlivec dosáhl.

Napomenutí „zůstávat v Něm“ má skutečně ústřední význam pro nás všechny. Pisatel neříká výslovně, koho slovem ›něm‹ míní. Předtím mluvil o Bohu (verš 25), od něhož jedině může vycházet zaslíbení věčného života. Ale je zjevné, že tak, jako už ve verši 27, má na mysli i nyní Krista. Dovětek to ukazuje.

Zůstávat v Něm je protikladem k propůjčování sluchu svůdcům a jejich bludům. Ale znamená to bezpodmínečně více, než se jen pevně držet nějaké pravdy nebo učení. Jde o *Osobu Krista* a o víru v tuto Osobu. Jen důvěra v Osobu našeho Pána nás vede k tomu, abychom ve svých náklonnostech, ve svých myšlenkách, ano v celém svém praktickém životě zůstávali v Něm.

A co je to za Osobu, která nás tak přitahuje, že v ní chceme zůstávat a přebývat? Je to Boží Syn, který k nám přišel od Otce! Ať byly náklady pro Syna jakékoli – tato Osoba Božství se stala člověkem, aby v životě a ve smrti před lidmi oznámila, kdo je Bůh. Je to nevyzpytatelné tajemství, které nás už zaměstnávalo, a i dále nás bude zaměstnávat. Bůh a člověk v *jedné* Osobě! Nuže, milování, v Něm, v Kristu, máme zůstávat.

Toto zůstávání je něco naprosto praktického. Znamená žít s Ním ve společenství a dle učení a v praxi se vyvarovat všeho, co by mohlo rušit prožitek tohoto společenství. Když Pán Ježíš o Sobě mluvil jako o tom „pravém vinném kmeni“ (Jan 15), jasně ukázal, že my jako Jeho učedníci můžeme v duchovním směru růst a přinášet pro Boha ovoce jen tehdy, když *zůstáváme* v Něm, v tom ›pravém vinném kmeni‹. Je totiž *jedna* věc, být v Něm a mít v Něm život; a *jiná* věc je, těšit se ze společenství s Ním v každodenním životě.

Ustavičně máme zapotřebí zůstávat na Něm závislími a od Něho brát svou sílu. Jen tak Mu můžeme také zůstávat věrnými. Jistě to není náhodou, že výzva, abychom v Něm zůstávali, je ve tvaru přítomného času: *Zůstávejte ustavičně* v Něm. Když však ve svém srdci dáme prostor světu, ztratíme velmi brzy svou užitečnost a plodnost. Ano, může to dokonce dojít až tak daleko, že to, co jednou muselo být řečeno o mnohých z Jeho učedníků, se stane pravdou i o nás: „A z toho mnozí z učedníků jeho odešli zpět, a nechodili s ním více.“ (Jan 6,66)

Zahanbení při Jeho příchodu

Že toto nebezpečí tu bylo a stále ještě je, nám zřetelně ukazují další apoštola slova v našem verši:

„... abychom, když se zjeví, měli smělost a nebyli před ním zahanbeni při jeho příchodu.“

(1. J. 2,28b)

Všimněme si nejprve změny v osobním zájmenu z ›vy‹ na ›my‹: „zůstávejte“ – „abychom“. Napomenutí platí *Božím dětem*, zpětné působení, když ony na napomenutí dbají nebo nedbají, se však vztahuje na *apoštoly*.

Apoštol Jan zde činí něco dojemného: Apeluje na náklonnost svých dětí. Když ty nezůstanou v Kristu a v pravdě, bude apoštol při příchodu Pána zahanben a ztratí odměnu za všechnu svou práci. Ve svém Druhém dopisu to vyjadřuje takto: „Dejte pozor sami na sebe, abychom neztratili, čeho jsme se dopracovali, nýbrž abychom obdrželi plnou odměnu.“ (verš 8) Je to k zahanbení dělníka, když ti, o kterých věřil, že je přivedl do pravdy, se jí zase vzdají.

Že odplata za práci v díle Páně je, a že můžeme tuto odměnu ztratit, nám Pán říká také skrze apoštola Pavla. Na jedné straně byli věřící v Tesalonice, kteří i v časech pronásledování stáli věrně k Pánu, pro Pavla a jeho spolupracovníky nadějí a radostí a korunou slávy při příchodu Pána Ježíše (1. Tes. 2,19.20). Na druhé straně musel napsat Korintským, mezi nimiž bylo mnoho nepořádku: „Zůstane-li či dílo, které na něm stavěl, vezme odplatu. Pakli či dílo shoří, vezme škodu, ale sám spasen bude, avšak tak, jako skrze oheň.“ (1. Kor. 3,14.15) Pavel napomíná Filipské, aby byli bez úhony a čistí, a pokračuje: „... k poctivosti /chloubě/ mé v den Kristův, že jsem ne nadarmo běžel, ani nadarmo pracoval.“ (Fil. 2,15.16)

To jsou vážné poukazy pro každého dělníka v díle Pána, ale také pro ty, kterým se dostává služba tohoto dělníka. Jednou přijde den, ve kterém také my sklídíme ve slávě ovoce své práce pro Něho, nebo také utrpíme škodu.

Zjevení – příchod Pána

Ale v který den se to stane? Nuže, apoštol Jan, když mluví o Pánu Ježíši, říká: „Když se zjeví“, a staví to naroveň „jeho příchodu“. Oběma výrazy se musíme zabývat trochu blíže.

Slovo ›když‹ ve výrazu „*Když se zjeví*“ není časové ›když‹ ve smyslu ›kdy‹, nýbrž podmiňující ›když‹ (řecky: *eán*), které u Jana znamená ›*když nastane ten případ, že...*‹: „Když nastane ten případ, že se zjeví.“ To je význam tohoto obratu. Časový okamžik je ponechán otevřený (viz ›Textová zvláštnost > *podmínkové věty*‹ k 1. J. 1,6). Důležitost těchto poznámek poznáme lépe, až ve svém uvažování přijdeme ke kapitole 3, verši 2, kde znovu nalezneme toto ›když‹ (řecky: *eán*).

Zde v této chvíli může stačit poznamenat, že v Koloským 3 se rovněž mluví o zjevení Krista, že ale tam je použito časové ›Když‹ ve smyslu ›Kdy‹: „Když (nebo: kdy, až) se pak ukáže Kristus, život náš, tehdy i vy ukážete se s ním v slávě.“ (verš 4)

Obě místa mají však jedno společné: Jejich obsahem je *zjevení* Krista, nikoli uchvácení věřících. Když Pán vezme k Sobě ty Svě skrze uchvácení, pak ani On sám, ani svatí nebudou zjevení. Úplně jinak tomu však bude v den Jeho zjevení, jak to ukazují citát z Koloským 3.

Připomeňme si ještě jednou to, že apoštol apeluje na Boží děti, aby zůstávaly v Něm (v Kristu). Prohlašuje svou výzvu ještě tím, že uvádí budoucí zjevení Pána. Ačkoli čas Jeho příchodu a zjevení v moci a slávě je neurčitý, tu přece skutečnost Jeho příchodu je jistá.

K popisu tohoto příchodu jsou použita dvě slova. Nejprve slovo ›*zjevit se*‹. Znamená ›neviditelné učinit viditelným‹. Apoštol je už jednou použil, a sice vzhledem k prvnímu příchodu Krista (kap. 1,2). Tento první příchod byl zjevením nebo zviditelněním dosud neviditelného Slova života. Dnes je opět lidským očím skryt, ačkoli těm Svým je duchovně blízko. Ale přijde den, ve kterém se opět zjeví z nebe (srv. kromě Kol. 3,4 také s Mat. 24,30.39; 25,31; 26,64; 1. Pet. 5,4).

Druhé slovo k popisu této události je ›*příchod*‹ (řecky *parousía*). Toto slovo, které bylo používáno k popsání návštěvy imperátora nebo nějakého jiného vysokého hodnostáře v římské provincii, znamená vlastně ›přítomnost, bytí zde‹ a je tak například také přeloženo ve Filipským 2: „... netoliko v *přítomnosti* mé, ale nyní mnohem více v nepřítomnosti mé.“ (verš 12) Tímto slovem není tedy označen akt příchodu Pána, nýbrž skutečnost nebo stav Jeho přítomnosti jako výsledek Jeho příchodu. Když je naproti tomu míněn skutečný příchod Pána, tedy děj jako takový (jako např. v Janu 14,3 a v 1. Kor. 11,26), používá Duch Svatý jiné slovo (řecky *érchomai* = přijít).

Výraz ›*příchod*‹ (řecky *parousía*) je v Novém zákoně použit jak k popisu

uchvácení, tak také zjevení Pána. Přitom můžeme pozorovat jakýsi druh „pravidla“: Když výraz ›*parousía*‹ není blíže určen přívlastky, které naznačují zjevení či odměnu nebo podobně, pak jde o naše shromáždění k Němu skrze Jeho přítomnost, tedy o uchvácení. To se týká více míst (1. Kor. 15,23; 1. Tes. 4,15; 2. Tes. 2,1).

V našem verši v 1. J. 2 je však příchod Pána uveden do spojení s Jeho zjevením, takže zde jde o den Jeho slávy. Otázka odpovědnosti služebníka je vždy přiváděna do vztahu s tímto dnem, nikdy s uchvácením. Je proto plně přiměřené, že apoštol Jan s pohledem na tento den mluví o „smělosti“ a o „zahanbení“.

I když pisatel zde v první řadě má před očima také sebe a své spolu-apoštoly, tu na druhé straně přece „*my všichni*“ zajisté ukázati se musíme /*být zjeveni*/ před soudnou stolicí Kristovou“ (2. Kor. 5,10). Výraz ›*my všichni*‹ jistě zahrnuje jak věřící, tak i nevěřící. Avšak v případě svatých už to zjevení před soudnou stolicí Krista nezahrnuje *soud*. Protože Kristus nesl soud za ty, kteří v Něho věří, oni nepřijdou „na soud“, nýbrž přešli „ze smrti do života“ (Jan 5,24). To smíme a musíme pevně držet při vši vážnosti, kterou tento den má i pro nás. A pomysleme také na to: Když budeme zjeveni před Pánem Ježíšem, pak už jsme oblečeni slávou – slávou, která je Jeho. Budeme Jemu podobni (1. J. 3,2). Leželo mi na srdci, abych alespoň naznačil také stránku *našeho* zjevení.

Působit spravedlnost – (1. J. 2,29)

Jak bylo už na začátku této kapitoly ›Spravedlnost a láska v Boží rodině‹ poznamenáno, začíná apoštol ve svém Dopisu po obsažné vsuvce o ›děckách‹ a po svém napomenutí všem ›dětem‹, aby zůstávaly v Kristu, mluvit o otázce *praktické spravedlnosti*. O tomto nanejvýš důležitém předmětu pojednává v nyní následujícím oddílu (kap. 2,29 až kap. 3,10). V něm jsou uloženy tři první verše třetí kapitoly, na které se můžeme dívat jako na další vsuvku.

„Jestliže víte, že on je spravedlivý, tak znejte, že každý, kdo činí spravedlnost, je z něho narozen.“

(1. J. 2,29)

Opět nám je nápadný rozdíl mezi ›vědět‹ (řecky *oída*) a ›poznat‹ (řecky

ginósko). Obrat můžeme přeložit snad asi takto: „Jestliže si jste vnitřně vědomi toho, že on je spravedlivý, tak znejte (poznáváte) ze zkušenosti, že ...“ Také v Janu 13 se vyskytují obě slova v *jednom* verši v témž pořadí: „Co já činím, ty *nevíš* nyní, ale potom *zvíš*.“ (verš 7)

Co míní apoštol, když říká: „... že *on* je spravedlivý“? Předtím mluvil o Kristu (verš 28). Nyní myslí zjevně na Boha, jak to dávají poznat slova „z něho narozen“ na konci věty (porovnej k tomu kap. 3,9; 4,7; 5,1.18). Je to zvláštnost tohoto Dopisu, že jeho pisatel se téměř nepozorovaně pohybuje od Boha ke Kristu a od Krista k Bohu. Tak je tomu také zde: „Zahanbeni při *jeho* (Kristově) příchodu“ – „že *on* (Bůh) je spravedlivý“ – „z *něho* (z Boha) narozen“. Apoštol, který více než každý jiný pisatel Nového zákona mluví o *Boží přirozenosti*, klade důraz na pravdu, že Kristus a Otec jsou jedno a že Kristus je Bůh – Boží zjevení pro lidi. Proto činí rozlišování mezi Jedním a Druhým téměř nepozorovatelným. Syn, který se stal člověkem, je stejně tak Bůh jako Otec, který nepřijal lidskou přirozenost. To vysvětluje vzácným způsobem ten často rychlý a snadný přechod od jedné Osoby k druhé.

Ostatně tutéž pravdu nalézáme naznačenou v Danielovi 7 a ve Zjevení 1. „Starý dnů“ z Daniele 7 (verše 9 a 13) je ve Zjevení 1 „Syn člověka“ (verše 13 a 14). Ano, v Kristu – jako v člověku žijícím na tomto světě – můžeme vidět a poznávat Boží přirozenost, Boha samého. To je nevýslovné, trvalé pozhénání.

Co znamená „činit spravedlnost“?

„Jestliže víte, že *on je spravedlivý*, tak znejte, že každý, kdo činí spravedlnost, je z něho narozen.“ *Spravedlnost* je charakterový znak, který je připsán jak Bohu Otci, tak také Pánu Ježíši. O Bohu je to řečeno v 1. J. 1, verši 9 a v Janu 17, verši 25; o Kristu například v 1. J. 2, verši 1. Zde však je míněn Bůh jako takový – Bůh, který je *světlo* (kap. 1,5), a proto je ve všech Svých cestách a slovech *spravedlivý*. Lidé mohou ve své slepotě obviňovat Boha z nespravedlnosti, ale jednou budou muset uznat, že On i s nimi jednal v absolutní spravedlnosti.

„... tak znejte, že každý, kdo činí spravedlnost, je z něho narozen.“ >Činit spravedlnost< není to, čemu svět říká vést mravně nezávadný život. Někdo může tak žít, aniž by byl znovu narozen. Tento výraz spíše znamená prakticky vyjadřovat vztah, ve kterém někdo stojí k Bohu. Není to jen poddání se pod božskou autoritu, ačkoli spravedlnost vždy zahrnuje také poslušnost,

nýbrž soulad s existujícím vztahem.

Pán Ježíš dával vztahu ke Svému Otci stále dokonalé vyjádření. Ale také Boží děti „činí spravedlnost“. Apoštol opět mluví abstraktně, dává stranou každou praktickou slabost v uskutečňování z naší strany a činí potěšující závěr: Když tu je ovoce života, musí tu nutně být také život sám. To je nakonec význam věty: „...tak znejte, že každý, kdo činí spravedlnost, je z něho narozen.“

Tímto zjištěním Duch Svatý nechce nikterak vzbudit v Božích dětech pochybnost o tom, zda snad mají nebo nemají věčný život. Duch Boží nebude nikdy vzbuzovat pochybnost o tom, co On sám způsobil. Ne, On je chce upevnit a chránit před svůdci. A tak dává jim i nám do ruky testovací prostředek, který nás uschopní odhalit nepravé vyznání a odmítnout je. Boží dítě zásadně činí spravedlnost. Je to jeho navyklé jednání. Doslova tu stojí: „Každý spravedlnost činící.“ Toto přítomné participium označuje trvalý *stav*, který je pro tu osobu charakteristický. To je tedy typické pro věřícího: Činí spravedlnost.

Není možné tak mluvit o nevěřícím vyznavači, ať už se chlubí jakkoli vysokým poznáním! Vždyť přece neudělal ještě ani první krok ke spravedlnosti. Nesklonil se před Bohem a nevyznal Mu svou nepravost. A tak také to závěrečné konstatování není o něm pravdivé; to znamená, že *není z Boha narozen*.

Každé Boží dítě ale, které se jakoby ze zvyku, instinktivně ptá na Boží vůli, a tak činí spravedlnost, je „*z něho narozeno*“. Neboť ono zjevuje ve svém životě tytéž charakterové znaky, jaké jsou podstatně vlastní Tomu, jemuž vděčí za svou existenci. Zde je ovocem božského života *spravedlnost*, později potom zase *láska*. Nuže, Bůh je spravedlivý a svatý, a Boží dítě ukazuje tytéž rysy. Podle toho poznáváme, že se někdo narodil z Boha a patří k Jeho rodině.

Přirozeně že jen Bůh sám, jen Kristus je v každém vztahu dokonalý, zatím co křesťan zůstane v praktickém uskutečňování svých výsad vždy nedokonalým. Ale Písmo ukazuje zde, a vůbec v tomto Dopisu, co je *zásadně* pravdivé o Božím dítěti, a v čem se *zásadně* odlišuje od pouhých vyznavačů. Ozřejmit toto rozlišování je hlavní věcí našeho Dopisu – nejen k odhalení nepravých, nýbrž právě také k upevnění pravých.

Narozen z Boha

Ale musíme se ještě na okamžik zabývat výrazem ›*narozen z Boha*‹, s nímž se v tomto Dopisu setkáváme poprvé. Více či méně jsme si zvykli na to, že snadno mluvíme o tom, že jsme znovuzrozeni, že jsme narozeni z Boha. Ale jak mocné to je a jak velká pravda v tom spočívá!

Bůh by byl mohl udělat snáze vše ostatní, než zplodit děti. Mohl by stvořit více hvězd a světů, ale nemohl jednoduše učinit děti. Měl jednoho Syna, a tohoto Syna musel vydat, dříve než mohl mít *děti*. Z Jeho smrti vyvěrá život pro všechny ty, kteří v Něho věří. My asi sotva pochopíme, co pro Boha znamená, že zplodil děti. Nemyslím, že Jeho svatí ve Starém zákoně byli Jeho „dětmi“ ve vlastním slova smyslu. Jsou sice kolektivně jako lid tak nazváni, ale ne jako jednotliví věřící. Nejprve musel Kristus padnout do země a zemřít jako to právě ›pšeničné zrnok‹, než mohl přinést mnohé ovoce – ovoce téhož druhu (Jan 12,24). Ve Starém zákoně Bůh nikdy nesrovnává Svůj lid s pšenicí.

Být z *Boha narozen* je nekonečné požehnání, proto zde k tomu ještě dvě krátké poznámky. Předložkou ›z‹ ukazuje Duch Svatý na „*původ*“ věci: Narození nebo zplození má za původce *Boha*. Člověk na tom nemá žádný podíl. To je řečeno už na začátku Janova evangelia o „těch, kteří věří v Jeho jméno“: „kteří ne z krve ani z vůle těla, ani z vůle muže, ale z *Boha* narozeni jsou“ (Jan 1,12.13). Tento tajemný děj vychází cele a pouze od Něho. Jemu buď za to věčný dík!

Tvar perfekta u ›je narozen‹ popisuje *stav* dosažený v přítomnosti, který pochází z dění minulosti. Pisatel má před očima jak jednání v minulosti, tak i výsledek v přítomnosti. Význam zde tedy je, že ti, kteří věří v Krista, byli zplozeni z Boha, a nyní jsou v tomto stavu narození z Boha. Jak blahoslavený podíl, který od nás nemůže být odejmut!

Ať tedy hledíme na původce nebo na výsledek – všechno je v tomto požehnání hodno toho velkého Boha, našeho Otce, a slouží k Jeho cti.

Otcova láska – (1. J. 3,1a)

Apoštol Jan navazuje na slova ›z něho narozen‹ a začíná nyní mluvit zvláště o *Božích dětech* a o *lásce Otce*. V této práci jsme už vícekrát mluvili o Božích dětech. To také vůbec není jinak možné, neboť tento Dopis jedná o Božích

dětech a obrací se k Božím dětem. *Apoštol* ale tento výraz ještě nepoužil. Činí to teď poprvé a uvádí tím malou vsuvku nebo odklonění se, které je výjimečně krásné.

„Pohledte, jakou lásku nám Otec dal, abychom byli nazváni Božími dětmi! A jsme to.“

(1. J. 3,1a)

Slovem ›Pohledte‹ vyzývá své čtenáře, aby obrátili svou zvláštní pozornost k tomu, co jim nyní chce představit. Neměli bychom taková slova odbývat jen jako pouhá výplňková slova, která klidně můžeme přejít. Je to Bůh sám, který nás vyzývá, když k nám mluví skrze Svého služebníka Jana: „Podívejte se přece jednou přesně na to, co nyní přichází! Prohlédněte si to!“ To musí být něco zvláštního; a vskutku, takové to také je!

Náš pohled je upřen k *lásce* Otce, ke *kvalitě* této lásky, a k tomu, co má za *výsledek*.

Po zvolání „Pohledte“ následuje zajímavé zájmeno. V řečtině se používá, aby se poukázalo na *povahu* nějaké věci nebo osoby. Původně znamenalo: „odkud? odkud zrozený?“ Zde je tím, smíme-li to se vši uctivostí tak říci, popsána *kvalita* lásky Otce. Toto zájmeno (řecky: *potapós*), s nímž se tu a tam setkáme v Novém zákoně (Mat. 8,27; Marek 13,1; Luk. 1,29; 7,39; 2. Pet. 3,11) je výrazem ›jakou‹ v našem textu vyjádřeno nutně příliš slabě. Vyjadřuje spíše údiv, zpravidla dokonce obdiv a nejlépe je přeloženo výrazy ›jakého druhu‹ nebo ›jaké povahy‹: „Pohledte, *jaký druh lásky*...“ Ano, jakého druhu musí být ta láska, jak veliká, jak slavná musí být, že nás povolala k takovému vysokému postavení! Vidět tuto lásku správně, milí, znamená sklonit se ve velebení. Převyšuje naši schopnost chápání.

A pak se učíme, že tato láska je *dar*, dárek Otce nám. Pokud je známo, není žádné další místo Písma, kde Otcova láska k nám je viděna z tohoto úhlu pohledu. Jenom zde je na ni hleděno jako na *dar*, který nám Otec *dal*. Jaký to je výrok: Otec nám daroval Svoji lásku! Je to dar čisté milosti – tato otcovská láska, která nebyla vyvolána ničím v nás. Jako slovo ›narozen‹ v kapitole 2, verši 29, tak také zde je ›dal‹ ve tvaru perfekta; obě myšlenky si vzájemně odpovídají. Ten, kdo se narodil z Boha, *zůstává* v tomto stavu. Tak tomu je také s tímto darem, láskou Otce k nám: Je nám dána a *zůstává* naším vlastnictvím. Co by nás mohlo učinit šťastnějšími – dnes, zítra, na věčnosti?

Je to navíc tentýž *Otec*, který byl v tomto Dopisu už třikrát zmíněn (kap. 1,2,3; 2,1) – Otec *Syna* a v Něm, v Pánu Ježíši Kristu, nyní také *naš* Otec (Jan 20,17). Ačkoli jsou tyto dva vztahy drženy od sebe, jsou přece spolu úzce spojeny. Myslím, že Osoba Otce zde stojí proto v popředí, protože jde o nebeskou rodinu, o její původ a její vztahy.

A v čem vrcholí láska, kterou nám Otec dal? Co tvoří její zvláštní druh, její kvalitu? „..., abychom byli nazváni Božími dětmi.“ Obšťastňující odpověď! Neboť všimněme si: Tato účelová věta nám podává nejen úmysl, nýbrž vyjadřuje *skutečnost*. Proto je také ihned přidáno: „A jsme to.“

Tento dovětek je v některých, ovšem podřadných rukopisech, vynechán. Máme dojem, že v něm obsažený výrok byl pro některé opisovače příliš smělý a že se jejich pero zdráhalo tato slova kopírovat. Avšak jsou velmi dobře dosvědčena a mají všechen nárok na původnost. My *se nazýváme* Božími dětmi, protože jimi *jsme*. Ne teprve později, nýbrž dnes!

Další verš to potvrzuje: „Milování, *nyní* jsme děti Boží.“ (kap. 3,2)

Tím jsme jmenovali už dva ze čtyř výskytů tohoto výrazu v tomto Dopisu. Setkáme se s ním ještě v 10. verši a v 5. kapitole ve 2. verši. – „*Děti Boží!*“ Ach, milí přátelé, Bůh by nás, když nám chtěl prokázat milost, býval mohl učinit něčím jiným, nižším, snad služebními posly, těmi, kteří „dřeva sekají a vodu nosí“ (Jozue 9,21), které by pověřil vykonáváním nižších služeb. Neměli bychom i potom všechny důvody k tomu, abychom byli vděční?

Avšak nikoli, On nás učinil Svými *děťmi*, udělil nám skrze nové narození svou vlastní přirozenost a život. Proto je vztah dítěte daleko vnitřnější než vztah přijatého syna. Jistě, Bůh nám daroval také toto požehnání, skrze adopci nás učinil Svými syny (řecké slovo pro ›synovství‹ znamená ›adopci, přijetí na místo syna‹). Ale to představit patřilo do okruhu úkolů apoštola Pavla (Gal. 4,5-7; Ef. 1,5). Avšak Jan, který i tak ve svých spisech rezervoval titul ›Syn‹ pro Syna Božího, ukazuje ten oproti ›adopci‹ niternější, intimnější vztah *děť* k Otci. Neboť je zřejmé, že člověk může být jako syn *přijat*, aniž by se jako dítě do rodiny narodil. ›Syn‹ je skutečně více veřejný titul, zatím co ›dítě‹ vyjadřuje blízkost skrze narození.

Rozumíme nyní trochu lépe tomu, jaký druh lásky nám Otec daroval? Chtěl nás mít pro čas i pro věčnost za Své děti: takové – budiž to řečeno se vši uctivostí – kteří jsou téhož druhu jako On sám. A to vše skrze Syna Své lásky, ať už náklady pro Něho byly jakkoli vysoké! Tady nemůžeme a nechceme dávat už žádná další vysvětlení, nýbrž prostě ve velebení padnout před Tím,

který nám daroval takovou lásku. –

Proč nám svět nerozumí – (1. Janův 3,1b)

„Proto nás svět nezná, protože jeho nepoznal.“

(1. J. 3,1b)

Slovem ›Proto‹ apoštol hledí zpět na to, co bylo řečeno v první polovině verše, ale používá to nyní, aby nám vysvětlil, proč nás svět nepoznává. Věta, začínající ›protože‹, pak připojuje ještě další myšlenku, dodatečný důvod. Tak stojí ›Proto‹ uprostřed a spojuje to předcházející s tím následujícím. S podobnými konstrukcemi se v Janově evangeliu setkáváme vícekrát (např. kap. 5,16.18; 8,47; 12,39). Význam zde můžeme popsat následovně: „Jsme Boží děti, a proto nás svět nepoznává, neboť Jeho nepoznal.“ ›Svět‹ jsou v protikladu ke kapitole 2 mínění všichni lidé, kteří nejsou znovuzrozeni. Jako „občany země“ nás svět vnímá, rozumí nám, protože, navenek viděno, s ním sdílíme tentýž úděl. Ale jako Boží děti jsme mu naprosto cizí, nepoznává nás, protože nezná našeho Otce. Svět nemá žádnou představu o tom, kdo a co je náš Otec. Proto jsou mu hádankou také ti, kteří jsou z Něho narozeni. To vůbec ani nemůže být jinak; neboť „přirozený člověk... nepřijímá to, co je Ducha Božího, neboť mu to je bláznovstvím, a nemůže to poznat, protože to je duchovně posuzováno“ (1. Kor. 2,14 – přel.).

Svět je pyšný na své rozmanité poznatky a zakládá si na svých výdobytcích. Ale to, co skutečně je hodné poznání, nepoznává. Tak je nové narození v jeho očích čiré bláznovství a ti, kteří o tom mluví jako o nutnosti pro všechny lidi, jsou mu pro smích, považuje je za přemrštěné, svedené. Namísto toho lidé, pokud ještě vůbec mají Boha ve svých myšlenkách, mluví o „univerzálním Božím otcovství“ a tak krátkou cestou dělají ze všech lidí Jeho děti. Divíme se potom, když „vykoupení“ a „znovuzrození“ nemají v jejich myšlení žádný prostor?

My bychom, pokud jde o naši víru, skutečně neměli počítat s porozuměním a uznáním od světa. Prosté slovo z Boží strany, prostá pravda je: Svět nás nezná.

Také vše, co nám jako věřícím je velké a vzácné, je pro něj ničím. Například muži a ženy víry, jejichž jména a příběhy jsou navěky vyryty na listech Bible, jim jsou velkou mírou neznámí a lhostejní. Jejich hrdinové vypadají jinak. Neměli bychom z toho být smutní, že nám svět nerozumí. Neboť kdyby nám

rozuměl, byli bychom mu podobní, nebyli bychom Boží děti. Ta skutečnost však, že nás svět *nezná*, je neklamným důkazem toho, že jsme narozeni z Boha.

Ale potom je udán další důvod pro to, že nás svět nepoznává: „..., protože jeho nepoznal.“ Zájmenem ›jeho‹ je zjevně míněn Pán Ježíš. Když Boží Syn byl zde a oznámil Boha, zjevil věčný život, tu Ho svět nepoznal. Náboženským vůdcům Židů musel namítnout: „Aniž mne znáte, ani Otce mého. Kdybyste mne znali, i Otce mého znali byste.“ (Jan 8,19)

Ne, svět Kristu nerozuměl. Protože Ho nikdy nepoznal, nepoznává Jej ani dnes. Avšak i když nás potkává stejný úděl jako Jeho, jak obdivuhodné ztotožnění s naším Spasitelem je zde pak rozeznatelné! Jistě, On ukázal v dokonalosti, co je věčný život; my to ukazujeme jen v náznacích. Ale je to tentýž život! A svět na to dával a dává stále tutéž odpověď: neporozumění, ba nenávisť – ať v Jeho nebo v našem případě (Jan 15,18). Ale právě tato odpověď je schopná nás upevnit ve víře, vždyť přece nechtěně zjevuje pravost božského života v nás. Jestliže Kristus je náš život, pak musí svět s námi jednat právě tak jako s Ním.

Čím blíže následujeme našeho Pána v praxi svého života, čím jsme Mu podobnější, tím silněji budeme také zakoušet tuto nevědomost a odmítnutí od světa. Může nás to bolet a rozčilovat, a přece v tom, jak už bylo naznačeno, spočívá velká útěcha. Vždyť to přece dokazuje, že jsme „ne ze světa“, nýbrž Boží děti! Neboť jinak by svět to své miloval (Jan 15,19).

Co budeme

Další verš v našem textu nám ukazuje, co jednou podle Božích myšlenek budeme. Avšak nejdříve nás ještě jednou zaměstnává tím, co jsme už dnes, protože to tvoří výchozí základnu pro to, co je ještě budoucí.

Co jsme – (1. J. 3,2a)

„Milovaní, nyní jsme děti Boží.“

(1. J. 3,2a)

Apoštol nyní oslovuje adresáty svého Dopisu jako ›milované‹. Ve svém Dopisu to udělal už jednou (kap. 2,7). Tam tím uvedl předmět *bratrské lásky* (verše 9-11). Ale v té části Dopisu, ve které nyní jsme, používá toto milé

oslovení nápadně často. Myslím si, že to souvisí s charakterem této části. Jak už bylo poznamenáno v Úvodu pod ›Přehled a členění‹, skládá se Dopis ze tří velkých částí. První dvě kapitoly nám ukazují *Boha jako světlo*; ty tvoří první část. Druhá část (kap. 3,1 až kap. 5,5) má jako hlavní předmět *Boha jako lásku*. Proto asi to hromadění těchto laskavých oslovení. Mohli bychom jimi být někdy přesyceni? Neboť i když jsou v první řadě vyjádřením apoštoly lásky – kdo by chtěl popírat, že se za nimi skrývá dokonalá láska Boha samého?

Avšak i když ten starý pisatel své čtenáře oslovuje takovým srdečným způsobem a mluví o nich jako o Božích dětech, jasně ukazuje, že on sám k nim patří. Neboť znovu používá první osobu množného čísla, když pokračuje: „Nyní jsme */my/* děti Boží.“ Věděl, že je s nimi zcela niterně spojen poutem lásky.

Jestliže jsme pro lepší vysvětlení právě zdůraznili slovo ›my‹, tu nyní položíme důraz na první slovo, kde také skutečně leží: „Nyní jsme děti Boží.“ Je to *přítomná* výsada. To jsme už viděli. Nečekáme na to, že se tím staneme, až přijdeme do nebe. Jsme to *nyní*: Boží děti. Bohu buď dík! A přesto chce apoštol slovem ›Nyní‹ ukázat na určitý protiklad, protiklad k budoucímu. Toto budoucí je ovšem něco, na co *přece* máme právě čekat. Jakkoli poťehnaný je ten vztah, z něhož se už nyní těšíme, tu to přece ještě není konečný stav, který má Bůh pro nás na zřeteli.

Ještě se neukázalo – (1. J. 3,2b)

Dnes vypadáme ještě tak jako jiní lidé. Navenek nás od nich nic neodlišuje. Tělo, ve kterém bydlí Duch Svatý, je smrtelné tělo; a život, který máme, je život, skrytý s Kristem v Bohu. Svět nemůže věřit tomu, že jsme něco vyššího. Nanejvýš si z takových představ dělá legraci. Apoštol nicméně pokračuje:

„... a ještě se neukázalo, co budeme.“

(1. J. 3,2b)

To ›ještě ne‹ je v protikladu k „nyní“, neboť se vztahuje k něčemu budoucímu. Ještě se neukázalo nebo (skrže Boha) „nebylo zjeveno, co budeme“. Této větě bylo často rozuměno tak, jako kdybychom my sami ještě nevěděli, co budeme; jako kdyby to nám samým ještě nebylo zjeveno. Ale to vůbec není význam tohoto konstatování.

Naopak! Právě zde, v našem verši, se přece dovídáme výslovně, co budeme. A mluví se o tom také na jiných místech Nového zákona. Hned to ještě uvidíme.

Ne, *před světem* to ještě nebylo zjeveno, *ten* o tom ještě nic neví. Bůh světu ještě veřejně neukázal slávu, která patří Božím dětem. Neporušitelné a neposkvrněné dědictví, které se pro nás uchovává v nebesích, se ještě nestalo viditelným přede vším světem (1. Pet. 1,4). Ještě nemáme na sobě bílé šaty nebe, ještě nemáme nevěstino roucho z bílého, jemného kmentu. Také nás dnes ještě nezdobí zlaté koruny na našich hlavách (Zj. 4,4; 19,8). Spíše dnes ještě vzdycháme „sami v sobě, očekávající synovství, vykoupení svého těla“ (Řím. 8,23). Přesto to vše bude naše, a my o tom *víme!*

To potvrzuje další věta našeho textu.

JEMU podobni – (1. J. 3,2c)

„Víme, že když se to ukáže, budeme jemu podobni, neboť ho budeme vidět tak, jak je.“

(1. J. 3,2c)

Dojde k mocné proměně. Je v bezprostřední souvislosti se zjevením, které Bůh dá: „... když se to ukáže.“ Opět se setkáváme s tím podmiňujícím ›když‹ (řecky: *eán*) jako v kapitole 2, verši 28 (viz tam pod ›Zjevení – příchod Pána‹). Toto ›když‹ nevyjadřuje žádným způsobem nějakou nejistotu, nějakou pochybnost. Je to spíše ›když‹ nepodmíněného, pevného očekávání. Můžeme to přeložit takto: „*Když nastane ta okolnost, že to je zjeveno.*“ Není tu žádný tvar budoucího času; proto: „... je zjeveno /se to ukazuje/“, nikoli: „... bude zjeveno“, ačkoli ve většině vydání Bible to tak ještě je.

Názory se také liší ohledně toho, zda má být přeloženo: „...že když se to ukáže“, nebo: „... že když se on ukáže“. Protože v řečtině chybí osobní zájmeno, jsou oba překlady možné, obojí je gramaticky správné. To druhé by se pak vztahovalo přímo na zjevení Pána. Tento poukaz je dán také v kapitole 3, verši 5. Tam je ostatně ten případ jednoznačný, protože zájmeno ›On‹ tam je, a je dokonce silně zdůrazněno. Jenom tento verš ukazuje zpět na první zjevení Krista, to znamená na Jeho příchod jako člověka na tuto zem: „Víte, že on byl zjeven...“ V 2. verši naproti tomu je poukázáno na budoucí zjevení, když On přijde v moci a slávě z nebe. Kterému z těchto dvou způsobů překladu dáme přednost, nehraje přitom velkou roli. I když se roz-

hodneme pro neosobní „... když se to ukáže“, tu přece osobní zájmeno ›Jemu‹ v „jemu podobní“ následuje tak bezprostředně za tím, že to nakonec dává tentýž význam.

Víme vědomě (řecky *oída*), víme už *teď*, co *potom* bude. A víme to proto, že nám to je ve svatém Písmu sděleno skrze božskou inspiraci. My jako Boží děti nejsme tedy nikterak v nejasnosti o tom, co se týká naší „naděje“ (viz verš 3). A co je naše naděje, co je ta mocná proměna, o které jsme mluvili? Budeme „Jemu podobní“. Toto nezměrné konstatování je zdůvodněno tím, že „ho budeme vidět tak, jak je“. Moci vidět Jeho, Krista, „tak, jak je“, předpokládá, že jsme Mu *předtím* byli učiněni podobní.

A nyní se plně uplatní ta okolnost, že zde nemáme časové ›když / = až /‹, nýbrž podmiňující ›když‹ (řecky *eán*). Když nastane ta okolnost, že Pán Ježíš se ukáže, pak my Mu – už – budeme podobní. Svět nás tak uvidí (Jan 17,22.23; Kol. 3,4). Proměna sama se stane však už dříve, totiž při Jeho příchodu k uchvácení věřících (srv. s 1. Kor. 15,51.52; 1. Tes. 4,16.17; 2. Tes. 2,1). Budeme, jak kdosi výstižně řekl, Jemu podobní, abychom vstoupili do nebe, a budeme Mu podobní, když s Ním vyjdeme z nebe.

To vše je schopné učinit nás velmi, velmi šťastnými. Neboť zde máme před sebou velkolepé zjevení z Boží strany – sdělení, které se nás týká, ale naprosto přesahuje naši schopnost chápání. Ano, budeme *Jemu podobní*. To je ostatně výsledek už nyní existujícího vztahu – vztahu, ve kterém Pán sám jako člověk je k Otci. Skrze milost jsme přivedeni do tohoto vztahu: tím, že Kristus je náš život, že v Něm máme věčný život. Dnes je tento vztah pro svět ještě tajemstvím a jeho požitek pro nás je předmětem víry. Avšak když Pán se zjeví v moci, stane se tento už dnes existující poměr veřejně viditelným před světem. Ten nás uvidí s Pánem Ježíšem – v téže slávě jako On a Jemu podobné.

Toho, že k tomu ještě předtím „naše tělo ponížení“ musí být „proměněno k podobnosti s tělem slávy jeho, podle moci té, kterou mocen jest i všechny věci podmaniti sobě“ (Fil. 3,21), jsem se už krátce dotkl. K tomuto proměnění dojde nejen náhle, v jednom okamžiku, a zahrne celou naši osobu, nýbrž bude také dokonalé a konečné.

Tím je v protikladu k mravnímu proměňování, o kterém se mluví na konci 2. Korintským 3. Tam je to pokračující proces v průběhu našeho života zde na zemi. Je popsán takto: „My pak všichni, s odkrytou tváří slávu Páně spatřující, jsme proměňováni podle téhož obrazu od slávy k slávě, jako skrze

Pána, Ducha.“ (verš 18) Ovšem ani zde, ani na žádném jiném místě svatého Písma není řečeno, že už *nyní* jsme Mu podobni. Ale když dnes ve víře hledíme na mravní slávu Pána, stáváme se tím Jemu mravním způsobem podobnějšími. Až jej však uvidíme očima svého těla, budeme Mu učinění plně podobni, i pokud jde o naše tělo.

Skutečně bychom nemohli Pána Ježíše vidět ve slávě v těle z „masa a krve“ (1. Kor. 15,50). Avšak „jako jsme nesli obraz toho z prachu, tak poneseme obraz nebeského“ (verš 49). A potom budeme v stavu Ho vidět tak, „*jak je*“. Tento stručný popis Osoby Pána (v řečtině dokonce skládající se jen ze dvou slov) je nadmíru vzácný. Připomíná mi vždy podobný obrat, kterým Pán jednou popisuje dům Svého Otce: „Kde já jsem“ (Jan 14,3). Toto „Kde já jsem“ je nebe. Neboť co by bylo nebe bez Něho? Tam, kde je On, Syn, tam je nebe. Jak je to prosté, jak obšťastňující!

Jestliže nyní naše povolání a naděje jsou vylíčeny tím, že Ho uvidíme, „*jak je*“, tak je také tento popis při vši prostotě vše zahrnující. Není napsáno: „*Co je*“, nýbrž: „*Jak je*“. To druhé se mi zdá být niternější, intimnější. Nyní vidíme „v zrcadle, nezřetelně“; potom ale Ho uvidíme „*tváří v tvář*“ (1. Kor. 13,12). Každá překážka, která by mohla stát v cestě naší schopnosti Jej vidět, jak On je, ať duchovní, duševní nebo tělesná, bude odstraněna. Nastane čas dokonalého vidění, a my poznáme, jak také my jsme byli poznáni. To znamená, že už nebudeme vidět zčásti, nýbrž poznáme absolutním způsobem, pochopíme pravdu jako celek.

Jak nepopsatelné požehnání! Co v sobě skutečně zahrnuje, si nemůžeme dnes „v těle ponížení“ ani vzdáleně představit. Jistě, neuvidíme všechno jinak, ale budeme to vidět dokonale. Středem všeho však bude Pán Ježíš sám – vždy a věčně.

Zbývá ještě poznamenat, že budeme Kristu podobni, jak On *dnes* je u Otce. Neboť také jako Syn člověka bude mít hodnosti a vlastnit atributy (charakteristické znaky), které my s Ním nikdy nebudeme sdílet. Je dobré na to dbát.

Přistupuje k tomu druhá věc: Když Jej uvidíme, jak On je, tu to žádným způsobem neprotiřečí tomu, co je řečeno v 1. Timoteovi 6: že Bůh přebývá v nepřístupitelném světle a že žádný z lidí Jej neviděl, ani nemůže vidět (verš 16). Naopak je zde zřejmé, že Bůh se zjevuje člověku mimo to nepřístupitelné světlo. Toto zjevení se ale děje v Jeho Synu, našem Pánu a Spasiteli Ježíši Kristu. Tak je řečeno o nebeském městě Jeruzalému, že nepotřebuje slunce

ani měsíc, aby mu svítily. „Svíce (lampa) jeho jest Beránek.“ (Zj. 21,23) Když Filip jednou prosil Pána, aby jim přece ukázal Otce, odpověděl: „Kdo viděl mne, viděl Otce.“ (Jan 14,9) Právě tak to bude v nebi. V Synu uvidíme Otce, uvidíme Boha. Bude to pro nás znamenat nejvyšší štěstí.

Posvěcující naděje – (1. J. 3,3)

V dalším verši, kterým končí ta malá vsuvka (verše 1-3), je učiněn mravní závěr pro ty, kteří mají před sebou takovou požehnanou naději, jaká byla popsána ve verši předtím.

„A každý, kdo k němu má tuto naději, se sám očišťuje, jako on je čistý.“

(1. J. 3,3)

Výrazem ›Každý, kdo‹ není činěn nějaký výběr mezi věřícími, aby byli od sebe rozlišení; nýbrž to, co zde je řečeno, je pravda o všech Božích dětech, je to normální, charakteristický stav. Do té míry zde neleží žádné napomenutí. A přece si asi sotva můžeme pomyslet na nějaké konstatování, které by na nás působilo více jako napomenutí, než to, které zde je učiněno. Je to zvláště milý způsob, jak nám poukázat na naši odpovědnost.

Tu naději, že Ho uvidíme, jak On je, tu *máme*, tak jako máme víru, jako máme lásku a tak dále. Doslovně tu stojí: „Naděje *na* něho.“ Ta naděje se tedy *zakládá* na Něm, *spočívá* na Něm. To je potěšující myšlenka! Může potom někdy zklamat? Lidské naděje jsou jako písek, který je smýván, když přijde zátopa. Naše naděje se ale opírá o Pána Ježíše. Doufáme v Něho, upíráme svou naději na Něho. Tato konstrukce ›doufat na‹ se vyskytuje také v jiných místech Nového zákona (Řím. 15,12; 1. Tim. 4,10). V Janových dopisech se však o naději mluví jen v našem verši.

Když ta radostná naděje, že budeme podobni Kristu, naplňuje naše srdce, pak je v nás vyvoláváno přání, abychom tolik, kolik to je možné, z toho už předem přijímali a byli Mu už nyní co možná podobni. To však jde – právě proto, že Mu ještě nejsme podobni, ještě nejsme dokonalí – ruku v ruce s tím, že se sami *ustavičně očišťujeme*. Tvar přítomného času ukazuje, že se myslí na ustavičný proces. Jde zde o více než o vyznávání učiněných hříchů. Spíše je srdce přitahováno oslaveným Pánem v nebi, a tím také odtahováno od všeho, co neodpovídá Jemu, Jeho vůli a charakteru. Tak je to posvěcující naděje, která nás zaměstnává, spojuje s Kristem ve slávě, a tímto způsobem

drží vzdálené od zlého (srv. s Janem 17,19). Proto to je tak důležité, aby tato naděje v nás byla živá a aby naše náklonnosti byly upřeny na Něho v nebi.

Ale pak musíme svou pozornost obrátit také na *měřítka*, podle kterého se očišťujeme. To je nedosažitelné, absolutní měřítko, a přece nám Bůh nedává žádné menší: „... *jako on je čistý*.“ Pán Ježíš je čistý. Byl čistý nejen tehdy, když byl zde na zemi; je takový nejen dnes, když je v nebi. Je to výrok o tom, co On je zásadně, co je vždycky: *čistý*. Tak, jak je to dosvědčeno o Bohu, že On je *spravedlivý* (kap. 2,29). Proto apoštol neříká, nemůže to říci: „... *jako on se očišťoval*.“ To je nemožné! My máme zapotřebí, abychom se sami očišťovali. On to nikdy neměl zapotřebí.

Ta neposkvrněná, nekonečná čistota Krista je tedy to měřítko. Jím musíme poměřovat své praktické očišťování. Kdo z nás by mohl tvrdit, že tomu odpovídá? V tomto bodu budeme vždy zaostávat. A toto vědomí by nás mělo činit pokornými, ale nikterak skleslými. Chtějme se spíše nechat povzbudit k tomu, abychom to činili jako apoštol Pavel, který mohl říci: „Ale to *jedno* činím...“ (Fil. 3,13/14/) Je to praktické představení a závěr z toho, co před námi bylo v těchto verších.

„Činit hřích“ – (1. J. 3,4)

Po malé, ale nadmíru cenné vsuvce o lásce Boha Otce a o jejích požehnaných následcích pro Boží děti (1. J. 3,1-3), se apoštol Jan vrací k hlavnímu předmětu v této části svého Dopisu a dále popisuje znaky těch, kteří jsou narozeni z Boha: *spravedlnost* (kap. 2,28 - 3,10) a *lásku* (kap. 3,11-23).

Nejprve máme tedy opět co činit s otázkou *praktické spravedlnosti* jako důkazem božského života. A aby ještě zřetelněji vyznačil oddělující linii mezi oběma rodinami, mezi Božími dětmi a dětmi ďábla (verš 10), začíná pisatel nyní mluvit o *opaku* toho, co vyznačuje Boží děti. O nich bylo řečeno, že „činí *spravedlnost*“ (kap. 2,29). Čtvrtý verš 3. kapitoly v přímé návaznosti na to jasně ukazuje, co je typické pro lidi bez Boha. A jaký závažný *protiklad* se nám zde otvírá!

„*Každý, kdo činí hřích, činí také bezzákonnost.*“

(1. J. 3,4a)

Jak jsme viděli, Boží děti se vyznačují tím, že „činí *spravedlnost*“, nebo: že jsou „*činící spravedlnost*“ (tak zní doslovný překlad). To je ovládající princip

jejich života, jakoby vůdčí motiv. Ale nyní čteme: „Každý činící hřích“, a opět je tímto přítomným participiem (příčestí přítomné činné) vyjádřen trvalý, pro tu osobu charakteristický stav: *každý, kdo ze zvyklosti činí hřích*. Toto *činění hříchu* je třeba rozlišovat od *dopuštění se (spáchání) hříchu*, jak je máme například v kapitole 2, verši 1. Zhřešit může i věřící, jak toto místo ukazuje. Když ztratí z očí Krista, pak už nejedná tak, jak to odpovídá novému životu, který mu byl propůjčen, a zhřeší. Ale to je jednotlivý *akt* zhřešení, nikoli však život v hříchu.

„Činění hříchu“ naproti tomu označuje *zvyklost*, *zlý, trvající stav*. A jak strašný stav to vskutku je, když někdo zásadně, ze zvyku činí hřích a žije v něm! Je to stav každého člověka, který se ještě nenarodil znovu. A jako činění spravedlnosti je důkaz nového života, tak činění bezzákonnosti je důkaz toho, že taková osoba se ještě nenarodila z Boha.

Ale činit hřích, znamená také činit bezzákonnost. Neboť je řečeno, že každý, kdo činí hřích, činí také bezzákonnost. Co máme rozumět pod ›bezzákonností‹? Přestupování zákona ze Sinaje? Mnozí si to tak myslí. Ale kdyby tomu tak bylo, pak by před zákonem nebyl ve světě žádný hřích. A přece v Dopisu Římanům čteme: „Kde není zákona, tu ani přestoupení.“ (kap. 4,15) A dále: „Neboť až do zákona hřích byl na světě.“ (kap. 5,13) Ne, hřích je definován (určen) jako *bezzákonnost*, nikoli jako přestoupení. V řečtině to jsou také dvě zcela různá slova (řecky *anomía, parábasis*). K dalšímu vysvětlení si musíme vzít na pomoc dovětek našeho verše:

„... a hřích je bezzákonnost.“

(1. J. 3,4b)

To je, gramaticky viděno, reciproká věta (viz k 1. J. 1,5 pod ›Textová zvláštnost > *reciproké věty*‹). To znamená, že můžeme ›hřích‹ a ›bezzákonnost‹ vzájemně zaměnit a říci. „Bezzákonnost je hřích.“ Nuže, každé překročení zákona je přirozeně hřích, ale hřích zahrnuje daleko více než to.

Naše místo také nemluví o jednotlivých skutcích nebo jednáních, nýbrž o *povaze* věci. Ukazuje, co je hřích v *podstatě*: bezzákonnost. Anebo obráceně můžeme říci: Bezzákonnost je princip hříchu. Zjevovat nebo činit svou, na Bohu nezávislou vůli – to je vlastní zásada, to je podstata hříchu. Přirozený člověk se nepoddává Boží vůli, jde si po své vlastní cestě, aniž by se ptal na Boha. To je v nejhlubším a nejpravdivějším smyslu *hřích*. A to je to, co přirozeným způsobem všichni děláme. Izaiáš to vyjadřuje takto: „My všichni jsme

bloudili jako ovce, obrátili jsme se každý na svou cestu; a Hospodin ho nechal postihnout nepravostí⁷ všech nás.“ (Iz. 53,6 – přel.)

Tato nezávislost na Bohu je to, co vyznačuje každého člověka, který se ještě skrze milost nenaučil poddávat se Boží vůli. Člověk nedělá nic jiného než svou vlastní vůli, a tím *činí* – abychom mluvili naším veršem – *hřích*. Neboť bezzákonost, toto chtění být volným od autority někoho vyššího, je hřích. Jak se takový postoj přičítá Bohu, ukazuje už Starý zákon: „Neboť jako hřích věšteství je vzpurnost a svévole jako modlářství a bůžkové⁸.“ (1. Sam. 15,23 – přel.)

Tento sklon k nezávislosti na Bohu nemůžeme brát dostatečně vážně. Prochází celým světem a leží u základu všeho jeho konání. Ale tento svět, tak jsme to viděli, „pomíjí a jeho žádost. Kdo ale koná Boží vůli, zůstává na věčnost“ (1. J. 2,17). Činit *Boží vůli* – činit *hřích*, to jsou ty dva proti sobě bojující principy! Jsou tak silně si odporující jako světlo a temnota, jako nebe a pekl.

O odnětí hříchů – (1. J. 3,5a)

Právě jsme ve spojení s veršem 4 mluvili o *hřichu* jako o zásadě, o tom, co tvoří jeho podstatu. Avšak nyní se pisatel obrací k otázce *hříchů*, tedy hříšných *skutků*. Přitom se to, o čem píše, vztahuje jen na „naše hříchy“, tedy na hříchy Božích dětí, nikoli na hříchy světa.

„A víte, že byl zjeven, aby odňal naše hříchy.“

(1. J. 3,5a)

Bůh ve Svě svatosti nemůže vidět hřích (Abak. 1,13), a hříchy jsou před Ním naprosto hodné ošklivosti. Proto musela být otázka našich hříchů urovnána podle Boha, jestliže jsme s Ním měli mít vztah. To je nyní předmět před očima apoštola. Avšak postupujme po pořádku!

Nejprve znovu připomíná věřícím něco, co *věděli*. Toto vnitřní, vědomé vědění (řecky *oídate*) Božích dětí staví do protikladu k domýšlivému, předstíranému vědění, kterým se chlubilí svůdcové a gnostikové. Nemůžeme být dosti vděční za to, že skrze vlastnění Ducha Svatého a skrze Boží slovo se

⁷ Nebo: *trestem, vinou*

⁸ hebrejsky: *terafim*

smíme těšit z důvěrného poznání rozmanitých Božích myšlenek. Jak šťastné nás proto činí toto opakované „Víte“!

A co je zde předmětem vědění věřících? „Že byl zjeven.“ Že s tímto zjevením je ve spojení zcela zvláštní úmysl, to předjímáme. Nuže, když On (Kristus) byl *zjeven*, tu to na jedné straně předpokládá Jeho předcházející existenci. Za druhé to poukazuje na Jeho stání se člověkem. On, který tu byl přede vším časem, od věčnosti bez těla, přijal v čase lidské tělo, aby vykonal dílo vykoupení. Neměli bychom ovšem ve svých myšlenkách omezovat obrat, že byl *zjeven*, jen na tu skutečnost, že Slovo se stalo *tělem* (Jan 1,14). Výraz »zjevit«¹ spolu zahrnuje nadto také Jeho život, Jeho utrpení, Jeho smrt, Jeho vzkříšení. V tom ve všem se zjevilo, kdo Kristus vpravdě je.

Ale zde je zjevení Pána Ježíše jako člověka na zemi spojeno se zvláštním úmyslem: „aby odňal naše hříchy“. Je přirozené, že naše hříchy musely být v první řadě odejmuty od *Božích očí*. To je to, na co Petr poukazuje, když mluví o trpícím Kristu, a potom dodává: „... který sám naše hříchy na svém těle nesl na dřevě.“ (1. Pet. 2,24)

Ale je nápadné, že Jan v našem místě neříká nic o způsobu, jakým Kristus odňal naše hříchy. Tak se například nezmiňuje, jako na začátku svého Dopisu, o *krvi Ježíše Krista*, která jediná „nás očišťuje od všeho hříchu“ (kap. 1,7). To dává soudit na to, že nyní mluví o odnětí našich hříchů – ne tolik od Božích očí, nýbrž – z *našeho vlastního života*.

Úmyslem zjevení Krista bylo to, aby nás osvobodil od moci hříchu, od náklonnosti k hřešení – aby osvobodil ty, kteří už zásadně jsou od hříchů očištěni. Skutečnost, že se stal člověkem, aby odňal naše hříchy, ukazuje jednoznačně, že hřích je neslučitelný s božským vztahem, do kterého jsme přivedeni jako Boží děti. Když přesto hřešíme, tu to je v přímém protikladu k úmyslu, který Kristus spojil s tím, že se stal člověkem. Může tato myšlenka ponechat naše srdce a svědomí nedotčenými?

Kristus – bez hříchu – (1. J. 3,5b)

Zcela v linii, kterou jsme zde naznačili, se napojuje druhá polovina našeho verše:

„... a hřích v něm není.“

(1. J. 3,5b)

On, který byl zjeven, aby odňal naše hříchy, musel navíc sám být bez hříchu.

Už ve 3. verši bylo o Něm vysvědčeno, že On je čistý. Když Spasitel dlel na zemi, mohl se lidí zeptat: „Kdo z vás mne usvědčí z hříchu?“ (Jan 8,46) Jeho absolutní bezhříšnost byla zjevná všem, kteří to jen chtěli vidět. Ať jde o Jeho bytí ve věčnosti v nebi nebo o Jeho bytí v čase jako člověka na zemi, stále byl a je Ten absolutně bezhříšný a stále na Něho plně platí konstatování: „Hřích v něm není.“

To nemůže být řečeno o žádném člověku, ani o vykoupených lidech ne, dokud jsou na zemi. Je to pravda jen o tom Svatém a Pravdivém, který vždy činil vůli Svého Otce. Odedávna se falešní učitelé pokoušeli postavit Člověka Ježíše Krista na *jeden* stupeň s ostatními lidmi. Dokonce i z úst věřících můžeme občas slyšet nezdravé teorie. Například tu, že Pán sice nezhrěšil, ale že by býval *mohl* hřešit. Proti všem takovým myšlenkovým pochodům stojí neúprosné Boží slovo pevně a neochvějně: „Hřích v něm není.“

Je nanejvýš pozoruhodné, která svědectví Svaté Písmo vzhledem k bezhříšnosti Krista uvádí. *Jedno* svědectví jsme už slyšeli, svědectví samého Pána Ježíše, Božího Syna. Nadto dává Duch Svatý o tomto předmětu promluvit třem nejvýznamnějším apoštolům. Přitom je zajímavé, jak spojuje způsob jejich svědectví s jejich vlastním, osobním charakterem. Petr byl muž činu, a ten o Pánu říká: „..., který hřích *neučinil*.“ (1. Pet. 2,22) Pavel, muž známosti, o Něm vysvědčuje: „Toho, který hřích *neznal*...“ (2. Kor. 5,21) A Jan, který se vyznačoval osobní důvěrností s Pánem Ježíšem ve dnech Jeho pozemského života, říká: „Hřích v *něm* není.“ Zjevně je to nejhlubší z těch tří výpovědí apoštolů o bezhříšnosti Krista.

Předtím jsme mluvili dvojím způsobem o odnětí našich hříchů. Avšak v každém případě byla jako základ zapotřebí dokonalá a bezhříšná oběť – oběť Ježíše Krista. Jak by také mohl být „učiněn hříchem“ (2. Kor. 5,21), kdyby sám v nějaké formě byl zasažen hříchem? Tak je právě o oběti za hřích ve Starém zákoně řečeno, že je „svatosvatá“ (3. M. 6,10/17./18./25⁹). A když se náš drahý Pán měl zde na tomto světě stát tou velkou obětí za hřích, tak musel On být ten Svatý, musel být Beránek „bez vady a bez poskvrny“ jak zevně tak vnitřně (1. Pet. 1,19). Jak starostlivě myslí Duch Svatý na to, aby ukázal a aby na tom trval, že toto bylo o našem Pánu Ježíši Kristu stále a absolutně pravdivé! Během Jeho celého života, od Jeho narození až do chvíle, kdy zemřel a vstal a odešel do nebe, je toto božským svědectvím o

⁹ Na tomto místě je jiné číslování veršů než v Kralické bibli.

této jedinečné Osobě: „Hřích v něm není.“

My ale, milovaní, jsme členy nebeské rodiny, jsme nerozlučně spojeni s Tím, který odjímá naše hříchy a sám je absolutně bezhříšný. Skrze Ducha je Jeho život naším životem. A v síle tohoto života můžeme triumfovat nad hříchem. Je to skutečně tak, jak jsme už řekli: Hřích není s těmito požehnanými vztahy slučitelný. Další verš to potvrzuje.

Dvě rozdílné rodiny

Už jsme v tomto Dopisu tu a tam měli poukazy na ty dvě tak rozdílné rodiny: rodinu Božích dětí na jedné straně a dětí světa na druhé straně. Nyní se ale zhušťují a rozdíly vystupují zřetelněji. První postavení těch dvou rodin proti sobě (když pomineme tu malou vsuvku) jsme viděli už v kapitole 2, verši 29, a v kapitole 3, verši 4. Na jedné straně jsou ti *spravedlnost činící* a tím dokazují, že jsou narozeni z Boha. Na druhé straně jsou takoví, kteří jsou *činící hřích*, a tím podávají důkaz o tom, že pro ně Boží vůle nic neznamena.

Nyní jsou ukázány další protiklady, které stojí ve spojení se základní myšlenkou *spravedlnosti*. Teprve na konci 10. verše máme potom přechod ke druhé základní myšlence tohoto oddílu, k bratrské lásce.

První protiklad: v Kristu – bez Krista – (1. J. 3,6)

„Každý, kdo v něm zůstává, nehřeší; každý, kdo hřeší, ho neviděl ani ho nepoznal.“

(1. J. 3,6)

Zde máme před sebou obě rodiny v *jednom* verši. Tento stručný verš ukazuje silný protiklad mezi *osobami* – mezi takovými, kteří jsou v Kristu a zůstávají v Ném, a takovými, kteří Ho ani neviděli, ani nepoznali. Gramaticky viděno, se tento verš skládá ze dvou malých, v sobě ukončených vět. Stojí k sobě ve vzájemném vztahu, ale „zkříženě“, abychom tak řekli:

„Každý, kdo v něm zůstává, nehřeší.“

„Každý, kdo hřeší, ho neviděl ani ho nepoznal.“

Snadno můžeme vidět: První část věty 1 odpovídá druhé části věty 2: Ta jedna osoba zůstává v Ném, druhá Ho neviděla, ani Ho nepoznala. Druhá část věty 1 odpovídá první části věty 2: Ta jedna osoba nehřeší, druhá hřeší.

Obrazně vzniká tvar ležatého kříže: ><

V Kristu

K dalšímu porozumění těch výroků se musíme opět zabývat časovými tvary. Setkáváme se zde totiž opět s tvary přítomného času, a to jak u ›Každý v něm zůstávající‹, tak i u ›nehřeší‹. Ukazují, jak jsme si už připomněli, na lineární děj, a tím na nějakou *zvyklost*, nikoli na jednotlivý čin. Boží dítě, které zůstává v Kristu, nehřeší (ustavičně, ze zvyku). Spíše je charakterizováno tím, že zásadně, podle zvyku zůstává v Kristu a „činí spravedlnost“ (verš 7; kap. 2,29).

Tím apoštol popisuje **normální stav** Božího dítěte. Je nemožné zůstávat v Kristu, a přesto ustavičně hřešit. Jedno vylučuje druhé. Doufám, že nám tento abstraktní způsob uvažování apoštola Jana už nedělá těžkost, nýbrž že jsme v tom pochopili Boží úmysl: ukázat nám, jak věci *zásadně* jsou, co v jedné nebo jiné věci je *pravda jako taková*. Tak vidí pisatel věřícího v tomto Dopisu výlučně v jeho nové přirozenosti. Tato přirozenost je ale charakterizovaná skrze Krista. Nemůže hřešit. To je vládoucí princip života věřícího: Zůstává (přebývá) v Kristu a nehřeší, nečiní bezzákonnost (verš 4).

Neměli bychom však zapomínat používat tuto abstraktně představenou pravdu také prakticky na sebe. Jinak z toho nebudeme mít žádný užitek a mineme se cíle, který pro nás má Bůh před očima. Máme například jasno v tom, že i jeden jediný hřích jako skutek je neslučitelný se zůstáváním v Kristu? Už jsme se zaměstnávali tím, co znamená zůstávání v Kristu, viděli jsme, že jsme napomínáni k tomuto přidržení se Krista. A přece ze zkušenosti víme, že *ne* vždy zůstáváme blízko Pána Ježíše, nýbrž že až příliš lehce s Ním ztrácíme společenství – ztrácíme je proto, poněvadž jsme se něčím nechali od Něho odtáhnout. Když se skrze sebeodsouzení nevrátíme do praktického prožívání společenství s Ním, jsou hříchu dveře doširoka otevřené.

Příklad Petra nám slouží jako varování. Upadl do vážného hříchu, a ten hřích se opakoval stále znovu. Když se ale Pán obrátil a pohlédl na něho, vyšel ven a hořce plakal. Jeho srdce bylo kvůli jeho selhání zlomeno a on byl brzy napraven. Ano, Petr upadl do hříchu, ale nežil v něm. Tak je to také s námi. Můžeme do něho upadnout kvůli nebdělosti, ale to neznamená v něm žít. Římanům 6 říká, že jsme hříchu zemřeli (verš 2). Jak potom můžeme v hříchu žít?

Pavel o sobě mohl říci: „Již nežiji já, nýbrž Kristus žije ve mně; co ale nyní žiji v těle, žiji skrze víru, skrze tu v Syna Božího, který mne miloval a sebe samého za mne vydal.“ (Gal. 2,20 – přel.) Nuže, milí přátelé, to je přesně praktické uskutečňování toho, co konstatuje náš verš v 1. Janově 3 jako abstraktní pravdu: „Každý, kdo v něm zůstává, *nehřeší*.“ A tak se chtějme vzájemně povzbuzovat, abychom své srdce a své myšlení ustavičně obraceli na našeho Pána a Vykupitele, který také „nás miloval a vydal sebe samého za nás“ (Ef. 5,2). S Ním před očima nebudeme hřešit.

Bez Krista

Druhá věta verše nám ukazuje opak. Možná, že bychom měli za to, že protiklad k výroku první věty by měl znít asi takto: „Každý, kdo hřeší, v něm nezůstává.“ Ale způsob vyjadřování je zde mnohem silnější: „Každý, kdo hřeší, ho neviděl ani ho nepoznal.“

Opět je (doslovným) výrazem „Každý hřešící“ popsáno ne jednotlivé jednání, nýbrž stav, ve kterém přirozený člověk žije. To, co dělá, je, že ze zvyklosti, ustavičně hřeší. Také jeho „dobré skutky“ nejsou nic jiného než hřích, protože je činí bez Boha. Když si vzpomeneme na to, co je v Božích očích hřích podle své podstaty: „bezzákonnost“ (verš 4), pak tomu rozumíme.

Zatímco pravý věřící udržuje své oko obrácené na Krista, Jan říká o tom, kdo dále jde v hříchu, že Ho neviděl ani Ho nepoznal. Každý, kdo vidí Syna a věří v Něho, má věčný život (Jan 6,40). Ten v hříchu žijící člověk ale Krista ještě nikdy ve víře neviděl, ještě nikdy ani pohledem nezachytil tuto požehnanou Osobu. Oči jeho srdce ještě nejsou osvíceny (Ef. 1,18), protože tma zaslepila jeho oči (1. J. 2,11).

Takový člověk mohl mnoho mluvit o Kristu a o známosti. Ale jeho duše ještě nikdy v pravdě nepřišla k tomu, aby Ho poznala a přišla do skutečného styku s Ním. Jeho „poznání“ (řecky *gnósis*), když byl gnostikem, bylo chybné. Jeho život v hříchu a svévoli to dokazoval.

Druhý protiklad: činit spravedlnost – činit hřích –

(1. J. 3,7)

Apoštol pokračuje v popisu obou rodin a zdá se, že v následujících verších dosahuje vrcholu svého předmětu v této části svého Dopisu.

„Děti, ať vás nikdo nesvádí! Kdo činí spravedlnost, je spravedlivý, jako

Tímto laskavým, a přece vážným oslovením ›Děti‹ (řecky *teknía*) se opět obrací na všechny členy Boží rodiny. Vidí akutní nebezpečí jejich svedení, a to v jednom zcela určitém bodě. Jak můžeme z následujícího a také z již dříve řečeného soudit, vycházelo od antikristovských svůdců, kteří to s hříchem nebrali vážně. Ti sice tvrdili, že mají duchovní život, ale popírali nutnost praktické svatosti. Ano, zčásti došli až k domýšlivosti, že nemají žádný hřích (srv. s 1. J. 1,8). Domnívali se, že jsou spravedliví, aniž by činili spravedlnost.

Zdalipak nejsou takoví lidé i dnes – lidé, kteří se domnívají, že jsou povýšeni nad každou poskvrnu, dokud jen jsou přesvědčeni o tom, že to, co dělají, je dobré a duchovní? Mnozí mluví o nějakém „vyšším životě“, který je zprošťuje možnosti hřešení. Jestliže Kristus odňal všechny hříchy, proč potom vůbec o nich ještě mluvit?

Spravedlivý, jako On je spravedlivý

Nuže, svaté Písmo nám zde, jakož i na jiných místech, ukazuje důležitou zásadu: že *chování* nějaké osoby je výsledkem toho, co osoba *je*. A tak je vzhledem ke svůdcům s jejich vzdušnými teoriemi zdůrazněno: „Kdo činí spravedlnost (doslovně: ten činící spravedlnost), je spravedlivý, jako *on* je spravedlivý.“ Jinými slovy: Jen ten je spravedlivý, kdo činí spravedlnost.

Co znamená *činění spravedlnosti*, jsme viděli už ve spojení s 29. veršem 2. kapitoly. Je to popis zůstávajícího, navyklého *stavu* nějaké osoby – stavu, který je následkem toho, že ta osoba obdržela Kristovu přirozenost. Proto je pro věřícího typické a také normální, že činí spravedlnost a zjevuje podstatné rysy Krista, protože Kristus je jeho život.

V kapitole 2, ve verši 29 bylo činění spravedlnosti důkazem toho, že někdo je narozen z Boha. Zde to dokládá, že odpovídající osoba je spravedlivá. Je zajímavé, jak apoštol Jan ty dvě věci přivádí k sobě. Normálně je přece jeho vlastním tématem nové narození a nová přirozenost s jejich zjevnými následky. Ale poukazuje také na ospravedlnění, jako na tomto místě: „spravedlivý, jako *on* je spravedlivý.“ Zatím co předtím je Bůh představen jako spravedlivý (kap. 2,29), tak se to nyní vztahuje na Pána Ježíše. Ježíš Kristus je „ten spravedlivý“ (kap. 2,1), a ten, kdo s Ním je v živém spojení, což je ověřeno činěním spravedlnosti, je v Božích očích spravedlivý, jako Kristus je spravedlivý. Boží oko vždy spočívalo a spočívá se zalíbením na Jeho Synu,

tom Spravedlivém. Nyní spočívá se zalíbením také na nás, protože On je naším životem. To je nekonečná, obšťastňující skutečnost!

Z ďábla – (1. J. 3,8a)

Ale teď před nás přichází ten velký, fatální (osudný) protiklad:

„Kdo činí hřích, je z ďábla, neboť ďábel hřeší od počátku.“

(1. J. 3,8a)

„Kdo činí hřích“ (doslovně: ten činící hřích) rovněž popisuje, jako už ve 4. verši, trvalý, charakteristický stav člověka bez Krista. To je pro něho typické: Hřeší – ne jako jednotlivý čin, nýbrž zásadně, ustavičně. V mravním ohledu je tím „z ďábla“; to znamená, že sdílí svůj charakter s ďáblem. Je nejen hříšný, nýbrž je „z ďábla“ a má ho za vůdce, za boha.

Člověk si to nikdy nedozná, a přece je tomu tak. Jan neříká: „... *narodil se z ďábla*“, neboť to by v sobě zahrnovalo život. Ale vše, co přichází od ďábla, je jen smrt. On je *otec* (Jan 8,44) všech těch, kteří „činí hřích“, a tak jsou ve skutečnosti „děti ďáblův“ (1. J. 3,10).

Neboť to tvoří přirozenost ďábla: Hřeší od počátku. Tento obrat ›od počátku‹ jsme už v tomto Dopisu měli před sebou častěji, už hned na začátku (kap. 1,1). Tato formulace je Janem stále používána, aby ukázal *zjevení* nějaké osoby nebo věci, o které se mluví, ať je dobrá nebo zlá. V případě ďábla je tím popsán časový bod, od kterého už nebyl spokojen s tím, že je Božím andělem. Od té doby se zjevuje ve svém charakteru jako *ďábel* – tím, že (ustavičně, nebo pořád) *hřeší*.

Člověk bez Boha dostává své smýšlení (sklon) od toho zlého. Tato myšlenka je jistě hrozná. Přesto, jak to bylo právě naznačeno, není řečeno, že ďábel svou přirozenost člověku uděluje. To může udělat jen Bůh, takže lidé se mohou stát „účastníky božské přirozenosti“ (2. Pet. 1,4). To je důvod, proč není řečeno: „... z ďábla *narozen*.“ Ďábel sice může člověku vnutit nějaké jednání, ale nemůže udělit sám sebe. Není žádným způsobem původem něčí existence. Už Augustin řekl. „Ďábel neudělal žádného člověka, nezplodil žádného člověka, nestvořil žádného člověka.“ Ale protože je zdrojem zla, tu člověk, který žije v hříchu, je s ním v neblahém duchovním spojení: Zvyklost jeho života je stejná, jaká je typická pro ďábla. Tak je ďábel duchovně jeho otec a on patří k jeho rodině.

Toto „otcovství“ je naprosto rozdílné od Božího otcovství, protože je de-

struktivní (ničivé). Zatím co Bůh může stvořit něco nového – nový život, nové lidi – je ďábel jen zdroj hříchu. A ti, kteří ho svým ustavičným hřešením následují, jsou „z něho“, jsou v tomto smyslu jeho „děti“. To je hrozná myšlenka!

Zmaření skutků ďábla – (1. J. 3,8b)

Před tímto tmavým pozadím se jeví pokračování našeho verše v našem Dopisu jako jasný paprsek světla na obzoru:

„K tomu byl zjeven Syn Boží, aby zmařil skutky ďábla.“

(1. J. 3,8b)

Poprvé v tomto Dopisu je zde Pán Ježíš uveden Svým plným titulem jako ›Syn Boží‹. Až dosud o Něm byla řeč jen jako o ›Synu‹, asi také proto, aby byla vymezena hranice od Božích dětí. Ale aby byl ještě jasněji vyzdvížen protiklad k ďáblovi, je použit plný titul Pána. Jestliže se ďábel zjevuje v tom, že hřeší a druhé svádí k hříchu, tak Syn Boží byl zjeven k tomu, aby zrušil skutky ďábla. On, jenž má věčný vztah k Bohu a sám je věčný a Bůh, Syn, vyšel od Otce a přišel na svět, aby zmařil skutky Božího odpůrce a odpůrce lidí.

Toto konstatování navazuje na to, co bylo řečeno ve verši 5, ale jde dále za to. Nebyl jen zjeven, aby odňal naše hříchy, nýbrž také aby odstranil všechno to, co nepřítel zplodil zlého. To, že toto *zjevení* zahrnuje nejen Jeho příchod na tento svět, nýbrž také Jeho smířící smrt na kříži Golgoty, jsme viděli už ve spojení s veršem 5. Jeho smrt je základem pro to, aby zmařil skutky ďábla. Toto „zmaření /zničení/“ se naprosto vztahuje i na nynější dobu, na věřící dnes (verš 5). On osvobozuje Svůj lid od moci hříchu a Satana, aby mohli žít v tomto světě k chvále Jeho slávy.

Ale je to všechno? Jistě ne. S tímto zmařením skutků ďábla je to podobně jako s pomíjením temnosti v 2. kapitole, 8. verši. Vzhledem k věřícím jsou skutky ďábla už zrušeny. To je obdivuhodná milost! Ale svět je ještě plný následků ďábelského působení. Bude zapotřebí nového nebe a nové země, aby byly zcela odstraněny.

Kromě toho náš verš nemluví o tom, že jednou budou od následků hříchu osvobozeni *všichni lidé*. Ani zde, ani na jiných místech svatého Písma není takové myšlence dán prostor. Spíše zde textová souvislost zdůrazňuje skutečnost, že člověk svým setrváváním v hříchu může odmítnout to, aby měl

z výsledků Kristova díla pro sebe užitek. Právě vyzdvižení toho, že před Bohem existují *dvě rodiny*, je výzvou ke svědomí každého jednotlivce: Ke které rodině patříš ty? To rozhodne o tvém věčném údělu.

Nenechme se tedy žádným způsobem svést! Mezi těmi dvěma rodinami leží propast – tak široká jako mezi nebem a peklem. Jsou sice podvodníci, kteří tvrdí, že ji překlenuli. Ale toto trvá: Buď patříme k rodině Božích dětí, nebo k rodině ďáblův. Něco mezi tím neexistuje.

Třetí protiklad: Děti Boží – děti ďábla

V dalších dvou verších je nám představen třetí protiklad mezi těmi dvěma rodinami. A zde jsou ty dvě rodiny poprvé přímo jmenovány a postaveny proti sobě. V 9. verši je nám ukázáno, co je typické pro ty, kteří jsou „narození z Boha“: co dělají, anebo lépe, co *nedělají*. Co naproti tomu je typické pro ty, kteří „nejsou z Boha“, ukazuje potom 10. verš. Zde jsou rovněž jmenovány dvě věci, které tito lidé *nedělají*.

Při postavení proti sobě je sáhnuto k už řečenému – k myšlenkovým sledům, s nimiž jsme už byli seznámeni. Ale přicházejí k tomu nové myšlenky, které jsme před sebou v této formě ještě neměli. Prohlubují apoštolovy důkazy proti falešným učitelům a svůdcům a posilují víru Božích dětí.

Narození z Boha – (1. J. 3,9)

„Každý, kdo je narozen z Boha, nečiní hřích, neboť jeho semeno zůstává v něm; a nemůže hřešit, protože je narozen z Boha.“

(1. J. 3,9)

I pro mnohé upřímné křesťany představuje tento verš vážnou těžkost. Je jim záhadou, jak o nich může být řečeno, že už nemohou hřešit. Vždyť z vlastní zkušenosti vědí, že právě přece – žel – stále znovu upadají do toho či jiného hříchu. To je bolí, ale je to pravda. Jak je tato zkušenost slučitelná s výrokem výše uvedeného verše?

Nuže, kdybychom si uměli lépe vzpomenout na to, co jsme v tomto vztahu v tomto Dopisu už viděli, nebylo by řešení problému vůbec těžké. Skutečnost však je, že myšlenky a místa Písma, které přicházejí v úvahu, právě nemáme vždy ihned připravené a že pak takový verš působí obtíže. Chceme se proto této situace chopit jako příležitosti pro to, abychom se ještě jednou

se vši pečlivostí jakoby bod po bodu, přiblížili k řešení té otázky. Tím dostaneme také jakýsi druh *shrnutí* toho, co k tomuto komplexu otázek patří a co k lepšímu rozpomenutí se chceme u devátého verše 1. Janova 3 upevnit. Avšak jak už bylo poznamenáno, přistupují také nové prvky, které obraz dále zpřesňují.

Nejprve je tedy věřící charakterizován jako „*narozený z Boha*“. S tímto popisem se setkáváme jen v Janových spisech a měli jsme ho v tomto Dopisu před sebou už ve 2. kapitole, verši 29. Zde, ve 3. kapitole, nyní doslovně stojí: „Každý z Boha narozený.“ Řecká předložka *ἐκ* (= z) ukazuje na *původ* věci: narození nebo zplazení dětí má za původ Boha. To je to první. Pak výraz *›narozen‹* nebo *›narozený‹*, kdekoli se u Jana vyskytuje, je vždy ve tvaru perfekta. V našem případě říká toto: Je narozen z tohoto zdroje a je tím ještě; je narozen z Boha, stal se Božím dítětem a *zůstává v tomto stavu*, zůstává Božím dítětem. Už jen uchopení těchto dvou skutečností umožňuje zahnat každou pochybnost a namísto ní dát hluboký pokoj.

Ale pak přichází výrok: „... *nečiní hřích*.“ To je abstraktní konstatování, které vyslovuje zásadní věc a je pravdivé o každém Božím dítěti. Nejedná se o napomenutí a také to není otázka pokroku a růstu, nýbrž jde cele o *přirozenost /povahu/* věci. Abstraktní výpovědi jsou normálně ve tvaru přítomného času. Vedle toho, co je zásadně pravdivé, vyjadřují linearitu, popisují tedy v běhu se nacházející, trvalý způsob jednání. Tak i zde: „*Nečiní hřích*.“ Jan před sebou nemá nějaký zvláštní případ hříchu, nemá také na zřeteli nějaká omezení, která mohou vyvstat z naší praxe, nýbrž představuje nám věc takovou, jaká skutečně je: Boží dítě nečiní (ustavičně, trvale) hřích. To by bylo zcela proti jeho přirozenosti.

Každé stvoření jedná nebo žije podle své *přirozenosti*, která mu je dána od Stvořitele. Například ryba má přirozenost ryby a podle této přirozenosti žije ve vodě. Pták má přirozenost ptáka, a podle toho není jeho životním okruhem voda, nýbrž vzduch. A pokud jde v mravním ohledu o člověka: Ten má od doby, kdy upadl do hříchu, hříšnou přirozenost, přirozenost hříchu, a tato přirozenost neumí činit nic jiného než hřešit. Proto člověk, má-li se to zásadně změnit, musí prožít nové narození, jak to řekl Pán Ježíš: „Musíte se znovu narodit.“ (Jan 3,7)

Nuže, věřící člověk *zakusil* toto nové narození, a přitom skrze sílu Ducha Božího obdržel novou přirozenost – nový, duchovní, božský život, jímž je Kristus sám. A zde platí: „Co se narodilo z Ducha, je duch.“ (Jan 3,6) Tento nový

život se nemůže změnit, ale ze své strany změní člověka úplně. Ten má sice ještě starou přirozenost, a když ji nedrží ve smrti, kam přišla skrze kříž Krista, hřeší. Tato možnost byla v našem Dopisu výslovně projednána a pozhnaným způsobem byly popsány pomocné prostředky pro ni (kap. 2,1.2). Ale tato hříšná přirozenost nalezla před Bohem ve smrti Krista svůj soudní konec, náš starý člověk byl „spolu ukřižován“ (Řím. 6,6), a nyní Bůh vidí věřícího už jen v nové přirozenosti. Jestliže jsme mluvili o přirozenosti ryby, ptáka a přirozeného člověka – tu zde máme přirozenost toho, kdo se narodil z Boha: Nečiní hřích. To je jeho podstata. Tak jako železo neplave, tak věřící nečiní (ustavičně) hřích. Jak blahoslavená pravda!

Nejde však jen o to, že ta nová přirozenost nemůže hřešit, protože to je *bezhríšná* přirozenost a pochází od Toho, který nemůže hřešit. To je přirozeně bezpodmínečně pravda. Ale Jan neříká: „To, co...“, nýbrž: „Každý, kdo...“ Má na mysli nejen věc, nýbrž osobu, a tato osoba nečiní hřích. To ukazuje, jak velmi je věřící v Božích očích ztotožněn s novou přirozeností. Tak bychom to měli vidět i my! Ani to nectí Boha, ani to nepomáhá nám, když ustavičně hledíme do protisměru.

Pro to, o čem jsme až dosud uvažovali, je dáno ještě jedno *odůvodnění*: „*Neboť jeho semeno zůstává v něm.*“ Tuto větu je docela dobře možné přeložit následovně (a přitom dbejme na psaní velkých a malých písmen): „*Neboť Jeho semeno zůstává v Něm*“, čímž je vyjádřeno, že „*Jeho semeno*“ je Boží dítě, které zůstává v Něm, v Bohu. Lutherův překlad následuje tuto možnost. Ale souvislost se zdá naznačovat, že výrazem ›jeho semeno‹ je míněn věčný život, který ten z Boha narozený dostal a jehož je Kristus sám zdrojem a dokonalým vyjádřením. Tento věčný, božský život zůstává Božímu dítěti zachováván jako neztratitelný statek a je jakoby „semenem“ pro přinášení různých projevů nebo ovoce tohoto života.

Dovětek vede myšlenkový sled dále: „*a nemůže hřešit, protože je narozen z Boha.*“ Infinitiv (neurčitý způsob) ›hřešit‹ je v řečtině rovněž v přítomném tvaru (v češtině to není rozeznatelné), a tím je opět vyjádřen zvyk hřešení, nikoli dopuštění se nějakého hříchu: *Nemůže (ze zvyku, bezmyšlenkovitě, ustavičně) hřešit.* Mohli bychom také říci: *Není to žádný hříšník.* Protože se narodil z Boha a od Něho obdržel svůj duchovní život, nemůže už udaným způsobem hřešit. To je zcela nemožné. Vždyť jsme už poznali sílu takových abstraktních výpovědí a, jak lze doufat, také se z nich radujeme. Nová přiro-

zenost, která je pro věřícího charakteristická, ho nikdy nemůže vést a ne-svede k hříchu.

To všechno je charakteristické pro celou rodinu Božích dětí.

Nakonec budiž ještě poznamenáno, že to, co dnes ještě představuje *abstraktní* pravdu, bude brzy o nás pravdivé *absolutním* způsobem. Když přijde Pán Ježíš, aby nás vzal k Sobě – tam, kde vše je světlo a láska – neponeseme na sobě už ›tělo‹, tu hříšnou přirozenost. Pak bude ta výpověď plně a neomezeně pravdivá o každém z nás: „*Nemůže* hřešit, protože je narozen z Boha.“ Toto ›Nemůže‹ skrývá v sobě hlubokou útěchu pro každé Boží dítě, které ještě dnes je zarmouceno kvůli svým rozmanitým selháním!

Děti ďábla – (1. J. 3,10)

Výrazem ›Podle toho‹ (nebo doslovně: ›V tomto‹) navazuje apoštol na to, co právě řekl, a myšlenku dále rozvíjí:

„Podle toho jsou zjevné děti Boží a děti ďábla. Každý, kdo nečiní spravedlnost, není z Boha, a kdo nemiluje svého bratra.“

(1. J. 3,10)

Výraz ›Podle toho‹ hledí zpět na verš 9, ale také kupředu na verš 10. Ve verši 9 Jan ukázal, co je typické pro děti Boží. V 10. verši charakterizuje děti ďábla. Zde jsou obě rodiny postaveny přímo proti sobě.

Dříve než se budeme zabývat znaky druhé rodiny, zastavme se u toho tak vážného výrazu ›dětí ďábla‹ samého. V Božím slovu se vyskytuje jen zde, připomíná nám ale ›syny Beliálovy‹¹⁰ ve 2. Samuelově 23, verši 6. I Pán Ježíš mluvil podobným způsobem. V podobenství o ›koukolu v poli‹ vysvětlil ›koukol‹ jako ›syny toho zlého‹ (Mat. 13,38). A ve Svě modlitbě v Janu 17 označuje Jidáše Iškariotského, který Jej vydá, za ›syna zatracení‹ (verš 12). V Janu 8, verši 44 říká Pán Židům, kteří Ho hledali zabít. „Vy z otce ďábla jste, a žádosti otce svého chcete činiti.“ Také čarodějník Elymas je nazván ›synem ďáblovým‹ (Sk. 13,10). Zjevně je výrazem ›syn‹ poukázáno na určitou „příbuznost“ charakteru. Jak hrozné, jak naprosto osudné je, když je někdo tímto způsobem jmenován *jedním* dechem s ďáblem! Bude s ním také sdílet jeho osud.

Všimněme si, jak je zmíněn *každý jednotlivec* z rodiny ďábla: „Každý, kdo ...“

¹⁰ V Kralické bibli přeloženo jako „bezbožní“, v ČSP jako „ničemníci“ (- p. p.)

Je to zcela osobní věc, o kterou jde. Žádný se nemůže před Bohem schovat v zástupu. Každý jednotlivec je Bohu odpovědný za své jednání. Přesto je každý z nich bez rozdílu poznán jako dítě ďáblovu podle toho, že v zásadě *nečiní* dvě věci: Nečiní spravedlnost a nemiluje svého bratra.

To je souhrnné konstatování toho, co bylo řečeno od kapitoly 2, verše 29, až do kapitoly 3, verše 10a. Jan navazuje na to, co bylo řečeno v kapitole 2, verši 29, ale nyní to vyjadřuje negativně. „Každý, kdo *nečiní* spravedlnost, *není* z Boha“ – *není* z Boha narozen, *není* jedním z Božích dětí (kap. 3,1), naopak je jedním z „dětí ďábla“ (Kap. 3,10a).

K tomu přichází druhý charakterový rys: „... a kdo *nemiluje* svého bratra.“ Když »spravedlnost« je praktický souhlas s našimi vztahy, tak jsou tyto vztahy pro nás věřící skutečně dvojí. Jsou nejprve vzhledem k Bohu samému (kap. 1,3). Ale jsou v tom zahrnuty i vztahy navzájem (kap. 1,7). V té míře je láska k bratrům částí „činění spravedlnosti“ – vykonávání toho, co je před Bohem správné. Naše vztahy k našim bratrům mohou své vlastní vyjádření, jak to chce Bůh, nalézt jen v lásce k bratrům. Jestliže nyní Jan říká, že ten, kdo „nemiluje svého bratra“, není z Boha, tu tím vede rozhodující oddělovací čáru mezi dětmi Božími a dětmi ďábla. Nemilovat svého bratra je zvláštní forma toho, že člověk nečiní spravedlnost. Kde však chybí známka bratrské lásky, tam není vůbec žádný božský vztah.

Otázku: „Má někdo, kdo není narozen z Boha, nějakého *bratra*?“ jsme už probrali ve spojení s kapitolou 2, verši 9-11. Zde, jako všude v tomto Dopisu, jedná apoštol s člověkem v souhlasu s jeho *vyznáním*. To zde může stačit jako vysvětlení. Pečlivou definici toho, co Jan rozumí slovem »bratr«, najdeme v kapitole 5, verši 1: „Každý, kdo věří, že Ježíš je Kristus, je narozen z Boha; a každý, kdo miluje toho, kdo zplodil, miluje také toho, kdo je z něho zploden.“

Když se Jan obrací k lidem, míní slovem »láska« vždy lásku k *bratrům*. Nevidí člověka všeobecně jako bratra. Kainova nenávist k jeho *tělesnému* bratrovi je jen ilustrací toho, jak svět nenávidí Boží děti (kap. 3,12.13).

Lásku k bratrům proto nelze zaměňovat s láskou k lidem, ke které například Pán vyzývá Svě učedníky v kázání na hoře (Mat. 5,43 a dále). Ona je také mnohem vznešenější než tato. Ale o tom později. A už vůbec ji nesmíme chybně chápat jako čistě přirozenou náklonnost nebo jako pouhou přívětivost. Bylo už upozorněno na to, že i pes umí být přívětivý. Přirozené náklonnosti mají ve světě jistě své místo, a také přirozený člověk umí být velmi

„milý“ a může mnoho mluvit o lásce a snášenlivosti. Ale to nemá nic společného s bratrskou láskou. Měli bychom se velmi zamyslet nad tím, že právě antikristovské proudy – a to zcela pomíjíme východní náboženství – kladou velmi velký důraz na prokazování laskavosti, snášenlivosti, přívětivosti, ohleduplnosti, krátce řečeno, na šlechetný způsob smýšlení. Zlepšení sebe a vykoupení sebe jsou přitom jejich ne vždy zjevné cíle. Ale láska, o které mluví Jan, je výlučně od Boha. Je přirozenému člověku naprosto neznámá a žádným způsobem neslouží v nějaké formě k sebevykoupení.

A přece mnozí antikristové jdou právě k Janovu Dopisu a citují ho, aby podepřeli svá zlá učení o bratrství všech lidí a o Božím univerzálním Otcovství. Chtějí nás přivést k tomu, abychom věřili, že se Bůh dívá na všechny lidi jako na Svě děti. Ano, dovolují si dokonce tvrdit, že Ježíš sám tato jejich učení propagoval (šířil). Skutečně to činil? Co myslel tím, když farizeům řekl: „Vy z otce ďábla jste, a žádosti otce svého chcete činiti.“ (Jan 8,44)? Anebo k Nikodémovi: „Nenarodí-li se kdo znovu, nemůže viděti království Božího.“ (Jan 3,3)?

Apoštol Jan znal svého Pána a Mistra. Tři a půl roku s Ním chodil a Jeho božská naučení do sebe vpil jako asi žádný jiný z učedníků. Tak byl důvěrný se svým Pánem, že při posledním jídle ležel v Jeho klíně. Nyní zestárl a jako starý apoštol psal, inspirován Duchem Božím, tento Dopis, psal o těch dvou rodinách – o dětech *Božích* a o dětech *ďábla*. Ano, milí přátelé, není tu žádné „Jak – tak i“, nýbrž jen „Buď – anebo“. To jsme jistě viděli dostatečně jasně, a to by mělo vyburcovat každého čtenáře, který ještě neprožil nové narození.

A ještě jeden často se vyskytující názor chceme přezkoumat ohledně pravdivosti dříve, než skončíme s touto kapitolou ›Spravedlnost – znak Božích dětí‹. Mnozí křesťané totiž odpírají věřícím právo, aby si o druhých utvořili takový (zničující) úsudek a označovali je za děti ďábla. Poukazují k tomu na Matouše 7, kde Pán Svým učedníkům přikazuje, aby druhé nesoudili, aby sami nebyli souzeni; neboť jakým soudem budou soudit, takovým budou sami souzeni (verše 1 a 2).

Ale Pán nám nezakazuje mít duchovní úsudek o věcech a osobách, nýbrž varuje nás před sklonem posuzovat skryté pohnutky, které zná jen Bůh. Také my jsme rychle ochotni u druhých předpokládat zlé pohnutky. To je bezpodmínečně zavrženíhodné. Na druhé straně je ale bezpodmínečně nutné, abychom byli v stavu druhé správně posoudit – na základě toho, co

my na nich vnímáme. Nemáme-li svaté dávat ›psům‹ (Mat. 7,6), musíme je předtím jako takové poznat. A kdybychom byli zadržováni od toho, abychom rozeznávali ›bratry‹ od ›dětí ďábla‹, jak bychom mohli ty první milovat? Bůh od nás očekává duchovní sílu k rozeznávání.

Láska – znak Božích dětí

1. Janův 3,11 – 23

Bratrská láska

V PŘEDCHÁZEJÍCÍM ODDÍLU (1. J. 2,28 – 3,10) jsme viděli *spravedlnost* jako vystupující charakteristický znak Božích dětí – praktickou spravedlnost. V nyní následujícím oddílu (kap. 3,11-23) vystupuje do popředí jako znak Božích dětí *láska*. Že ty dvě věci stojí navzájem blíže, než všeobecně máme za to, se jistě stalo zřejmým. Apoštol také v posledním verši předcházejícího oddílu (verši 10) už uvedl myšlenku *bratrské lásky*, ovšem v záporném tvaru: Její chybění prozrazovalo, že tu není božský život.

Ale nyní je ukázána kladná stránka *lásky* k bratrům, a to ve vícerém vztahu, jak zjistíme. Nicméně Duch Svatý považuje také za nutné připravit nás na její opak, na *nenávisť* světa proti bratrům.

I když *bratrská láska* prochází jmenovaným oddílem (verši 11-23) jako vůdčí myšlenka, tu přece můžeme podle rozeznatelných, různých zdůraznění, utvořit dva pododdíly a nazvat je takto:

Verše 11-18: *Bratrská láska*

Verše 19-23: *Důvěra k Bohu*

Poslední verš kapitoly patří už novému velkému oddílu tohoto Dopisu. Táhne se až ke kapitole 5, verši 5 a má za obsah tematický okruh, který bychom dobře mohli nazvat „*Boží přebývání v nás a naše přebývání v Bohu*“.

Tím máme před sebou myšlenkovou kostru celého zbývajících oddílu 3. kapitoly. Může nám pomoci uvést do plnosti představených myšlenek a témat určitý pořádek.

Dřívější příkaz – (1. J. 3,11)

„Neboť toto je ta zvěst, kterou jste slýchali od počátku, abychom se navzájem milovali.“

(1. J. 3,11)

Zde se znovu setkáváme s výrazem ›od počátku‹, který je pro náš Dopis tak charakteristický. Jak jsme už poznali, znamená (s výjimkou verše 8 v kapitole

3, kde se vztahuje na ďábla): ›od doby, když zde byl Kristus a zjevil věčný život‹. Ve dnech, v nichž se bludaři a svůdci snažili šířit mezi věřícími učení působící zkázu, učení od démonů (1. Tim. 4,1), viděl apoštol nutnost vést Boží děti zpátky k tomu, čemu byli učeni od počátku, ať to bylo skrze Pána Ježíše samého, když zde ještě byl, nebo skrze Jeho apoštoly.

Ano, co by i pro nás také mohlo být důležitější dnes, v době, ve které se lidé stále více vzdávají pravého křesťanství, než být vedeni zpět ke Kristu samému? To velké, na co musíme hledět a co je „život“, je *Kristus*, zjevený ve světě. Je to jen Kristus sám, kdo nám může dát pravý charakter všeho: On je „pravda“. Zde existuje stejně tak málo „vývoj“ jako v přirozených věcech. Když Spasitel byl v tomto světě, byl dokonalým zjevením Boží přirozenosti, a tím také Boží *lásky*. A co můžeme s obdivem zjistit: Měl zvláštní lásku ke Svým učedníkům.

Toto zjevení bylo vskutku něco zcela nového. Teprve od té doby také dal Pán těm Svým „nový příkaz /přikázání/“: že se mají navzájem milovat (Jan 13,34). Bůh chtěl utvořit rodinu Svých dětí a shromáždit rozptýlené Boží děti v jedno. A v této rodině by měly a mají vládnout božské náklonnosti. Nejde zde o lásku k bližnímu (zákon), ne o lásku k lidem (evangelium), nýbrž o lásku božských vztahů uvnitř Boží rodiny.

Když jsme v průběhu našich úvah stále znovu mluvili o Božích dětech jako o Boží *rodině*, a právě jsme mluvili o jejím *utvoření*, tu mne to vede k poznámce, že v Novém zákoně nalézáme *dvě formy jednoty*. Apoštolem Pavlem nám představená forma je jednota Kristova *těla*. O ní apoštol Jan nemluví ani na jediném místě svých spisů. Jemu bylo naproti tomu dáno přivádět před srdce jednotu Boží *rodiny*. Tato pravda má vnitřní krásu, může nás vskutku učinit šťastnými.

Neboť v určitém smyslu je Boží rodina přes všechno selhání i dnes ještě „nedotčená“.

A ještě něco se zdá být důležité, aby bylo zdůrazněno. Jestliže se dosud v tomto Dopisu mluvilo o *lásce*, tu vždy v tom smyslu, že její přítomnost je důkaz toho, že ta osoba je znovuzrozena – o lásce tedy jako o *charakterovém znaku* nového života. Tak tomu je i v tomto oddílu, který je nyní před námi. Stačí jen, když se podíváme dopředu na čtrnáctý verš. Ale v jedenáctém verši, u kterého právě jsme, tomu je jinak. Zde máme – poprvé – *napomenutí* Božím dětem, aby se navzájem milovaly.

Ano, toto napomenutí je obsah zvěsti, kterou od počátku slyšely. Když po-

myslíme na to, že tato „zvěst“ stojí po boku závažné zvěsti na začátku Dopisu: „...že Bůh je světlo a není v něm vůbec žádná tma“ (kap. 1,5), tu můžeme poznat vážnost a důležitost této druhé zvěsti. Tento dřívější příkaz Pána Ježíše, že se máme navzájem milovat, má ústřední význam pro blaho Boží rodiny. A přece, jak často jsme se proti němu provinili! Jestliže chybí láska, není nic skutečně dobré. Jestliže ale ona působí, mohou být vyřešeny i vážné těžkosti. Jistě není nevhodné na tomto místě poukázat na „Velepíseň lásky“ jiného pisatele: 1. Korintským 13.

Od Jeronýma, jednoho z církevních otců, víme o tom, že apoštol Jan ke konci svého života, když příliš zeslábl, než aby ještě mohl kázat, stále znovu poukazoval na ten příkaz Pána a napomínal věřící: „Děti, milujte se navzájem!“

Nenávist – nikoli láska – (1. J. 3,12-13)

Když apoštol připomněl Božím dětem ten dřívější příkaz Pána, aby se navzájem milovaly, mluví nyní o přesném opaku toho, o *nenávisti*. Jde přitom udivujícím způsobem daleko zpátky do historie lidstva, ano, k prvnímu v hříchu narozenému člověku, aby poukázal na nejčasnější příklad nenávisti proti bratrovi. Už z toho se učíme vážné, zahanbující lekci: Také nenávist je velmi stará věc.

„... ne jako Kain byl z toho zlého a zabil svého bratra; a proč ho zabil? Protože jeho skutky byly zlé, jeho bratra ale spravedlivé.“

(1. J. 3,12)

Osmým veršem naší kapitoly začalo líčení celé historie hříchu, a zde nyní nalézá své tragické pokračování. Kain se tím, co udělal, prokázal jako „z toho zlého“, z ďábla, prokázal se jako „dítě ďábla“. Člověk je buď „z Boha“, nebo „z toho zlého“. Oběma skupinám lidí jsou vlastní určité skutky. Neexistuje střední cesta mezi láskou a nenávistí, a propast mezi tím, co je z Boha, a tím, co je z toho zlého, je nepřeklenutelná. Vraždou svého bratra Kain zjevil své duchovní spojení, svou mravní příbuznost s tím zlým; neboť ďábel byl „vrah lidí od počátku“ (Jan 8,44), to znamená, že uvedl hřích, a tím smrt. Kain pokračoval v této linii.

Přitom nespočívá důraz na *skutečnosti*, že Kain zabil svého bratra, nýbrž na *důvodu*, proč to udělal. To je zdůrazněno vsunutou otázkou: „A proč ho zabil?“ Také je tím silněji vyzdvížen protiklad k charakteru jeho bratra.

Odpověď: „Protože jeho skutky byly zlé, jeho bratra ale spravedlivé“ říká

více než jen to, že Kain k tomu neměl žádný důvod, aby násilně zabil svého bratra. Hnací pohnutkou k tomu také nebyla jen závist a žárlivost. Jistě byly také ve hře. Avšak dodatek, že Kainovy skutky byly zlé, ale jeho bratra spravedlivé, přece zřetelně ukazuje na hlavní bod Kainovy špatnosti: On *nenáviděl* svého bratra. Rozlišování mezi skutky jednoho (Kaina) a skutky druhého (Abela) je v plném souhlasu s historickou zprávou v 1. Mojžíšově 4, verších 4 a 5, a se zmínkou v Židům 11, verši 4 (v Judovi 11 tento poukaz chybí). Děti ďábla nenávidí Boží děti, nenávidí je, protože se jejich spravedlivými skutky vidí být odsuzované ve svých vlastních zlých skutcích. To je ten bod, o který jde, a na tom se dodnes nic nezměnilo.

Možná, že se tomu divíme, že pro ilustraci nenávisti je sáhnuo k extrémnímu příkladu první vraždy. Odpověď na to najdeme ve verši 15 (srv. také s Mat. 5,21.22). Je, žel, až příliš pravdivé, že my často poznáváme charakter zla příliš pozdě, že ho poznáme teprve tehdy, když se zlo zjeví ve svém celém rozsahu.

Už dříve jsme poukázali na spojení mezi *spravedlností* a *láskou*. Zde je nyní nalézáme potvrzeno, i když v negativních opacích: *nespravedlnost* a *nenávisť* se nacházely v jedné a téže osobě.

Tento verš uzavírá zmínku o *spravedlnosti* v tomto Dopisu. Byl tu přechod od předmětu *spravedlnosti* k předmětu *lásky* (verš 10), a nyní tvoří ústřední předmět Dopisu *láska*, až nakonec je vystřídán předmětem *život*. Připomeneme si tři hlavní myšlenky tohoto Dopisu: *světlo* – *láska* – *život*.

To, že Kainova nenávisť vůči jeho bratrovi je znázorněním **nenávisti světa** vůči Božím dětem – a nejen nějaký jednotlivý zlý případ – jsme už poznamenali. Další verš v našem textu to potvrzuje:

„Nedivte se, bratři, když vás svět nenávidí.“

(1. J. 3,13)

Apoštol nyní používá oslovení, které se v tomto Dopisu vyskytuje jen zde: „Bratři.“ Neříká jako předtím: „Moje děti“, „Milovaní“, „Děcka“. Protože nadále chce mluvit o rodinných vztazích a o lásce k bratrům, je oslovení „Bratři“ (nikoli „Moji bratři“) naprosto přiměřené.

Napomenutí, abychom se nedivili, když nás svět nenávidí, by nám nebylo dáno, kdybychom právě k tomu nebyli nakloněni. Pisatel u slova „když“ vychází ze skutečnosti, neboť používá ›když /jestliže/‹ splněné podmínky: „... *když* vás svět nenávidí.“ Svět v tom jistě bude pokračovat, aby nás nenávi-

děl, protože svět je právě svět. Tito lidé nejsou „narozeni z Boha“, nejsou „Boží děti“, nýbrž „děti ďábla“, neboť jsou „z toho zlého“. Nemusíme se tedy divit, *když*, nebo *že*, nás svět nenávidí. Je to přirozenost člověka, jak je – jako stojící pod mocí Satana.

Už Pán Ježíš mluvil o nenávisti světa a je charakteristické, že přitom používá tutéž (viděnou jako splněnou) podmínku: „*Jestliže* vás svět nenávidí, tak víte, že mne nenáviděl před vámi.“ (Jan 15,18) Jeho další slova nám dávají zdůvodnění pro nenávist světa: „Protože *nejste ze světa*, nýbrž já jsem vás ze světa vyvolil, proto vás svět nenávidí.“ (verš 19; srv. též s Janem 17,14)

Je nám nápadné, že je zde jmenován trochu jiný důvod pro nenávist světa než v Prvním Janově dopisu. Už skutečnost, že *nejsme ze světa*, světu stačí k tomu, aby nás nenáviděl. Nepotřebujeme jakoby dále už nic dělat: Jejich nenávist je nám zajištěna, protože k nim nepatříme. V našem Dopisu se nenávist naproti tomu zakládá na tom, že děti světa se vidí být odsuzovány ve svých zlých skutcích spravedlivými skutky Božích dětí. To leží zcela na jedné linii s tím, co Pán řekl: „Neboť každý, kdo činí zlé, nenávidí světlo a nepřichází ke světlu, aby jeho skutky nebyly odhaleny /trestány/.“ (Jan 3,20)

Zbývá ještě osvětlit otázku, co Jan na tomto místě myslí slovem ›svět‹. Zřejmě tu máme jiný význam ›světa‹ než v kapitole 2, ve verši 15; neboť nějaký systém nemůže nenávidět. Jsou to spíše lidé, kteří jsou tím systémem světa ovládnuti. A když si vezmeme na pomoc kapitolu 2, verš 19, tu poznáváme, že má zvláště na zřeteli ony svůdce, kteří se vzdali té kdysi známé pravdy a stali se antikristy. Jako takoví stojí pod lží Satana a také sdílejí jeho vražedného ducha. Jsou částí onoho „Kainova světa“, který vždy začíná náboženskými nároky a končí vraždou. Dějiny církve to dokládají mnoha otřesnými příklady.

Život nebo smrt? – (1. J. 3,14)

Apoštol mluvil právě o světu a o jeho nenávisti. Nyní ukazuje velký protiklad k pravému křesťanství. A opět začíná tím nám už známým „Víme“:

„Víme, že jsme přešli ze smrti do života, protože milujeme bratry.“

(1. J. 3,14a)

My, bratři, víme (vědomě), že jsme přešli ze smrti do života. Řecká předložka ›ek‹ (= z) neznamená ›od/někud/ – sem‹ nýbrž ›z – ven‹; to znamená, že neoznačuje nějaké *místo*, z kterého člověk přichází, nýbrž *stav*, který člověk

opouští. My jsme tedy z Boží milosti přešli ze stavu duchovní smrti do stavu duchovního, věčného života. Sloveso ›přešli‹ je ve tvaru perfekta a říká, že jsme byli ze starého stavu osvobozeni jednou provždy, a nyní jsme dosáhli nového stavu a v něm *zůstáváme*. „Přešli jsme ze smrti do života“ – to je hluboko jdoucí popis toho, co jsme prožili při svém obrácení, když jsme jako duchovně mrtví byli v duchovním směru oživeni.

Zároveň to je pomocné vysvětlení toho, co to znamená být „z Boha narozen“.

V Janu 5, verši 24, se setkáváme s tímtéž výrazem „přejít ze smrti do života“. Tam se ovšem jedná o *zaslíbení*, s kterým se Pán Ježíš obrací na *hříšníky*, zatím co naše místo má na zřeteli *Boží děti*, které skrze víru už dosáhly toho požehnání.

Odkud nyní víme, že v nás tato mocná změna stavu nastala? Zcela jednoduše proto, „protože milujeme bratry“. To je vskutku zajímavé zdůvodnění! Není řečeno: „... protože nám to Písmo ukazuje“, nebo: „... protože za nás Kristus zemřel“. To by také zcela odpovídalo pravdě. Ale jako důvod je jmenován vnitřní pocit v nás, který máme vůči „bratrům“: *Milujeme je*.

Pohnutkou pro tento zvláštní způsob dokazování je, že apoštol chce postavit další „test“ vzhledem ke křesťanským vyznavačům. Proto ukazuje, jak se, vedle jiných znaků, život ve věřících zjevuje: skrze bratrskou lásku. Nejzřetelnější činnost duchovního života v nás je, že milujeme ty, kteří jsou s námi jedno, kteří jsou duchovně našimi bratry.

A tak čteme: „/ty/ bratry“, nikoli: „jisté, milé bratry“, skrze něž jsme měli užitek nebo požehnání. To tu přirozeně je a svaté Písmo pro to nechává prostor. Neměl také Pán Ježíš k určitým učedníkům zvláštní náklonnosti? Ale to, oč zde jde, když je řečeno: „... protože milujeme bratry“, je přece ta *zásadní láska* k bratrům, k bratrům *jako takovým* – nezávisle na tom, zda z Krista zjevují mnoho nebo málo.

Vzpomínám si na jedno malé děvče asi pěti- nebo šestileté, které určitou „tetu G.“, kterou znalo ze shromáždění, mělo všechno jiné než rádo a snažilo se jí všude vyhnout. Tato stará sestra v Pánu byla nejen od dětí považovaná za trochu nepřístupnou nebo chladnou. Neuměla svou lásku ukazovat tak jako druzí. Ale jednoho dne se to děvče obrátilo k Pánu Ježíši. Mnozí pochybovali, zda se člověk už v tak mladých letech může obrátit, anebo zda to obrácení je pravé. Avšak všechny pochybnosti zmizely, když ji při příštím shromáždění bylo vidět, jak běží právě k oné „tetě“ a padá jí kolem krku:

„Tetičko G., já mám teď také Spasitele!“

Ano, *protože milujeme bratry*, víme, že jsme přešli ze smrti do života. Mnoha Božím dětem, mezi nimi též pisateli, se tato známka stala hlubokou útěchou a posílila je v jejich jistotě víry. A dokonce i v takových případech, kdy v životě toho či onoho člověka nemůžeme spatřit mnoho z víry, ta skutečnost, že nějak tu přece je láska k bratrům, přesto dává jasno a nemálo potěšuje srdce.

Ale nyní přichází ten „test“:

„Kdo nemiluje bratra (doslovně: Ten bratra nemilující), zůstává ve smrti.“

(1. J. 3,14b)

Apoštol opět staví člověka na půdu jeho vyznání a ten, kdo v tomto směru svého bratra zásadně nemiluje, jen dokazuje, že on sám nikdy bratrem nebyl: Zůstává ve smrti. Nejen je duchovně mrtvý (Ef. 2,1.5), nýbrž ať už je jeho vyznání jakékoli, on *zůstává* v tomto žalostném stavu. Chybění bratrské lásky je známkou duchovní smrti.

Předtím jsme slyšeli: „Kdo praví, že je ve světle, a nenávidí svého bratra, je v temnotě až dosud.“ (1. J. 2,9) A zde: „... zůstává ve smrti.“ Tma a nenávist a smrt jdou spolu, tak jako světlo a láska a život existují vždy spolu. Tam, kde chybí být jen jedna z těch tří božských ctností, nejsou pravdivé ani ty druhé. A kde je místo lásky nenávist, tam jsou nezbytně i ti neblazí průvodci: duchovní tma a duchovní smrt. Co je tvým dílem, milý čtenáři, život nebo – smrt?

Vrah lidí – (1. J. 3,15)

To, co Jan dodává k prohloubení již řečeného, může mnohé z nás překvapit anebo nám připadat tvrdé. Avšak je to pravda.

„Každý, kdo nenávidí svého bratra (doslovně: Každý, svého bratra nenávidící), je vrah lidí, a víte, že žádný vrah lidí nemá věčný život v sobě zůstávající.“

(1. J. 3,15)

Apoštol zde jde k základu věcí. Tak jako je láska činnost a důkaz věčného života, tak je nenávist v duchovním směru činnost smrti – je to vražda. Tatáž věc, která vyvolává hřích vraždy, také dává někomu nenávidět svého bratra.

Snad to nedojde až do krajnosti, ale je to táž věc, činnost smrti. Jestliže svět nenávidí Boží děti, zjevuje tím Kainovu přirozenost. Zda skutečně je vylita krev, nebo ne, netvoří v principu žádný rozdíl (srv. s Mat. 5,22). Bůh jedná v křesťanství s nitrem, nejen se zevnějškem. Tak nazývá Pán cizoložníkem *toho*, který se poddává žádosti po nějaké ženě, byť i jen očima: Ve svém srdci se s ní už dopustil cizoložství (Mat. 5,28). A ten, kdo nenávidí svého bratra, je potencionální (možný) vrah, je svým sklonem nebo duchem vrah lidí. To je třeba chápat nejen v mravním, duchovním smyslu, nýbrž i doslovně, tělesně. Ale i když ten poslední skutek není proveden, je tady přece pohnutka k němu a Pán posuzuje pohnutky.

›Vrah lidí‹ je přesně to slovo, které Pán Ježíš používá vzhledem k ďáblu (Jan 8,44). Nakonec se vztahuje také na všechny děti ďábla (1. J. 3,10b) a zahrnuje zvláště ty, kteří jako antikristové „vyšli z nás“ (kap. 2,19). Jan už varoval před *lhářem* (kap. 2,22), a nyní varuje před *vrahem lidí*. Také Pán nazval ďábla *jedním dechem vrahem lidí a lhářem*. Jaká hrozná příbuznost mezi ďáblem a těmi, kdo jsou jím svedeni! Nechtě na to myslí všichni, kteří mluví opovržlivě o Pánu Ježíši a nenávidí ty Jeho!

„... a víte, že žádný vrah lidí (doslovně: každý vrah lidí ne...) nemá věčný život v sobě zůstávající.“

(1. J. 3,15b)

Zde je ten, který ničí fyzický život (vrah lidí), postaven do protikladu k tomu, kdo vlastní duchovní život (Boží dítě). O prvním je řečeno, že *nemá věčný život v sobě zůstávající*. Tento obrat nevyjadřuje žádným způsobem možnou ztrátu věčného života, jako kdyby tato osoba někdy vlastnila věčný život, ale skrze hřích ho pak ztratila. Takovou myšlenku svaté Písmo nezná, a ani zde není nic takového řečeno. Čistě z textové stránky viděno by takové vysvětlení zdůraznilo slovo ›zůstávat‹ nad veškerou náležitost.

Mnohem spíše tu je vytvořena paralela ke konci verše 14: Vrah lidí – tedy ten, kdo „nemiluje bratra“ – nemá žádný věčný život jako trvalé vlastnictví, nýbrž „zůstává ve smrti“. Ještě nikdy nebyl nikde jinde, a tam *zůstává*, pokud se nenechá Boží milostí nalézt.

Ještě je doba milosti, ještě jsou dveře Boží milosti otevřené pro každého hříšníka, a dokonce i vrah může ještě nalézt odpuštění. Kdyby ale měl zemřít ve svých hříších a jít do věčnosti nesmířen, bude jeho díl v jezeru, které hoří ohněm a sírou, což je druhá smrt (Zj. 21,8).

Kristova láska – měřítko pro naši lásku – (1. J. 3,16)

V předcházejícím jsme byli napomenuti, abychom se navzájem milovali. Ačkoli láska k bratrům je podstatný znak božského života – a tím je v každém pravém Božím dítěti –, přesto máme zapotřebí, abychom byli *napomenuti* k jejímu uskutečňování.

Vždyť je poměrně snadné milovat duchovně smýšlejícího křesťana, milovat někoho, kdo vyrostl v milosti a v různých situacích zjevuje rysy božského života. Ale připadá nám to podstatně těžší milovat Boží dítě, které je ještě tělesné a má při sobě různé vrtochy a podivnosti, nemáme-li mluvit o zjevně zlých věcech. Jak velmi nám je blízké někým takovým opovrhovat nebo si ho málo cenit. Ale před tím se musíme mít na pozoru. Ne že bychom měli milovat neslušnosti svých bratrů. Bůh je také nemiluje. Ale bratrská láska musí „zůstávat“ (Žid. 13,1). Buďme ujištěni, že Bůh dopustí, aby naše láska k bratrům byla postavena na zkoušku.

V průběhu uvažování o tomto Dopisu jsme vícekrát viděli, že věčný život ve věřícím není samostatný. Potřebuje syčení a vedení Božím slovem, ano, Kristem samým – zdrojem života. Tak tomu je také s láskou. Když chceme získat sílu, abychom milovali bratra přes jeho chyby, pak musíme hledět od sebe a také od toho bratra pryč a hledět na Krista. Tam jediné vidíme, co je pravá láska. A tam apoštol nyní vede náš pohled.

„Podle toho jsme poznali lásku, že on za nás položil svůj život; i my jsme povinni za bratry pokládat život.“

(1. J. 3,16)

›Podle toho‹ (nebo doslovně: ›V tomto‹) se vztahuje na následující konstatování: „V tomto *jsme poznali lásku, že...*“ Zde není užito slovo pro vědomé, vnitřní vědění (*oída*), nýbrž ›*ginósko*‹. Toto řecké slovo označuje poznávání skrze osobní zkušenost a vztah (viz k 1. J. 2,3 pod ›Textová zvláštnost > *znát* – *vědět*‹). A protože je v perfektu, můžeme přeložit: „Získali jsme známost o tom, a víme to nyní.“ Na co se vztahuje toto poznání, toto vědění? Na „lásku“. Ne na lásku všeobecně, nýbrž na „tu/ lásku“ zvlášť. To se může jistě vztahovat na Boží lásku, ačkoli to není přímo řečeno. Ale toto je ten velký a nevyvratitelný důkaz lásky (Boží), že On (Kristus) za nás položil Svůj život. V tom našla své nejvyšší a nejvzácnější vyjádření. Dříve než se budeme tímto požehnaným předmětem dále zaměstnávat, musíme ještě krátce promluvit o zde použitém slovu ›život‹.

Textová zvláštnost > život

Apoštol Jan používá v tomto oddílu svého Dopisu (kap. 3,14-17) tři různá řecká slova pro ›život‹ – to je další příklad přesnosti ve vyjadřování svatého Písma. Také je vždy poučné, často dokonce nezbytné, jednotlivé pojmy pečlivě navzájem rozlišovat.

Ve verši 14 je řecké slovo ›zoé‹. To je v Novém zákoně nejvznešenější slovo pro ›život‹. Popisuje život v absolutním smyslu, život jako zásadu. Když se mluví o Božím životu, o věčném, duchovním životu, je vždy použito toto slovo. Poprvé se objevuje v Matouši 7, verši 14: „Úzká je cesta, která vede k životu.“ A naposledy se s ním setkáváme ve „stromu života“ ve Zjevení 22, verši 19.

Druhé řecké slovo pro ›život‹, ›psyché‹, máme v 16. verši naší kapitoly. Má široký významový rozsah, který je výrazem ›duše, (přirozený) život, mysl‹ popsán jen nedostatečně. Přesto je jasné, že Pán Ježíš položil Svůj přirozený, lidský život. To je také myšlenka, když On o Sobě mluví jako o dobrém Pastýři a říká: „Dobrý pastýř pokládá svůj život za ovce.“ (Jan 10,11). „Já pokládám svůj život za ovce.“ (verš 15) „Proto mne Otec miluje, že já pokládám život svůj.“ (verš 17) Ve všech třech místech používá Pán, když mluví o Své dobrovolné smrti, totéž slovo ›psyché‹. Ano, On, jak to říká Izaiáš, „vylil svou duši na smrt“ (kap. 53,12). Tím je ale nedotčena okolnost, že On je stále věčný život (›zoé‹). On jím byl vždy a zůstává jím vždy.

Ještě třetí slovo pro ›život‹ se nachází v našem oddílu. Na první pohled ovšem není poznatelné: „Má-li však kdo pozemský majetek (doslovně: *vlastnictví* světa) ...“ Řecké slovo ›bíos‹ popisuje pozemský život podle jeho vnějších funkcí a vztahů a znamená ›(organický) život, živobytí, majetek, jmění, způsob života‹. Chudá vdova vložila celé své živobytí do pokladnice (Marek 12,44). Mezi trny spadlé semeno bylo udušeno mezi jinými zábavami života (Luk. 8,14). Smíme se modlit za to, abychom mohli vést klidný a tichý život (1. Tim. 2,2). A když otec v podobenství o ›ztraceném synu‹ oběma synům rozdělil majetek (Luk. 15,12), máme zde tentýž význam jako v 1. J. 3, verši 17: majetek, jmění. Ostatně se v 1. Janově dopisu nalézá řecké ›bíos‹ ještě jednou, a to v kapitole 2, verši 16: „pýcha života“. Zde označuje, podobně jako v citátech z Lukáše 8 a 1. Timoteovi 2, odpovídající způsob života.

Třikrát slovo ›život‹, avšak jak velké jsou rozdíly!

Tím se opět vracíme k našemu textu. Výraz ›položít svůj život (= nechat)‹ se vyskytuje jen v Janových spisech. Matouš a Marek říkají: „Dát svůj život.“ (Mat. 20,28; Marek 10,45)

Slovo ›On‹ je zdůrazněno: „... že *on* za nás položil svůj život.“ *On – za nás!* Přesně tak stojí u sebe tato slova i v řečtině. Úchvatná, obšťastňující myšlenka: On – za nás – položil Svůj život! Vskutku, dále láska nemůže jít!

Jan stále znovu poukazuje zdůrazněným ›On‹ na *Krista*. Tak tomu je také zde. V Římanům 5, verších 6-10 vysvětluje jiný pisatel, Pavel, neméně dojemnými slovy, proč je Kristova láska tak jedinečná, tak vše převyšující.

Kdo v celém světě kdy nasadil život za někoho druhého, když vyjmem ty řídké případy, když ten druhý byl dobrý člověk! „Neboť za dobrotivého by se snad ještě někdo mohl odvážit zemřít. Bůh ale dokazuje svou lásku k nám v tom, že Kristus, když jsme ještě byli hříšníci, za nás zemřel.“ (Řím. 5,7.8 – přel.) To je to, co jsme *my* byli: bez síly – bezbožní – hříšníci – nepřátelé. Za takové, „za nás“, *On* položil Svůj život.

Jaká, všechno porozumění převyšující, božská láska! Měli bychom ji nechávat působit na naši duši vždy znovu! Neboť kde jinde bychom mohli vidět božskou lásku v její absolutnosti a dokonalé kráse, jestliže ne právě v tom, že *On* dobrovolně za nás položil Svůj život? Když Kainova nenávisť nalezla tak otřesné vyjádření v zavraždění jeho bratra, tu Kristova láska nalezla své nejvyšší vyjádření v tom, že za nás položil Svůj život. My však máme sotva nějakou představu o tom, co to pro Syna Božího znamenalo, být položen do prachu smrti.

Jak daleko má jít láska

Kristova smrt není na tomto místě viděna ve svém smířčím pohledu. V Janu 15 tomu je stejně: „Větší lásku nemá nikdo než tuto, aby někdo položil svůj život za své přátele.“ (verš 13) V obou místech je před námi Kristova láska jako *měřítko pro naši lásku*. A tak apoštol pokračuje a říká:

„..., *i my jsme povinni za bratry pokládat život.*“

(1. J. 3,16b)

Už dvakrát jsme v tomto Dopisu měli před sebou Krista jako standard nebo jako měřítko: ve verši 3 naší kapitoly jako měřítko pro *čistotu* a ve verši 7 pro *spravedlnost*. Nyní tedy dokonalé měřítko pro *lásku*. Ne že bychom kdy toho či onoho měřítka mohli v tomto životě zcela dosáhnout; ale Bůh nám

nedává žádné menší, nedává nám žádné jiné měřítko než Krista.

„My jsme povinni...“ znamená, že v případech krajního nebezpečí pro naše bratry na nás spočívá povinnost za ně nasadit vlastní život. Protože naše láska je od Boha, je k tomu zásadně schopná. Jistě se čtenář i pisatel těchto řádků považují za zcela neschopné plně odpovídat tak daleko jdoucímu závazku. A přece bychom měli přitom pomyslet na dvě věci. Předně, že zde je ukázán celý rozsah, krajní konec této povinnosti – pro situace, které se skutečně nestávají každý den. A za druhé bychom se neměli ustavičně trápit myšlenkou, zda bychom snad byli v stavu v takové zkoušce obstát. Hledme raději k Pánu Ježíši a na Jeho lásku, abychom potom s Jeho pomocí obstáli v *těch* zkouškách, před které On naši lásku v denním životě a v normálních okolnostech snad postaví. Chtějme si dát záležet na tom, abychom od Boha obdrželi *tu* milost, kterou potřebujeme *dnes*. O zítřek se bude starat On.

Priska a Akvila nám podávají výmluvný příklad pro dosažení tohoto „krajního konce“: Nasadili pro život apoštola Pavla svůj vlastní krk (Řím. 16,4). Také Epafroditus se odvážil svého života, aby odpomohl určitému nedostatku ze strany Filipských vůči apoštolovi. Tak se kvůli dílu skutečně „přiblížil smrti“ (Fil. 2,30). Obdivuhodná, božská láska – odlesk Kristovy lásky v li-dech týchž hnutí mysli jako my!

Možná, že na naši lásku k bratrům nikdy nebude vznesen požadavek až v tomto rozsahu. To ale neznamená, že v tisíci případech předtím nenajdeme dostatek příležitostí k vykonávání této lásky. To větší v sobě zahrnuje to menší. A i když ten extrémní případ snad nenastane, tu přece na cestě tam se naskytanou mnohé možnosti, abychom dokázali svou lásku k věřícím nejružnějším způsobem. Vezměme si jako příklad Štěpánův dům: Příslušníci tohoto domu se sami dali svatým k službě, ať už to v sobě zahrnovalo cokoli (1. Kor. 16,15). Není to rovněž určité obětování vlastního života? A jsme také připraveni vzdát se svého života v tomto světě pro Pána Ježíše, jakoby ho vydat pro Něho (Mat. 16,25)?

Selhání v menších zkouškách – (1. J. 3,17)

Že se projevování bratrské lásky nevztahuje jen na tak vysoké a vznešené skutky, jako je položení vlastního života, ukazuje zřetelně další verš v našem textu:

„Kdo ale má nějaký pozemský majetek (doslovně: majetek světa) a vidí, že jeho bratr má nouzi, a uzavře před ním své srdce, jak v něm

Myšlený případ, který apoštol uvádí slovem ›ale‹ a který má pouze co činit s vnějšími potřebami nějakého bratra, odráží spíše spodní hodnotu na stupnici lásky. Je zde tedy nějaký bratr, který vlastní dostatek prostředků k pozemskému životu. Vidí otevřenýma očima – to zde znamená řecké slovo pro ›vidět‹ – těžké okolnosti svého bratra: že mu chybí to nejpotřebnější k životu. Doslovně to je: „Vidí svého bratra *mít* nedostatek.“ Zde leží zamýšlená obdoba. Jeden *má* majetek, druhý *má* nedostatek. Tímto způsobem vyjadřování je silněji vyzdvižen protiklad mezi oběma.

Dokonce, i kdyby nyní ten první odpomohl nedostatku svého bratra, nebylo by to nic zvlášť chvályhodného. Proto jsem zde mluvil o spodní hodnotě na stupnici lásky. Už pod zákonem Bůh nařídil: „*Byl-li by u tebe nuzný někdo z bratří tvých, v některém městě tvém, v zemi tvé, kterou Hospodin Bůh tvůj dá tobě, nezavrdíš srdce svého, a nezavřeš ruky své před nuzným bratrem svým... Ochoťně dáš jemu, a nebude srdce tvé neupřímné /mrzuté/, když bys dával jemu.*“ (5. M. 15,7.10)

Přesto je možné, a tento případ je zde dán, že i „křesťanský“ bratr uzavírá své srdce před bratrem trpícím nedostatek. Slovo pro ›srdce‹ znamená vlastně ›vnitřnost‹ a označuje sídlo pocitů. U Jana se vyskytuje jen zde, zatím co Pavel je používá často, jen v krátkém Dopisu Filemonovi třikrát (verše 7,12,20). ›Vnitřnost‹ bratra nejsou pohnuty, ale spíše uzavírá své nitro před nouzí chudého, takže ono se k němu neobrací.

Apoštol se na to dívá nejen jako na velmi politováníhodné, nýbrž klade svým čtenářům zkoumající otázku: „*Jak v něm zůstává Boží láska?*“ Přenechává jim, přenechává to nám, abychom dali odpověď.

K tomu se však musíme nejprve snažit pochopit, co je míněno ›Boží láskou‹. Jistě v první řadě Boží láska *k nám*, neboť On je zdroj lásky. Ale tato láska má nalézat odpověď v našem životě – v našich činnostech a konáních. Sama o sobě je přece láska jako vnitřní pocit člověka neviditelnou záležitostí, může se stát viditelnou jen svými aktivitami. A tak se tedy kruh uzavírá:

Poznali jsme Boží lásku *k nám* podle toho, že Kristus za nás položil Svůj život (*psyché*). Protože vlastníme Jeho život (*zoé*), milujeme i my a jsme vyzýváni, abychom za své bratry pokládali svůj život. Kristova láska se stává mírou pro naši lásku. Nepozorovaně se tak ›Boží láska‹ stává láskou *k Bohu*, a ta se opět projevuje v lásce *k bratrům* (srv. s kap. 4,20.21).

To ukazuje, jak dobře to udělali překladatelé, když výraz ›Boží láska (láska /toho/Boha – p. p.)‹ překládají doslovně a nepřikládají mu nějaký určitý význam, který vylučuje druhý. ›Boží láska‹ zde skutečně zahrnuje *oba* směry pohledu: Boží lásku *k nám* a naši lásku *k Bohu*.

Když ale nyní někdo se svým bratrem jedná s nelaskavostí a nemilosrdně, místo s láskou, pak je to znamení toho, že Boží láska v tom dotyčném nezůstává nebo nepřebývá. Ani se z ní sám neraduje, ani není v stavu tu lásku dávat dál bratrům. Zde máme tedy odpověď na otázku: „Jak v něm zůstává Boží láska?“ A nadto: „Kdo tedy umí činit dobré, ale nečiní, tomu je to hříchem.“ (Jak. 4,17)

Když to, co bylo řečeno o lásce a jejích formách vyjádření, ještě jednou promyslíme a necháme to na sebe působit, pak asi všichni více nebo méně najdeme důvod pro to, abychom se styděli a vyznali, že jsme v tomto vztahu mnohonásobně zklamali. Toto poznání nás ale také nakloní k tomu, abychom si napomenutí dalšího verše, kterým končí oddíl o ›bratrské lásce‹ (verše 11-18), vzali k srdci jako potřebná.

Milovat v skutku a pravdě – (1. J. 3,18)

„Děti, nemilujme slovy (doslovně: slovem) ani jazykem, nýbrž v skutku a pravdě.“

(1. J. 3,18)

Apoštol se opět oslovením ›Děti‹ (řecky *teknía*) obrací na všechny členy božské rodiny (viz též kap. 2,1.12.28; 3,7). Je to, jak jsme dříve viděli, něžné, důvěrné oslovení, které je použito jen pro Boží děti.

Všichni oslovení jsou bez výjimky v nebezpečí, že se v lásce ke svým bratrům oddají klamu. Jejich láska se může totiž omezovat na to, co se vyjadřuje slovy a jazykem, zatím co láska v skutku a pravdě chybí. Na tuto věc se musíme podívat trochu blíže.

V první části věty z verše 18 je ukázáno, jak *nemáme* milovat: ne *slovy* ani *jazykem*. Druhá část věty, když nejprve ukazuje určitý protiklad („nýbrž...“), udává, *jak* máme milovat: *v skutku a pravdě*. Všeobecně jsou oba výrazy ›slovy‹ a ›jazykem‹ vnímány jako opisy jedné a téže věci, jako když znamená totéž. Avšak k tomu v protikladu stojící obrat ›v skutku a pravdě‹ ve druhé části věty jasně ukazuje, že mezi ›slovem‹ a ›jazykem‹ musíme dělat rozdíl, tak jako je i mezi ›skutkem‹ a ›pravdou‹. Skutečně tu je vzájemný

vztah mezi ›slovem‹ v první části věty a ›skutkem‹ v druhé části věty, stejně jako mezi ›jazykem‹ v první části věty a ›pravdou‹ ve druhé. Různé výrazy pro druh milování se k sobě tedy vztahují následujícím způsobem:

milovat ›slovem‹ – milovat ›v skutku‹,
milovat ›jazykem‹ – milovat ›v pravdě‹.

Nuže, je bezpodmínečně správné, že láska může být vyjadřována také slovy. Cožpak už mnohé milé slovo nevzpřímilo a nepotěšilo skleslé srdce? A není někdy přímo potřebné našemu bratrovi i slovy ukázat, že ho milujeme? Jestliže se ale naše láska – a to se zdá být zde míněno – vyčerpá jen ve *slovech*, když se nikdy nevzchopí k přiměřenému *skutku*, pak nejde prostě dostatečně daleko. Z verše 16 jsme se naučili, že láska v případě našeho Spasitele se obdivuhodným způsobem stala činem. U nás by tomu dle zásady nemělo být jinak.

Při milování jazykem vypadá věc trochu jinak, hůře. Zde nechybí *skutek*, nýbrž *pravda*. Když *milujeme jazykem*, vyslovujeme něco, co tak ve skutečnosti nemyslíme. Mluvíme potom o náklonnostech, které v pravdě vůbec nepociťujeme. Jestliže tedy naší lásce chybí pravdivost, nejsme nic jiného než pokrytci. V prvním případě je láska přece pravá, jen nejde dostatečně daleko; ale v tomto případě je naprosto nepravdivá, je předstíraná. Jaké je to znetvoření pravé bratrské lásky! Jak zapotřebí máme napomenutí starého apoštola Jana, kterému bychom chtěli postavit po bok napomenutí jiného inspirovaného pisatele: „*Láska ať je bez přetvářky.*“ – „*V bratrské lásce buďte k sobě srdeční.*“ (Řím. 12,9.10 – přel.)

Na závěr ještě tuto poznámku: Můžeme tento 18. verš naší kapitoly pojímat jako souhrn všeho toho, co až dosud bylo o bratrské lásce řečeno. Na druhé straně představuje také určitý přechod k ještě novému myšlenkovému oddílu.

Důvěra k Bohu

Napomenutí k bratrské lásce nám bylo v Prvním Janově dopisu dáno nejprve v kapitole 3, ve verši 11. Tam bylo obsahem „zvěsti“. „*Máme se navzájem milovat.*“ To je prostě Boží *příkaz* pro Jeho rodinu (viz také verš 23). Ale v 18. verši bylo – v předvídání naší slabosti v této věci – připojeno ještě něco podstatného: Naše láska musí také být *v skutku a pravdě*. Tím ale inspirovaný pisatel jmenoval jeden charakterový rys, který nyní v následujícím verši

používá k přechodu k dále vedoucím myšlenkám: *pravdu*.

„Z pravdy“ – (1. J. 3,19)

„A podle toho poznáme, že jsme z pravdy, a přesvědčíme před ním své srdce“

(1. J. 3,19)

I tento verš opět začíná výrazem ›Podle toho‹ (nebo doslovně. ›V tomto‹). V protikladu k verši 16 neukazuje tento obrat nyní kupředu, nýbrž ukazuje zpět – zpět k tomu, co bylo naposledy řečeno ve verši 18. Když milujeme v skutku a pravdě, poznáme, že „jsme z pravdy“. Pro ›poznat‹ je tu opět (jako ve verši 16) ›ginósko‹; to znamená, že *poznáme skrze zkušenost*, že pravda je zdroj našich myšlenek, pocitů a pohnutek. Jsme jakoby z pravdy zplozeni. Jen když v skutku a pravdě zjevujeme božskou lásku, máme nějaké právo dívat se na sebe jako na jsoucí „z pravdy“. Někdo, kdo zásadně tak nemiluje, není pravým Božím dítětem.

Je pozoruhodné, že obě slovesa ›poznat‹ i ›přesvědčit‹ jsou ve tvaru budoucího času: *Poznáme – přesvědčíme*. To znamená: Když jdeme v lásce, nebo jinak vyjádřeno, když jdeme svou cestou s Bohem, pak se *dostaví* určité poznání a přesvědčení. Tyto věci jsou tedy *následkem* odpovídajícího chození, nikoli obráceně. V té míře, jak chodíme s Bohem, budeme také zakoušet toto požehnání, o kterém je zde řeč, a těšit se z něho.

Toto požehnání je dvojí. O první stránce jsme už mluvili: Poznáme, že jsme „z pravdy“. Pravda je nyní nejen charakterovým rysem naší lásky (neboť zde je před slovem ›pravda‹ člen, ve verši 18 nikoli), nýbrž je to Boží podstata, zjevení Boha samého, jakoby kořen, kterému vděčíme za svou existenci co Jeho dětí. Je zajímavé, že Pán Ježíš používá před Pilátem přesně stejný výraz: „Každý, kdo je z *pravdy*, slyší můj hlas.“ (Jan 18,37) Být z pravdy znamená být Božím dítětem. Přesto – a to je důležité pro náš praktický život – se můžeme z toho požehnaného vztahu – můžeme se ze štěstí, které s ním je spojeno, těšit jen tehdy, když jdeme svou cestou v pravé zbožnosti s Bohem. Takovým způsobem posilněné vědomí, že jsme z pravdy, ano, z Boha samého, je něco velmi vzácného právě ve dnech, které jsou charakterizovány úpadkem mravních hodnot a vzdáváním se božské pravdy.

Na pravdu je zde pohlíženo téměř jako na nějakou *osobu*, které vděčíme za svůj vznik a s níž následně jsme v nerozlučném vztahu. Porovnání s výrazy

jako „Vy jste z Boha“ a „My jsme z Boha“ (kap. 4,4.6) takovou myšlenku naznačuje.

Jak před Bohem přesvědčíme svá srdce

Druhá stránka požehnání je vyjádřena těmito slovy: „... a přesvědčíme před ním svá srdce.“ Také tato výsada vyplývá, tak jako ta první, z chození v lásce. Čistě jazykově se zdá, že té větě něco chybí. Chceme někoho přesvědčit? Dobře, tedy o čem, prosím? Přesvědčování musí mít nějaký předmět, musí mít cíl. Ten zde ale zcela chybí. Prostě tu stojí: „Přesvědčíme svá srdce.“ O čem, to není řečeno. Těžkost však zmizí, když vezmeme v potaz další významy řeckého slova *ὑποκονίζω*: *ukonejšit, uklidnit, uchlácholit*. Smysl je tedy: Chozením v Boží bázni *ukonejšíme* nebo *ujistíme* před Bohem své srdce. Věta tím pak není nijak neúplná. To, že přesto má určité pokračování, nás bude ještě zaměstnávat, když přijdeme k verši 20.

Odpovídajícím chováním *ukonejšíme* tedy – ne snad Boha, nýbrž – své vlastní srdce. To se sice děje „před Ním“, v Jeho přítomnosti, ale děje se to vzhledem k našemu srdci. U *ὑποκονίζω* zde nesmíme tolik myslet na sídlo citů, nýbrž spíše na *svědomí*. Tento význam má *ὑποκονίζω* také na jiných místech Nového zákona (např. Sk. 2,37; 7,51). Nuže, chceme-li mít praktické *společenství s Bohem*, pak musí být naše svědomí svobodné od zlého.

Je nemožné blížít se s důvěrou Bohu, máme-li obtížené svědomí. To ale je právě ten předmět nebo to požehnání, o které zde jde: *důvěra k Bohu*. Když chceme mít své srdce v důvěře před Bohem, musíme chodit tímto způsobem, musíme chodit v lásce. To je ta jediná cesta.

Apoštol zde vůbec nemluví o odpuštění hříchů. To udělal předtím (kap. 1,9; 2,12). Také snad nenaznačuje, že člověk může ztratit své postavení křesťana nebo svůj vztah jako Boží dítě. Ne, zde se jedná pouze a jedině o naše praktické společenství s Bohem, o základ naší důvěry k Bohu. Mějme za to, že někdo ví, co Bůh říká a co si přeje, ale nedělá to. Co je následek? Místo vědomí blízkosti k Bohu se dostaví vědomí vzdálení od Boha. Jakub říká: „Kdo tedy umí činit dobře, ale nečiní to, má hřích.“ (Jak. 4,17 – přel.) To tedy *není* cesta, jak pěstovat a prohlubovat důvěru k Bohu! A kolik požehnání se nám ztratí, když ztratíme vědomí Boží blízkosti a lásky! Ztrácíme tím to nejlepší, co je.

„Před Ním přesvědčíme své srdce“ – to znamená být před Bohem s nezatí-

ženým svědomím a radovat se ze šťastného společenství s Ním, když si srdce nemusí nic vyčítat, a tak je k Němu vedeno důvěrou místo strachem.

Jestliže nás naše srdce odsuzuje – (1. J. 3,20)

Přesto se může stát, že nás naše srdce odsuzuje. Co potom? Této otázce se věnuje další verš v našem textu.

„– že, jestliže nás naše srdce odsuzuje, Bůh je větší než naše srdce a zná všechno.“

(1. J. 3,20)

Je těžké s jistotou říci, na co se vztahuje spojka ›že‹ na začátku věty. S čím ji musíme přivést do spojení, s ›poznáme‹ nebo s ›přesvědčíme‹ ve verši 19? Asi nejspíše s ›přesvědčíme‹ (anebo: ukonejšíme), a to – jak se zdá – jako volné navázání na myšlenku ukonejšení. Neboť uvidíme, že dokonce i pro ten případ, že nás naše srdce odsuzuje, tu je ukonejšení vlastního srdce. Ještě se naučíme Bohu za to děkovat, jestliže to neděláme už nyní.

V našem životě tedy může nastoupit ten případ – a jak často jsme se už za něj museli stydět – že jsme Boha zneuctili svým chybným chováním, například selháním v lásce. Pak na našem svědomí něco leží a naše srdce nás obžalovává. Ono „poznává proti“ nám, takový je doslovný překlad – zřejmě úmyslná obdoba k „poznat“ ve verši 19. Tam bylo poznáno něco dobrého, zde je v nás naproti tomu poznáno zlo.

Když nyní naše vlastní srdce svědčí proti nám, jaký závěr potom z toho činí inspirovaný pisatel? Že „Bůh je větší než naše srdce a zná všechno“ – důsledek, který by nám na první pohled mohl působit úzkost. To sice jistě nemá, ale vážný je v každém případě. My můžeme totiž být zaměstnání *tím* zlým, kterého jsme se právě dopustili. Ale Bůh zná všechno, zná všechny okolnosti, v kterých byla dána hříchu přednost. On ví o hlouběji ležících kořenech a zná celý náš příběh.

Bůh nás s jistotou zná lépe, než se známe my sami. Někdy nevíme přesně, co porušilo naše praktické společenství s Bohem. Avšak potom vždy zjistíme, že jsme ve svém srdci trpěli něco zlého, co ale Bůh vidí a co nemůže přijmout. Proto je bezpodmínečně nutné, abychom svůj zlý stav v sebesoudu odsoudili, aniž bychom se však vzdávali postavení, které nám Bůh daroval. Zde může být poukázáno na to, co jsme viděli ve spojení s prvním veršem 2. kapitoly.

Skutečnost, že Bůh *zná všechno*, je spojena s poznámkou, že *on je větší než naše srdce*. Ach ano, naše ubohé srdce! Jak je dobré a utěšující, že On je větší než tato ubohá věc; že On ví o vši naší slabosti a ubohosti a je nad to daleko vyvýšený! Ať už naše srdce proti nám přednáší cokoli – Bůh jediný zná charakter našeho hříchu *absolutně*. V tom je větší než naše srdce. Další význam může spočívat v tom, že Bůh je také ve Své lásce a milosrdenství větší než naše srdce. Jsme v rukou Toho, který přes naše mnohá selhání s námi vždy jedná v lásce a obrací k nám celé Své slitování.

Nyní si snad uvědomíme, jaké nezměrné požehnání spočívá v tom, že Bůh o nás *všechno* zná. Mohl by například někdy zapomenout na to, že my – jako z Něho narození – jsme se stali Jeho dětmi? A pokud jde o náš duchovní stav, není také s ním důvěrně seznámen? Ušlo Mu snad, že naše láska, ať už její projevy jsou jakkoli slabé, tu přece je, že existuje? Vždyť ona je důkaz toho, že jsme Boží děti! Ach, On to všechno vidí, On to všechno ví! To nám dává tvář v tvář naší neschopnosti hlubokou útěchu.

Vezměme příklad Šimona Petra. Třikrát zapřel svého Pána a Mistra, třikrát se ho nyní ten Vzkříšený v přítomnosti druhých učedníků ptá na jeho lásku k Sobě. Vskutku, on ji v rozhodujícím okamžiku *neukázal*! „Miluješ mě více než tito?“ – „Miluješ mě?“ – „Máš mě rád?“ – Božská sonda proniká stále hlouběji do srdce toho muže. Potřetí to už nemůže vydržet a uvrhuje se cele na vševedoucnost svého Vykupitele: „Pane, ty znáš všechno, ty víš, že tě mám rád.“ (Jan 21,17) I když bylo v srdci učedníka mnoho suti – tu docela dole, to on věděl, že Pán, který všechno ví – docela dole na dně srdce ji On přesto najde: *lásku* k Sobě, jeho Spasiteli.

Tak poznáváme, jak tato vážná slova, která jsme měli před sebou v tomto oddílu, mohou *ukonejšit* naše srdce, kdybychom i my měli někdy přijít do podobných situací. Už skladatel 139. žalmu byl proniknut vědomím o vševedoucnosti svého Stvořitele (verše 1-6). Jestliže ho Bůh prozkoumal a poznal; jestliže znal jeho sedění a vstání; jestliže „z daleka“ rozuměl jeho myšlenkám; jestliže byl důvěrně seznámen se všemi jeho cestami; jestliže znal jeho slovo dříve, než je vyslovil – působilo mu to úzkost, mučilo ho to? Zcela naopak! Chválil za to Boha, obdivoval Ho a volal: „*Divnější jest umění /vědění/ tvé nad můj vtíp; vysoké jest, nemohu k němu!*“ (v. 6)

Jestliže nás naše srdce neodsuzuje – (1. J. 3,21)

Viděli jsme, že my sami v případě, že nás naše srdce odsuzuje, nemáme ztrácat svou důvěru k Bohu. Mnohem šťastnější zkušeností ovšem je, když nás naše srdce *neodsuzuje*. O tom apoštol mluví jako o dalším a mluví také o požehnaných následcích, které z toho plynou.

*„Milovaní, jestliže nás naše srdce neodsuzuje, máme smělost k Bohu.“
(1. J. 3,21)*

Opět se setkáváme s oslovením ›Milovaní‹. V tomto Dopisu se s ním setkáváme celkem pětikrát (kap. 2,7; 3,2.21; 4,1.7) a je vhodné k tomu, aby nás naplnilo štěstím a radostí. Při jeho prvním výskytu jsme si připomněli to, že v první řadě vyjadřuje apoštolovu lásku k jeho čtenářům. Ale to spolu zahrnuje, že nejen oni, ale i my sami jsme v širším smyslu *milovaní* – milovaní od Boha a milovaní od bratrů.

To je tedy další znak křesťanského života: vědomí, že jsme Jeho děti. Ve spojení s vědomím, že Jeho oko na nás spočívá, to působí jen nejvyšší radost. Tak ve všem vidíme působení božského života. Jestliže naše srdce takto stojí k Bohu správně, tu k Němu můžeme vzhlízet bez bázně a hrůzy: máme k Bohu smělost, radostnou důvěru. Když se těšíme z praktického společenství s Ním všeobecně a z Jeho schválení zvláště, vchází do naší duše pokoj a síla a my se učíme myslet dále než jen na sebe. Tato smělá doufanlivost (nebo: smělost, radostná důvěra) vůči Bohu (to je míněno výrazem „k Bohu“: tváří v tvář s Bohem) je výsledkem ujištění srdce, o kterém byla řeč v 19. verši.

Ještě si zaslouží poznamenat, že výraz ›smělost‹ není zmíněn ve Starém zákoně. Setkáváme se s ním teprve v Novém zákoně, jen v Prvním Janově dopisu čtyřikrát (kap. 2,28; 3,21; 4,17; 5,14). Mít smělost v Boží přítomnosti je vzácná křesťanská výsada, kterou nám získal Pán Ježíš Svým výkupným dílem, a proto v době Starého zákona nebyla v této formě známá.

Vyslyšení modliteb – ne bez podmínek – (1. J. 3,22)

Tato smělost nebo důvěra přináší ze své strany pozoruhodný výsledek, který je vylíčen v 22. verši:

„A cokoli si vyprošujeme, dostáváme od něho, protože zachováváme

jeho příkazy a činíme to, co se jemu líbí.“

(1. J. 3,22)

Znovu se setkáváme s působením božského života v nás. Nejenže se modlíme, ale praktické prožívání společenství s Bohem vylučuje chybné prosby. Prosíme podle Jeho vůle. Naše srdce, pocvičené a utvářené ve společenství s Bohem, se chápe Božích myšlenek a činí se s nimi zajedno.

Protože přání, která takto vznikají, jsou výsledkem zjevování Boha, docházejí také v každém případě vyslyšení. Jak to Pán řekl: „Zůstanete-li ve mně a slova má zůstanou-li ve vás, budete prosit, o co chcete, a stane se vám.“ (Jan 15,7 – přel.) Takový příslib můžeme naprosto pojímat jako bianko šek, avšak nesmíme přehlédnout podmínky: „Zůstanete-li ve mně.“ – „Slova má zůstanou-li ve vás.“ Když zůstaneme blízko u Něho; jestliže to, co přešlo přes Jeho rty, formuje naše prosby – může to potom být jinak, než že jsou ty prosby vyslyšeny?

Také v našem místě jsou jmenována dvě odůvodnění pro příslibené vyslyšení: „Protože zachováváme jeho příkazy a činíme to, co se jemu líbí.“ Co to v podrobnostech znamená, postavíme na chvíli do pozadí, abychom nejprve řekli několik doplňujících poznámek o vyslyšení modliteb.

Zde apoštol mluví opět absolutním způsobem. Má za to, že nás naše srdce neodsuzuje; že máme před Bohem smělost a žijeme v praktickém společenství s Bohem. Co je výsledkem? Že naše prosby jsou vyslyšeny. Tento absolutní způsob vyjadřování činí tak opravdu zřetelným, jak velké jsou skutečně naše výsady. Bůh nás tak velmi miluje, že nemůžeme o nic prosit, aniž bychom také neobdrželi odpověď. „A toto je ta důvěra (nebo: smělost), kterou k němu máme, že, když něco prosíme podle jeho vůle, slyší nás.“ (1 J. 5,14)

To je jedna strana, ta zásadní. Ale v praxi našeho modlitebního života jsou různá omezení, na která musíme dbát, abychom zůstali ochráněni před zklamáními. Tato omezení žádným způsobem neoslabují ty zásadně dané sliby, ale doplňují je. A není to jen naše zkušenost, která nás tomu učí, nýbrž také Boží slovo samo dává pro to příklady.

K čemu směřuji, je toto: Bůh nás vyslyší, když o něco prosíme podle Jeho vůle. Ano, určitě! Ale nevyslyší vždy ihned, nevyslyší vždy tím způsobem, jak jsme si to myšleli. A vyslýchá často vskrytu, takže nemůžeme vyslyšení pozorovat. Nicméně: On vyslýchá. Slib je bezprostřední, naplnění ovšem může na sebe nechat dlouho čekat a stavět naši víru na zkoušku. Přesto smíme s útěchou vědět, že ono KDY a ono JAK toho vyslyšení jsou v Jeho

ruce. A pokoj Boží, který převyšuje všechnen rozum, bude ochraňovat naše srdce a naši mysl v Kristu Ježíši (Fil. 4,7).

Co se tedy týká těch dvou zde jmenovaných předpokladů pro vyslyšení, ty leží zcela na linii toho, co jsme až dosud viděli. „Protože zachováváme jeho příkazy“, to mluví o poslušnosti, a obrat „činíme to, co se jemu líbí“ tu myšlenku ještě prohlubuje. V obojím je nám Pán Ježíš dokonalým příkladem. Na cestě poslušnosti Ho Bůh vždy vyslyšel (Jan 11,42), protože On (Kristus) vždy činil to, co se Jemu (Bohu) líbilo (Jan 8,29). Právě v tom my tak často selháváme. Ale apoštolova řeč v našem verši je opět abstraktní. Všechny vedlejší vlivy ponechává stranou a vychází z toho, že zachováváme Jeho příkazy a děláme to, co se Jemu líbí. A tak je nám vyslyšení našich proseb zajištěno.

Co máme rozumět *Božími příkazy*, to nás už zaměstnávalo ve spojení s kapitolou 2, veršem 3 a dále. Činění toho, co se Bohu *líbí*, může snad být přivedeno více do vztahu k Jeho *Slovu*. Takto to jde nad výslovné projevy Boží vůle (příkazy), ty přitom jsou ovšem zahrnuty.

Kéž nám Pán pomůže, abychom výsady, které nám byly představeny ve verších 19 až 22, vírou uchopili a prakticky v nich žili!

Zvláštní Boží příkaz – (1. J. 3,23)

Zmínka o Božích příkazech ve verši 22 vede apoštola k tomu, aby ještě jednou promluvil o zvláštním Božím příkazu:

„A toto je jeho příkaz, abychom věřili jménu jeho Syna Ježíše Krista a navzájem se milovali, jak nám dal příkaz.“

(1. J. 3,23)

›Jeho příkaz‹ – to je jak *Boží příkaz*, tak i *Kristův příkaz*. Neboť Bůh nám přikázal, abychom věřili jménu Jeho Syna Ježíše Krista; a Kristus nám přikázal, abychom se navzájem milovali (Jan 13,34.35; 15,12.17). To je další příklad toho, jak Jan nerozlišuje mezi Bohem a Kristem – právě proto, že Kristus je Bůh.

Vše, co Jan ve svém Evangelii a ve svých Dopisech řekl o příkazech Pána, je shrnuto v tomto jednom Božím příkazu. Je to skutečně *jeden* příkaz, nejsou to dva příkazy. Věřit a milovat. Tyto dva jsou jedno. Nemůžeš věřit, aniž bys miloval, ani nemůžeš milovat, aniž bys věřil. *Víra* a *lásky* jsou dvě stránky jednoho a téhož příkazu.

Když jsou v Novém zákoně jmenovány víra a láska společně, tu se – zpravidla

– *víra* vztahuje vždy na Boha, na Pána Ježíše, ale *láska* na Boží děti. K oběma je třeba říci ještě více, ale nejprve uvedeme několik příkladů k tomu, co bylo řečeno. Pavel mohl Bohu děkovat za věřící v Kolosách, protože slyšel o jejich „*víře* v Krista Ježíše a o *lásce*“, kterou mají „ke všem svatým“ (Kol. 1,4). Podobně píše ve svém Dopisu Filemonovi: „... slyše o *lásce* tvé, a *víře*, kterou máš k Pánu Ježíši i ke všechněm svatým.“ (v. 5) V Dopisu Galatským se dovídáme, že *víra* působí skrze *lásku* (Gal. 5,6). Jaké světlo vrhá výše uvedené „pravidlo“ právě na to posledně jmenované místo: Jedná se o lásku k *věřícím*, která je uváděna v činnost skrze víru!

Ze skutečnosti, že v našem textu (jako i v Koloským 1,4) je *víra* jmenována na prvním místě a že *láska* následuje, můžeme odvodit zásadu, že *víra* je *základ* všeho, také každé činnosti. Jakkoli nelze ty dvě od sebe odlučovat, nýbrž navzájem se podmiňují – *víra* je přesto vlastní základna, na které spočívá křesťanský život. Jak to odhaluje falešnost těch, kteří tvrdí, že je lhostejné, čemu člověk věří, když jen koná to správné. Člověk nemůže dělat to správné, když nevěří v to správné.

Abychom se vrátili k našemu textu, myšlenka *víry* je zde v tomto Dopisu uvedena poprvé. Bude nás od nynějška provázet ještě dále (srv. s kap. 4,1.16; 5,1.5.10[tříkrát].13), a my budeme poznávat různé pohledy na víru. Počáteční bod však leží v našem verši.

Možná, že je někdo udiven tím, že Bůh vyzývá Svě děti, aby věřily ve jméno Jeho Syna Ježíše Krista. Cožpak v ně ještě nevěří? Jistěže! Avšak zde se nemluví o přijetí víry na počátku křesťanské cesty. To přirozeně prožily, jinak by nebyly Jeho dětmi (Jan 1,12). Ale je to vůle Boha Otce, aby ti, kteří jsou z Něho narozeni, měli Jeho Syna po celou svou cestu před sebou jako předmět víry a uctívání. ›Jméno‹ znamená zjevení: Všechno to, co Bůh zjevil o Svém Synu Ježíši Kristu ve Svém Slově a o Něm vysvědčil, je nám dáno, abychom to vírou uchopili a radovali se z toho a sytili se tím. Je to obdivuhodný „příkaz“, a k tomu lehký. Neboť cožpak nový život v nás přímo netouží po tom, aby se více dověděl o této božské Osobě a těšil se z toho? Vše, co Jan řekl o „světlu“, „pravdě“ a „Slovu“ – to vše je popsáno a shrnuto výrazem „Jeho jméno“.

Není přímo napsáno věřit ve jméno Jeho Syna. V původním textu chybí předložka ›ve‹, takže doslovně musíme přeložit. „/tomu/ jménu... věřit.“ Tato konstrukce s dativem (3. pádem) znamená v našem textu a souvislosti věřit tomu, co „jméno jeho Syna Ježíše Krista“ představuje a co Bůh ve Svém

Slovu o Svém Synu vysvědčil. Jaké bohaté pole uplatnění pro víru tu před námi leží! Chtějme se tím více zaměstnávat, milovaní, Kristem samým! Co by nás také mohlo učinit šťastnějšími, než být poslušni této stránky „příkazu“?

Ten trojí titul ›Jeho Syn‹ – ›Ježíš‹ – ›Kristus‹ představuje opětné svědectví o Jeho božství. Zahrnuje božské podstatné rysy a vztahy Krista uvnitř Božství, ale také to, že se stal člověkem, Jeho smrt a Jeho vzkříšení, a to přesně v tomto pořadí. A jak velmi to je v protikladu k těm mnohým antikristům, kteří zapírají Otce a Syna (kap. 2,22)!

Pokud nyní jde o druhou stránku ›příkazu‹: *Navzájem se milovat* je velký příkaz křesťanství v protikladu k zákonu. Jak už bylo dříve poznamenáno, nejde zde o lásku k bližnímu, nýbrž o lásku k těm, které svět nezná, jako Jeho nepoznal (kap. 3,1). Zde je řeč výlučně o vzájemné lásce Božích dětí. Svého (nepřátelského) souseda nemůžeme v tomto vysokém smyslu milovat. Když se za něho modlíme, je to více láska soucitu vůči němu (Mat. 5,44).

Tak ty dvě ctnosti, víra a láska, podávají důkaz o pravém Božím díle na duši. Vykonávání lásky tvoří podstatnou součást víry v Pána Ježíše. Je to vnější vyjádření vnitřní skutečnosti víry. Dodatek „..., jak nám dal příkaz,“ potvrzuje, že se u toho, co nám bylo představeno, jedná o *příkaz*, a že to je příkaz. Nejde jen o lásku, jak to mnozí vidí. Je nemožné, aby výraz ›příkaz‹ znamenal na konci věty méně než na jejím začátku.

Boží přebývání v nás – naše přebývání v Bohu

1. Janův 3,24 – 5,5

Úvod

POSLEDNÍ VERŠ 3. KAPITOLY patří svým obsahem už k další kapitole, a tím k novému velkému oddílu Prvního Janova dopisu. K tomu se nyní obrátíme. Také tento oddíl, který sahá až k pátému verši páté kapitoly, přináší hojnost cenných božských myšlenek.

Touto částí Dopisu probíhají tři myšlenkové linie, které se také protínají nebo překrývají. Jednak je prohloubena podstatná pravda, kterou jsme před sebou poněkud měli už dříve: Bůh *bydlí* (zůstává) v nás věřících, a my *bydlíme* (zůstáváme) v Něm (slovo pro ›bydlet‹ a ›zůstávat‹ je v řečtině stejné). Potom, jestliže oddíl přelétneme jen zběžně, je patrné, že se nalézáme ještě ve druhém ze tří nadřazených oddílů – v oddílu *lásky* (viz Úvod k této práci pod ›Přehled a členění‹). Za třetí je různým způsobem poukazováno na důležitost *víry*. Tato tři témata jsou propletena jako v nějakém copu, takže zde vystupuje do popředí jeden předmět, a tam druhý předmět. Tento obraz nám může pomoci, abychom do nějaké míry pochopili jinak spíše zmateně vypadající strukturu oddílu.

Ještě jednou příkazy – (1. J. 3,24)

A těmito slovy uvádí Jan ten nový tematický okruh:

„A kdo zachovává jeho příkazy, zůstává v něm, a on v něm; a podle toho poznáváme, že v nás zůstává, skrze Ducha, kterého nám dal.“

(1. J. 3,24)

Apoštol používá u slova ›příkazy‹ opět množné číslo, a tím navazuje na to, co už bylo dříve řečeno (srv. s kap. 2,3-8; 3,22). Pod výrazem ›příkazy‹ můžeme rozumět různá vyjádření *Boží* vůle v Novém zákoně, skrze která nás chce vést po cestě poslušnosti. Ale je možné, že se zde poukazuje na příkazy a projevy vůle *Pána Ježíše*. Duch Svatý totiž znovu myšlenkově tak velmi

spolu spojuje *Boha* a *Krista*, že nemůžeme přímo říci, koho má na mysli. Přesto se souvislost zdá více poukazovat na *Boha*.

V každém případě pisatel znovu zdůrazňuje důležitost poslušnosti vůči tomu, co Bůh řekl ve Svém slově – jako znamení těch, pro které platí následně jmenované požehnání. Doslovný překlad „Kdo zachovává jeho příkazy“ zní: „Ten zachovávající jeho příkazy.“ Tak jako už často v tomto Dopisu, popisuje tato konstrukce trvajících, charakteristický stav – zde stav toho, kdo je s Bohem v nerozlučitelném vnitřním vztahu. A tento vztah je dvojitý, oboustranný. Věřící zůstává (bydlí) v Bohu, a Bůh zůstává (bydlí) v něm. To je vskutku nezměrné požehnání, jímž se musíme zaměstnávat ještě blíže!

Apoštol mluvil o tomto požehnání v náznacích už ve druhé kapitole: ve verši 6 o vyznání, že v Něm zůstáváme, ve verši 24 o zůstávání (bydlení) Božího slova v nás a o našem zůstávání (bydlení) v Otci a Synu; ve verši 27 o zůstávání pomazání v nás a o našem zůstávání v Něm (Kristu); a ve verši 28 jsme byli napomenuti, abychom zůstávali v Něm (Kristu). Také ve třetí kapitole je ještě jednou (verš 6) řeč o zůstávání v Něm (Kristu) a o zůstávání božského semene, Božího slova, v nás (verš 9).

Nyní ale apoštol to velké požehnání shrnuje a vede je k vrcholu. Dříve než se tím budeme blíže obírat, buď ukázáno, jak toto požehnání prochází celým před námi ležícím oddílem a dává mu svůj ráz:

Kap. 3,24: „A kdo zachovává jeho příkazy, *zůstává v něm, a on v něm* (vzájemné bydlení); a podle toho poznáváme, že *v nás zůstává*, skrze Ducha, kterého nám dal.“

Kap. 4,12: „Jestliže se milujeme navzájem, *zůstává Bůh v nás*.“

Kap. 4,13: „Podle toho poznáváme, že *v něm zůstáváme a on v nás* (vzájemné bydlení), že nám dal ze svého Ducha.“

Kap. 4,15: „Kdokoli vyzná, že Ježíš je Syn Boží, *v něm zůstává Bůh a on v Bohu* (vzájemné bydlení).“

Kap. 4,16: „Kdo zůstává v lásce, *zůstává v Bohu a Bůh v něm*“ (vzájemné bydlení).

Už jen toto sestavení ukazuje, jak mnohohrstevný je ten předmět a jak velmi je vzájemně protkán s jinými tématy:

*s poslušností,
se vzájemnou láskou věřících,
s darem Ducha Svatého,*

*s vyznáním Božího Syna,
s Boží láskou k těm Jeho.*

Když nyní v první části našeho verše je ještě jednou poukázáno na *poslušnost* jako na znak věřícího a je o něm řečeno, že zůstává (bydlí) v Bohu a že Bůh zůstává (bydlí) v něm, tu zde může být na místě několik slov pro praxi našeho každodenního života. V praktickém ohledu je naše zůstávání (bydlení) v Něm závislé na našem duchovním stavu. Je nemožné bydlet v Bohu, to znamená být s Ním v praktickém společenství, jestliže Ho nejsme poslušni. Když Pána zneuctujeme a hřešíme, vzdalujeme se od Něho a *nezůstáváme* v Něm. V té míře stojí vážné mravní naučení o důležitosti poslušnosti zcela v souhlasu se *smělostí* k Bohu, o které jsme mluvili v poslední části třetí kapitoly.

Na druhé straně je ale také jasné, že svaté vztahy, do kterých jsme přivedeni a o kterých hned ještě budeme dále přemýšlet, *nejsou* výsledkem toho, že zachováváme Jeho příkazy. Naopak je poslušnost výsledkem toho dvojnásobného přebývání a důkazem jeho skutečnosti.

Dvojnásobné požehnání

Skutečně je požehnání bydlení nebo zůstávání, jak už bylo poznamenáno, dvojnásobné. Proto jsem mluvil o „vzájemném bydlení“: *my* v Bohu – *Bůh* v nás. Je tu ale také jiné pořadí, jak učí pohled na výše uvedená místa: *Bůh* v nás – *my* v Bohu. První způsob nahlížení můžeme nazvat subjektivním, druhý objektivním. Anebo jinak vyjádřeno: Jestliže je předmětem *naše* bydlení v Bohu, pak máme před sebou stránku požehnání podle zkušenosti; jestliže naproti tomu je v popředí *Boží* bydlení v nás, pak je nám ukázána absolutní stránka podle postavení.

Časově první je, že Bůh bydlí v *nás*. Je to svrchované Boží jednání jako odpověď na dílo Jeho Syna. Přebývá v nás skrze Ducha, kterého nám dal, jak jsme následně poučováni.

Ale to první podle naší zkušenosti je, že *my* přebýváme v *Bohu*. Duch v nás působí a dává nám vědomí, že bydlíme v Bohu. Ještě dříve, než víme, že Bůh v nás přebývá, získáváme skrze Ducha smělost dlít před Bohem v pokoji: Těšíme se ze společenství s Bohem, bydlíme v *Bohu*.

To, co bylo řečeno, se především vztahuje na začátek našeho křesťanského života. Ale i nadto zůstává pravdou, že naše bydlení v Bohu je jakoby odpo-

vědí našeho srdce na úsilí Ducha vést nás k důvěře k Bohu. Jak je to vzácné, když Mu ze zvyku důvěřujeme a máme Jej v radosti a žalu za útočiště a domov své duše! Naše bydlení v Bohu má tedy stále co činit s naší zkušeností, s prožitkem božských věcí, ano se společenstvím s Bohem samým. To je nekonečné požehnání!

Dar Ducha Svatého

Nerozlučně spojeno s tímto požehnáním, protože je jeho základem, je jiné požehnání: Bůh bydlí v nás. Je dvakrát zmíněno v našem verši, přičemž ve druhé polovině verše se mluví už jen o zůstávání (bydlení) Boha v nás a už ne o našem bydlení v Bohu:

„A podle toho poznáváme, že v nás zůstává, skrze Ducha, kterého nám dal.“

(1. J. 3,24b)

Zde máme před sebou tu absolutní stránku. Zatím co všechno, co má něco společného s naší zkušeností, je kolísavé nebo přinejmenším proměnlivé, je zde všechno stabilní a neproměnné; neboť je to založeno na vykonaném výkupném díle Krista.

Toto je navíc první přímá zmínka o Duchu Svatém v tomto Dopisu, ačkoli v kapitole 2, ve verších 20 a 27 se už v obrazu »pomazání« mluví o Jeho Osobě a o Jeho díle. Tam bylo řečeno, že věřící Jej „mají“, že Ho „obdrželi“ a že On v nich „zůstává“. Zde je doplněno, že On nám byl „dán“. Když někdo uvěří v Krista a Jeho dílo, je „zapečetěn“ Svatým Duchem zaslíbení (Ef. 1,13). Bůh klade Svou pečeť na věřícího skrze dar Ducha Svatého. Vedle daru Syna je to ten největší dar, který Bůh může dát. Je to typicky křesťanské požehnání.

V našem verši bere na sebe tuto formu: Skrze Ducha bydlí (zůstává) Bůh v nás, ve věřících. Toto bydlení nebo zůstávání je věc, která může být námi poznána, má být poznána. Máme o tom známost „skrze Ducha, kterého nám dal“.

Zde jde zcela zřejmě o *zjevení* toho nového, věčného života v Božích dětech skrze Ducha Svatého, který v nás bydlí. Můžeme toto „pravidlo“ s prospěchem užít: Jestliže se mluví o *našem* bydlení v Bohu, tu to má co činit s křesťanskou zkušeností, s *prožitkem* nebeských vztahů. Jestliže však je

v popředí *Boží* bydlení v nás, tu jde o *zjevování* božské přirozenosti – zjevování ve smyslu zviditelnění, ukazování, oznamování.

V nás zůstávající pomazání nás uschopňuje k obojímu: k prožitku Boha jako jedné stránky požehnání a ke zjevování Boha jako té druhé stránky požehnání. Proto je to obdivuhodná milost, že jsme nejen obdrželi život, přirozenost, jejichž zdrojem je Bůh, nýbrž také Ducha samého, který v tom novém životě působí. Když zde byl Kristus, zjevoval On v síle Ducha Božího věčný život. K tomu jsme také my, Boží děti, zásadně povolány a uschopněny. Neboť ten, kdo má Syna, má život (kap. 5,12). A když v nás bydlí Bůh, a to skrze Ducha, kterého nám On dal, tu toto Boží bydlení v nás zde na zemi dojde viditelného vyjádření.

Abych tento dvojnásobný vztah učinil ještě trochu zřetelnějším, chtěl bych jmenovat jako příklad *lásku*, i když to může představovat určité předbírání směrem k verši 16 v kapitole 4. Protože věřící bydlí v *Bohu*, je – v síle Ducha – v stavu *těšit se* z Boží lásky. To je jedna stránka. Protože ale na druhé straně Bůh také bydlí *ve věřícím*, je tento skrze Ducha uschopněn lásku *vykonávat*. Toto vzájemné působení je velmi vzácné, a je jedno, o který božský charakterový rys se jedná. Prožitek a zjevování jdou spolu, a to v tomto pořadí. To nás smí povzbudit, abychom více hledali společenství s Bohem, abychom potom také zde mohli být Jeho svědky.

Poslední poznámkou chceme ukončit uvažování o 24. verši 3. kapitoly: Zjevování Boží přítomnosti v nás je dalším důkazem našeho spojení s Bohem. Celkem jsou tedy v tomto Dopisu **čtyři důkazy** pro to, že věřící – jako z Boha narozený – vlastní nový, věčný život. Je to:

- 1) zachovávaní Božích příkazů (kap. 2,4 a dále),
- 2) činění spravedlnosti (kap. 2,29),
- 3) láska k bratrům (kap. 3,14),
- 4) vlastnění Ducha Svatého (kap. 3,24).

Duch pravdy a duch bludu

Prvních šest veršů čtvrté kapitoly tvoří vsuvku, ke které dalo podnět jmenování Ducha Svatého v posledním verši třetí kapitoly. Jako je totiž pravda, že ve věřícím bydlí Duch Svatý, tak je také pravda, že ve světě je ještě jiný duch, který je v absolutním protikladu k Duchu Svatému: duch Antikrista. Jeden je Duch pravdy, druhý je duch bludu. Pro Boží děti má nejvyšší důležitost, aby

měly jasno v tom, kterému z těch dvou věnují sluch. Proto jim apoštol jako první dává vážné varování.

Varování před zlými duchy – (1. J. 4,1a)

„Milovaní, nevěřte každému duchu, nýbrž zkoušejte duchy, zda jsou z Boha.“

(1. J. 4,1a)

Na první pohled se může jevit zvláštním, že nás svaté Písmo varuje před *duchy*, že nás vede k tomu, abychom *zkoušeli*, zda mají původ v Bohu, či nikoli. Cožpak my jako Boží děti máme co činit s duchy, dokonce se zlými duchy? V určitém ohledu ano. Možná, že si této skutečnosti nejsme vždy vědomi, a přece je tomu tak. Sice tu není důvod, aby nás zachvátila hrůza, ale vážné to je v každém případě.

Boží slovo neponechává žádnou pochybnost o tom, že existuje neviditelný svět duchů a že v tomto světě existují jak dobří, tak i zlí duchové. O andělech, kteří nepadli, se mluví jako o „služebných duchách“, „posílaných k službě pro ty, jenž mají dědičně obdržet spasení“ (Židům 1,14). V čem spočívá jejich služba vzhledem k věřícím, není přesně řečeno. Ale jistě má jejich služba daleko spíše co činit s vnějšími okolnostmi a Božími projevy milosti než s duší nebo s rozvinutím božské pravdy. K tomu vlastníme jiného Ducha, který je nesrovnatelně větší než všichni stvoření duchové. Když byl Pán Ježíš v Getsemane v prudkém boji a z nebe se mu zjevil anděl, aby Ho posílil (Luk. 22,43), omezovalo se toto posílení jistě na tělo. Není myslitelné, že nějaká stvořená bytost by mohla Pána posilňovat v Jeho nitru! Tak nemáme ani my vzhlížet vzhůru k andělům, abychom od nich očekávali vedení a vnitřní posilu. Jak je dobré, že máme Ducha Svatého, toho jiného Utěšitele, toho Ducha pravdy, který nás chce vést do celé pravdy a také být naším Vůdcem v každodenních věcech.

Na druhé straně tu je však také velký okruh zlých mocí. Satan je kníže moci vzduchu (Ef. 2,2) a jsou mu k dispozici nesčetní zlí duchové. Proti nim se obrací vlastní křesťanský boj: „Neboť náš boj není proti tělu a krvi, nýbrž proti knížectvím, proti mocnostem, proti světa pánům této tmy, proti duchovním mocem zla v nebeských místech.“ (Ef. 6,12 – přel.). Abychom mohli obstát proti lstem ďábla, potřebujeme proto celou Boží výzbroj.

Všimněme si: Jsou to *lsti* odpůrce, před kterými musíme zvláště být na

stráží, ne tolik jeho moc, která je vzhledem k nám zlomena. „Ale bojím se,“ píše apoštol Pavel věřícím v Korintu, „aby snad, jako ten had svou *lstí* svedl Evu, tak aby vaše mysl nebyla zkažena a odvrácena od prostoty vůči Kristu.“ (2. Kor. 11,3 – přel.). To je nebezpečí, ve kterém se nalézáme i my: být ve svém smýšlení zkaženi a odvráceni od Pána Ježíše!

A jakým způsobem se ďábel snaží tohoto cíle dosáhnout? Mezi jiným tím, že přijímá tvářnost „anděla světla“ (2. Kor. 11,14) a své služebníky maskuje jako „služebníky spravedlnosti“ (v. 15), a tak je k nám nechává mluvit. Tak se může stát, že nás lidé chtějí poučovat v duchovním směru s nárokem, že jsou posláni od Boha; ale duch, který je vede a který z nich mluví, není Duch Svatý, nýbrž zlý duch. Ďábel se ustavičně pokouší ničit Boží pravdu, ať to je násilím, napodobováním nebo směšováním pravdy s bludem. Za každým falešným učením stojí skutečně oklamávající duchové, démoni (1. Tim. 4,1). Také bychom si měli být vědomi toho, že tito zlí duchové, když to Bůh dopustí, mohou působit tajemným, skrytým způsobem na nitro člověka. Už zmíněný příklad hada a Evy na začátku lidské historie to ukazuje více než jasně.

Jestliže tedy nechceme být svedeni, nesmíme věřit, abychom se vrátili k Janovu dopisu, každému duchu, který k nám snad mluví skrze toho či jiného člověka, nýbrž musíme duchy zkoušet, zda jsou z Boha. Jde nejen o to, abychom zkoušeli někoho, kdo k nám přichází, zda je obrácený a má nový život, nýbrž o to, zda někdo, kdo prorokuje, mluví skrze Ducha Božího, nebo skrze ducha démonů. Neboť myslíme na toto: I z věřících může mluvit duch bludu, může mluvit Satan. „Jdi za mnou, satane!“, řekl Pán ne k nějakému nevěřícímu (Mat. 16,23). Duch, způsob Petrova myšlení, zde nebyl ovlivněn Bohem, nýbrž Satanem.

Nárok mnohých v křesťanstvu, že mluví v síle a v autoritě Ducha Božího, musí být přezkoušen – přezkoušen pomocí zjeveného Božího slova. Toto Slovo bylo dáno skrze inspiraci. „Duchem svatým puzeni byvše, mluvili svatí Boží lidé.“ (2. Pet. 1,21) Jestliže tedy nyní to, co někdo učí, je v rozporu s tím, co Bůh Duch Svatý „vdechl“ (2. Tim. 3,16), je zjevné, že tento člověk nemluví skrze Ducha Božího, a tak nemluví pravdu.

Toto „zkoušení duchů“ bychom neměli ztotožňovat přímo s „rozeznáváním duchů“ v 1. Kor. 12,10. Tam jde o duchovní dar milosti, který Duch *nepropůjčuje* každému. Ale zkoušení duchů, zda jsou z Boha, leží v odpovědnosti *každého* pravého Božího dítěte.

Že pro to je Boží slovo jediným měřítkem, jsme už viděli. Neboť lidský duch není v stavu posuzovat duchovní věci.

Jistě, ne všichni věřící mají snad ke zkoumání duchů stejnou schopnost. Také může mít jeden větší zkušenosti než druhý. Právě ›pastýři‹ budou pro tento úkol obzvláště vhodní, a my smíme a budeme jejich pomoc rádi používat. Ale nakonec je každý křesťan v této věci sám odpovědný; neboť to, čemu věří a čemu nevěří, se týká v prvé řadě jeho samého.

Avšak abychom měli zdravý duchovní úsudek, musíme sami být v dobrém duchovním stavu. Jen bohabojným náleží porozumění. „Lidé zlí *nesrozumívají* soudu, ti pak, kteří hledají Hospodina, *rozumějí všemu*.“ (Přísloví 28,5) A Daniel před Bohem vyznává: „Neprosili jsme snažně Hospodina Boha našeho, abychom se odvrátili od nepravostí svých a *abychom nabyli poznání tvé pravdy*.“ (Dan. 9,13 – přel.)

Jak vážné a skutečné je protivení se zlých duchů, je zdůrazněno pozorováním života Pána Ježíše. Když byl zde na zemi, setkával se od začátku s mnoha zlými, nečistými duchy, kteří působili v různých lidech, a pak byli zjeveni skrze Jeho svatou přítomnost. A jistě to není náhodou, že první div, o kterém nám podává zprávu Marek ve svém evangeliu, je vyhnání démona (Marek 1,21-28).

Falešní proroci – (1. J. 4,1b)

„Neboť mnozí falešní proroci vyšli do světa.“

(1. J. 4,1b)

Tato ›Neboť‹ začínající následná věta skýtá odůvodnění pro varování první věty, abychom nevěřili každému duchu a abychom zkoušeli duchy, zda jsou z Boha. Už tehdy bylo na cestě mnoho *falešných* proroků, z nichž přes pěkně znějící slova nemluvil Duch Boží. Tak bylo třeba tehdy, a je to potřebí i dnes, poznávat a odhalovat tyto „proroky“ v jejich pravém charakteru.

V první části svého Dopisu apoštol poukázal jako na znak „poslední hodiny“ na skutečnost, že „povstali také nyní mnozí antikristové“ (kap. 2,18). Když nyní mluví o „mnohých falešných prorocích“, kteří vyšli do světa, můžeme vycházet z toho, že v tomto výrazu spolu zahrnuje ty mnohé antikristy. Není to zcela bez významu, jak uvidíme.

Už Pán Ježíš předpověděl, že povstanou falešní proroci. Přijdou k nám v ovčích oděvech, ale uvnitř budou draví vlci (Mat. 7,15). Také apoštol Pavel

před nimi varoval a řekl: „Já to vím, že po mém odchodu vejdou mezi vás draví vlci, kteří nebudou šetřit stádo. A z vás samých povstanou muži, kteří budou mluvití převrácené věci, aby stáhli učedníky za sebou.“ (Skutky 20,29.30 – přel.)

Falešní učitelé, antikristové, o nichž apoštol už mluvil (kap. 2,18), se kdysi zdržovali uprostřed věřících, než potom z jejich středu vyšli. Nyní je o nich řečeno, že „vyšli do světa“ – s neblahým cílem. Sami jsou hnáni duchovními mocemi tmy, nešíří ve světě nic než duchovní, mravní tmu. Slovem ›svět‹ je míněna masa neobrácených lidí. Jak otřesně velké a otevřené pro bludy všeho druhu je „pracovní pole“ těchto mužů!

Ale největší část lidí na tomto poli – i křesťanském – ani netuší, že jsou ustavičně vystavováni vlivu zlých mocí.

Skutečnost, že falešní proroci vyšli *do světa*, přitom neznamená, že bychom my věřící s tím neměli co činit. Jinak by přece napomenutí, která nám byla dána, nebyla na svém místě a byla by zbytečná. Skutečně jako takoví, kteří ještě jsme „ve světě“, ustavičně narážíme na stopy těchto zlých dělníků. A kdo z nás by se chtěl chlubit a myslet si, že mu z toho nemohou vzniknout žádná nebezpečí?

Jan používá výraz ›pseudo-proroci‹ (= falešní proroci). Praví proroci mluví Boží slovo, obrazení se k srdci a svědomí, takže požehnaným výsledkem je vzdělávání (1. Kor. 14,3-5). Ti pseudo-proroci se však obrazení na city lidí, zavádějí lidi a udržují je ve tmě. „Zlí pak lidé a svůdci půjdou dále k horšímu, svádějíce a jsouce svádění.“ (2. Tim. 3,13 – přel.) „Nebo přijde čas, že zdravého učení nebudou trpět, ale majíce svrablavé uši, podle svých vlastních žádostí shromažďovati sami sobě budou učitele. A odvrátí uši od pravdy a k básním /bajkám/ obrátí.“ (2. Tim. 4,3.4)

Někteří z těchto antikristů, jak už dříve bylo poznamenáno, popírali Kristovo pravé lidství, druzí Jeho božství. Jiní zase považovali sjednocení lidství a božství v *jedné* Osobě za nemožné a odpírali tomu. Tím ale byla odkládána pravda o Osobě Pána, a v důsledku toho i o díle Pána. To je přece vždy Satanův cíl: utrhat na cti Osobě Krista. Jistě, chce také lidem způsobit škodu, věčnou škodu. Ale v první řadě se snaží zničit pravdu o Osobě Krista.

Abychom nyní mohli rozeznávat Ducha pravdy od ducha bludu, dává nám Duch Boží skrze apoštola Jana v této části svatého Písma do ruky dva neklamně zkušební kameny, které mají neocenitelnou hodnotu:

1. Osobu Krista jako zjeveného v těle (1. J. 4,2-4);

2. Inspirované spisy apoštolů a proroků Nového zákona (verše 5 a 6).

Ježíš Kristus – přišlý v těle – (1. J. 4,2)

„Podle toho poznáte Ducha Božího: Každý duch, který vyznává Ježíše Krista přišlého v těle, je z Boha.“

(1. J. 4,2)

Zde máme tedy ten první a zároveň nejdůležitější zkušební kámen nebo test, pomocí kterého můžeme posuzovat, zda něčí úsudek je skutečně osvědčen a veden Božím Duchem.

Co znamená ›duch‹?

Dříve než se budeme zaměstnávat tím výrokem samým, musíme ještě pojednat o tom, co je míněno obratem „Každý duch ... je z Boha (nebo: není z Boha)“. Cožpak jsou tedy různí duchové, z nichž někteří jsou z Boha, jiní naproti tomu nikoli?

Zjevně je zde slovem ›duch‹ poukazováno na vnitřní úsudek, na poznání nebo smýšlení nějakého člověka. Když jednou učedníci chtěli nechat sestoupit oheň z nebe na nepřívětivé Samařany, Pán je káral a řekl: „*Nevíte, čího jste vy ducha.*“ (Luk. 9,55; některé rukopisy poskytují tento způsob čtení.) Způsob jejich myšlení nebyl dobrý a zjevně neměl za svůj původ Boha. To, co mluvilo z jejich slov, proto „*nebylo z Boha*“. V obecné řeči používáme slova ›duch‹ také v tomto smyslu, když například o někom řekneme: „Teď se ukáže, čího *ducha* on je dítě.“ Tím myslíme, že nyní se zjeví jeho smýšlení, jeho způsob myšlení, přičemž přirozeně toto smýšlení má někde svůj původ.

Tento význam slova ›duch‹ máme před sebou také v našem místě Prvního Janova dopisu. Jestliže někdo vyznává Ježíše Krista jako přišlého v těle, tu z něho mluví duch, který „je z Boha“, to znamená, že má za svůj původ Boha. Neboť toto poznání, toto vyznání je výsledkem působení Ducha Svatého. A tak si můžeme být jisti, že nemáme co činit s nějakým svůdcem, protože se setkáváme se stopami Ducha Božího. Jestliže na druhé straně toto vyznání není dáno, mluví z dotyčné osoby duch, který není z Boha. To je potom předmět dalšího verše.

Budiž ještě poznamenáno, že výraz ›Každý duch‹ ve 2. verši zahrnuje všechny pravé vyznavače, jako na druhé straně tentýž výraz ve 3. verši zahrnuje všechny ty, kteří popírají slávu Kristovy Osoby.

Zcela všeobecně platí to, co zde bylo řečeno o slovu ›duch‹, také pro první verš kapitoly. Neboť zkoušíme ne přímo neviditelné duchy, nýbrž lidi, zkoušíme je podle toho, co říkají nebo také zamlčují, jejich smýšlení a způsob myšlení. To, co přechází přes jejich rty, je výraz jejich způsobu myšlení, a z toho opět poznáváme pomocí Božího slova, jakým duchem se nechávají vést – duchem Božím, nebo duchem Antikrista. V prvním případě jsou ti duchové z Boha, ve druhém z Něho nejsou.

›Přišlý v těle‹ – co to je?

Už jsme mluvili o hlavním úmyslu Satana. Chce, jak jen možno, zkazit „učení Krista“ (2. J. 9), to znamená pravdu o Jeho Osobě, a podkopat Jeho slávu. Činnost Ducha Svatého má za cíl přesný opak. Stále chce Krista oslavovat (Jan 16,14), takže nikdo nemůže říci „Pán Ježíš!“, než jen v Duchu Svatém (1. Kor. 12,3). V tom spočívá naše bezpečí.

Jako výsledek zkoušení duchů můžeme poznat Ducha Božího a Jeho působení podle toho, že ve věřícím vyvolává zcela určité, základní svědectví o Osobě Krista: „Ježíš Kristus – v těle přišlý.“

Všimněme si nejprve, že tu není napsáno: „... vyznává, že Ježíš Kristus *přišel* v těle“, jako to podává například Lutherův překlad. To by nebylo nic více, než popisovat historickou *událost*. Ale v řeckém textu je participium ›přišlý‹ gramaticky ve funkci přívlastku, to znamená, že popisuje *znak*, charakteristický přídavek nějaké osoby, zde Osoby Krista.

Vyznání má podle toho za obsah „Ježíše Krista“ – On je vyznáván, ale se znakem jako „v těle přišlý“. Tak se ten výrok vztahuje nejen na historickou skutečnost, že Ježíš Kristus přišel v těle, to znamená, že se stal člověkem, nýbrž udává nadto ještě znak, který je pro Osobu Pána Ježíše typický. „Ježíš Kristus – přišlý v těle“ nepopisuje, abychom to řekli předem, ani Jeho božství samotné, ještě méně Jeho lidství samotné, nýbrž zahrnuje obojí jako spojené v Jeho Osobě.

„Přišlý v těle“ – hloubku tohoto výroku pochopíme možná snáze, když se budeme snažit použít ji na sebe. Mohl by to být popis někoho z nás: „přišlý v těle“? To je nemožné! Jak bychom měli jinak přijít? Naši rodiče byli tělo a my jsme od začátku byli tělo (srv. s 1. M. 6,3). Vůbec jsme se nemohli ukázat jinak než „v těle“. Postrádalo by to jakýkoli smysl mluvit o nás lidech jako o „přišlých v těle“, protože chybí jakákoli jiná možnost.

Zcela jinak tomu je s Pánem Ježíšem. On by skutečně býval mohl přijít jiným

způsobem! Cožpak by nemohl přijít ve slávě Svě vlastní Osoby nebo ve slávě Svých svatých andělů? Jistěže mohl! Ale div milosti je, že podle Boží rady přišel *tak* – v těle, v tomto charakteru. Avšak nezávisle na tom, v jakém charakteru přišel, On existoval už předtím a zůstal, když přišel, tím, čím byl předtím: Bůh.

Existuje jeden starý latinský nápis z prvního století po Kristu, ve kterém Slovo, které se stalo tělem, jakoby vydává svědectví Sobě samému: „*Jsem, co jsem byl – Bůh. Nebyl jsem, co jsem – člověk. Nyní jsem nazván obojím – Bůh a člověk.*“ Tento nápis má pro nás do té míry zvláštní význam, že vydává svědectví o tom, co věřili první křesťané.

I my chceme tvář v tvář těm mnohým hrozným bludným učením vzhledem k Osobě Ježíše pevně držet vyznání, které je „z Boha“, a stále vyznávat Ježíše Krista jako v těle přišlého – se vším, co to v sobě zahrnuje! Tím mám na mysli také plné zjevení, které zde vydal o Bohu; mám na mysli velké dílo vykoupení, jímž byl Bůh oslaven jako nikdy předtím a kterým byl položen základ k našemu věčnému spasení a ke zkažení skutků ďábla.

Jakou vyvýšenou, božskou Osobu máme v Něm, v našem Pánu Ježíši Kristu! Vyznávat Ho, pevně ve velebení a ve víře držet a uznávat základní rysy Jeho Osoby, znamená pravé štěstí – jako je vůbec Boží vůle, aby Kristus byl *vyznáván* (Jan 12,42.43; Řím. 10,9.10; Žid. 13,15). Víme, že jsou bytosti, které to nečiní. To nás vede k dalšímu verši.

Duch Antikrista – již je ve světě – (1. J. 4,3)

„A každý duch, který nevyznává Ježíše [Krista přišlého v těle], není z Boha; a toto je ten duch Antikrista, o kterém jste slyšeli, že přichází, a již nyní je ve světě.“

(1. J. 4,3)

Hranaté závorky naznačují, že slova ›Krista přišlého v těle‹ v některých rukopisech chybí. Všeobecně se dnes na základě jeho dobrého doložení má za to, že kratší pojetí je původní: „A každý duch, který nevyznává Ježíše, není z Boha.“ Je pozoruhodné, že zde v protikladu k 2. verši je před ›Ježíše‹ člen: „nevyznává *toho* Ježíše“. Jedná se tedy o tutéž Osobu jako předtím a o všechno to, co o tom bylo řečeno ve verši 2b. Tento (právě popsany) Ježíš *není* zlými duchy a jimi ovlivněnými svůdci vyznáván. To ostatně potvrzuje, že zde jde o vyznání nikoli jen nějaké skutečnosti, nýbrž *Osoby*. Tito ›duchové‹ nevěří ve slávu Jeho božské Osoby. O to jde!

Jsou lidé, kteří mají o Ježíšovi ve svých očích uctivé mínění. Mluví o Něm jako o eticky vysoce stojícím člověku, o významném zakladateli náboženství, o největším náboženském géniovi všech dob, a tak podobně. Dokonce i mohamedáni Ho považují za nejlepšího z lidí, za velkého proroka.

Ale použijme na ně jednou ten Bohem daný test: Vyznávají „toho Ježíše“ – Toho, který je podle 2. verše „přišlý v těle“? Vydávají svědectví vedle Jeho lidství také o Jeho božství? Drží pevně to, že tento Ježíš je pravý Bůh a pravý člověk v *jedné* Osobě? V naprosté většině případů obdržíme negativní odpověď. Navenek Ho sice ctí svými slovy, ale to, co tvoří vlastní podstatu Jeho Osoby, Mu odpírají. Nuže, pak vzhledem k nim platí slovo: „Každý duch, který nevyznává Ježíše, není z Boha.“ Z nich mluví duch, který nemá Boha za původ – zlý duch.

Ba ještě více: Toto je přímo *duch Antikrista*. Ačkoli v původním textu slovo ›duch‹ chybí, musíme něco doplnit, s odvoláním na 2. verš nejspíše ›duch‹ nebo také ›podstata‹. Když přijde Antikrist, bude z něho vycházet právě tento duch a toto bude tvořit jeho podstatu /bytosť/: Bude popírat pravdu o Kristu. Nejenže bude proti Kristu, nýbrž se také posadí na Jeho místo. Mluvíli jsme o tom už ve spojení s kapitolou 2, veršem 18.

I když příchod *toho* Antikrista, této určité *osoby* doby konce, náleží ještě budoucímu období, tu přece *duch* toho Antikrista už v mnoha osobách působí. A tak jako adresáti toho Dopisu „slyšeli“, že Antikrist přichází (kap. 2,18), tak také slyšeli – bezpochyby od apoštola Jana samého, když ještě byl u nich –, že přichází *duch* Antikrista. Ano, je doplněno: „Již nyní je ve světě.“ Jeho přítomnost připravuje cestu *osobě* Antikrista. Podobným způsobem mluví apoštol Pavel o „tajemství bezzákonnosti“ a říká, že „již působí“, ještě dříve, než „bude zjeven ten bezzákonný“ (2. Tes. 2,7.8 – přel.).

Jestliže někdo svým učením podkopává slávu Osoby Krista, je to jasný důkaz toho, že máme před sebou ducha Antikristova, že to učení je od Satana. Proti takové osobě musíme se vši rozhodností vystoupit. Se Satanovými agenty nesmíme nikterak jednat s laskavostí, jinak se nám zlomí meč v ruce. I normální pozdrav tomu, kdo „toto učení nepřináší“, by znamenal podíl na jeho zlých skutcích (2. J. 10.11).

Jak veliké a utěšující je naproti takovým nebezpečím to, že vlastníme Ducha Božího a také neklamné Boží slovo, které nás může osvětit ve všech otázkách učení a praxe a může odhalit každý blud! Tohoto Slova se chtějme věrně držet, milí přátelé! Bůh nás ochrání na cestě pokory. Jistě, to On udělá!

Druhý zkušební kámen: apoštolské učení

První tři verše čtvrté kapitoly Prvního Janova dopisu nám daly poznat první zkušební kámen k poznání falešných proroků: *Osobu Krista*. Další verše nás nyní vedou k druhému důležitému zkušebnímu kameni, k *apoštolskému učení*. Nejprve se však – velmi k našemu povzbuzení – mluví o tom, že Boží děti jsou v určitém vztahu *vítězové*.

Jak Boží děti vítězí – (1. J. 4,4)

„Vy jste z Boha, děti, a přemohli jste je, protože ten, který je ve vás, je větší než ten, který je ve světě.“

(1. J. 4,4)

Jan opět oslovuje adresáty svého Dopisu důvěrným „děti“ – něžným oslovením (řecky: *teknía* = „dítky“), který zahrnuje nejen všechny členy božské rodiny, nýbrž vyjadřuje také vnitřní vztahy navzájem (viz také kap. 2,1.12.28; 3,7.18; 5,21).

O nich říká – a tím začíná nový myšlenkový pochod: „Vy jste z Boha.“ To ›Vy‹ na začátku věty je zdůrazněno a je v protikladu k právě rovněž zdůrazněnému ›Oni‹ na začátku dalšího verše: *Oni*, ti falešní proroci, jsou ze světa.

Jak povzbuzující a utěšující je toto „Vy jste z Boha!“ Bůh je nejen původ všech požehnání, která věřící vlastní, nýbrž oni sami jsou z Něho, jsou z Něho narození, a jako takoví jsou předměty Jeho lásky. Kéž přece více myslíme na to, že ten věčný Bůh je původ naší existence co „Božích dětí“! Propůjčilo by nám to pevnost ve všech protivenstvích, ochranu ve všem, co nám hrozí, a hluboké štěstí ve všech okolnostech.

Pak apoštol ukazuje, že Boží děti jsou *přemožitelé*, neboť pokračuje: „... a přemohli jste je.“ Koho myslí slovem ›je‹? Jistě ty falešné proroky, o kterých předtím mluvil (verš 1). Protože sloveso ›přemoci‹ je v původním textu ve tvaru perfekta, vyplývá z toho následující význam: (V minulosti) jste nad nimi dobyli vítězství a (v přítomnosti) v tom pokračujete, že nad nimi vítězíte. Je to udivující výrok, který by nám zůstal nevysvětlitelný, kdyby ve druhé části věty nebylo zdůvodnění.

Nyní jsou v našem Dopisu věřící viděni v trojím pohledu jako přemožitelé. V kapitole 2 čteme, že mladíci přemohli toho *zlého* (verše 13 a 14). V kapitole 5 se mluví o přemáhání *světa* (verše 4 a 5) a v našem místě v kapitole 4 o přemáhání *falešných proroků*. V těch třech místech je vždy udán jiný „pro-

středek“, jímž je přemáháno: v prvním místě je to *Boží slovo*, ve druhém místě *víra*, a v místě, které nás nyní zaměstnává, *Duch Svatý*. To poslední je jistě to nejhlubší, co je hlavní příčinou.

Přemáhání náboženských svůdců se děje tím, že je neposloucháme, a to, co přinášejí, odmítneme. Ale síla k tomu spočívá jen v Duchu, který nám byl dán a skrze kterého v nás Bůh bydlí (kap. 3,24). A tak je řečeno: „..., protože ten, který je *ve vás*, je větší než ten, který je *ve světě*.“ Protože v nás je Bůh Duch Svatý, máme sílu a uschopnění poznávat svádějící učení antikristů jako bezbožná a zavrňovat je.

Zde jsou opět ty dvě tolik proti sobě stojící rodiny: „Ten, který je *ve vás*“ – „ten, který je *ve světě*“ (dva rozdílné okruhy lidí)! Jedni jsou „z Boha“, druzí „ze světa“ (dva rozdílné druhy původu). Boží děti jsou vedeny Duchem Svatým, děti ďábla skrze ducha Antikristova, který – jak jsme se dověděli ve verši 3 – „již nyní je *ve světě*“ (dva rozdílné duchové).

Jaké neobyčejné povzbuzení spočívá nyní v tom, když slyšíme, že Ten, který je v nás, je *větší* než ten, který je *ve světě* – větší nejen než antikristovský duch, nýbrž také než ďábel sám! Ten poslední je přece v Písmu nazván jak *kníže tohoto světa*, tak i *bůh tohoto světa* (Jan 12,31; 2. Kor. 4,4). A Boží úsudek na konci našeho Dopisu je, že celý svět leží v tom *zlém*, to jest v *ďáblu* (kap. 5,19). Přesto tváří v tvář vši velké moci protivníka smíme s důvěrou vědět, že Ten, který je v nás, je *větší* než ten, který je *ve světě*.

Jestliže jsme tomuto oddílu dali nadpis ›Jak Boží děti vítězí‹, tu jsme našli odpověď: odmítáním svůdců a jejich učení. Avšak síla k tomu přichází, jak jsme rovněž viděli, od Ducha Svatého, který v nás bydlí a zaměstnává nás Kristem. V tom leží naše bezpečí. V pravdě jako takové není žádná síla k zachování. Musíme ji spíše ze srdce pevně držet, musíme být otevřeni působení Ducha Božího. Neboť je vždy Jeho úmyslem obracet naše srdce na Krista, a tak působit silou na naše náklonnosti a svědomí. Jenom na této cestě můžeme být přemožiteli. Ale to, co do jisté míry může vypadat jako těžké, je vlastně docela jednoduché. Neboť abychom zůstali ochráněni, abychom zůstali vítězi, potřebujeme jen znát hlas dobrého Pastýře a následovat Ho (Jan 10,4.27). K tomu nám pomáhá Bůh!

Duch světa – (1. J. 4,5)

Od osobního ›Vy‹ ve verši 4 (týkajícího se věřících) přicházíme v dalším verši k neosobnímu ›On‹ (týkajícího se falešných proroků).

„Oni jsou ze světa, proto mluví ze světa, a svět jim naslouchá.“

(1. J. 4,5)

Jako už tak často v tomto Dopisu, a právě ještě v předcházejícím verši, ukazuje předložka *ἐκ* = *z* na *původ* (zde: jedné skupiny lidí). Tito svědčové nejsou „z Boha“, nýbrž „ze světa“. Mohou se chlubit hluboce jdoucí učeností, mohou vystupovat s velkou výmluvností a v celém svém zjevu být milí a příjemní. Ale nikdy neprožili nové narození, ještě nikdy se nepoznali jako ztracení a zkažení. Celá jejich bytost, jejich charakter a jejich myšlenkové pochody pocházejí ze světa a odpovídají duchu světa – oné doméně dábla.

V důsledku toho v nich není Duch Svatý, který je „větší“, nýbrž jen duch, který je ve světě. A tak *mluví* pak také – „ze světa“. Zde *ἐκ* = *z* popisuje *příčinu, zásadu*, na základě které se něco děje: Oni mluví *podle zásady a ducha světa*. Jako se žádný vodní tok nepozvedne nad svůj pramen, tak se to, co lidé ze sebe vydávají, nikdy nepozvedne nad svět, nikdy nad to, co svět nazývá moudrostí. Vydávají se za náboženské, křesťanské a mluví o dalším vývoji lidské společnosti, o zlepšení poměrů ve světě a o tomu podobných věcech. Ale to vše dýchá duchem světa, nese pečeť světa. Není v tom ani *jedna* jiskra božského života.

Právě proto „jim svět naslouchá“. To, co tyto bludičky šíří, je zcela podle chutí lidí světa. To, že svět slyší tyto falešné proroky, to znamená, že jim naslouchá, propůjčuje jim sluch, můžeme považovat za dodatečný test ke zkoušení duchů. Svět miluje „což jeho jest /své vlastní/“ (Jan 15,19). A tak miluje také řeč těchto svědků, protože to je jeho vlastní řeč, jeho vlastní způsob myšlení.

Ještě nikdy se svět neukázal být otevřený tomu, co je skutečně od Boha. Spíše to nenávidí (Jan 15,18-25), nenávidí *světlo*, protože ono zjevuje jeho zlé skutky (Jan 3,19.20). A tak dává před pravdou přednost všem možným bajkám, které se nedotýkají jeho svědomí (2. Tim. 4,3.4). Ne, zástupy chtějí slyšet to, co jim lichotí a co se líbí jejich tělu. Když se vyhoví jejich přání, tu nešetří uznáním, potleskem a odměnou. Tímto způsobem si ďábel činí ze všech své posluchačstvo. Neboť, aniž by to tušili, věnují sluch mnohým antikristům, kteří dnes v tisících zaujali místa na kazatelkách křesťanstva.

To tedy je test: Když kazatel nebo i určité „křesťanské“ knihy dojdou u lidí širokého souhlasu, můžeme si být jisti, že nemají za původ Boha, nýbrž svět a jeho knížete. Čím větší je přitom popularita těchto učitelů, čím ochotněji

jsou lidmi přijímány jejich produkty a ideje, tím zjevněji se ukazuje, jak pravdivý je právě vyslovený úsudek.

Apoštolské „My“ – (1. J. 4,6)

„My jsme z Boha; kdo poznává Boha, naslouchá nám; kdo není z Boha, nenaslouchá nám. Z toho poznáváme ducha pravdy a ducha bludu.“

(1. J. 4,6)

Také u tohoto verše, třetího v pořadí, stojí na začátku věty zdůrazněné osobní zájmeno: ›My‹. Porovnejme si ty tři začátky veršů:

verš 4: „Vy jste z Boha“ – vy, Boží děti.

verš 5: „Oni jsou ze světa“ – oni, falešní proroci.

verš 6: „My jsme z Boha“ – my, apoštolové a proroci Nového zákona.

Jsou zde vidět silné protiklady anebo alespoň rozlišení. To, co apoštol nyní říká o sobě a o svých spolu-apoštolech, předtím už přiznal Božím dětem: Jedni jako druhí jsou „z Boha“, mají za původ Boha. Přesto není možné položit obě skupiny osob za sobě rovné. Náležet k rodině Božích dětí je *jedna* věc, patřit k apoštolům a prorokům Nového zákona je *druhá* věc. Hned uvidíme, jak důležitá je tato poznámka. V každém případě zde máme opět *apoštolské* ›My‹, s nímž jsme se setkali hned na začátku Dopisu.

Zvlášť silný protiklad k apoštolům ve verši 6 tvoří přirozeně falešní proroci z verše 5. Ti jsou ze *světa* a svět jim naslouchá. Apoštolové jsou naproti tomu z *Boha*. A také oni mají své „posluchačstvo“: „Kdo poznává Boha“, říká apoštol, „naslouchá nám.“ Nyní neříká: „Kdo je z Boha“, nýbrž: „Kdo poznává Boha.“ Doslova tu je napsáno „Ten Boha poznávající“, čímž je míněn ustavičný proces, zásadní chování. To je velmi povzbuzující. Apoštol zde totiž neklade tolik váhu na skutečnost být narozen z Boha, tedy na nové narození, nýbrž na velký *výsledek* toho: Ten z Boha narozený se vyznačuje tím, že ze zkušenosti a stále více poznává (řecky: *ginósko*) Boha.

Vzácný popis věřícího! Obdivuhodné požehnání! Na konci Dopisu je udán ještě jednou: „Víme ale, že Syn Boží přišel a dal nám porozumění, abychom *poznali toho pravého*.“ (kap. 5,20)!

Tito šťastní lidé „naslouchají *apoštolům a prorokům* Nového zákona (srv. s Ef. 2,20; 3,5; 4,11). To znamená, že uznávají božskou autoritu jejich slov, uznávají je jako Boží slovo. Pro ně je *apoštolské učení* stejného řádu a stejně

tak Bohem inspirované jako všechny ostatní části svatého Písma. Každý pravý křesťan přijímá *celý* Nový zákon jako od Boha. Neboť, tak to zde stojí: „Kdo poznává Boha, naslouchá nám.“ To je ale zároveň mocný zkušební kámen pro všechny křesťanské vyznavače, zvláště ale vzhledem k takovým, kteří v křesťanstvu zaujímají postavení učitelů.

Popírání – charakterový rys Satana

Od pozitivní stránky poučení – a jak pozitivní ona skutečně je! – se apoštol obrací k negativní. „Kdo *není* z Boha, *nenaslouchá* nám.“ Jsou lidé, nevěřící kritikové, kteří, ačkoli se přiznávají ke křesťanství, se nepoddávají apoštolskému učení. Jejich argumenty pro to jsou různorodé, ale nicotné. V každém případě popírají to, co Bůh schvaluje.

Někteří dávají autoritu jen přímým Ježíšovým výrokům, ale odepírají apoštolům každou autoritu. Jejich slova že prý jsou jen lidská slova, názory, které můžeme přijmout jako doporučení, nebo je můžeme zavrhnout. Toto hnutí „Zpět ke Kristu“ na první pohled vypadá, jako by ctilo Krista, ale nestojí za ním nikdo jiný než otec lži. Tito lidé mluví o tom, že chtějí zpět ke Kristu, ale kladou například apoštolu Pavlovi k tíži, že rozvinul vlastní teologický systém, kterému Kristus na zemi nikdy neučil. A tak zavrhnou ty velké pravdy vykoupení, které Pán svěřil ke zvěstování zvláště tomuto ze Svých služebníků, apoštolu národů.

Novozákonní Dopisy jsou plné zjevení Kristova učení. Obsahují ty „mnohé věci“ (tak doslovně v Janu 16,12), o kterých Pán mluvil před Svou smírcí smrtí a které měly být zjeveny, až přijde Duch Svatý, ten Duch pravdy. Nuže, On *přišel* a apoštolům zjevil vše, co „žádné oko nevidělo a žádné ucho neslyšelo a na srdce žádného člověka nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují“ (1. Kor. 2,9.10). Je to duch Antikrista, který to popírá. Kdo zavrhuje slovo apoštolů, ukazuje tím, že „není z Boha“.

Tvrzení, o kterých jsme právě mluvili, jsou ovšem absurdní a neudržitelná ještě z jiného důvodu. Když člověk chce nechat platit jako autoritativní (směrodatné) jen výroky Krista, ale odmítá slova apoštolů, tu takový člověk v určitém smyslu protiřečí sám sobě. Neboť tyto výroky jsou předány jen skrze spisy apoštolů a proroků Nového zákona. Jestliže však na ně není žádné spolehnutí, jsou také Ježíšovy výroky nespolehlivé, a tím otevřené pro každou kritiku a interpretaci. Tak nakonec padá všechno. A to ukazuje, kam Satana popírání vždy vedou – do zmatku.

Jiní bludaři podkopávají učení apoštolů tvrzením, že pro prosté lidi na začátku sice bylo správné, ale postupně musí být přizpůsobováno době a dále rozvíjeno.

Ale jestliže někdo takto argumentuje, otevírá tím doširoka cestu každému bludu. Neboť co vše napadne lidského ducha, když se domnívá, že musí „vylepší“ Boží pravdu! Když také zde použijeme náš „zkušební kámen“, ihned poznáme, že z takového učitele nemluví „duch pravdy“, nýbrž „duch bludu“. Neboť nás chce přivést k tomu, abychom *nenaslouchali* slovům apoštolů. To ale je právě ten znak, rozeznávací znamení pro to, že dotyčná osoba „není z Boha“.

Uznávat Písma Nového zákona mělo přirozeně pro onu počáteční dobu zvláštní význam. Nový zákon vznikl a jednotlivá Evangelia a Dopisy k němu postupně přicházely. Ale také dnes, v posledních dnech doby milosti, není méně důležité naslouchat slovům apoštolů. Vedle uznávání Osoby Krista to je a zůstává to velkým testem pro pravdu a blud. Proto apoštol Jan uzavírá tento oddíl slovy: „Z toho (z toho, co bylo předtím řečeno) poznáváme ducha pravdy a ducha bludu.“

Poslední protiklad

Dříve než uzavřeme uvažování o této důležité vsuvce (verše 1 až 6), chceme ještě jednou promluvit o silném protikladu, který existuje mezi ›duchem pravdy‹ a ›duchem bludu‹. Nejprve se ovšem musíme ptát, co je těmito dvěma výrazy míněno.

›Duch pravdy‹ – je tím poukazováno na Osobu Ducha Svatého? Je sice nesporné, že Pán Ježíš právě tak v Janově evangeliu Ducha Svatého třikrát nazývá: ›Duch pravdy‹ (kap. 14,17; 15,26; 16,13). Přesto nevěřím, že to je význam také v našem místě. Neboť kdyby byl míněn Duch Svatý, ›duch bludu‹ by se vztahoval na Antikrista nebo na ďábla. Nuže, ve verši 1 jsme byli vyzváni, abychom zkoušeli duchy, zda jsou z Boha. To ale nemůže znamenat zkoumání Ducha Svatého a ďábla, zda *oni* jsou nebo nejsou z Boha.

Tam, stejně jako zde, jde Janovi o to, aby ukázal, jak musíme určité lidi zkoušet, abychom se dověděli, jaké mají duchovní pozadí nebo (abych už použil užité výrazy) jaký *duch* z nich mluví. Jedná se o falešné proroky nebo o pravé služebníky Pána? Abychom o tom dostali jasno, nemusíme se pokoušet dívat se jim do srdce. Ne, musíme prostě naslouchat tomu, co *vyznávají*, co „*mluví*“ (v. 5). Dýchá to, co přechází přes jejich rty, duchem pravdy nebo

duchem bludu?

Zvláště naposledy šlo o *apoštolské slovo* a tím o druhý „test“ našeho oddílu, totiž zda někdo to, čemu učili apoštolové, uznává nebo odmítá. Podle toho, tak jsme to viděli, bylo možné a je možné odečíst, zda tato osoba je nebo není z *Boha*. U tohoto bodu jde o *původ* nějaké osoby – kazatele nebo učitele v křesťanstvu. Má své kořeny v Bohu?

Spolu s tím jde druhá otázka, zda to, co ten či onen mluví (učí), nese ducha, pečeť pravdy, nebo pečeť bludu. Také o tom dává „test“ bezpečnou informaci. Když nějaký učitel křesťanstva neuznává apoštolské slovo za Boží slovo, pak to, co zvěstuje, je nutně blud. Může se jakkoli krásně poslouchat, může se jevit jakkoli inteligentní – je to blud. Jak neúprosný, děsivý důsledek! Měli bychom mu hledět do očí!

A tak máme před sebou opět toto železné **Bud'** – **anebo**, které nezná žádné odstupňování.

Ve třetí kapitole byly proti sobě postaveny dvě *rodiny*: Člověk patří **bud'** k Božím dětem, **anebo** patří k dětem ďábla. Mezi tím neexistuje nic.

V prvních šesti verších čtvrté kapitoly jsou proti sobě postaveny dvě skupiny *dělníků* v křesťanském okruhu: **Bud'** to jsou dobří, **anebo** to jsou zlí dělníci. Ale to neoznačuje nic jiného než rozdíl mezi *pravdou* a *bludem*. Ani zde není mezi oběma žádný most, tak jako neexistuje poloviční pravda a poloviční blud.

Komu propůjčujeme sluch, pravdě nebo – bludu? Je to osudová otázka, vždyť přece rozhoduje o našem blahu a bídě v nynější době a ve věčnosti!

Bůh je láska

Sedmým veršem čtvrté kapitoly se apoštol vrací k vlastnímu předmětu, který opustil na konci 3. kapitoly. Ve významné, prvních šest veršů kapitoly zahrnující vsuvce, varoval před zlými duchy, před falešnými proroky.

Přitom je zajímavé vidět, jak se vždy vrací k tomu, co už bylo řečeno, aby to v pozdějších částech svého Dopisu dále prohloubil. Tak už v kapitole 2 mluvil o mnohých *antikristech* (verše 18 a dále). Ve jmenované vsuvce na začátku čtvrté kapitoly potom na to navazuje a připojuje k tomu podstatné myšlenky – poukazy, které nám pomáhají, abychom poznali zlé dělníky a zůstali před nimi ochráněni.

Se vznešeným předmětem *lásky* tomu je podobně. Také o tom už něco řekl, o Boží lásce, o naší lásce (kap. 2,9-11; 3,1; 3,11-18). A nyní se opět vrací k tomuto velkému tématu tohoto Dopisu a rozvíjí je před našima očima dále, připojuje hlediska, která jsme tímto způsobem ještě před sebou neměli. A vskutku, zaměstnávat se *Boží* láskou je něco nádherného! *Naše* láska může být jen jejím slabým odleskem.

Tři zdůvodnění bratrské lásky – (1. J. 4,7)

„Milovaní, milujme se navzájem, neboť /ta/ láska je z Boha; a každý, kdo miluje, je z Boha narozen a poznává Boha.“

(1. J. 4,7)

Pisatel opět oslovuje adresáty svého Dopisu jako ›milované‹ – to je oslovení, které v této části Dopisu zvlášť často používá a o kterém jsme také už přemýšleli (viz poznámky ke kap. 3,21). Nechceme si tento milý vztah přivlastnit a použít ho sami na sebe? Jistě, platí také nám: Milovaní!

A pak následuje výzva ke vzájemné bratrské lásce: „Milujme se navzájem.“ Je to už potřetí v tomto Dopisu, že jsme *napomínáni* k bratrské lásce (viz kap. 3,11.23).

Když sami jsme milovaní, když jsme přišli do tak blízkých vztahů k Bohu a navzájem, neměli bychom potom také dát vyjádření těmto vztahům? „Milujme se navzájem!“

Zde použitý tvar přítomného času vyjadřuje *linearitu*: „Pokračujme v tom, abychom se navzájem ustavičně milovali.“ Není to nějaká láska tu a tam, nýbrž ustavičná láska, o které zde Boží slovo mluví, láska, která už je v činnosti a má dále pokračovat. Že se nejedná o čistě lidskou, o přirozenou lásku, nýbrž o božskou lásku, jsme už viděli.

Láska – původ v Bohu

Dovětek to také hned objasňuje: „..., neboť /ta/ láska je z Boha.“ Není tu napsáno: „..., neboť láska je z Boha.“ Všimněme si, že v této formulaci je před slovem ›lásky‹ vynechán člen! Neboť to by znamenalo, že láska všeobecně má za původ Boha. Ale je to skutečně tak? Je láska světa, kterou on miluje to, co je jeho, od Boha (Jan 15,19)? Anebo je láska celníků k lidem sobě rovným od Boha (Mat. 5,46)? A nejsme napomínáni, abychom nemilovali svět (1. J. 2,15)? Ne, řeč je jen o „/té/ lásce“, o které Jan mluví a kterou

by se Boží děti měly navzájem milovat – jen *tato* láska je „z Boha“.

Celkem jsou nám zde udána **tři odůvodnění** pro to, abychom se navzájem milovali. Zčásti známe ty myšlenky už z dřívějších částí Dopisu. Přesto vrhá to, co je zde řečeno, nové světlo na tento vzácný předmět, takže celek, stejně jako každá podrobnost, se zjevují v hlubší souvislosti.

Nejprve je zdůrazněno, že ta láska je z *Boha*. S obratem »z Boha« jsme se už v naší kapitole setkali vícekrát. Nyní nás zajímá zvláště to, co bylo řečeno na začátku 4. a 6. verše: *Boží děti* jsou z Boha, *apoštolové* jsou z Boha. A nyní je k tomu dodáno: */Ta/ láska* je z Boha. To jasně ukazuje, že láska je sjednocující pouto božské rodiny.

Ale to není vše: */Ta/ láska* má také v Bohu svůj *původ*. Nenalézá svůj zdroj v člověku, ve stvoření, nýbrž v Bohu. Jak velké to je, že existuje taková láska, která přímo plyne z Boha! Nezahlívá jen naše vlastní srdce, nýbrž uschopňuje nás také, abychom se navzájem milovali způsobem, jakým to chce Bůh. Je to zde zcela otázka božské *přirozenosti*, a když někdo tuto přirozenost vlastní, má ji od Boha. Opravdoví věřící proto nemají žádnou omluvu, když v bratrské lásce selhávají. Nenávisť není z Boha, ale láska ano. A když se navzájem milujeme, je v tom vidět něco z Boha.

Poznávat Boha

Úzce s tím spojeno je druhé odůvodnění bratrské lásky. „Každý, kdo miluje (doslova: Každý milující), je z Boha narozen a poznává Boha.“ Máme se navzájem milovat, protože se právě tímto způsobem zjevují dvě věci: že tu jsou božské vztahy a že je poznáván Bůh.

Výrazem »z Boha narozený« jsme se už blíže zaobírali. Jde zpět ke kapitole 2, verši 29, a ke kapitole 3, verši 9, a buď poukázáno na poznámky k těmto místům. Protože láska má svůj zdroj v Bohu, podávají tím ti, kteří uskutečňují bratrskou lásku, důkaz, že jsou narozeni z Boha, že jsou Boží děti. Skutečně je to právě naše láska k spolukřesťanům, jíž můžeme nejlépe dokázat, že jsme narozeni z Boha – nejlépe proto, že zrovna svět nás *nemiluje*.

Ani ta velká výsada, *poznávat Boha*, není na tomto místě v Dopisu zmiňována poprvé (viz kap. 2,3.4 a kap. 4,6), a čtenáři buď také zde poukázáno na poznámky ke jmenovaným místům. Zjevovat božskou lásku je v každém případě více než jen známka toho, že tu jsou božské vztahy. Je to nadto také výraz rostoucí, prohlubující se známosti Boha (řecky *ginósko*).

Jak je udivující to, že my, kteří skutečně neznáme svého nejbližšího souseda, máme být schopni poznávat Boha! Co je člověk, víme jen proto, že sami jsme lidé. Nějaké bytosti může jiná bytost rozumět jen tehdy, když má její přirozenost. Tak nás například nemůže poznat nějaké zvíře, nemůže říci, co jsme, protože nemá naši přirozenost. A také Boha – řečeno po těchto srovnáních se vši nejvyšší uctivostí – můžeme poznávat jen tehdy, když máme podíl na Jeho přirozenosti. Ta nám ale byla dána při novém narození, takže nyní vlastníme věčný život a jsme v stavu poznávat Boha. Nemluvil také Pán Ježíš v tomto smyslu o věčném životě? „Toto jest pak věčný život, aby poznali tebe, samého pravého Boha, a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista.“ (Jan 17,3)

Jestliže milujeme, tak jen proto, že máme Boží přirozenost. To je ta jedna stránka. Ale pak také víme, co je Bůh. To je nezměrná výsada! V nebi to jednou budeme dokonale prožívat. Avšak i když se nyní musíme ještě mnohému naučit, toto je a zůstane pravdou: Máme Boží přirozenost, a proto zásadně víme, co tato přirozenost je. Může to znamenat něco jiného než radost, plnou radost? Poznávat Boha, poznávat Ježíše Krista je vrchol každého požehnání, každé radosti. Skrze vlastnictví božské přirozenosti jsme už dnes, ačkoli jsme ještě „z prachu“, uschopněni k tomu, abychom vnímali vztahy k Bohu a radovali se z nich. Přesně to je obsah nebo podstata věčného života.

Láska – základní Boží rys – (1. J. 4,8)

Třetí odůvodnění bratrské lásky je negativního druhu; to znamená, že nám je řečeno, co to znamená, když tu *není*:

„Kdo nemiluje (doslova: Ten nemilující), nepoznal Boha, neboť Bůh je láska.“

(1. J. 4,8)

Chybění lásky zjevuje neznámost o Bohu, jehož přirozeností je láska. Takový člověk nikdy neprožil nové narození, nikdy nedospěl k poznání Boha. Apoštol neříká: „Kdo nemiluje, není narozen z Boha,“ což by přirozeně také odpovídalo pravdě, nýbrž jde hned k důsledku, který z toho plyne, a říká: „... nepoznal Boha.“

My však, milovaní, máme a smíme jedni druhé milovat. Neboť jak vážný je opak, když láska zásadně chybí! Jakým povzbuzením by nám to mělo být, abychom zjevovali lásku, když přece ten ubohý svět nezná ani pravou lásku,

ani Boha, od kterého vychází! Tato motivace k bratrské lásce může být mnohemu čtenáři nová. Byla taková kdysi také pro autora.

Ano, a pak přichází ta obdivuhodná věta, která později bude opakována ještě v 16. verši: „**Bůh je láska.**“ Jen tři slova (v řečtině čtyři, protože před slovem ›Bůh‹ je člen: „/ten/ Bůh“), a přece, jak mocný výrok!

›Bůh‹ – ne ›Otec‹

Zaměstnávejme se však nejprve tím, o *kom* je řeč! Ne o ›Otcí‹ nýbrž o ›Bohu‹. Mezi těmi dvěma výrazy existuje pozoruhodný rozdíl, který někdy, žel, přehlídíme, na který inspirovaný pisatel ale vždy dbá jak ve svém Evangelii, tak také ve svých Dopisech. Jestliže je použito slovo ›Bůh‹, jde o otázku Boží *přirozenosti* a o Jeho jednání podle této přirozenosti. Jestliže se naproti tomu mluví o ›Otcí‹, stojí v popředí *milost*, ve které On v Kristu vzhledem k nám jedná.

Několik příkladů z Evangelia to může objasnit: „*Otec* miluje Syna, a všechno dal v ruku jeho..., ale kdo jest nevěřící Synu, neužijí života, ale hněv *Boží* zůstává na něm.“ (Jan 3,35.36) „*Boha* žádný nikdy neviděl; jednorozený ten Syn, který jest v lůnu *Otce*, ten ho oznámil.“ (Jan 1,18 – přel.) „Takových *Otec* hledá, aby se klaněli jemu. *Bůh* duch jest, a ti, kteří se jemu klanějí, v duchu a v pravdě musejí se klanět.“ (Jan 4,23.24 – přel.)

Jméno *Otec* oznamuje v Kristu zjevené *vztahy*. Ale když je řeč o *Bohu*, je ukázáno, co je Bůh v Sobě samém, ve *Své přirozenosti*, ve *Své autoritě*. Během celého *Svého* života a služby na zemi Pán Ježíš nikdy nemluvil o Bohu jako o *Svém ›Bohu‹*, nýbrž Jeho řeč se vždy vinula kolem Jeho ›Otce‹. To samo dávalo vztahům, v nichž k Němu stál, přiměřené vyjádření. „Ale nejsem sám, neboť *Otec* se mnou jest.“ (Jan 16,32) Teprve na kříži Golgoty, když Boží svatost žádala svůj díl, Vykupitel v mukách *Své duše* zvolal: „*Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?*“ (Mat. 27,46)

Když se opět vrátíme k našemu Dopisu, tu i zde je jasně rozlišováno mezi ›Bohem‹ a ›Otcem‹. Na začátku třetí kapitoly jsme například našli obdivuhodná slova: „Pohledte, jakou lásku nám *Otec* dal, abychom byli nazváni Božími dětmi!“ Zde je to projev Jeho milosti a lásky v Kristu, a proto vychází toto požehnání od *Otce*.

Ale nyní, ve čtvrté kapitole, se mění výraz od ›Otce‹ k ›Bohu‹, protože má být uveden jiný způsob pohledu, protože má být uvedena *Boží podstata*, a tak čteme: „*Neboť Bůh je láska.*“

Boží podstata

To, že Bůh je láska, je hlubší výrok než na začátku sedmého verše: „Neboť /ta/ láska je z Boha.“ Tím bylo jen řečeno, že láska má svůj zdroj v Bohu. Ale nyní jde o Boží *přirozenost* samu. Láska je Jeho přirozenost. Nebo můžeme také říci: Láska je jeden rys Boží podstaty. Neboť ve skutečnosti není jediný. Zcela na začátku Dopisu jsme přece už slyšeli zvěst, „že Bůh je *světlo* a není v něm vůbec žádná tma.“ Bůh je světlo a Bůh je láska. Obojí je pravda a oba ty podstatné rysy jsou v Bohu v dokonalém souladu.

Jestliže je Bůh láska, tu ještě zdaleka není láska Bůh. Tuto větu: „Bůh je láska“, nemůžeme jednoduše obrátit, ani čistě gramaticky ne. V Janových spisech jsou sice takzvané reciproční (vzájemně zaměnitelné) věty. V kapitole 3, ve verši 4, jsme se setkali s jednou takovou větou, kterou lze obrátit: „Hřích je bezzákonost.“ Jaké podmínky však musí být splněny, aby nějaká věta byla obratitelná, jsme viděli ve spojení s kapitolou 1, veršem 5 pod >Textová zvláštnost > *reciproké věty*. Z toho je zřejmé, že zde, v kapitole 4, před sebou nemáme reciprokou větu. Nemůžeme přeložit: „Láska je Bůh“, protože v řečtině před slovem >láska< chybí člen. Přesto lidé činí často to, co rozumějí pod láskou, svým bohem. Ale to nemá nic společného s tím, co je zde vyjádřeno. Bůh je láska.

Bůh je nejen laskavý, dobrotivý, blahovolný, plný lásky ke Svým stvořením. Taková a podobná konstatování zůstávají daleko za tím, co má Jan před svým duchovním okem, když říká: „Bůh je láska.“ Tak velmi je láska přirozenost, Boží vlastní podstata, že ten, kdo nemiluje božskou láskou, není z Něho narozen a nezná Ho.

My všichni asi málo přemýšlíme o vyvýšenosti a nezměřitelnosti výroku: „Bůh je láska.“ Kde se ve světě nalezne něco podobného, co by se alespoň trochu blížilo tomu, co zde je řečeno?

Abychom to zdůraznili, budiž uvedena rozmluva, která byla vedena před dlouhou dobou. Jedna dáma, která si zakládala na tom, že patří k inteligenci, vyjádřila vůči křesťanskému kazateli názor: „Nepotřebuji Bibli, nepotřebuji ani křesťanskou pověru ani náboženská dogmata. Mně stačí vědět, že Bůh je láska.“ – „Víte to skutečně?“, odpověděl oslovený. – „Přirozeně že to vím,“ řekla, „všichni to víme, a to mi je dostatečným náboženstvím. Nemám žádnou potřebu dogmat Bible.“ – „Jak jste to objevila, že Bůh je láska?“, ptal se kazatel. – „Nuže,“ odpověděla, „to přece ví každý.“ – „Vědí to například také lidé v Indii?“, ptal se kazatel. „Ubohá matka, která ve svém trápení hodí

malé děcko do svatého Gangu, aby jako oběť za její hříchy bylo sežráno hladovými krokodýly – ví to ona, že Bůh je láska?“ – „Ach, ta je nevědomá a pověrčivá.“ – „A ti ubozí černoši v afrických pralesech, kteří se sklánějí před svými bohy ze dřeva a z kamene a žijí v ustavičném strachu před svými modlami, ti ubozí pohané v jiných zemích – vědí ti, že Bůh je láska?“ – „Možná, že ne,“ odpověděla, „ale my v našich civilizovaných zemích to víme všichni.“ – „Ale odkud to víme? Kdo nám to řekl? Jak jsme přišli k této známosti?“ – „Nevím, co máte na mysli,“ řekla, „neboť já jsem to vždycky věděla.“ – „Do volte mi říci toto,“ odpověděl kazatel, „nikdo v celém světě to nevěděl – dokud to nebylo zjeveno z nebe a zapsáno v Božím slově. *Zde se to dovídáme a nikde jinde. Nenalézáme to v literatuře starých (Řeků a Římanů).*“

Ano, Bůh je láska. Jistě, Bůh je také milostivý. Ale nemůžeme říci, že Bůh je milost. Bůh je také milosrdný. Ale nemohli bychom říci, že Bůh je milosrdenství. Bůh je také dobrotivý. Ale nemohli bychom říci, že Bůh je dobrotivost. Bůh je také spravedlivý. Ale nemohli bychom říci, že Bůh je spravedlnost. Ale *co my, milí přátelé, můžeme říci, protože to říká svaté Písmo, je, že Bůh je láska.*

Zjevení Boží lásky

Až dosud jsme mluvili o tom, co je Bůh podle Své přirozenosti – láska. Jak se tato láska zjevila, nebo můžeme také říci: podle čeho můžeme poznat, že Bůh je láska, to zatím ještě nebylo předmětem našeho uvažování. K tomu nás ale nyní vede Duch Svatý v dalších dvou verších, které oba začínají ›V tom‹ (nebo doslovně: V tomto). V obou případech ukazuje ono ›V tom‹ kupředu; to znamená, že se vždy vztahuje na to, co bezprostředně po tom následuje. Toto opakování ›V tom‹ jasně ukazuje, že Bůh Svou lásku zjevil v Kristu ve *dvojí* formě, a sice – abychom to řekli předem – jako život a jako smíření.

Život skrze Syna – (1. J. 4,9)

„V tom byla zjevena Boží láska k nám, že Bůh svého jednorozeného Syna poslal do světa, abychom my skrze něho žili.“

(1. J. 4,9)

Jestliže chceme správně poznávat Boží lásku, musíme se dívat správným směrem, musíme se dívat ne do sebe. Sice vlastníme novou přirozenost,

kteřá je schopná milovat. Ale Bůh nás nechce zaměstnávat *naší* láskou k Němu, nýbrž *Svou* láskou k nám. Jen tak zůstaneme uchráněni na jedné straně před mysticismem, před nasloucháním sobě samým, a jen tak můžeme také na druhé straně vnímat celý rozsah této lásky.

„K nám“

To, že byla zjevena nebo oznámena Boží láska, je skutečnost, která má z hlediska dějin spasení obrovský dosah. Avšak dříve, než se budeme zabývat tím, jakým způsobem se toto zjevení stalo, budiž poukázáno na obrat ›k nám‹: Boží láska „byla zjevena *k nám*“. Doslova tam stojí: „v (řecky: ›en‹) *nás*“, nikoli „*proti* /*vůči*/ (řecky: ›eis‹) *nám*“, jak je to řečeno v Římanům 3, verši 22 (tam ovšem vzhledem k Boží spravedlnosti). Jistěže byla Boží láska zjevena také „vůči nám“, nebo „ve směru na nás“ (řecky: ›eis‹) – (Řím. 5,8), ale to zde není řečeno. Neznamená to také „na nás“, ani „mezi námi“ nebo „v nás“, to jest v našich srdcích. Také není míněno „v našem případě“. Obrat ›v (řecky: ›en‹) *nás*‹ spíše znamená, že to zjevení se stalo „*ve spojení s námi*“. To *nás* ale činí – ó předivná milosti! – příjemci Boží lásky.

Zásadně byla Boží láska zjevena „vůči“ (řecky: ›eis‹) *každému*, jak to vyjadřuje ten asi nejznámější verš Bible v Janu 3: „Neboť tak Bůh miloval *svět*...“ (verš 16). Boží láska se obracela, když dal Svého Syna, vůči každému, vůči celému světu. Ale lidé – když odhlédneme od výjimek – neměli oči pro zjevení Boží lásky.

My ale jsme poctěni a uschopněni toto zjevení vidět. Ano, ještě více: Smíme vědět, že Boží láska byla zjevena „*ve spojení s námi*“ – s námi, věřícími, takže jsme předměty této lásky. Nenaplnuje nás to nevýslovnou radostí a velebením vůči Tomu, který oznámil Svou nekonečnou lásku tak jedinečným způsobem?

Jednorozený

Bůh poslal Svého jednorozeného Syna do světa, abychom skrze Něho žili. To je první zjevení Boží lásky. Když Bůh shlédl dolů na svět a viděl lidi, jak sice žijí pro pomíjivé věci tohoto života, ale pro božské věci jsou absolutně mrtví, mrtví v proviněních a hříších, pak jako by řekl ve Svém srdci: „Daruji jim ten největší dar, který mohu dát – svého jednorozeného Syna. Pošlu Ho do světa, aby skrze Něho mohli najít život.“

Pětkrát je Pán Ježíš v Novém zákoně – a jen v Janových spisech – nazván ›*Jednorozeným*‹, a vždy je řeč o věčném vztahu Syna k Otci, o Něm, tom

věčném Synu. Žádným způsobem tím není vyjádřena nějaká posloupnost hodnot /nebo: nižší hodnota – p. p./ anebo myšlenka na nějaké narození. V takových spojeních označuje řecké slovo ›*monogenés*‹ zvláštní poměr, který můžeme nejlépe přeložit slovy ›jediný svého druhu‹ nebo ›jedinečný‹. Pohled do Židům 11, verše 17, to potvrzuje. Tam čteme, že Abraham, který obdržel zaslíbení, obětoval *jednorozeného*. Izák přitom nebyl jediný syn. Abraham byl také otec Izmaele – roky předtím, než se narodil Izák. A přesto je Izák nazván ›jedorozený‹. Proč? Protože Izák stál ke svému otci v jedinečném vztahu, na kterém žádný z ostatních synů nemohl mít podíl. Abraham měl přece také ještě později syny z Cetury, ale žádný k němu neměl tentýž vztah jako Izák.

Tak nám výraz nebo titul ›jedorozený Syn‹ ukazuje Pána jako Osobu Božství. Mluví o Jeho věčném vztahu k Otci, který s Ním nikdo nesdílí. Jiní se mohou stát syny skrze stvoření, jak to je v určitém smyslu pravda o Adamovi a také o andělech. Věřící se mohou stát dětmi skrze nové narození. Ale jediný Kristus je jednorozený Syn, ten jediný svého druhu. Vlastní věčnou lásku a neomezené zalíbení Otcovo – odedávna – dnes – vždy a věčně (Jan 17,24).

Poslání

Tohoto, Svého jednorozeného Syna, poslal Bůh na svět. V původním textu je určité zdůraznění na slovu ›jedorozený‹, neboť kdybychom chtěli text přeložit úplně doslovně, muselo by to znít takto: „Svého Syna, toho jednorozeného (nebo: toho Jednorozeného).“ Tímto způsobem vyjádření, který v přesně stejné formě nalézáme také v Janu 3, verši 16, jsou skutečně zvýšeny *oba* vztahy, vztah Syna a vztah Jednorozeného.

Řecký Nový zákon zná dvě slova pro ›poslat‹. Když Pán mluví o tom, že Otec Ho *poslal* – a tímto způsobem o Něm mluví často jako o tom „Posílajícím“ – pak používá pravidelně jednodušší slovo, ›*pémpo*‹. V našem textu se ale setkáváme s obsažnějším výrazem ›*apostélo*‹, jehož význam lze přeložit asi takto: ›poslat s úkolem, který má být proveden‹. Odpovídající, od toho odvozené podstatné jméno, je nám známé také v češtině: ›apoštol‹. Obvykle je používáno o dvanácti a o Pavlovi. V Dopisu Židům (Hebreům), kapitole 3, je tak nazván Kristus sám (verš 1).

Nuže Pán Ježíš byl skutečně od Boha na svět poslán s *úkolem*, s určitým *úmyslem*. Text, jímž se zabýváme, to ukazuje. Z toho je ale také zřejmé, že nemůžeme toto poslání omezit jen na jeho stání se člověkem. Jistě, v nepo-

chopitelné milosti se Slovo stalo tělem (Jan 1,14), a právě tímto způsobem On *přišel* na svět. Ale Jeho úkol zahrnoval více, obsahoval také Jeho celý život a Jeho smrt na kříži.

To, že ›poslak‹ je ve tvaru perfekta, znamená, že zde, v protikladu k verši 10, je poukázáno nejen na historickou událost, nýbrž na trvalý výsledek, na zůstávající výsledky poslání Krista v minulosti. ›Poslak‹ (aorist) ve verši 10 vyjadřuje naproti tomu prostě jednání, ať už následky tohoto jednoho činu jsou jakkoli dalekosáhlé.

Život pro mrtvé

První požadavek a také první důkaz Boží lásky je, aby předměty Jeho lásky, které byly vzhledem k Bohu absolutně mrtvé, obdržely duchovní život, život v Synu. Syn nemohl vykonat dílo v nebi, aby nám pomohl. Ne, On musel, jsa poslán Bohem, přijít na tento svět, kde jsme my byli, musel zde trpět a zemřít.

Jako člověk na zemi obdržel všechno od Svého Otce, také výsadu „mít život sám v sobě“ (Jan 5,26). Jako Bohu, Synu, Mu náleží Boží výsada oživovat, „které chce“ (verš 21). On sám je život (1. J. 1,2), a pro nás je tento život k nalezení jen „v Synu“. Mimo Něho není žádný život. Jen ten, „kdo má Syna, má život; kdo nemá Syna Božího, život nemá“ (kap. 5,11.12).

Žádné skutky, žádné snahy z naší strany by nikdy nemohly vyvolat božský život. Nemohli jsme se sami učinit Božími dětmi. Nebylo to možné ani modlitbami, ani vážným zápasením. Nic z toho, co jsme my mohli udělat, nemohlo v nás vzbudit ani *jednu* jiskřičku božského života. Je to cele Boží dílo. Ale v té chvíli, kdy jsme ve víře přijali Krista jako svého Vykupitele, jsme v Něm obdrželi život. Ano: „Jím žijeme“ nyní. On je osobní Zprostředkovatel tohoto života a On je také sám „naš život“ (Kol. 3,4). Život – jeho zdroj, jeho vlastní sídlo – není v nás, nýbrž je v Kristu, je „v Jeho Synu“. Mohla by nám někdy nějaká moc tento život upírat? Vždyť by musela odstranit Krista na Boží pravici!

Udělení božského života je nerozlučně spojeno s novým narozením, o kterém se v Dopisu už vícekrát mluvilo (kap. 2,29; 3,9; 4,7). Jako takoví, kteří jsme „narozeni z Boha“, jsme obdrželi život, který je *Boží* život. Ale obdrželi jsme ho „skrze Syna“. Tak zde máme první úmysl Boží lásky, který došel naplnění v poslání Jeho Syna.

Jednání mimo nás

Dříve než se obrátíme k druhému Božímu úmyslu, který On spojil s posláním Svého Syna, se musíme zabývat ještě jedním bodem.

Už jsme řekli: Abychom mohli správně poznat Boží lásku, musíme se dívat do správného směru. Nuže, důkaz Boží lásky spočívá v jednání, které se stalo zcela *mimo* nás. To je velmi potěšitelné. Kdybychom museli hledět do sebe, abychom viděli, co je Boží láska, naskytoval by se nám skutečně slabý, kolísavý obraz. Ne, tato božská láska nemá žádnou pohnutku v nás. Je proto také sama v sobě dokonalá.

Zjevení Boží lásky, anebo můžeme také říci: důkaz Boží lásky, leží zcela a jedině v tom, že On poslal Svého jednorozeného Syna. To ale je zcela mimo nás a došlo k tomu mimo okruh našich zkušeností. Je tomu zrovna tak jako s vírou. Smíme se ve víře zcela opírat o dílo, které se stalo mimo nás. Nemáme zapotřebí zakládat své spasení na nějaké nejisté půdě, jako jsou naše vlastní pocity a zkušenosti.

Tak jsou to dvě věci, které musíme odlišovat. Na jedné straně máme nový život, novou přirozenost, které jsme dostali darem, a tato přirozenost nás uschopňuje těšit se z Boží lásky a prožívat ji. To je požehnaný výsledek božské přirozenosti nebo božského díla *v nás*. – Na druhé straně máme dokonalé zjevení Boží lásky *mimo nás*: Bůh poslal Svého jednorozeného Syna na svět. Jaké daleko sahající úmysly s tím spojil, bylo a zůstává předmětem naší úvahy. V každém případě musíme, chceme-li poznat Boží lásku, hledět *sem*.

Smíření pro provinilé – (1. J. 4,10)

Poslání Syna přineslo nejen život *pro mrtvé*, nýbrž také *smíření pro provinilé*. Zatímco je pravda, že jsme my jako mrtví hříšníci potřebovali život, bylo přece ještě zapotřebí něčeho dalšího, abychom se mohli před Bohem zjevit v postavení dokonalé spravedlnosti. Muselo k tomu být vykonáno dílo, které jsme my nikdy nemohli vykonat. Jen Jeden byl v stavu to učinit – jednorozený Boží Syn. Jeho k nám Bůh poslal v nekonečné lásce a milosti. Tento druhý velký důkaz Boží lásky si nyní chceme postavit před svá srdce.

„V tom je láska: ne že jsme my milovali Boha, nýbrž že on miloval nás a svého Syna poslal jako smíření za naše hříchy.“

(1. J. 4,10)

Tyto řádky velmi jasně ukazují to, že láska je „z Boha“ (verš 7) a že „Bůh je

láska“ (verš 8). Neboť *my* jsme pro Něho neměli žádnou lásku, naopak: My jsme Ho nenáviděli. „*On* to byl, kdo měl tuto přemáhající lásku k nám a jako její projev poslal vlastního Syna jako smíření za naše hříchy. V nás nebylo nic, co by bývalo mohlo vyvolat Jeho lásku. „Bůh ale dokazuje *svou* lásku k nám v tom, že Kristus, když jsme ještě byli hříšníci, za nás zemřel.“ (Řím. 5,8 – přel.)

Jestliže Boží láska našla tuto cestu, aby Svého Syna poslala jako *smíření za naše hříchy*, tak to ukazuje, že otázka hříchů, „našich hříchů“, musela být vyřešena způsobem podle Něho. On je nemohl ve Své svatosti přehlédnout, ale ve Své lásce dal k vyřešení nutnou oběť On sám – oběť *Svého Syna*!

O *smíření* jsme už důkladně mluvili, a budiž znovu poukázáno na to, co už bylo dříve řečeno, v tomto případě na myšlenky ke kapitole 2, verši 2, kde bylo pojednáno o tomto důležitém předmětu pod následujícími nadpisy:

›*Smíření za hříchy*‹,

›*Smíření není odpuštění*‹,

›*Smíření za celý svět*‹.

Zde může postačit ještě poznamenat, že to je nesmírně velké, že Bůh ve Své lásce nám daroval *obojí* – nový, duchovní život a *smíření* za naše hříchy. Kdybychom měli jen jedno, nemohli bychom nikdy být skutečně šťastní. Život bez smíření – by byl nesnesitelný. A smíření bez života – nikdy bychom nemohli Boha vidět.

Chceme ještě mluvit o *naší* lásce k Bohu? Jistě, milujeme Ho, ale je to při všem přece ubohá věc. Ale mluvíme o *Boží* lásce a chvalme Ho za ni a klanějme se Mu! Tato láska bude jednou naplňovat nebe, a my to budeme prožívat. Ale myslíme na to s hlubokou uctivostí: Ona už byla plně zjevena – na kříži!

Vykonávání Boží lásky skrze nás – (1. J. 4,11)

„*Milovaní, když nás Bůh takto miloval, jsme i my povinni navzájem se milovat.*“

(1. J. 4,11)

Po šesté, a tím také naposledy, se zde v tomto Dopisu setkáváme s milým, dobrosrdečným oslovením: „Milovaní.“ Teprve zcela na závěr Dopisu, v po-

sledním verši, apoštol oslovuje věřící ještě jednou přímo, pak ale opět slovem „Děti“.

Poté, co apoštol Jan ukázal, jakým způsobem Bůh zjevil Svou lásku k nám, přechází k tomu, aby představil *vykonávání této lásky skrze nás*. Není to zde žádný neobvyklý způsob postupu ve svatém Písmu. Tak jsme například v Dopisu Efezským napomínání, abychom si vzájemně odpouštěli (nebo: prokazovali milost). A pak je jako příklad poukázáno na Boží milost: „... jako i Bůh v Kristu odpustil vám (nebo: vám prokázal milost).“ (kap. 4,32) Podobná věc se nalézá také v Dopisu Koloským (kap. 3,13).

„Když nás Bůh takto miloval...“ Zde použité slovo ›když‹ nevyjadřuje žádnou pochybnost nebo nejistotu. Je to spíše (v řečtině) ›když‹ *splněné* podmínky. Stav je tedy přijímán jako *daný*. Mohli bychom proto také přeložit. „Protože nás Bůh takto miloval...“

Důraz u této části věty leží na ›takov‹: „Když nás Bůh *takto* (nebo: takovým způsobem) miloval...“ Jakým způsobem nás Bůh miloval, nám bylo představeno ve verších 9 a 10. „V tom je láska: ne že jsme *my* Boha milovali, nýbrž že *on* nás miloval a svého Syna poslal jako smíření za naše hříchy.“ To je způsob, jak nás Bůh miloval. Nečekal na to, až Ho budeme milovat. Nečekal na to, až se budeme správně chovat, dříve než nám daruje Své zalíbení. Ne, Bůh nás miloval, když na nás nebylo nic zalíbení hodného, když jsme nebyli nic než vzpurní hříšníci. Pro takové poslal Bůh Svého Syna, Svého Jednorozeného, abychom skrze něho žili, a aby skrze Jeho obětní smrt způsobil smíření za naše hříchy.

Když se to tedy takto má s Boží láskou, pak „jsme i *my* povinni navzájem se milovat“. To je praktický důsledek, který pro svou lásku máme vyvodit z dvojího úmyslu Boží lásky. To, co předtím bylo *napomenutím* (verš 7), se nyní stává *závazkem* nebo *povinností*. Máme následovat Boží příklad a zjevovat zde Jeho přirozenost, máme milovat stejným způsobem, jako On nás miloval.

My milujeme rádi ty, kteří nás milují. Nuže, Pán Ježíš říká, že to dělají také celníci (Mat. 5,46). Dokonce i sešlá Boží stvoření milují ty, od nichž něco dobrého dostávají a kteří jim dávají určitou odpověď na jejich lásku. „To umí dokonce i můj pes,“ řekl kdosi výstižně. „Když jde kolem milá sousedka a pohládí ho a dá mu malý pamlsek – jak je potom přívětivý! Ale měl bys jednou vidět, jak se s vyceněnými zuby žene na zlého chlapce, který po něm stále hází kameny!“ Nemilujeme někdy i my podle tohoto vzoru – žel?

Avšak ta velká, zde položená zásada, je tato: Když jsme se stali účastníky Boží přirozenosti, nemáme svou lásku k našemu bratrovi činit závislou na tom, do jaké míry se on vůči nám chová uspokojivým způsobem, nýbrž máme ho milovat dále, dokonce i tehdy, když jeho chování má mnohé nedostatky, ba dokonce je pokárání hodné. To v každém případě je způsob, jak miluje Bůh.

Pro lidskou přirozenost a naše »tělo« je nemožné takto jednat. Dokonce i pro pravé křesťany představuje povinnost k takovému druhu lásky nezřídka výzvu. Ačkoli křesťan je narozen z Boha, má také ještě od padlého Adama pocházející starou přirozenost, a tato přirozenost je sobecká a ustavičně hledá uspokojení svých přání a domnělých nároků. Jen v nové přirozenosti a v síle Ducha Božího se může Boží dítě nezištně povznést k této mravní výši a k tomuto měřítku, které je nám zde předloženo.

Vzhledem k bratrské lásce jsme mluvili o »závazku« a o »povinnosti«. Ve skutečnosti máme povinnost se navzájem *ustavičně* milovat (v řečtině je u »milovat« tvar přítomný). Mnozí nemají rádi, když jim jsou připomínány jejich povinnosti. Mají tu myšlenku, že povinnosti nelze uvést do souhlasu s milostí a že je vedou pod zákon. Ale to je vytáčka, nemáme-li říci: klamný závěr.

Také milost zná povinnosti. A když nám Boží milost dala nový život, když Boží milost působí v tomto životě, pak nás vede k tomu, abychom dělali věci, které máme dělat. Ale zůstává tu jedna povinnost – povinnost, kterou nikdy nemůžeme splatit: „Žádnému nebývejte nic dlužni, než to, abyste se vespo-lek milovali.“ (Řím. 13,8)

Jistě není náhodou, že v Novém zákoně nejsme vyzýváni, abychom milovali *Boha*. To je jakoby předpokládáno coby dané. Všechna křesťanská napomenutí předpokládají vlastnění božského života. A když jsme napomínáni k lásce, je to vždy láska k »bratrům« – tedy k těm, kteří mají tutéž božskou přirozenost jako my. Bůh je neviditelný. My jsme naproti tomu vyzýváni, abychom milovali ty, které můžeme *vidět*, s jejich chybami a nedostatky – *bratry*.

Nic nepůsobí více lásky než – láska (verš 19).

Neviditelný Bůh – (1. J. 4,12a)

„Boha nikdo nikdy nespatrił.“

(1. J. 4,12a)

Zdá se, jako kdyby apoštol myšlenku z verše 11 náhle přerušil. Ale toto zdání klame. Druhá část dvanáctého verše vede skutečně myšlenkový sled verše 11 dále a vede ho k vrcholu.

Nejprve však toto konstatování: „Boha nikdo nikdy nespatrił.“ Nalézáme je téměř stejně znějící v Evangelii (Jan 1,18) s tím rozdílem, že tam je použito normální slovo pro ›vidět‹, zatím co zde, v Dopisu, je slovo, které zahrnuje také určité pozorování a znamená ›pozorovat, spatřit, hledět na‹. Nalézáme je už hned na začátku Dopisu: „...co jsme *spatřovali*“ (kap. 1,1). Jan 1 činí prostě jen zjištění, že Bůh je neviditelný. Výrok v Dopisu jde dále a ukazuje, že nikdy nebylo pro žádného člověka možné, aby se na Boha (blíže) díval nebo Ho pozoroval. Protože u ›vidět‹ je tvar perfekta, jako význam tu je: „Žádná lidská bytost nikdy nenechala své oko *spočinout na Bohu*, ať na krátkou nebo na delší dobu.“ K této formulaci se hned ještě jednou vrátíme.

V obou výrocích leží důraz na slovu Bůh, protože ›Bůh‹ je vždy na začátku věty: „*Boha* nikdo nikdy nespatrił.“ Také v 1. Timoteovi 6 je o Bohu řečeno: „... kterého nikdo z lidí neviděl, ani nemůže vidět.“ (verš 16) V Koloským 1 je nazván „neviditelný Bůh“ (verš 15), v Židům 11 ten „Neviditelný“ (verš 27).

Jestliže nyní Bůh je ten Neviditelný, jestliže Boha nikdo nikdy neviděl, tu se můžeme ptát, jak to přijde, že ve starozákonních časech jednotliví lidé přece jen Boha viděli? Mysleme jen na příklad Mojžíše, muže Božího! Nemluvil s ním Bůh „tváří v tvář, tak jako mluví člověk s přítelem svým“ (2. M. 33,11)? A nečteme o proroku Izaiášovi: „Léta, kterého umřel král Uziáš, viděl jsem Pána sedícího na trůnu vysokém a vyzdvíženém.“ (Iz. 6,1)? Cožpak také Ezechiel neviděl ve viděních Boha? Neviděl Manue a jeho žena, Samsonovi rodiče, jak Anděl Hospodinův v plameni oltáře vystoupil nahoru (Soudců 13,20)? „I řekl Manue manželce své: Jistě my zemřeme, neboť jsme Boha viděli.“ (verš 22)

V omezeném smyslu skutečně různí lidé Boha viděli, jak o tom svědčí výše jmenované a další příklady. A přece je a zůstává pravdou: „*Boha* nikdo nikdy nespatrił.“ V absolutním smyslu nemůže Boha nikdo vidět. Bůh jako takový je pro stvoření neviditelný. To ukazuje také ten již zmíněný případ muže Mojžíše. Neboť ačkoli s ním Bůh mluvil tváří v tvář, musel mu o něco později říci: „Nebudeš moci viděti tváří mé; neboť neužří mne člověk, aby živ zůstal.“ (2. M. 33,20)

Na druhé straně se Bůh mohl lidem zjevovat v určitých formách a ve Svě milosti to také tu a tam učinil. Ale byla to částečná zjevení, při kterých Bůh

skryl Svě vlastní podstatné božství, Svou božskou slávu – většinou pod pláštěm anděla. Ve Starém zákoně často se vyskytující výraz nebo titul ›Anděl Hospodinův /Páně/‹ ukazuje jistě na Hospodina /Pána/ samého, avšak vždy v *zástupném* smyslu. Když se proto Bůh ukázal lidem jako ›Anděl Hospodinův‹, viděli jistě něco z paprsků Jeho slávy, ale Jeho božství jako takové nemohli vidět.

A zde se chceme ještě jednou vrátit k předešlé formulaci: Nikdo nemohl nikdy „*nechat spočinout své oko na Bohu*“ po delší ani po kratší čas. Je to podobné jako se sluncem. Můžeme tím být překvapeni, a přece to je pravda: Nikdo z nás ještě nikdy skutečně neviděl slunce. Jistě, můžeme pozorovat jeho východ a západ, můžeme je zářivě jasně vidět stát na polední obloze a s přimhouřenými očima „mžikat“ do slunce. Avšak není možné plně a nechráněně nechat spočívat své oko na slunci. Mělo by to okamžitě za následek ztrátu vidění. A když se díváme skrze začerněné sklo, abychom mohli snést pohled na ně, tu to, co vidíme, není skutečně slunce, neboť tak „tmavé“ ono není. A kdo z nás by mohl hledět *za* oheň, který slunce obklopuje, aby viděl, co je za tím? Ne, nikdo nikdy v absolutním smyslu neviděl slunce! Určité formy zjevení jsou pro nás pozorovatelné, více ne.

Tak podobně se to má s Bohem. Skladatel Žalmu o Něm říká: „Přioděl ses světlem jako rouchem.“ (Žalm 104,2) Zde to máme – světlo!

Ale světlo, sláva, lesk je jen roucho, plášť, a Bůh je za tím – neviditelný.

Bůh se stává viditelným – (1. J. 4,12b)

Znamená to nezměrné štěstí, vědět, že ta tvrdá, neúprosná věta: „Boha nikdo nikdy nespatriil“ má předivné pokračování, a to jak v Evangeliu, tak i v Janově Dopisu.

V Evangeliu zní takto: „Jednorozený Syn, který je v lůnu Otce, ten ho oznámil.“ (Jan 1,18) Když Pán Ježíš přišel na svět, tu ve Svém životě a smrti zjevil neviditelného Boha, takže smrtelní lidé Jej skutečně mohli vidět. Spasitel mohl říci: „Kdo viděl mne, viděl Otce.“ (Jan 14,9) On je „obraz neviditelného Boha“ (Kol. 1,15), „vyzářením jeho slávy a otiskem jeho podstaty“ (Žid. 1,3). To jsou mocné výroky o našem drahém Pánu! Vše, co Bůh je, je skrze Něho oznámeno – skrze Něho, pravého člověka na zemi, jenž ale je nekonečně více než to: je jednorozený Syn.

Kdo jiný by k tomu také byl schopen než Ten, který je v lůnu Otce? V Něm

můžeme poznat podstatu, charakter Boha.

Avšak nyní se Pán po vykonaném díle vrátil do nebe. Nyní tedy už není žádné zjevování Boha na zemi? Ano! Tím přicházíme k pokračování věty: „Boha nikdo nikdy nespatřil“ v Janově Dopisu:

„Jestliže se milujeme navzájem, zůstává Bůh v nás, a jeho láska je v nás dokonaná.“

(1. J. 4,12b)

O Božím zůstávání (bydlení) v nás jsme už důkladně mluvili ve spojení s posledním veršem kapitoly 3 a viděli jsme, že to znamená *zjevení*: Bůh v nás bydlí, aby se v nás zjevoval. Protože On je láska a je jejím zdrojem v nás věřících, tu se potom, když se navzájem milujeme, Bůh stává viditelným ve své vlastní podstatě. My jsme pak odleskem Jeho lásky: Lidé v nás mohou vidět Boha. Bůh zjevil Svou lásku k nám obdivuhodným způsobem (verše 9 a 10). V lásce, kterou my vykonáváme, ona nalézá své vyjádření a svůj obraz.

Žijeme-li ve společenství s Bohem a jako výsledek toho se navzájem milujeme, tu máme výsadu oznamovat Boha před lidmi.

Jak velká je tato výsada, ale také s ní spojená odpovědnost, tušíme, když si vedle toho postavíme dokonalý příklad Pána v Janu 1, verši 18. Přesto je to Boží vůle, aby Jeho děti byly do jisté míry „reprodukcí“ Jeho lásky. A ještě jednou, v čem pozůstává? Ne v tom, že zvěstujeme evangelium, nýbrž že se milujeme navzájem. Není to velmi vážné, že Bůh ukazuje na křesťany, aby na nich ten temný svět viděl, co je Bůh? Mnoho lidí nechte Evangelia. Proto mají číst evangelium v nás, mají skrze naše chování dostat dojem, správnou představu o Bohu.

Ale ještě něco je spojeno s naším úkolem navzájem se milovat. Jestliže ho plníme, tu „Jeho láska je v nás dokonaná“. Nejenže máme pak vědomí o Jeho přítomnosti („Bůh zůstává v nás“), nýbrž Jeho láska je také v nás přivedena k dokonalosti, dosáhla v nás svého cíle. To je zjevně význam slov: „Jeho láska je v nás dokonaná.“

Nejde o nějakou dokonalost, které by zde člověk mohl dosáhnout. Apoštol spíše opět představuje zásadu jako takovou, aniž by mluvil o tom, do jaké míry jí věřící odpovídají. Už jednou řekl: „... v tomto je vpravdě Boží láska dokonaná.“ (kap. 2,5) Tam šlo o toho, kdo dodržuje Jeho slovo. Ale ona je dokonaná také v tom, že se navzájem milujeme. Když tedy jsme poslušní Jeho slova a přes všechny těžkosti spolu jdeme cestou v lásce, pak je v nás

Boží láska podle Jeho myšlenek vykonaná, dosáhla v nás svého cíle, je v nás „dokonaná“.

Jak už bylo naznačeno, není zde projednávána otázka, jak dalece jsme ve svém praktickém životě odpovídali Božím úmyslům s námi. Apoštolova řeč je opět abstraktní. Když však jde o naši praxi, asi žádný z nás nebude o sobě tvrdit, že by kdy naplnil celý rozsah Boží lásky. Anebo je snad někdo, kdo by o sobě věřil, že na stupnici uskutečňování křesťanské pravdy dosáhl značky sta procent? Tyto poznámky nám zjevně mohou být nápomocné pro porozumění dalšímu verši.

Nejprve však ještě jednou pozoruhodný protiklad nebo požehnané rozvedení Božích myšlenek! Ve verši 9 jsme měli Boží lásku „k nám“. Nyní je to Boží láska „v nás“. Když se proud Boží lásky *k nám* prokázal tak dokonalým, tu ona své dokonání *v nás* nachází v tom, že se navzájem milujeme. – „Proto u mne, ó, jak drahá jsou myšlení tvá, Bože silný, a jak jest jich nesčíslná suma!“ (Žalm 139,17)

Společenství s Bohem – (1. J. 4,13)

„Podle toho poznáváme, že v něm zůstáváme a on v nás, že nám dal ze svého Ducha.“

(1. J. 4,13)

Apoštol podruhé v tomto Dopisu přistupuje k tomu, aby mluvil o velkém požehnání vzájemného zůstávání (bydlení), když znovu spolu spojuje ty dvě výsady, a to v témž pořadí jako poprvé (kap. 3,24): *naše* zůstávání (bydlení) v Bohu a *Boží* zůstávání (bydlení) v nás. To je pořadí podle zkušenosti (viz poznámky ke kapitole 3,24). Ale je tu určité rozšíření vůči první zmínce v té míře, že nyní je také *naše* zůstávání (bydlení) v Bohu přivedeno do spojení s Duchem Svatým a je zdůvodněno. V kapitole 3, verši 24, se to stalo jen vzhledem k absolutní stránce zůstávání (bydlení) *Boha* v nás. To činí zřejmým, jak úzce jsou obě výsady spolu spojeny.

Výraz ›Podle toho‹ (doslovně: V tomto) na začátku verše se nevztahuje na to, co bylo právě řečeno; to znamená, že neukazuje zpět, nýbrž ukazuje, tak jako v kapitole 3, verši 24, kupředu na to, co potom následuje. Jinak by se naše poznání, „že v něm zůstáváme a on v nás“ zakládalo na *naší* lásce – tedy na něčem, co se děje v nás. Všeobecně se ale křesťanské výsady neopírají o něco v nás, a tak je tomu také zde. Naše vědění o tom, že zůstáváme

(bydlíme) v Bohu a že Bůh zůstává (bydlí) v nás, je nám darováno skrze Ducha Svatého, který nám byl dán. To je vsutku spolehlivější základna než všechny naše pocity, i kdyby byly jakkoli vznešené a působené Bohem.

Snad může někdo namítnout, že v kapitole 3, verši 14, ale *přece* je odkazováno na naše pocity, totiž na lásku k bratrům, jako na zdůvodnění našeho „věděni“. Protože milujeme bratry, tak to bylo řečeno, víme, že jsme přešli ze smrti do života. Tato základní změna postavení, to znamená naše věděni o tom, byla tedy odůvodněna láskou k bratrům. – To je správné, ale je to výjimka. Důvod proto spočívá v tom, že apoštol tam znovu chtěl postavit „test“, chtěl zkusit, zda něčí vyznání je pravé. Neboť ten, kdo nemiluje bratra, zůstává ve smrti. Tak tedy je bratrská láska *důkaz* pro existenci věčného života, ale věčný život sám se na ní nezakládá.

Obrat: „... že nám dal *ze svého Ducha*“ vzbuzuje naši pozornost. V kapitole 3, verši 24, čteme: „... *skrze Ducha*, kterého nám dal.“ Toto srovnání jednoznačně ukazuje, že výrazu ›ze /od/ svého Ducha‹ (doslovně: ze svého Ducha) nemá být rozuměno v partitivním smyslu (popisujícím část celku), nýbrž že ukazuje na *zdroj*, na *původ*. V žádném případě tedy není míněno, že Bůh dává Ducha podle míry nebo v částech. V Janu 3, verši 34 je výslovně řečeno, že Bůh to nečiní.

Když nám Bůh dal ›ze svého Ducha‹, tu je to vzácný popis společenství, do kterého jsme s Ním přišli. Neboť Duch, který je z Něho, bydlí v každém Božím dítěti. Jsme si vědomi toho, že sotva můžeme více, než jen vytušit velikost tohoto požehnání. Mít společenství s Bohem, a to, protože nám dal ze Svého Ducha – to nás bude obšťastňovat věčně! Avšak už dnes známe radost společenství s Bohem, a ta trvá v síle Jeho Ducha. Andělé neznají tuto radost. Proč ne? Protože Duch Boží v nich ještě nikdy nebydlel a nikdy v nich nebude bydlet. *Nám* ale Bůh dal „ze svého Ducha“. A tento Duch, který vzhledem k nám má svůj zdroj, svůj původ v Bohu, a nyní v nás zaujal příbytek, se sám stává zdrojem našeho společenství s Otcem a se Synem. Vzbuzuje v nás hluboké vědomí jak o tom, že v Bohu zůstáváme (bydlíme), tak také o tom, že On zůstává (bydlí) v nás.

Může být něco většího, než že my bydlíme v Bohu a Bůh bydlí v nás? Na tomto nekonečném požehnání má podíl každé pravé Boží dítě. Jeho uskutečňování je ovšem jiná věc. Avšak tak nám to říká Boží slovo: „Podle toho poznáváme, že v něm zůstáváme a on v nás, že nám dal ze svého Ducha.“

Svědectví a vyznání

Oba následující verše 14 a 15 souvisejí s prvními dvanácti verši naší kapitoly více, než se nám na první pohled může zdát. Ano, můžeme dokonce říci, že je vysvětlují a doplňují. A toto jsou hlavní myšlenky, které nyní před nás přicházejí: *Svědectví* ve verši 14 a *vyznání* ve verši 15, které se vždy týkají Osoby Pána Ježíše!

Spasitel světa – (1. J. 4,14)

„A my jsme viděli a dosvědčujeme, že Otec poslal Syna jako Spasitele světa.“

(1. J. 4,14)

Spojení tohoto verše s předcházejícím je vidět v tom, že Duch Boží, o kterém byla řeč, je také silou svědectví pro Krista, o které nyní jde.

Ve zdůrazněném ›my‹ na začátku verše máme opět před sebou to apoštolské ›My‹. Neboť to, co zde je řečeno o apoštolu Janovi a jeho spolu-apoštolech, nemůže být jen tak přeneseno na nás. *Oni viděli* něco určitého, a je charakteristické, že zde je užito stejné slovo jako ve verši 12 a v kapitole 1, verši 1: *spatřili*. I když nikdo nikdy Boha neviděl – *oni* viděli věčný život, *oni* viděli, spatřili Syna Božího. Jan byl jedním z těch, kteří spatřili Jeho slávu, slávu jako jednorozeného od Otce (Jan 1,14).

Jiný apoštol, Petr, toto o Něm dosvědčuje jiným, ne tak zcela hlubokým, ale přece velmi milým způsobem v domě Kornelia: „A my jsme svědkové všeho toho, co činil v krajině Judské a v Jeruzalémě... Toho Bůh vzkřísil třetího dne, a způsobil to, aby zjeven byl, ne všemu lidu, ale svědkům prvé k tomu zřízeným /vyvoleným/ od Boha, nám, kteří jsme s ním jedli a pili po jeho z mrtvých vstání.“ (Skutky 10,39-41)

Tak měli apoštolové Pána příležitost vidět Jeho slávu v obyčejných okolnostech života, ale také ve zcela neobyčejných okolnostech. A Duch Boží je pak také uschoptil, aby o tom podali svědectví. Toto apoštolské svědectví je do jisté míry prvním ovocem zjevení Boží lásky, jak byla představena ve verších 9 a 10 naší kapitoly. Musíme říci: „Prvním ovocem“, protože ve verši 16 je jmenováno další.

Kristovo synovství

Podstatným obsahem jejich svědectví bylo, „že Otec poslal Syna jako Spasitele světa“. Vše, co jsme viděli a řekli vzhledem ke kapitole 1, verši 2, a ke kapitole 4, veršům 9 a 10, patří také sem, a budiž na to poukázáno. A přece to, co je zde řečeno, není prostě opakováním předcházejícího. Spíše vidíme několik rozdílů, které jistě nejsou bez významu.

Jednoho rozdílu jsme si už všimli: Zatím co ve verších 9 a 10 máme *zjevení* Boží lásky samé, nalézáme nyní ve verši 14 více *výsledek* toho: svědectví apoštolů.

Pak hned je zde prohlášeno, že *Otec poslal Syna*. Ve verších 9 a 10 je napsáno, že *Bůh poslal Svého jednorozeného Syna*. Tak stojí ve verších 9 a 10 v popředí *božství* Pána Ježíše, zatím co zde, ve verši 14, je položen důraz na Jeho *synovství*. On je „Syn“. Oba výroky měly pro svědectví apoštolů největší důležitost a mají ji také pro naše svědectví dnes.

Zastavme se na okamžik u té druhé stránky, u Kristova *synovství*. Když „Otec poslal Syna“, pak tento způsob vyjádření jednoznačně ukazuje, že vztah mezi Otcem a Synem nezačal snad tehdy, když se Ježíš narodil na svět. Už tu byl, existoval od věčnosti. Především časem bydleli Otec a Syn ve svatém společenství spolu. Kristus je věčný Syn. *Nestal* se Synem, když (nebo poté, co) Jej Otec poslal. Otec „měl“ tohoto „*jednoho* milovaného Syna“ *dříve, než* Jej poslal; tak to ukazuje Pán v podobenství (Marek 12,6). To, že tento jedinečný vztah sahá zpět do věčnosti, dokazují slova Syna k Otcovi: „Neboť jsi mne miloval před založením světa.“ (Jan 17,24) Ano, tohoto Syna poslal Bůh, Otec, když se k tomu naplnil čas (Gal. 4,4).

To je učení svatého Písma vzhledem k synovství našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista, a při tom chceme se vši silou a oddaností svých srdcí zůstatvat!

Univerzální okruh

Další rozdíl k verši 10 vystupuje v *úmyslu*, který byl podkladem pro poslání Syna. Inspirovaný pisatel totiž nahrazuje „... jako smíření za naše hříchy“ nyní ve verši 10 tím, že píše „... jako Spasitele světa“. Jestliže se výraz ›naše hříchy‹ vztahoval jen na hříchy Božích dětí, tu výrazem ›Spasitel světa‹ ve verši 14 je ten okruh podstatně rozšířen a přesahuje každou židovskou, každou národní hranici. To je pro Jana charakteristické.

S tímto výrazem samotným se v Novém zákoně setkáváme jen dvakrát, a je charakteristické, že jen ve spisech Janových. Jako obdivuhodné ovoce za-

městnávání se Pána hříšnou ženou ze Samaří slyšíme ty mnohé Samařany onoho města, když uvěřili, jak nakonec té ženě říkají: „Již ne pro tvé vypravování věříme; neboť sami jsme slyšeli a víme, že tento jest právě *spasitel světa*.“ (Jan 4,42) Vzácné vědění, když – tak jako zde – je osobní a pravé!

Když Otec poslal Syna jako Spasitele světa, tu to přirozeně neznamená, že budou všichni lidé zachráněni. Spíše to říká, že Bůh ve Svě bezmezné lásce učinil pro duchovní, věčné potřeby všech lidí opatření tím, že jim poslal Svého Syna. Toto poslání spolu zahrnovalo Kristovu smířčí smrt na kříži. „Dokazuje pak Bůh lásky své k nám; nebo když jsme ještě hříšníci byli, Kristus umřel za nás.“ (Řím. 5,8)

Velkou otázkou mezi Bohem a lidmi tedy dnes není už jen problém našich hříchů nebo naší hříšnosti; nýbrž ta velká otázka, kterou Bůh klade nám lidem, je tato: „Co učiníte s Ježíšem, Mým Synem, Spasitelem světa?“ Jestliže Jej ve víře přijmeme a obrátíme k Němu svou důvěru, pak Jej známe jako svého osobního Spasitele. Jestliže Ho však zavrhneme, pak nám Jeho vzácné dílo, pokud se nás týká, nic nepomůže, nýbrž jen zvětší naši vinu a trest.

Ano, svět potřeboval a potřebuje Spasitele (Zachránce), a Bůh se o to ve Svě milosti postaral. A tak je Kristus jedinou nadějí pro tento svět. Ale je tu víra v Něho? Touto otázkou se proto zabývá další verš. Ale vše – to buď řečeno, když končíme s úvahou o tomto verši – vše, co apoštolové „viděli a dosvědčovali“, je čtenářům Janových spisů známé, leží před nimi otevřené. Není to vhodné k tomu, aby nás učinilo velmi šťastnými a vděčnými?

Přiznání se k Synu Božímu – (1. J. 4,15)

*„Kdokoli vyzná, že Ježíš je Syn Boží, v něm zůstává Bůh a on v Bohu.“
(1. J. 4,15)*

V protikladu k verši 14, kde Jan mluvil o ›My‹, o apoštolech, nyní čteme: „Kdokoli...“ Tento výraz je právě tak obsažný, obepínající svět, jako výraz v Janu 3: „... aby *každý*, kdo v něho věří...“ (verš 16)

Jan se ve své službě cele pohybuje mimo Židům daná zaslíbení. Důvod pro to je jednoduchý a zřejmý. Neboť když se, poučen Duchem Svatým, na konci prvního křesťanského století „chápe pera“, židovský lid už dávno svého Mesiáše zavrhl. Jako Boží odpověď na to byl Jeruzalém se svým chrámem podle předpovědí Božího Syna v roce 70 po Kristu zničen a Židé byli rozptýleni mezi všechny národy. Když potom o dobrých dvacet let později ten milovaný

učedník psal své Evangelium a své Dopisy, už dlouho předtím začala nová epocha, přítomná domácnost milosti. Od té doby bylo židovství dáno Bohem úplně stranou, a nyní je místo toho zvěstováno evangelium milosti. Je užitečné mít tento stav věcí před očima. Janova služba se tím stává snáze pochopitelnou.

Není těžké poznat, že mezi naším veršem a druhým veršem kapitoly je spojení. Tam čteme: „Podle toho poznáte Ducha Božího: Každý duch, který vyznává Ježíše Krista přišlého v těle, je z Boha.“ Vyznání, že Ježíš Kristus přišel v těle, slouží jako poznávací znamení toho, že duch, který z někoho mluví, je „z Boha“. Připomeneme si, že tento rys popisuje nejen to, že se Kristus stal člověkem, nýbrž spolu zahrnuje také Jeho božství.

Tak v našem verši je vyznání, že „Ježíš je Syn Boží“, do jisté míry jen jiný způsob pohledu na tutéž pravdu. *Člověk* jménem ›Ježíš‹ je uznáván a vyznáván jako *Syn Boží*.

Ale zde nečteme: „Podle toho poznáte...“, nýbrž: „Kdokoli vyzná...“ Duch Boží zde tedy nechce mluvit o nějakém rozeznávacím znamení, podle kterého můžeme posoudit, zda něčí vyznání je pravé nebo nepravé. Spíše má v úmyslu ukázat Bohem dané *postavení* toho, kdo vyznává, že Ježíš je Syn Boží.

Protože jde o postavení křesťana, je – v protikladu k verši 13 – nejprve jmenováno *Boží* bydlení v něm. To je, jak si vzpomeneme, *absolutní* stránka toho požehnání, protože zcela spočívá na vykonaném vykoupení. Z toho vyplývá druhá stránka, která má co činit s naší *zkušeností*: Duch Svatý, který v nás bydlí, nás povede k tomu, abychom Bohu důvěřovali a učinili Jej útočištěm svého srdce. To je to, co je míněno *naším* bydlením v Bohu.

Tak je vyznání, že „Ježíš je Syn Boží“, spojeno s obdivuhodným požehnáním Božího bydlení. A jistě není toto vyznání výsledkem nějakého dlouhého procesu získávání zkušeností, který je dosažen teprve s větší zralostí, nýbrž věřící Boží dítě tím *začíná*.

Zůstávat v lásce – (1. J. 4,16)

„A my jsme poznali a uvěřili v lásku, kterou k nám Bůh má. Bůh je láska, a kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh v něm.“

(1. J. 4,16)

Zde máme po verši 14 ještě další výsledek nebo druhé ovoce zjevení Boží

lásky – lásky, která došla svého nejvyššího vyjádření v poslání Božího Syna (verše 9 a 10). Tato láska je nyní také „poznávána a je v ni věřeno“ druhými. V tom spočívá to ovoce.

Kdo ale jsou tito druzí? Jan mluvil o svědectví apoštolů („My jsme viděli a dosvědčujeme...“; verš 14) a následně o něčím vyznání („Kdokoli vyzná...“; verš 15). Nyní s těmi dvěma výroky spojuje další: „My jsme poznali a uvěřili v lásku, kterou k nám Bůh má.“ (verš 16)

Tím se pro podměty těch tří výroků vytváří následující pořadí: ›My‹ – ›Kdokoli‹ – ›my‹. Ale to poslední ›my‹ se liší od prvního. Zatímco se ve verši 14 jedná o apoštolské ›My‹, konec první věty ve verši 16: „... lásku, kterou k nám Bůh má,“ jasně ukazuje, že Jan se nyní opět spojuje s ostatními Božími dětmi. Konstatování: „My jsme poznali a uvěřili...“ se tedy vztahuje na rodinu Božích dětí.

Zajímavé jsou tvary perfekta ve výrazech: ›My jsme poznali‹ a ›uvěřili‹. Mohli bychom je přeložit následovně: ›Dospěli jsme poznání‹ a ›přišli jsme k přesvědčení‹. Gramaticky se jedná o takzvané „rezultativní perfektum“. Tento tvar ukazuje *výsledek* nějakého procesu. Tak bychom mohli také jednoduše říci: ›Poznáváme (řecky: *ginósko*) a věříme‹. Není to něco velkolepého, že Boží děti mohou mluvit o Boží lásce s takovou jistotou a důvěrou? Tu není jen nějaké doufání a mínění, nýbrž – jako výsledek poznávání a víry – vědění a přesvědčení.

Je pozoruhodné, že Petr v dřívější době jednou použil přesně tentýž obrat, ovšem s obráceným pořadím sloves: „*Uvěřili jsme a poznali*, že ty jsi ten Svatý Boží“ – tak to řekl k Pánu (Jan 6,69 – přel.). V určitém, zásadním smyslu víra předchází poznání, neboť víra je potřebná k tomu, abychom chápali Boží věci. V té míře přichází víra nejprve a ústí v poznání.

Na druhé straně poznání sytí naši víru. Je velmi krásné vidět toto vzájemné působení. V té míře totiž, jak jsme seznámeni a máme důvěrný vztah s Osobou Krista a s Božími myšlenkami a vůlí, zakouší a dostává naše praktická víra posílení. A přesně to je význam v našem místě, kde jde o Boží lásku. „My jsme poznali a uvěřili v lásku, kterou k nám Bůh má.“ Vědění o Boží lásce k nám nás vede k tomu, abychom byli o této lásce přesvědčeni a přesvědčení zůstali, ať už se zde na zemi setkáme s čímkoli.

Boží lásku „k nám“ jsme našli už ve verši 9. Je to láska, kterou má Bůh „ve spojení s námi“. Boží láska se jakoby s námi spojila a zůstává tak. To je důvod, proč je řečeno, že Bůh k nám „*má*“ lásku. Je to *přítomná* skutečnost,

kteřá nás může učinit velmi šťastnými. *Důkaz* této lásky ovšem leží v minulosti, spočívá v tom, že Bůh poslal na svět Svého Syna (verše 9.10.14). My bychom měli tyto dvě stránky ve svých srdcích stále držet úzce spolu spojené. Bůh nás miluje *nyní*, zcela jistě. Ale tuto lásku k nám *ukázal* nenapodobitelným způsobem v poslání Svého Syna.

A potom je ještě jednou opakována ta krátká, a přece tak hluboko jdoucí výpověď z verše 8: „Bůh je láska.“ Láska je Jeho podstata. A tato láska je jako bezbřehý, neprozkoumatelný oceán. Kdo v něm zůstává, zůstává v Bohu a Bůh v něm. Představme si loď, která je na širém moři. Když nyní někdo do oceánu spustí nějakou nádobu, řekněme vědro, pak jakkoli je ta nádoba malá, oceán je ve vědru a vědro v oceánu. Vzácná skutečnost!

Zůstávat v lásce znamená zůstávat v prožitku Boží lásky, zachovávat vědomí o Jeho lásce, ať už jsou okolnosti jakékoli. Ponořme své „vědro“ hluboko do oceánu Boží lásky! Pak zůstáváme nebo bydlíme přímo v Bohu, protože Bůh je láska, a Bůh zůstává (bydlí) v nás. Větší zkušenost a požehnání nejsou myslitelné. Bohu buď dík, že nám jsou už dnes přístupné! V přítomné době tu je sice ještě mnohé, co nám může upírat prožitek Boží lásky. Ale přichází čas – a to je *věčnost* – kdy se budeme nerušeně pohybovat sem a tam po oceánu Boží lásky, aniž bychom kdy narazili na nějakou hranici. „Ó, náš Bože, co to bude!“

Smělost v den soudu – (1. J. 4,17)

„V tom s námi byla láska dokonaná, abychom měli smělost v den soudu, že, jaký je on, i my jsme v tomto světě.“

(1. J. 4,17)

Pod nadpisem **›Bůh je láska‹** jsme ve čtvrté kapitole Janova Prvního dopisu měli dosud před sebou dva významné oddíly, a než půjdeme dále, bude dobře ještě jednou jejich obsah krátce shrnout. Tím snáze budeme potom rozumět třetímu oddílu, který zahrnuje verše 17 až 19.

Ve *verších 7 až 10* jsme viděli rozvinutí Boží lásky „ve spojení s námi“. Boží láska se zjevila, když jsme ještě byli duchovně mrtví a nebyli jsme nic než provinilí hříšníci; zjevila se v tom, že Bůh poslal na svět Svého jednorozenného Syna, aby nám kromě smíření za naše viny dal také věčný život. Nyní vlastníme Boží přirozenost a navzájem se milujeme. Hlavní myšlenka oddílu je: *zjevení Boží lásky*.

Verše 11 až 16 nás zaměstnávají více působením této lásky „v nás“, svatých a milovaných. Tím, že se navzájem milujeme, dosáhla Boží láska v nás svého cíle, je „v nás dokonaná“. Zůstávání v této lásce znamená, že se z ní těšíme, znamená mít v síle Ducha Svatého společenství s Bohem, takže zůstáváme (bydlíme) v Bohu a Bůh zůstává (bydlí) v nás. Hlavní myšlenka oddílu je: *prožitek Boží lásky*.

Další cíl Boží lásky

Veršem 17 je uvedena ve spojení s Boží láskou třetí myšlenka: *smělost v den soudu*.

„V tom s námi byla láska dokonaná, abychom měli smělost v den soudu, že, jaký je on, i my jsme v tomto světě.“

(1. J. 4,17)

Už ve verši 12 mluvil apoštol o dokonání Boží lásky vzhledem k nám, o dokonání *v nás*. To znamená: *Jeden* cíl Boží lásky byl a je, aby naše vzájemná láska byla stále znovu rozněcována (›milujeme‹ je ve tvaru přítomného času!), abychom ustavičně a bez výjimky milovali všechny, kteří patří k Boží rodině. Když tomu v praxi vyhovujeme, dosáhla *v nás* Boží láska v tomto bodě svého cíle.

Novým ›V tom‹ (doslovně: V tomto) poukazuje pisatel nyní na další cíl Boží lásky vzhledem k nám. Ale nyní neříká: „... v nás“, ačkoli by se to jistě také hodilo, nýbrž: „... s námi.“ Mohli bychom také přeložit: „... *při* nás.“ Skutečně je zde věc ukázána tak, jako kdyby Boží láska při dosahování tohoto cíle byla naším *průvodcem*, jako kdyby nás vzala až do dne soudu za ruku. Boží láska totiž učinila také pro onen den opatření předem. Jakým způsobem, to se hned dovíme z našeho verše. Avšak vede nás to ve velebení na kolena, když přemýšlíme o této lásce – lásce, která nejen pro nás jako hříšníky nalezla prostředek k uzdravení, nýbrž která jde s námi také jako se Svými dětmi až ke dni soudu.

Jestliže dvanáctý verš obsahoval pro dokonání Boží lásky v nás *podmínku* („*Jestliže* se navzájem milujeme...“), tu se to nyní má zcela jinak. Náš verš představuje vykonanou, existující *skutečnost*, neboť čteme: „V tom s námi *byla* láska *dokonaná*...“ Ano, v určitém ohledu už s námi (nebo: *při* nás) dosáhla svého cíle. Tvar perfekta ›byla dokonaná‹ ukazuje na dosažený stav, který – jak to ukazuje souvislost – zůstane zachován i potom, když přijde den soudu.

A pak následují pro vysvětlení slov ›V tom‹ dvě vedlejší věty, kde jedna začíná slovem ›aby‹, druhá slovem ›že‹. Věta s „aby“ nám ukazuje *úmysl* Boží lásky, věta s „že“ její *výsledek*. Nechme pod tímto hlediskem ještě jednou tento verš přejít před svým duchovním okem:

„V tom s námi byla láska dokonaná,
abychom měli smělost v den soudu,
že, jaký je on, i my jsme v tomto světě.“

Podobni Kristu, Soudci

Nyní obrátíme pořadí a začneme větou s „že“. Tímto způsobem porozumíme trochu snáze, proč v ten den (nebo můžeme také říci: ve spojení s tím dnem) soudu můžeme mít smělost. V čem Boží láska s námi našla své dokonání? V tom, „že jaký je on, i my jsme v tomto světě“.

To je hluboká výpověď, výpověď bez Jestliže a Ale. Jsme v tomto světě, jako je On, Kristus. Není napsáno: „Jaký On *byl*“, nýbrž: „Jaký On *je*.“ To jest, náš pohled je veden na Něho ve slávě. A to podivuhodné, co se zde dovídáme, je, že život oslaveného Krista je v nás už nyní. Jeho život je náš život. Ano, On sám je náš život – On, který je nyní „nahoře“, sedící po Boží pravici (Kol. 3,1-3). Když nám Bůh dal věčný život, tu Jeho Slovo neponechává žádnou pochybnost o tom, že „tento život je v *Jeho Synu*“ (1. J. 5,11). On má život v Sobě samém (Jan 5,26), my ho máme v Něm, ale je to tentýž život.

Takto jsme v tomto světě, jako je On (dnes). To nás před Bohem staví do téhož postavení, ve kterém je Pán Ježíš sám. Obdrželi jsme od Boha tento život, proti kterému není žádný soud, protože je božský. Tímto způsobem tedy byla s námi dokonána Boží láska!

To činí také jasným, že nám toto postavení a tento stav nebudou dány teprve v den soudu, nýbrž že jsou už dnes naším podílem. Způsob vyjádření: „... i my jsme v tomto světě“ to potvrzuje.

Pán bude jednou jako Syn člověka Soudcem světa, jak hned ještě blíže uvidíme. Avšak mohlo by nám snad ve spojení s dnem soudu něco dát větší jistotu než vědomí, že už nyní jsme, jako je Kristus, že jsme podobni Soudci? Už se radujeme z postavení před Bohem, které je přiměřené onomu dni.

Žádný soud pro Boží děti

Tím téměř bezděčně přicházíme k *úmyslu*, který Bůh ve Své lásce takovým cílem sledoval: „... abychom měli smělost v den (nebo: ve spojení s dnem)

soudu.“ To není méně dojemné. Bůh nechce, abychom vzhledem ke dni soudu byli plni strachu. Naopak! Máme a smíme mít smělou doufanlivost nebo smělost nejen v ten den samý, nýbrž také dnes, když na něj myslíme. Dvakrát jsme už měli v tomto Dopisu myšlenku smělého doufání (viz kap. 2,28; 3,21), a setkáme se s ní ještě jednou v závěru Dopisu (kap. 5,14). Textová souvislost dává této myšlence vždy trochu jiné zabarvení. Ale zde, kde jde o den soudu, svítí – tak se to jeví – smělé doufání, tato smělost a důvěra plné víry, zvláště vzácně.

To, že důvod pro smělost nelze hledat v *naší lásce*, ještě nebylo přímo zmíněno. To má být nyní doplněno. Je zvláštní, že někteří se domnívají, že se v 17. verši naší kapitoly mluví o zdokonalení *naší lásky*. Ale jestliže necháme zcela stranou souvislost, ve které ten verš stojí, už *jedna* úvaha objasňuje, že zde nikdy nemůže být řeč o *naší lásce*. Kdyby se skutečně jednalo o zdokonalení *naší lásky* k bratrům, bylo by to snad vhodné k tomu, aby nám to dalo smělost pro den soudu? Vůbec ne! Spíše by nás to uvrhlo do smutného stavu plného zoufalství, neboť bychom nikdy nevěděli, zda je naše láska dostatečně dokonalá. Avšak Bohu buď dík! Naše smělost v den soudu spočívá, jak jsme viděli, na *Jeho lásce* k nám.

Pokud jde nyní o **den soudu** samotný, tu víme z jiných míst Písma, že se bude skládat z více časově od sebe oddělených fází nebo soudních jednání, například: soudu živých, soudu mrtvých. Kdybychom zde o tom blíže jednali, odvedlo by nás to příliš daleko. Obrátíme se jen k *jednomu* místu, protože se vztahuje přímo na nás, Boží děti:

„Neboť my všichni musíme být zjeveni před soudnou stolicí Krista, aby každý obdržel, co vykonal v těle, podle toho, jak jednal, ať je to dobré nebo zlé.“

(2. Kor. 5,10 – přel.)

Toto je jeden z mála veršů v Novém zákoně, kde slovem ›my‹ jsou míněni *všichni* lidé, věřící stejně jako nevěřící. My všichni musíme být zjeveni před soudnou stolicí Krista. V případě nevěřících zahrnuje to zjevení bezpodmínečně *soud*. Tak tomu není, když jde o Boží děti. Budeme sice také *zjeveni*, a bude to pro nás jistě vážný, vznešený okamžik. Vždyť pak bude vidět, do jaké míry jsme ve svém životě žili pro Krista. Vše jiné bude znamenat ztrátu. Ale *nepřijdeme na soud*.

To víme z úst našeho Pána samého. To jsou vzácná slova, která už jistě milionům věřících lidí dala útěchu a jistotu v této otázce:

„Amen, amen pravím vám: Že kdo slovo mé slyší, a věří tomu, který mne poslal, má život věčný, a na soud nepřijde, ale přešel jest ze smrti do života.“

(Jan 5,24)

Pán spojuje se slyšením Jeho Slova s vírou tři výsledky: vlastnictví věčného života, ochránění před soudem a přejití ze smrti do života. Ten první a ten poslední jsou dva různé způsoby hledění na věčný život. Jednou to je přirozenost, po druhé okruh, stav. O tom posledním bodu jsme podrobně mluvili ve spojení s kapitolou 3, veršem 14.

Nás zajímá nyní zvláště ta prostřední část. „... a na soud nepřijde.“ To je obdivuhodná milost! Jak by také mohl někdo, kdo vlastní věčný život a přešel jednou provždy ze stavu smrti do okruhu života, jak by tedy mohlo Boží dítě ještě přijít na soud? Neobdržel křesťan život Krista, svého Vykupitele? Nemusel by Kristus odsoudit sám Sebe, kdyby odsoudil ty, jimž udělil Svůj život? Zde si tak správně uvědomujeme význam slov, o nichž jsme uvažovali výše: „... že jaký je *on*, i *my* jsme v tomto světě.“

Jak v Prvním Janově dopisu, tak také v Evangeliiu dle Jana je Boží láska spojena se skutečností, že *nebudeme souzeni*. V onom slavném, známém místě, které začíná těmi vznešenými slovy: „Neboť tak Bůh miloval svět,“ je v závěru konstatováno: „Kdo věří v něho (v Syna), není *souzen*.“ (Jan 3,16-18)

Také bylo často poukazováno na další skutečnost ve spojení s naším zjevením před soudnou stolicí Krista. Ještě předtím, než přijde tato chvíle, bude naše tělo ponížení proměněno k podobnosti s Jeho tělem slávy (Fil. 3,21). Budeme svému Vykupiteli i v tomto vztahu podobni, neboť Jej budeme vidět, jaký je (1. J. 3,2). Budeme stát před soudnou stolicí Krista jako oslavení lidé, poneseeme Jeho slávu už dříve, než před Ním budeme zjeveni.

K odůvodnění toho, že Boží děti nepřijdou na soud, vědomě vynechávám ony aspekty, které Pán v této důležité otázce svěřil a zjevil apoštolu Pavlovi. Od něho bychom se například dověděli, že jsme z Boha v Kristu Ježíši a že On se nám stal spravedlností a svatostí a vykoupením (1. Kor. 1,30); že nyní není žádné odsouzení pro ty, kteří jsou v Kristu Ježíši (Řím. 8,1).

Apoštol Jan se naproti tomu podle Boží vůle pohybuje po linii Boží přirozenosti, Boží podstaty. A jeho závěr je: Když Bůh někomu, kdo věří ve jméno Jeho jednorozeného Syna, daroval Svůj vlastní život, jak by mohl tento život ještě přivést na soud?

Tak skutečně máme *smělost* – už dnes i v den soudu! Mohli bychom Bohu, našemu Otci, a našemu Pánu a Spasiteli Ježíši Kristu někdy za to dostatečně děkovat?

Žádná bázeň v lásce – (1. J. 4,18)

Opakem smělosti je *bázeň*. Poněvadž věřící mohou být zachvázeni i tou, ať vzhledem k soudné stoličce Krista, nebo i vzhledem ke každé jiné otázce, přichází apoštol nyní k tomu, aby mluvil i o ní.

„Bázeň není v lásce, nýbrž dokonalá láska vyhánila bázeň ven, neboť bázeň má mučivé trápení. Kdo se ale bojí, není dokonaný¹¹ v lásce.“
(1. J. 4,18)

Smělé doufání (smělost, důvěra) a strach stojí naprosto proti sobě. Kde je jedno, tam *není* to druhé. „Bázeň není v lásce.“

Toto Janovo konstatování není tak samozřejmé, jak bychom si mohli myslet, a není všeobecného druhu. To ukazuje člen před slovem ›láska‹: „... v /té/ lásce.“ Zde se gramaticky jedná o ›člen vztahu‹, jímž se ukazuje na to, co bylo jmenováno před tím. Apoštol se obrací tedy na *tu* lásku, o níž právě mluvil: na *Boží* lásku.

Není místo pro strach na naší straně tváří v tvář lásce na Boží straně. Nao-pak, dokonalá Boží láska vyhánila bázeň z našeho srdce ven – *tu* bázeň, o které právě byla řeč (nyní i ›bázeň‹ má člen) – a staví na její místo smělou důvěru. „Dokonalá láska“ – to je to, co je Bůh sám, to, co o Sobě ve Svém Synu zjevil a co nám je nyní otevřeno k prožívání, jak jsme viděli. Není tu nic, čeho se bát, když mne Bůh dokonale miluje, když nečiní nic jiného, než že mne mi-luje.

Zde se přirozeně nemluví o *ctící bázni* (*uctivosti*), kterou jako děti stále máme Otci prokazovat. Je míněna ona bázeň nebo úzkost, která má v do-provodu *trýzeň*, *muka*. Slovo ›muka‹ se v Novém zákoně vyskytuje už jen jednou: „I půjdou tito do trápení věčného.“ (Mat. 24,46) Vedle „muk“ zna-mená také ›kázeň, trest‹, takže ta část věty v našem verši může být také přeložena takto: „Neboť bázeň má co činit s *trestem*, vidí před sebou *po-trestání*.“

¹¹ Nebo: „*přiveden k dokonalosti*“

Nemusíme my všichni více nebo méně vyznat, že nás občas přes všechna Boží ujištění přepadá bázeň, strach před neočekávanou trýzní nebo trestem? Nuže, pak nám platí poslední věta našeho verše: „Kdo se ale bojí, není dokonaný v lásce.“ Pak jsme se ještě nenaučili lekci, které nás Bůh učí, nepohlédli jsme dostatečně blízko do tváře Krista, který je zjevením Boží lásky. Ačkoli tato láska je vůči nám *dokonalá* a Bůh chce vytrhnout z našeho srdce úzkost jako škodlivé býlí a místo toho vlít důvěru, nejsme na naší straně často *dokonaní* v lásce. Je charakteristické, že v řečtině jde u ›dokonalá‹ a ›dokonaný‹ o tentýž kmen slova, jenže jednou je to přídavné jméno /*dokonalá* láska – p. p./, a podruhé sloveso /*není dokonaný* – p. p./.

Boží láska je dokonalá, náš požitek z ní je, žel, často skutečně nedokonalý.

Ale postavme ještě jednou tu pozitivní stránku souhrnně před svá srdce! Neboť jen tak se můžeme učit trvaleji *zůstávat* v Boží lásce. Jestliže věříme a víme, co Bůh ve Své nekonečné milosti z nás udělal; jestliže srdcem uchojíme, co je Kristus, a že jaký je On, i my jsme v tomto světě – může potom ještě být na naší straně bázeň? Budoucí den soudu očekáváme nejen bez bázně, nýbrž se smělým doufáním. Neboť tento den přinese nejen plné zjevení toho, co je Kristus, nýbrž také zjeví, co my jsme v Něm. A pokud se týká cesty tam – láska, která se k nám sklonila tak hluboko a nás tak vysoko vyvedne, ta mezitím nezklame, vyžene každý strach. Buďme si jisti, milovaní, že tato láska dosáhne s námi svého cíle, když my se jen vystavujeme jejím slunečním paprskům!

Ještě jednou: bratrská láska

Apoštol mluvil v minulém oddílu o lásce na *Boží* straně a ukázal, co tato láska pro nás udělala a co stále ještě dělá. Také se dotkl otázky *naší* lásky (verše 7.11.12), a jistě to není náhodou, že nyní, na konci oddílu, který jsme nade-psali ›Bůh je láska‹, se tam ještě jednou vrací.

Proč milujeme – (1. J. 4,19)

Nejprve přichází všeobecné konstatování. Je to opět jedna z oněch krátkých, a přece tak významných vět, které jsou pro Jana typické.

„My milujeme, protože on nejprve miloval nás.“

(1. J. 4,19)

To, že na naší straně nebyla žádná láska k Bohu, nás zaměstnávalo už v de-

sátém verši: „Ne že jsme *my* milovali Boha...” Ale nyní tu je krátce a stručně napsáno: „*My* milujeme.“ O předměty naší lásky se v této chvíli nejedná, a proto nejsou jmenovány. Tím dostává to konstatování neomezený dosah. Je to ve své jednoduchosti obšťastňující konstatování: „*My* milujeme.“ Nejenže vlastníme schopnost milovat, nýbrž také skutečně milujeme.

Ale pak se dozvídáme, proč tomu tak je: „..., protože *on* nejprve miloval nás.“ To je vzácné odůvodnění pro naše milování! Avšak všimněme si nejprve zdůraznění osobních zájmen v původním textu: *My* milujeme – *On* miloval. *Naše* láska je postavena po bok *Boží* láске. Časové tvary sloves ukazují další rozdíl: *My milujeme* – *On miloval*. Srovnání je tedy učiněno mezi naším přítomným milováním a Božím milováním v minulosti. Tento bod je ještě zesílen tím, že také slovo ›nejprve‹ je ve zdůrazněném postavení. Dříve než vůbec bylo nějaké milování na naší straně, Bůh miloval nás, *nejprve* miloval nás.

Z toho všeho se stává zřejmým, že apoštol, když zde mluví o naší lásce, jí nerozumí prostě jako odpovědi, jako odrazu Boží lásky k nám, ačkoli takový způsob pohledu tu jistě rovněž existuje (viz verš 11). Jeho úmyslem je spíše ukázat: Milování na naší straně je zcela nemožné, jedině, že nás Bůh nejprve miloval, a tím nám zásadně daroval schopnost milovat. O této Boží lásce byla řeč už ve verších 9 a 10. Obrat ›On miloval nás‹ ve verši 10 je také přesně tentýž jako ve verši 19.

Boží láska musela tu naši nutně předcházet. A když se dnes *my* „navzájem milujeme“, k čemuž jsme byli napomenuti ve verši 7, tu proto, že láska je „z Boha“. Ona je *zdroj* naší lásky, ať už se tato v detailu obrací na kohokoli – na Boha samého nebo na Jeho děti. Jak už bylo poznamenáno, je to zde nejprve ještě ponecháno otevřené. Předměty naší lásky nejsou jmenovány. Ale to se zcela mění s následujícími verši, takže verš 19 můžeme k tomu považovat za úvod nebo přechod. Abstraktní věta „*My milujeme*“ je potom jakoby „naplněna“ objekty (předměty).

Poslední „test“ – (1. J. 4,20)

„Jestliže někdo řekne: Miluji Boha, a nenávidí svého bratra, je lhář. Neboť kdo nemiluje svého bratra, kterého viděl, jak může milovat Boha, kterého neviděl?“

(1. J. 4,20)

Zde máme naposledy „test“, zkušební kámen k odmaskování takových, kteří

se sice přiznávají ke křesťanství, ale jejichž vyznání je nepravé, nepravdivé. Už dříve jsme viděli, že v ›poslední hodině‹ nastali mnozí antikristové a že je třeba, abychom před nimi zůstávali ochráněni. Apoštol už třikrát podnikl takový test obratem ›Jestliže řekneme‹ (kap. 1,6.8.10), a rovněž třikrát obratem ›Kdo praví‹ (kap. 2,4.6.9). Nyní formulace zní: „Jestliže někdo řekne.“ Je to zjevně velmi osobní věc, o kterou jde, osobní vyznání.

Nuže, jestliže někdo vyzná: „Miluji Boha,“ pak to není něco vedlejšího. Nakonec to je to nejpodstatnější v našem milování, že milujeme *Boha*. Měli bychom si to někdy skutečně správně uvědomit, ačkoli to je vlastně samozřejmé. Protože *Bůh* nás miloval, platí naše láska na prvním místě *Jemu*. Nikdo nebude tuto pravdu zpochybňovat nebo jí odporovat. A tak apoštol, když pokračuje, vychází z toho, že tomu tak je. Vidí to jako dané: Každé pravé Boží dítě miluje Boha.

Ale může se stát, že vyznání, které je samo o sobě dobré, jde spolu s nenávisť vůči bratrovi. Je tu tedy někdo, kdo dělá, že miluje Boha. Ale chybí mu láska vůči tomu, o kterém vyznává, že to je jeho bratr. Vzpomeneme si: Nemilovat svého bratra je totéž, jako ho nenávidět (srv. s kap. 2,11; 3,14.15).

Apoštol neváhá označit takového člověka za *lháře*. Už dvakrát mluvil tímto způsobem: „Kdo praví: Zním ho, a nedodržuje jeho příkazy, je *lhář*, a v tomto pravda není.“ (kap. 2,4) A potom později v téže kapitole: „Kdo je *lhář*, jestliže ne ten, kdo popírá, že Ježíš je Kristus?“ (kap. 2,22) A nyní čteme: „Jestliže někdo řekne: Miluji Boha, a nenávidí svého bratra, je *lhář*.“ Vskutku hrozný Boží úsudek, který platí pro všechny tři případy!

Obráceně ale také znamená výrok první poloviny verše, že ten, kdo vznášá tento nárok (že miluje Boha) a *miluje* svého bratra, mluví pravdu. Je utěšující to vidět.

Slovo ›Neboť‹ ve druhé polovině verše vysvětluje, jak tomu s tím *lhářem* je třeba rozumět. „Neboť kdo nemiluje svého bratra, kterého viděl, jak může milovat Boha, kterého neviděl?“ To, že Bůh nemůže být stvořením viděn, nás zaměstnávalo už ve verši 12 naší kapitoly. Ale druhá polovina verše dala nanejvýš významné vysvětlení pro to, že Bůh *přece* jen může být viděn: „Jestliže se milujeme navzájem, zůstává (bydlí) Bůh v nás.“

To nám také pomůže lépe rozumět našemu verši. Bůh jako takový je sice neviditelný, ale ve Svých dětech, „bratřích“, se učinil poznatelným. Jestliže nyní Jeho obraz ve svatých v někom nevyvolává vůbec žádnou náklonnost, tu také skutečně nemiluje Boha. Jestliže naproti tomu tu je živá víra, pak

božský život v někom druhém ve mně vyvolá lásku. Nemůžeme někoho milovat, aniž bychom měli také milující zájem o jeho děti. Tak je tomu také s Bohem a Jeho dětmi.

Je to vážný zkušební kámen, který nám zde Bůh předkládá. A i když je v první řadě určen k tomu, abychom rozeznávali pouhé vyznavače od pravých Božích dětí, tu má přece také svoji řeč pro naše srdce a svědomí. Jak snadno může i nám přejít přes rty, že milujeme Boha, a přitom si dát málo námahy, abychom Jeho obraz poznávali v našem bratrovi a tomu odpovídajícím způsobem jej milovali! Neměli bychom zapomínat, že to, co ve falešném vyznavači *plně* působí, může působit částečně i v pravém vyznavači: nenávist!

Proto dostává další verš pro náš praktický život mezi Božími dětmi takový velký význam.

Naposledy „příkaz“ – (1. J. 4,21)

„A tento příkaz máme od něho, aby ten, kdo miluje Boha, miloval také svého bratra.“

(1. J. 4,21)

To, co bylo v předcházejícím verši *testem*, se zde stává výslovným *příkazem*: láska k našemu bratrovi. Skutečně to není poprvé, že v tomto Dopisu jsme *napomínáni* k bratrské lásce. Když se ještě jednou podíváme na jednotlivá místa, vstoupí na naše srdce hluboká vážnost:

- „Neboť toto je ta zvěst..., abychom se navzájem milovali.“ (kap. 3,11)
- „Děti, nemilujme slovy ani jazykem, nýbrž v skutku a pravdě.“ (kap. 3,18)
- „A toto je jeho příkaz, abychom... navzájem se milovali. (kap. 3,23)
- „Milování, milujme se navzájem.“ (kap. 4,7)
- „... jsme i my povinni navzájem se milovat.“ (kap. 4,11)
- „A tento příkaz máme od něho, aby ten, kdo miluje Boha, miloval také svého bratra.“ (kap. 4,21)

Zdůvodnění pro ta napomenutí k bratrské lásce se od sebe citát od citátu liší, ale vždy jsou vznešená, protože jsou božská. Vícekrát se autoritativně mluví o *příkazu*, jindy je láska přivedena do spojení s *pravdivostí*. Pak je opět poukázáno na Boží lásku jako na *zdroj*, a potom na Boží lásku jako na *příklad*. A nyní v našem verši slouží okolnost, že *milujeme Boha*, jako důvod pro to, abychom milovali i svého bratra. Ale je to *příkaz*, který jsme obdrželi od Něho, od Boha.

Co znamená ›příkaz‹, jsme viděli už ve spojení s kapitolou 2, verši 3-8. ›Příkaz‹ nemá nic co činit se ›zákonem‹. Zákon zkoušel a zkoumal člověka v jeho přirozeném, hříšném stavu. Příkazy Nového zákona naproti tomu vedou věřící, vedou nový život v nás, po cestě poslušnosti. Dokonce ani láska neopouští ve svém vykonávání místo poslušnosti. Ať už jsou působení nové přirozenosti v nás jakkoli požehnaná, tato přirozenost je také vždy poslušná. Vidíme to dokonale u Pána Ježíše. On miloval Svého Otce, ale tato láska se zjevovala v oděvu poslušnosti (Jan 10,18; 14,31).

Tato „poslušnost Ježíše Krista“, ke které jsme vyvoleni (1. Pet. 1,1.2), není otrocká poslušnost, nýbrž je to poslušnost z lásky – poslušnost, která má zalíbení v tom, aby dělala, co Bůh chce. Když matka řekne svému dítěti: „Teď si jdi a hraj si!“, pak je dítě ze srdce poslušné, neboť má dělat právě to, co samo rádo chce. Tímto způsobem smíme také my poslouchat. Hned ještě uslyšíme, že Boží příkazy „nejsou těžké“ (1. J. 5,3). Tak tomu je také s příkazem k bratrské lásce. Láska, nebo můžeme také říci: Nová přirozenost nás ráda nechá milovat bratry a dělat jim dobré, a přece je to poslušnost.

To, co podle učení je tak jasné a jednoduché, nám v praktickém uskutečňování ještě často činí mnohou těžkost. A to se zdá být důvodem pro to, že Bůh nás v tomto krátkém Dopisu tak často a z tak různých pohledů napomíná k bratrské lásce. Jak lehce se stane, že jsme od svého bratra byli zraněni a že nám pak připadá těžké ho milovat! Anebo je bratr v nedobré duchovním stavu a jeho jednání nám působí velké trápení srdce. To jistě může dát naší lásce jinou formu vyjádření, ale milovat ho musíme přesto. Ach, kolik neblahého vzniklo mezi Božím lidem tím, že jsme Božímu příkazu milovat svého bratra nevyhověli nebo jen nedostatečně!

Chtějme se ve vědomí svého selhání uvrhnout na dobrotu Boha, našeho Otce, a vyprosit si Jeho pomoc a trpělivost! Neboť je jisté: Nikde Ho nepotřebujeme více než při tom, abychom milovali bratry. A nezapomínejme na to, že Bůh navzájem spojuje ty dvě věci, které my tak snadno rozdělujeme – lásku k Němu a lásku k Jeho dětem:

„... aby ten, kdo miluje *Boha*, miloval také svého *bratra*.“

Kdo je můj bratr? – (1. J. 5,1)

Když bylo mluveno o příkazu milovat svého bratra, je nyní – aby se předešlo každé vytáčce – probrána otázka: „Kdo je můj bratr?“ A *takto* zní božská odpověď:

„Každý, kdo věří, že Ježíš je /ten/ Kristus, je narozen z Boha; a každý, kdo miluje toho, který zplodil, miluje také toho, který je z něho zploden.“

(1. J. 5,1)

Zde to není test, zda láska je pravá. Spíše je ukázáno, kdo je vpravdě „narozen z Boha“, takže víme, koho máme milovat. Neboť i svět má svá bratrstva, dokonce i antikristové se jimi chlubí. Jestliže se nyní takoví „bratři“ milují, pak to není vyjádření toho, že milují Boha. Jen ti, kteří „jsou narození z Boha“ (kap. 2,29; 3,9) a patří k rodině „Božích dětí“ (kap. 3,1.10), se mohou navzájem milovat jako „bratři“, jak to bylo řečeno v kapitole 4, verších 20 a 21. Jejich láska je pak skutečně také důkazem opravdovosti jejich lásky k Bohu.

Ježíš – /ten/ Kristus

To, zda je někdo narozen z Boha, a tím je Jeho dítě, bude bezpochybně k poznání z toho, za co považuje *Ježíše*, co o Něm „věří“ – o tomto člověku Ježíšovi, který byl zde na zemi a zde žil a zemřel. Bludaři tvrdí, že to je všechno, co byl – člověk, nic víc.

Nuže, proti tomu jsme už měli to vysoké vyznání, že „Ježíš je *Syn Boží*“ (kap. 4,15). Nyní však je jen řečeno: „Každý, kdo věří, že Ježíš je /ten/ Kristus...“ Tato víra nebo toto vyznání má nižší charakter než to první, přesto je Duch Svatý přijímá. Věřit, že Ježíš je Kristus, nejde nad to, co zvěstoval už apoštol Petr svým židovským bratrům: „Ať tedy celý dům Izraele spolehlivě ví, že Bůh jej učinil jak *Pánem*, tak i *Kristem*, tohoto *Ježíše*, kterého jste vy ukřižovali.“ (Skutky 2,36)

Může se stát, že nějaké Boží dítě – protože je ještě mladé ve víře, nebo o tom neobdrželo potřebné poučení – rozumí jen velmi málo Ježíšově Osobě a Jeho slávám a výtečností a Jeho různým službám. Jestliže tu ale je víra v to, že

- Ježíš je ten od Boha *pomazaný*;
- Bůh Ho *poslal*, aby lidem dal věčný život;
- Kristus po vykonaném díle je nyní *vyvýšen* na Boží pravici –

to všechno přece v podstatě zahrnuje titul ›Kristus‹ – nuže, pak je tato osoba „bratr“, který má nárok na naši lásku.

Titulem ›Kristus‹ se tedy ani Skutky 2 ani 1. Janův 5 neobracejí k čistě mesiášskému hodnostem Pána vzhledem k Izraeli. ›Mesiášem‹ (z pohledu jazyka

je to hebrejská forma pro ›Kristus‹) nemusel být v den Letnic teprve „učiněn“, neboť tato hodnost byla už dlouho Jeho vlastní. Na obou místech a na mnoha dalších místech Nového zákona ukazuje ›Kristus‹ na Jeho oslavení po Boží pravici (např. Ef. 1,10). Věřit, že Ježíš je Kristus, jde tedy nad čisté židovskou víru a očekávání. Tak bychom nemohli náš verš podat následovně: „Každý, kdo věří, že Ježíš je *Mesiáš*...“ To *není* smysl těchto slov. Zdá se být potřebné zvláště poukázat na tuto okolnost. Asi zde máme tu nejjednodušší formu známosti o Jeho Osobě. Není však židovská, nýbrž zcela jistě křesťanská.

Jestliže nám první polovina našeho verše ukázala, že každý, kdo věří, že Ježíš je Kristus, se narodil z Boha, a tím je Boží dítě a můj bratr, tu druhá polovina verše nás seznamuje s jasným stavem věcí: „A každý, kdo miluje toho, který zplodil, miluje také toho, který je z něho zplozen.“ Jinými slovy: Jestliže milujeme *Boha*, *Otce*, budeme milovat také *Jeho děti*. Tak tomu je už v přirozeném stavu věcí. Pravá láska k rodičům působí, že milujeme i jejich děti – *všechny* jejich děti. Milujeme je kvůli rodičům. Kdekoli je v nás činná božská láska, její pravost se prokáže v tom, že se nejen vztahuje na Boha, nýbrž také na Jeho děti. To ale byl právě obsah ›příkazu‹ z kapitoly 4, verše 21.

Nebezpečí pro bratrskou lásku

Když necháme výroky našeho verše působit na svá srdce, mohou nás ochránit před určitými nebezpečími, před sklony, jimž vzhledem k bratrské lásce jinak snadno podlehne.

O nebezpečí, že budeme milovat jen ty, kteří nás milují a uznávají nás, jsme už mluvili s poukazem na celníky z Matouše 5, verše 46. A připomeňme si ještě jednou psa, který je „milý“ k těm, kteří jsou k němu také takoví! Musíme se učit milovat bratry, protože jsou narozeni z Boha, protože jsou Jeho děti, nikoli proto, že styky s nimi nám jsou příjemné.

Jiné nebezpečí spočívá v tom, že svou lásku vůči našemu bratrovi měříme tím, jak vysoký nebo hluboký je stav jeho poznání. Mnoho Božích dětí má žalostně málo světla o Boží pravdě. Mohou například jen málo rozumět milosti. Pak budeme potřebovat tím více milosti, abychom s nimi jednali v lásce, ale přesto je musíme milovat. Neboť když je *Bůh* miluje, i ty slabé, tu není žádný důvod pro to, abychom je i *my* nemilovali.

Možná, že nás Bůh učiní svědkem toho, že nějaký bratr klopýtne a je duchovně v nedobrému stavu. Můžeme tu věc prostě nechat ležet v domněni, že se nás to netýká? Nikoliv, neboť se nás to *týká*! Cožpak to není můj *bratr*,

který je v nouzi a který v tomto rozpoložení nemůže být šťastný? Pravá bratrská láska půjde za ním, pokusí se „přikrýt“ ty hříchy (1. Pet. 4,8). Anebo bychom měli přihlížet, jak náš bratr klesá stále hlouběji? – V každém případě to nebyla dobrá odpověď, kterou Kain dal na Boží otázku, kde je jeho bratr Abel: „Zdali jsem *já* strážným bratra svého?“ (1. M. 4,9).

Před sobectvím se musíme mít zvláště na pozoru, když máme co činit s věřícími v Pána, kteří v církevním směru jdou po jiné cestě než my. Jak snadno omezujeme svou lásku a svůj zájem na ty, kteří jdou s námi stejnou cestou! Ve svatém Písmu se však mluví o lásce ke *všem* svatým, a také o prošení za *všechny* svaté (Ef. 1,15; 6,18; Kol. 1,4). Je to božský život, ne církevní společenství, který nám, kteří jsme narozeni z Boha, přikazuje, abychom milovali všechny ty, kteří jsou z Něho rovněž narozeni. Že k tomu v těch často tak zmatených poměrech potřebujeme vedení Ducha Svatého, je nepochybné.

Toto vedení potřebujeme také zvláště tehdy, když přicházíme do kontaktu s bratrem, který je nějakým způsobem v kázni. Pak mu nebudeme moci svou lásku prokazovat oním milým, přirozeným způsobem, jak to je jinak mezi Božími dětmi možné. I když v takovém případě nemáme přestávat milovat, tu přece musí být láska vykonávána tak, jak to odpovídá stavu, se kterým se setkává. Josef miloval své bratry, ale nemohl se jim ze začátku dát poznat, nýbrž mluvil s nimi tvrdě, aby v jejich srdcích vyvolal poznání jejich zlých skutků (1. M. 42,7). Láska se neraduje z nepravosti, nýbrž se raduje s pravdou (1. Kor. 13,6).

Tato poslední poznámka nám urovnává cestu k dalšímu verši v našem biblickém textu.

Obrácený test – (1. J. 5,2)

„Podle toho poznáváme, že milujeme Boží děti, když milujeme Boha a zachováváme jeho přikazy.“

(1. J. 5,2)

Jak pozoruhodné! Předtím jsme četli: „... aby ten, kdo miluje *Boha*, miloval také svého *bratra*.“ (kap. 4,21) Nyní ale je obsah představen obráceně a je řečeno: „Podle toho poznáváme, že milujeme *Boží děti*, když milujeme *Boha*...“ V tom prvním místě je láska k bratrovi důkazem toho, že člověk miluje Boha. Ve druhém je láska k Bohu důkazem toho, že člověk miluje Boží děti.

Začínáme se snad točit v kruhu? Vůbec ne! Výroky *obou* veršů jsou pravdivé a oba jsou potřebné. Jestliže v prvním místě spočíval důraz na lásce k bratrovi, tu ve druhém místě leží na lásce k Bohu. To znamená, že láska k bratrovi, která předtím byla požadována jako příkaz, je nyní sama podrobena *protitestu*: Je láska k mému bratrovi v souladu s mou láskou k Bohu, jemuž jsem povinen poslušností?

Výraz ›Podle toho‹ na začátku verše je spojen se slovem ›když‹ ve druhé polovině verše. „*Podle toho* poznáváme, že milujeme Boží děti, když milujeme Boha a zachováváme jeho příkazy.“ Láska k *Božím dětem* musí – to tato věta jasně ukazuje – být doprovázena a vedena poslušností vůči *Bohu*. Jak důležitý je tento bod a jak snadno ho přehlídíme! Často si myslíme, že Boží děti správně milujeme tehdy, když se jim ve všem ukazujeme přívětivě. Ale už zmíněný příklad Josefa ukazuje, že láska nemůže být vždy poddajná, nýbrž občas musí být tvrdá – totiž tehdy, když se setká s neposlušností vůči Bohu.

Boží děti skutečně milujeme jen tehdy, když přitom posloucháme Boží příkazy. Láska je věrná, věrná vůči zjevené Boží vůli. Nebere hřích na lehkou váhu. Neomlouvá zlo. Vede nás k tomu, abychom Boží pravdu kladli na první místo a vše ostatní jí podřizovali.

Nemiluji svého bratra, když omlouvám jeho chybné jednání nebo když kvůli pokoji souhlasím s tím, co přímo odporuje Boží vůli. A je to láska k mému bratrovi, když ho následuji na bezbožné cestě nebo kvůli němu zaujmu církevně chybné místo, i kdyby to bylo jen na krátký čas a přechodně? Neposiluji ho pak v tom chybném, co dělá? Božská láska to nikdy neudělá. Musíme se chránit před tím, abychom zlo v učení a praxi u druhých schvalovali tím, že jsme vůči němu lhostejní nebo se s ním dokonce nějakým způsobem identifikovali (vnitřně se s ním ztotožnili).

Ještě méně smíme svého bratra přímo svádet k neposlušnosti vůči jeho Bohu a Otci. Neposlušnost nikdy není láska, ať už přitom máme před očima Boha samého nebo Jeho děti. Nemůžeme oddělovat poslušnost od lásky. Jestliže to není poslušnost, není to ani láska.

Někdy slyšíme říkat: „Miluji tyto věřící lidi příliš, než abych mohl zranit jejich city.“ Ale ti, kteří takto mluví, pomáhají těmto lidem nezřídká v tom, aby dělali něco, co odporuje Božímu slovu. To není bratrská láska, neboť to není láska k Bohu. „*Podle toho* poznáváme, že milujeme Boží děti, když milujeme Boha a zachováváme jeho příkazy.“ Když stavíme Boží vůli na první místo a

snažíme se zjevovat lásku k Jeho lidu v souhlasu s Jeho Slovem; když se snažíme vést své bratry po cestě poslušnosti vůči Jeho příkazům – to je, milí přátelé, pravá láska, křesťanská láska, bratrská láska!

Ne těžké příkazy – (1. J. 5,3)

„Neboť toto je Boží láska, abychom zachovávali jeho příkazy, a jeho příkazy nejsou těžké.“

(1. J. 5,3)

Tento verš vede dosavadní sled myšlenek dále. Avšak musíme se nejprve zaměstnávat výrazem ›Boží láska‹.

Když je řečeno: „Toto je Boží láska“, tu tím mohou být míněny dvě věci: Boží láska *k nám*, nebo naše láska *k Bohu*. Souvislost vždy rozhoduje o tom, jaký význam máme před sebou, a ta činí v našem případě jasným, že zde je použit *objektivní* genitiv (viz k 1. Janovu 2,5 pod ›Textová zvláštnost > *objektivní, subjektivní genitiv*‹). Takto jde o *naši lásku k Bohu*.

To je zcela v jedné linii s tím, co jsme dosud zvažovali. Naše láska k Božím dětem byla zkoumána pomocí otázky, jak dalece my přitom také milujeme Boha a zachováváme Jeho příkazy. To byl verš 2. A nyní je ve verši 3 myšlenka z verše 2 ještě zdůrazněna tím, že je jednoznačně ukázáno, v čem se ukazuje naše láska k Bohu: v tom, „že zachováváme jeho příkazy“. Svou lásku k Bohu (a také k našim bratrům) můžeme dokázat jen poslušností vůči Božímu slovu.

Tuto zásadu zde nenacházíme v Novém zákoně poprvé. Pán o tom mluvil už ve Svých srdce se dotýkajících řečech na rozloučenou v horním sále. „Jestliže mne milujete, zachovejte mé příkazy.“ „Kdo má moje příkazy a zachovává je, ten mě miluje.“ (Jan 14,15.21) Je zbytečné tvrdit, že Ho milujeme, když nedbáme na to, abychom činili, co On říká. Testem pro naši lásku k Pánu je poslušnost. Ale tato poslušnost je nejen *důkazem* naší lásky, nýbrž je také *vykonávána* v lásce. Není to, jak jsme viděli, otrocká poslušnost, nýbrž poslušnost z lásky.

Proto také Jeho příkazy „nejsou těžké“ – v každém případě pro víru. Když se nám přesto někdy jeví jako břemeno, pak to přichází odtud, že jsme nenahlédli dostatečně blízko do dokonalého zákona svobody – *té* svobody, že jako z Boha narození *smíme* poslouchat (Jak. 1,25). Nová přirozenost v nás chce poslouchat. V té míře však, jak staré přirozenosti v sobě dáváme pro-

stor, ztrácejí božské výroky svou přitažlivost, bledne dokonce i Osoba našeho Spasitele a naše radost a síla mizí.

Nezahanbuje nás tu už básník 119. Žalmu, když stále znovu mluví o tom, jak cenné a vzácné mu jsou příkazy a práva a svědectví Pána? Vezměme jen některé verše z tohoto jedinečného Žalmu:

- „V ustanoveních tvých se kochám, aniž se zapomínám na slovo tvé.“ (v. 16)
- „Svědectví tvá zajisté jsou mé rozkoše a moji rádcové.“ (v. 24)
- „Svědectví tvých se přidržím.“ (v. 31)
- „Aj, toužím po rozkázáních tvých.“ (v. 40)
- „Rozkoš svou skládám v přikázáních tvých, která jsem zamiloval.“ (v. 47)
- „Za lepší sobě pokládám zákon úst tvých, nežli na tisíce zlata a stříbra.“ (v. 72)
- „Ó, jak miluji zákon tvůj, tak že každého dne on jest mé přemýšlení.“ (v. 97)
- „Ó, jak jsou sladké dásním mým výmluvnosti tvé, nad med ústům mým.“ (v. 103)
- „Za dědictví věčné ujal jsem svědectví tvá, neboť jsou radost srdce mého.“ (v. 111)
- „Z té příčiny miluji přikázání tvá více nežli zlato, i to, které jest nejlepší.“ (v. 127)
- „Zprubovaná jest řeč tvá dokonale, tou příčinou ji miluje služebník tvůj.“ (v. 140)
- „Já raduji se z řeči tvé tak, jako ten, který dochází hojné kořisti.“ (v. 162).

Nejsou tyto citáty samy už kázáním? Nenapomínají nás, v případě, kdy jsme ztratili radost z Božího slova, abychom opět více vyhledávali blízkost Pána a ze svého života odstranili vše, co je proti Jeho vůli? S údivem zjistíme, jak velkými a vzácnými se nám opět stanou Boží myšlenky, i když nesou charakter »příkazů«.

Zatím co zákon, jak to říká Petr svým bratrům, byl „břemeno“, které ani oni ani jejich otcové nemohli nést a které se lidé vždy znovu snažili vkládat na šíji učedníků (Sk. 15,10), jho Pána, které dnes smíme nést, je jemné a Jeho břemeno lehké (Mat. 11,30). Jistě, stojíme pod autoritou Pána, pod Boží autoritou. Ale není to to nejlepší, co v tomto vztahu může být? Když nám Bůh k našemu vedení dal Své příkazy, pak nám ve Své milosti propůjčil také Svou božskou přirozenost, která se raduje z těchto příkazů. Mohou pak ještě být

těžké? Jan v každém případě říká: „Nejsou těžké.“ A tak to také budou vidět všichni, kdo mají důvěru v Boží milost.

Přemáhat svět

V obou posledních verších velkého oddílu, který začal kapitolou 3, veršem 24, mluví apoštol o *přemáhání světa* a je charakteristické, že přitom znovu do popředí vystupuje *víra*. V tomto Dopisu se už čtyřikrát mluvilo o víře (kap. 3,23; 4,1.16; 5,1) a kromě druhého místa byla víra Božích dětí vždy v nějaké formě uváděna do spojení s láskou. Nyní ale jde o *sílu víry*, ve které je třeba dobývat vítězství.

Tři nepřátelé – (1. J. 5,4)

„Neboť vše, co je narozeno z Boha, přemáhá svět; a toto je to vítězství, které přemohlo svět: naše víra.“

(1. J. 5,4)

Tak jako předcházející verš, začíná také tento slovem ›Neboť‹, které ovšem spíše vysvětluje, vede dále, než zdůvodňuje. I u Pavla nalézáme často toto jazykové navázání. Nuže, tímto „Neboť“ z verše 3: „*Neboť* toto je Boží láska (tj. láska k Bohu), abychom zachovávali jeho příkazy“, bylo vysvětleno to, co je míněno výrazem „milovat Boha“ ve verši předtím.

Slovo ›Neboť‹ ve verši 4 se opět vztahuje na verš 3 a ukazuje, že se proti zachovávání Božích příkazů staví něco, co musí být „přemoženo“: svět.

Můžeme se divit, že právě tento „nepřítel“, svět, je stavěn do popředí, nikoli ďábel nebo ›tělo‹. Ve skutečnosti ale všechno v tomto světě je v odporu k Bohu a brání pravé poslušnosti.

Přesto se nelze dívat na mravní systém ›svět‹ jako na oddělený od těch dvou dalších nepřátel křesťana. Nakonec je *Satan* původce tohoto systému a ten umí velmi dobře používat svůj systém s ďábelskou lstí ke zkáze lidí. Má v tom zkušenost z více tisíciletí. Také není bez významu, že dříve, než byli ›mladíci‹ napomínáni, aby nemilovali svět, bylo o nich řečeno, že „přemohli toho *zlého*“ (kap. 2,13-15).

A když si dále vzpomeneme, které tři elementy tvoří ›svět‹ a jsou jeho vlastním „motorem“: „žádost těla a žádost očí a pýcha života“ (kap. 2,16), tu je lehké poznat, že ›svět‹ navazuje na ›tělo‹, starou, hříšnou přirozenost člo-

věka, a jakoby s ním kooperuje (spolupracuje). Na tom má ten zlý opět nejvyšší zájem.

Vidíme tedy, že ti tři nepřátelé křesťana jdou ruku v ruce se snahou oddělit ho od Krista a učinit ho nešťastným.

Protože byla řeč o *bratrské lásce*, může k tomu přistoupit ještě jedna myšlenka. Není srdce, které miluje ›svět‹, Božím dětem ukrádáno? Bratrská láska uhasíná a dělá místo lásce k sobě samému. To vše se děje většinou postupně a nepozorovaně. Proto je svět kolem nás právě tak nebezpečný jako plíživá malárie. Jeho ochromující vliv se všeobecně pozná mnohem tíže, než když musíme u sebe naříkat nad nějakým určitým působením ›těla‹ v nás. V tom spočívá nebezpečnost tohoto systému, a proto není tou velkou těžkostí pro pobožné chození v prvé řadě ›tělo‹, nýbrž ›svět‹.

A tak je to poslušnost a bratrská láska, jejichž vykonávání je svět se svými „spojenci“ nepřátelský a snaží se jim bránit.

Přirozenost a zásada pro přemáhání

Přes všechnu vážnost pro náš praktický život nám nyní v této otázce není dáno *napomenutí*, jak bychom možná očekávali, nýbrž je nám abstraktním způsobem představena *pravda*, jaká je: „Neboť vše, co je narozeno z Boha, přemáhá svět.“ Jinými slovy: Existuje *přirozenost*, která přemáhá svět – nová přirozenost, věčný život v nás. Obdrželi jsme ji od Boha a ona nepatří k Satanovu systému, nýbrž k Otcovu systému.

A to je typické nebo podstatné pro tuto přirozenost: Přemáhá svět. Zde se tolik nemluví o *osobách*, protože zde čteme. „Neboť vše, co...“ Váha spočívá více na *přirozenosti*, kterou věřící má. Tato přirozenost je necitlivá pro ›svět‹ a jeho žádosti a zábavy. Přesto je zřejmé také toto: Kdo ji nevlastní, nemůže nikdy svět přemoci.

Ale kromě *přirozenosti* potřebujeme k přemáhání světa ještě jednu *zásadu*: „A toto je to vítězství, které přemohlo svět: naše víra.“ Jestliže na jedné straně je božská přirozenost necitlivá pro příjemnosti světa, tak na druhé straně se víra nezaměstnává viditelnými věcmi, nýbrž vztahuje se po neviditelných, božských věcech, a raduje se z nich. Jaký dar je tato „naše víra“!

Avšak pak nám je nápadné, že ve spojení s naší vírou pro přemáhání světa je použit jiný čas, než tomu bylo u přemáhání podle nové přirozenosti. Tam byl použit tvar přítomného času, jak se to obvykle děje, když jsou představovány abstraktní pravdy: „... *přemáhá* svět.“

Ale nyní čteme: „... vítězství, které přemohlo svět.“ Zde máme tvar aoristu – v řečtině tvar minulosti, ve kterém jsou děje minulosti historicky vyprávěny a jsou shrnuty v *jednom* bodu. Zdá se, že Duch Svatý tím ukazuje zpět na začátek, kdy v nás začal nový život, a poprvé se v nás zjevila síla víry. Ale také jsme od té doby vždy znovu a v mnoha jednotlivostech zakusili pravdu slov, že toto je to vítězství, které přemohlo svět: naše víra.

Ostatně řecké slovo pro ›vítězství‹ (*níke*) se vyskytuje v Novém zákoně jen na tomto jednom místě. A také se slovem pro ›víru‹ (*pístis*) se v Janových spisech už nikdy nesetkáme, ačkoli přirozeně o věření jako činnosti se právě v jeho spisech mluví velmi často. Známost těchto souvislostí není zcela bez významu, vždyť ukazuje váhu, kterou Bůh klade na tyto dvě věci, na *vítězství* a na *víru*.

Osoba pro přemáhání – (1. J. 5,5)

Slyšeli jsme o přirozenosti, která přemáhá, a o naší víře, která přemohla. Ale protože jsme stvoření, potřebuje jak přirozenost, tak i víra v nás nějaký předmět. Anebo to řekneme takto: Abychom k přemáhání získali sílu, potřebujeme kromě *přirozenosti* a *zásady* také *Osobu*, nad námi stojící Osobu, která nás dokáže přitahovat. Tu ukazuje nyní další verš:

„Kdo je to, kdo přemáhá svět, ne-li ten, který věří, že Ježíš je Syn Boží?“
(1. J. 5,5)

Tento verš nám představuje pravdu ve formě otázky. Ale tato otázka ve způsobu, jakým je položena, nalézá ihned svou odpověď, přičemž se vychází z toho, že nikdo nebude myslet na nějakou jinou odpověď.

Každému bude jasné, že když jde o naši víru, všechno závisí na tom, *čemu* věříme. Věřit v nějakou fikci (něco vymyšleného) nebo věřit v lež neznamená vítězství, nýbrž porážku. Vítězství nad světem můžeme však vybojovat jen tehdy, když věříme, že Ježíš je Syn Boží.

Dříve než se budeme blíže zabývat významem těchto slov, mají být uvedena všechna ta místa našeho Dopisu, která něco říkají o Pánu Ježíši. Ačkoli jsme o tom všem už uvažovali, budeme možná přece překvapeni, kolik toho je. Také v poslední velké části Dopisu v kapitole 5 budou přidány další znaky, které však v této chvíli chceme ponechat stranou. Nyní k těm místům, která kvůli souvislosti budou citována jen tak úplně, jak to je nutné:

- „A ten život byl zjeven, a my jsme viděli a svědčíme a zvěstujeme vám ten věčný život, který byl u Otce a nám byl zjeven.“ (1. J. 1,2) > Pán jako

věčný život.

- „A krev *Ježíše Krista*, jeho *Syna*, nás očišťuje od všeho hříchu.“ (1. J. 1,7) > Pán jako *Ježíš Kristus* a jako *Syn*.
- „Jestliže někdo zhřešil – máme *Zastávce/Přímluvce, Správce, Zástupce/* u Otce, *Ježíše Krista*, toho *spravedlivého*.“ (1. J. 2,1) > Pán jako *Zastávce*, jako *Ježíš Kristus* a jako *spravedlivý*.
- „On je *smíření* za naše hříchy.“ (1. J. 2,2) > Pán jako *smíření*.
- „Kdo je lhář, jestliže ne ten, kdo popírá, že *Ježíš* je *Kristus*?“ (1. J. 2,22a) > Pán jako *Ježíš* a jako *Kristus*.
- „Tento je antikrist, který popírá Otce a *Syna*.“ (1. J. 2,22b) > Pán jako *Syn*.
- „Každý, kdo popírá *Syna*, nemá ani Otce; kdo vyznává *Syna*, má také Otce.“ (1. J. 2,23) > Pán jako *Syn*.
- „K tomu byl zjeven *Syn* Boží, aby zmařil skutky ďábla.“ (1. J. 3,8) > Pán jako *Syn Boží*.
- „A toto je jeho příkaz, abychom věřili ve jméno jeho *Syna Ježíše Krista*.“ (1. J. 3,23) > Pán jako *Syn Ježíš Kristus*.
- „V tom byla zjevena Boží láska k nám, že Bůh svého *jednorozeného Syna* poslal do světa, abychom my skrze něho žili.“ (1. J. 4,9) > Pán jako *jednorozený Syn*.
- „V tom je láska: ne že jsme my milovali Boha, nýbrž že on miloval nás a svého *Syna* poslal jako *smíření* za naše hříchy.“ (1. J. 4,10) > Pán jako *Syn* a jako *smíření*.
- „A my jsme viděli a dosvědčujeme, že Otec poslal *Syna* jako *Spasitele světa*.“ (1. J. 4,14) > Pán jako *Syn* a *Spasitel světa*.
- „Kdokoli vyzná, že *Ježíš* je *Syn Boží*, v něm zůstává Bůh a on v Bohu.“ (1. J. 4,15) > Pán jako *Ježíš* a jako *Syn Boží*.
- „Každý, kdo věří, že *Ježíš* je */ten/ Kristus*, je narozen z Boha.“ (1. J. 5,1) > Pán jako *Ježíš* a jako *Kristus*.
- „Kdo je to, kdo přemáhá svět, ne-li ten, který věří, že *Ježíš* je *Syn Boží*?“ (1. J. 5,5) > Pán jako *Ježíš* a jako *Syn Boží*.

Když přehlédneme tyto citáty – jakou plnost sláv a hodností tu pak spatřujeme v Osobě našeho Pána! A je nápadné, jak často je poukazováno na Osobu s tím prostým jménem ›Ježíš‹, právě na Něho jako na pravého člověka. Jak nezměřitelné bohatství požehnání je také pro nás spojeno s Jeho Osobou a Jeho dílem!

I v našem verši, ke kterému se nyní chceme vrátit, je použito samostatně

stojící jméno ›Ježíš‹, právě tak jako v prvním verši kapitoly. Ale tu bylo jméno ›Ježíš‹ spojeno s vírou v to, že On je */ten/ Kristus*. To stačilo, aby ukázalo, že člověk, který tomu věří, je narozen z Boha. Nyní ale, když jde o přemáhání světa, je jméno ›Ježíš‹ spojeno s vírou v to, že On je *Syn Boží*. To je bezpochyby více.

Když jsme se zaměstnávali veršem 1, viděli jsme, že víra v Pána jako v */toho/ Krista* představuje nejjednodušší druh věření. ›Kristus‹ je titul, propůjčený Pánu Ježíši jako člověku, a má co činit – ne výlučně, ale přece také – se zemí, s židovským lidem, s národy. Jako Kristus bude Pán jednou Hlavou nade vším, nad celým vesmírem (Ef. 1,10.22). Tak se s ›Kristem‹ pojí velmi vysoké myšlenky, ano sama Boží rada. To nechceme nikterak přehlížet nebo to málo oceňovat. Neboť kdo z nás by mohl, byť jen přibližně, pochopit ty hodnoty a slávy, které Bůh Svému Kristu přisoudil? Ale jsou to právě přece všechno *propůjčené* slávy.

Zcela jinak tomu je, když před nás přichází Pán jako ›Syn Boží‹. Jako takový je On Bůh, věčný Syn, je jedno s Otcem (Jan 10,30) a je dokonalým zjevením Boha Otce lidem (Jan 1,18; 14.9). Ale lidé Ho zavrhlí: Viděli Ho a – od sebe odvrhli. Jak otřesná jsou v tomto vztahu slova Pána: „Bych byl skutků nečinil mezi nimi, jichž žádný jiný nečinil, hříchu by neměli; *ale nyní i viděli, i nenáviděli i mne i Otce mého.*“ (Jan 15,24)

Tak vidíme na jedné straně *Božího Syna* a na druhé straně *svět*, který Ho, když zde byl, poplival a přibil na kříž. Často si myslíme, že to je už dávno, ale u Boha je to tak čerstvé, jako kdyby to bylo včera.

To, co my potřebujeme, je rostoucí poznání Osoby Božího Syna. A když shledáme, že Ten, s kterým svět tak potupně jednal, je Boží Syn, pak vidíme, co svět skutečně je. Ten Ukřižovaný je Boží Syn! Tou mírou, jak se Jím naše víra zaměstnává, budeme přemáhat svět jako nepřitele. Ach, jaká síla, jaké tajemství spočívá v poznání Osoby Ježíše, našeho Pána! Kéž bychom přece o to více usilovali! Co by mohl svět také dělat s někým, pro kterého je Boží Syn vším?

Boží svědectví

1. Janův 5,6 – 12

NYNÍ PŘICHÁZÍME ke třetímu a poslednímu velkému oddílu našeho Dopisu. Zahrnuje verše 6 až 21 a tím jde až ke konci páté kapitoly.

Na začátku naší práce jsme každému z těch tří hlavních oddílů dali nadpis, abychom tím provedli hrubé rozdělení Dopisu. „Světlo“ vyznačuje první hlavní oddíl (kap. 1 a 2), „láska“ druhý (kap. 3 a 4). Pro třetí oddíl (kap. 5) je nadřazenou vůdčí myšlenkou „život“. Světlo – láska – život, tím je výstižně ohraničen obsah 1. Janova dopisu.

Pro naši práci bylo ovšem toto rozdělení příliš hrubé. Proto jsme je přímo nepoužili, nýbrž položili jsme na text jemnější rastr, abychom nechali jasněji vystoupit členění a struktury jednotlivých oddílů. Také pro poslední hlavní oddíl, který je nyní před námi, tak chceme postupovat a rozdělit ho na tři části.

Verše 6 až 12 tvoří první pododdíl. Ten nám představuje *Boží svědectví*, které má za obsah Krista a věčný život. Druhý pododdíl (verše 13-17) nám ukazuje *život víry* se zvláštním zřetelem k modlitbě. Třetí pododdíl (verše 18-21) nám ukazuje ještě několik *zajištěných skutečností* ohledně věčného života.

Budiž poznamenáno, že první pododdíl, kterému se nyní chceme věnovat, je jedním z nejhlubších v celém 1. Janově dopisu. Zvláště přitom myslím na první tři verše tohoto oddílu (verše 6-8). Krajně stručná a abstraktní (základní) apoštolova řeč v tomto komplexním (vícevrstevném) textu potřebuje vícenásobné vysvětlení, ba přímo je vyžaduje.

Tak vzhlížíme k našemu Pánu a Spasiteli s prosbou, aby osvětlil naše porozumění a dal nám Svoji pomoc. Vždyť i dnes je to On, kdo nám může otevřít nejen „Písma“, nýbrž také „porozumění“ (Luk. 24,32.45).

Jak Kristus přišel – (1. Janův 5,6ab)

„Tento je to, který přišel skrze vodu a krev, Ježíš Kristus; nejen skrze vodu, nýbrž skrze vodu a skrze krev.“

(1. J. 5,6ab)

„Tento“ na začátku věty ukazuje zpět na předchozí verš, kde se mluvilo o Ježíšovi jako o Božím Synu. Tam čteme: „... který věří, že Ježíš je *Syn Boží*.“ Tím, že před „Syn Boží“ je člen („/ten/ Syn Boží“), je zamýšleno zdůrazněné ukázání rovnosti s ›Ježíšem‹: *Ježíš je ten* (jednorozený) Boží Syn.

Anebo jinak vyjádřeno: Věčný Boží Syn je jedna a táž osoba jako historický Ježíš – to je pravda, která, jak uvidíme, je z Boží strany bohatě dosvědčena.

Avšak jestliže jsme právě slyšeli o víře v Syna Božího, je nyní probírána otázka: Jakým způsobem přišel? Tato otázka nás může trochu překvapit. Uvidíme ale, že odpověď na tuto otázku má podstatný, ano fundamentální (základní) význam.

Skutečnost, že *přišel*, je už sama velkolepá a hodná zamyšlení. V kapitole 1, verši 2, bylo ukázáno, že On byl *zjeven* jako věčný život. V kapitole 4, verši 10, jsme viděli, že byl *poslán* od Boha. A nyní čteme, že On *přišel*. Ano, milování, On *k nám* přišel, nejen do poloviny cesty, nýbrž zcela. Přišel, aby nás uvedl do vlastnictví všeho toho, co pro nás má Bůh ve Svém srdci. Tak blízko k nám přišel, že se Je – vírou – můžeme dotýkat. Jaká vzácná myšlenka!

Skrze vodu a krev – (1. J. 5,6a)

Ale pak je nám ukázán způsob, ve kterém přišel:

„Tento je to, který přišel skrze vodu a krev, Ježíš Kristus.“

(1. J. 5,6a)

Někteří se domnívají, že ›voda‹ ukazuje na křest Pána a ›krv‹ je poukazováno na večeři Páně. Ale to neobstojí. Duch Svatý spíše ukazuje na ono bodnutí kopím, které římský voják zasadil už zemřelému Spasiteli. Jen Jan podává ve svém Evangelii zprávu o otevřeném boku našeho velebení hodného Spasitele a vydává svědectví, že ihned vyšla „*krev a voda*“ (Jan 19,34). A dodává k tomu: „A ten, který viděl, svědectví vydal, a pravé jest svědectví jeho. On ví, že pravé věci praví, abyste vy věřili.“ (verš 35) Pozoruhodné svědectví o smrti Krista!

›Voda‹ a ›krev‹ v našem textu se tedy vztahují na *smrt* Pána, ne na křest ani na narození Ježíše. Proč je pořadí těch dvou věcí v Evangeliu jiné než v Dopisu, to se chceme pokusit vysvětlit později. Důležité je nejprve porozumět významu slova ›skrze‹: „... přišel *skrze* vodu a krev.“ Řecká předložka ›*diá*‹ (= skrze) všeobecně udává *prostředek* nebo *nástroj*, pomocí kterého se něco děje. Ale z toho vycházejíc, popisuje také *charakter*, v němž se nějaká věc

děje. A to je význam zde. Tak ›diá‹ udává *charakter*, v němž (k nám) Kristus přišel: skrze smrt.

Jestliže Kristus k nám skutečně chtěl přijít, jestliže nás chtěl dosáhnout v naší bídě hříchu, pak nestačilo, aby se stal člověkem, ani Jeho svatý život ne. Nikoli, pak musel pro nás vejít do *smrti*. Nic menšího nám zde není ukázáno. Jaká milost, jaké slitování, že „Tento“, totiž „Ježíš Kristus“, k nám přišel v tomto charakteru, tímto vážným způsobem – ne jako vítězí Král v moci a slávě, nýbrž „skrze vodu a krev“!

Požehnané výsledky Kristovy smrti –

– (1. Janův 5,6b)

Pokračování věty vypadá na první pohled jen jako potvrzující opakování toho, co už bylo řečeno ve verši 6a, ale ono je zcela jistě více než jen to.

„... ne pouze skrze vodu, nýbrž skrze vodu a skrze krev.“

(1. J. 5,6b)

Rozdíl vůči předchozímu spočívá v použití předložek. Sice se i v této části věty vyskytuje slovo „skrze“, třikrát, ale v řečtině je použito pokaždé nikoli ›diá‹, nýbrž vždy ›en‹ (= v). ›En‹ mluví o *síle*, kterou Kristus podle charakteru verše 6a rozvinul a která vede ke vzácným *výsledkům* pro věřícího. Symboly „voda“ a „krev“ dostávají z tohoto pohledu dále jdoucí význam. Ačkoli oba mluví o smrti Krista, vyjadřuje nyní ›voda‹ myšlenku *očistění*, ›krev‹ myšlenku *smíření*. Takto jsme nyní dosáhli druhou významovou rovinu, v níž nám jsou pomocí těch dvou symbolů představeny dva důležité *výsledky* Kristovy smrti.

Později, když půjde o svědectví („Tři jsou, kteří vydávají svědectví“), k tomu přistoupí ještě třetí významová rovina. Je to jako s křišťálově jasným drahokamem. Láme dopadající sluneční světlo, takže pozorovatel při změněném stanovišti vidí svítit pokaždé jinou barvu. Drahokam je tentýž, jen barvy se mění. Tak jsou i Božím Duchem použité symboly tytéž, ačkoli se jejich význam lehce mění nebo posouvá podle směru pohledu.

Očištění

Prvně jmenovaný výsledek smrti Krista pro nás je *očištění*. Je to mravní očištění, které jsme my jako hříšní lidé potřebovali. Celé naše snažení bylo hříšné, nečisté, špinavé. Ale nejen náš myšlenkový svět byl nečistý, nýbrž i naše konání. Abychom mohli být skutečně šťastní a mít společenství s Bohem, museli jsme být od této mravní špíny očištění a Kristova smrt to pro věřící v Něho způsobila. To, že z boku zemřelého Krista vytekla voda, svědčí o této blažené skutečnosti.

Pán Ježíš mluvil Svým učedníkům při příležitosti umývání nohou o „vykoupení“ a řekl: „Kdo je vykoupán, nepotřebuje se mýt, vyjma nohy, nýbrž je celý čistý; a vy jste čistí...“ (Jan 13,10 – přel.) Toto vykoupání se stalo, když jsme byli „znovuzrozeni... z vody a z Ducha“ (Jan 3,3.5). Tento postup nového narození je bezpodmínečně jedinečný, a rovněž tak s tím úzce spojené očištění nebo posvěcení. Ty nemohou být opakovány. ›Voda‹ je zde často používaný obraz očištění skrze Boží slovo, použité v moci Ducha Svatého.

Stejnou myšlenku ohledně vody máme také v Efezským 5: „... aby ji posvětil, očišťuje ji umytím vodou skrze slovo.“ (verš 26) Je to *zásadní* očištění a posvěcení na začátku naší křesťanské cesty. Také v 1. Korintským 6 se mluví o tom, co z toho vyplývá, že ospravedlnění je rozdílné od obou prvních pozhánání a je jmenováno teprve na třetím místě: „... ale byli jste *omyti*, ale byli jste *posvěceni*, ale byli jste *ospravedlněni* ve jménu Pána Ježíše a skrze Ducha našeho Boha.“ (verš 11)

Apoštol Petr vyjadřuje stejnou pravdu takto: „A Bůh, znalec srdcí... neučinil rozdíl mezi námi /Židy/ a jimi /národy/, když skrze víru *očistil jejich srdce*.“ (Sk. 15,8.9). Tento citát jasně ukazuje, že očištění je také věc našich srdcí, to znamená našich myšlenek, pohnutek a náklonností. Když nám Bůh při našem obrácení propůjčil nový, božský život, daroval nám tím také nové pohnutky a nové náklonnosti, které jsme dříve neznali a které nás táhnou k Němu nahoru. Očištění má tedy naprosto pozitivní charakter, cíl směřující vzhůru. Není to jen vzdálení toho, co je nečisté. Co je zde řečeno o očištění, jsme měli v praktickém směru před sebou už v kapitole 3, verši 3.

Smíření

Když nyní přicházíme k druhému výsledku Kristovy smrti pro nás, ke *smíření*, tu můžeme říci, že jak *očištění*, tak i *smíření* můžeme shrnout pod myšlenku

očištění. Jen očištění, o němž jsme mluvili, je očištění směřující k lidem, smíření je ale očištění směrem k Bohu. Jedno je mravní očištění, druhé je očištění skrze soud. První očištění jde spolu s posvěcením, smíření s ospravedlněním. V tom spočívá rozdíl.

My jsme v každém případě potřebovali nejen mravní očištění, nýbrž muselo být také učiněno zadost Boží spravedlnosti a svatosti. Když ale jde o očištění naší viny, našich hříchů, pak to není otázka ›vody‹, nýbrž ›krve‹.

Viděli jsme to už zcela na začátku našeho Dopisu: „A krev Ježíše Krista, jeho Syna, nás očišťuje od všeho hříchu.“ (kap. 1,7) „Bez vylití krve není odpuštění.“ (Židům 9,22) A když mělo být naše svědomí očištěno od mrtvých skutků, tu se to mohlo stát jen skrze krev Krista, jenž skrze věčného Ducha sám Sebe bez poskvrny obětoval Bohu (Židům 9,14). V doxologii (chvalozpěvu) ve Zjevení 1, ke kterému se tak rádi připojujeme, čteme: „Tomu, který nás miluje a umyl nás od našich hříchů ve své krvi ... jemu buď sláva a moc od věčnosti k věčnosti! Amen!“ (verše 5 a 6 – přel.)

Jak už bylo poznamenáno, potřebovali jsme obě stránky očištění – posvěcení a smíření. Nesmíme zdůrazňovat jedno na úkor druhého, obojí patří k sobě. Je tomu dokonce v té míře tak, že když jedno oddělíme od druhého, ztratíme obojí. Z otevřeného boku zemřelého Krista vyšlo obojí – voda a krev.

V křesťanstvu byli vždy takoví, kteří, máme-li mluvit symbolickou řečí našeho biblického textu, se sice zajímají o ›vodu‹, ale ne o ›krev‹. Čisté mravní zásady křesťanství je oslovují a z části se pokoušejí podle nich žít. Ale odmítají nutnost smíření skrze Ježíšovu krev. Chtějí mít Jeho život bez Jeho smrti. Aby bylo působeno proti takovým tendencím, je zde do jisté míry propůjčen krvi důraz tím, že je výslovně řečeno: „... ne *pouze* skrze vodu, nýbrž skrze vodu *a* skrze krev.“ Obojí je absolutně potřebné a obojí můžeme najít jen ve smrti Krista.

Tím přicházíme k otázce, proč v Evangelii je jmenována nejprve krev, a na-proti tomu v Janově dopisu nejprve voda. Nuže, v Evangelii máme historickou zprávu o smrti Pána, a tam je pozornost vedena nejprve na krev, protože tu potřebujeme jako první: smíření a odpuštění naší viny. To odpovídá také naší zkušenosti. Když jsme se obrátili k Pánu, šlo nám především o odpuštění. Otázka našeho mravního očištění a posvěcení se k tomu připojila jakoby sama od sebe.

Ale v 1. Janově dopisu jsou váhy rozloženy jinak. Zde máme před sebou

věčný život, jak se má zjevovat v Božím dítěti. A pro tento věčný život ve věřícím je podstatným charakterovým znakem mravní čistota. Avšak v každém případě patří tyto dva výsledky Kristovy smrti, očištění a smíření, k sobě. Jak je to velké, že nám je darováno *obojí*!

Duch vydává svědectví – (1. J. 5,6c)

Šestý verš má ještě nanejvýš pozoruhodné pokračování:

„A Duch to je, jenž vydává svědectví, protože Duch je pravda.“

(1. J. 5,6c)

Proč je nyní uvedena Osoba Ducha Svatého? Protože dar Ducha představuje *třetí výsledek* smrti Pána. Přebývání Ducha Božího ve věřících zde sice není v popředí – tak tomu bylo v kapitole 3, verši 24, a kapitole 4, verši 13 –, ale je předpokládáno. Jako pečeť dokonaného vykoupení přišel na zem Duch Svatý, aby přebýval ve vykoupených a vydával v nich svědectví o Kristu a o Jeho díle. Jen v síle Ducha se můžeme těšit z požehnaných výsledků, které nám přitékají z Kristovy smrti.

V 6. verši máme tedy *tři výsledky* Kristovy smrti pro věřícího: *očištění* (voda) – *smíření* (krev) – *zapečetění* (Duchem). K tomu existuje zajímavá paralela ve Starém zákoně, v 2. Mojžíšově 29. Při svěcení Aronových synů ke kněžské službě byla nejprve použita *voda* (verš 4), potom *krev* (verš 20), a nakonec *olej pomazání* (verš 21). Olej je ve svatém Písmu často obrazem Ducha Svatého. Jsou to tytéž věci – v témž pořadí jako v 1. J. 5, verši 6.

O tomto ›Duchu pravdy‹ mluvil Pán Ježíš už před Svou smrtí. Slyšme jen dva citáty: „Ten Správce ale, Duch Svatý, kterého Otec pošle v mém jménu, ten vás naučí všemu a připomene vám vše, co jsem vám řekl.“ (Jan 14,26) „Když ale onen, ten Duch pravdy, přijde, uvede vás do celé pravdy ... On mne oslaví.“ (Jan 16,13.14) Tato slova nám dávají určitý dojem o tom, co to znamená, že Duch „vydává svědectví“.

Z tohoto zorného úhlu je zde tedy viděn Duch Svatý. Skutečně to jsou tři, kteří vydávají svědectví, jak se dozvíme ze dvou následujících veršů 7 a 8, vedle *Ducha voda* a *krev*. V 6. verši je ovšem řečeno jen o *Duchu*, že vydává svědectví. V tomto směru tu stojí nejprve sám – jako Osoba v Božství. A jako důvod pro to, že Duch vydává svědectví, je řečeno: „... protože Duch je pravda.“

To v sobě zahrnuje, že svědectví Ducha Svatého, které vydává o Kristu a o

Jeho dílu, je absolutně pravdivé. A za jak šťastné se můžeme považovat, že vlastníme takové božské svědectví, svědectví, které se opírá o inspirovaná svatá Písma!

Ale to, co je řečeno na konci 6. verše, jde dál: Duch sám *je pravda*. Bůh Otec není nikdy nazván „pravdou“, protože Bůh jako takový není Božím zjevením. Ale *Pán Ježíš* se sám nazývá „pravdou“ (Jan 14,6) a o *Božím slovu* říká: „Slovo tvé je pravda.“ (Jan 17,17) A zde je to nyní *Duch*, jenž je pravda. Jak můžeme tyto tři výroky přivést navzájem do souladu?

Pán Ježíš je pravda v objektivním smyslu, to znamená, že On je vlastní *předmět*, ústřední bod pravdy, ke kterému všechno směřuje. Boží slovo je *nástroj*, který Bůh používá ke zjevení pravdy. Duch Svatý nakonec je pravda jako *vnitřní síla* ve věřících – síla, která jim umožňuje chápat se Krista a těšit se z Něho. Nevybavil nás tedy Bůh optimálním způsobem vším, co potřebujeme, abychom byli plně šťastní a abychom zůstávali uchráněni před vším falešným?

Tři svědkové – (1. J. 5,7.8)

Až dosud bylo jako o jediném řečeno o Duchu Svatém, že *vydává svědectví*. Nyní k tomu přistupují další dva svědkové:

„Neboť tři jsou, kteří vydávají svědectví: Duch a voda a krev, a ti tři jsou zajedno.“

(1. J. 5,7.8)

Jsou *tři* svědkové, ale jen *jedno* svědectví, které vydávají. Ve skutečnosti to je svědectví Ducha, je to Jeho přítomnost v nás, která nás činí schopnými cenit si ›vodu‹ a ›krev‹. ›Voda‹ a ›krev‹ jsou jen symbolicky nazývány ›svědky‹, stávají se jakoby osobami. Ale Duch Svatý je opravdu Osoba v Božství a Jeho zvláštní funkcí je vydávat na zemi svědectví. ›Voda‹ a ›krev‹ jsou více tiší svědkové, ale všichni tři jsou ve svém svědectví *zajedno*. Výraz znamená: Jsou ve svém svědectví „obrácení k jedné věci“. Je tím míněno více než jen souhlasnost.

Můžeme jistě říci, že Duch jako jediný aktivní svědek používá ›vodu‹ a ›krev‹ jako nástroje. Ty dva symboly dostávají pod zorným úhlem svědectví nebo dosvědčování lehce změněný význam. O něco výše jsme slyšeli o třetí významové úrovni. ›Krev‹ ukazuje na *smrt Krista* jako na základ pro každé po-

žehnání, zvláště požehnání věčného života, zatím co ›voda‹ je už známý obraz *Božího slova*. Tento význam ›vody‹ jsme měli před sebou už ve spojení s novým narozením (Jan 3,5) a s mravním očišťováním (Ef. 5,26). Takto můžeme ve ›vodě‹ spatřovat jak *prostředek* nebo *nástroj*, který Bůh používá, tak také tím dosažený *výsledek*.

Toto jsou tedy *nositelé Božího svědectví*: Duch a ›voda‹ a ›krev‹.

Nápadné a zpočátku trochu matoucí je, že apoštol až dosud neřekl nic o obsahu svědectví. To však činí v dalších verších. Verše 9 a 10, které myšlenkově tvoří malou vsuvku, nám ukazují *předmět* Božího svědectví: Jeho Syna. Teprve verše 11 a 12 před nás pak přivádějí vlastní *obsah* svědectví: že Bůh nám dal věčný život a že tento život je v Jeho Synu. Abychom tedy mohli správně pochopit sled myšlenek, musíme spojit konec osmého verše přímo se začátkem jedenáctého verše.

Souhrn

Čtenář jistě uvítá krátký souhrn toho, co jsme před sebou měli v těch obsažených verších 6-8, dříve než se potom obrátíme k významné vsuvce. Viděli jsme, že se význam použitých symbolů (voda a krev) lehce posunuje podle textové souvislosti a způsobu pohledu, takže vznikají tři významové roviny. Dále mají být schematickou formou ještě jednou krátce vyznačeny souvislosti.

Rovina 1 (verš 6a): ›Voda‹ + ›krev‹ jako *charakter* příchodu Krista > *smrt*.

Rovina 2 (verš 6b): ›Voda‹ + ›krev‹ + Duch Svatý jako *výsledek* smrti Krista za nás > očištění (*posvěcení* a *ospravedlnění*) a *zapečetění*.

Rovina 3 (verše 7 a 8): Duch Svatý + ›voda‹ + ›krev‹ jako *nástroje* a Boží *svědkové* k použití na nás > *Duch Svatý* používá *Boží slovo* a *smrt Krista*.

Boží svědectví o Jeho Synu – (1. J. 5,9)

„Jestliže přijímáme svědectví lidí – Boží svědectví je větší; neboť toto je to Boží svědectví, které vysvědčil o svém Synu.“

(1. J. 5,9)

Svědectví věrohodných lidí přijímáme bez váhání, a to nejen v podřadných věcech, nýbrž i ve zcela důležitých. Na tom například spočívá celý systém obchodu ve světě.

Všeobecně jsme si sotva vědomi toho, jak velmi vycházíme v každodenním životě z věrohodnosti lidí, s nimiž přicházíme do styku. Slovo ›Jestliže‹ na začátku tedy nevyjadřuje žádnou pochybnost – je to, gramaticky viděno, ›Jestliže‹ *splněné* podmínky. Představená věc je tedy přijímána jako *daná*, takže můžeme přeložit: „*Jestliže už přijímáme svědectví lidí...*“ Ano, to děláme.

Avšak Boží svědectví je nekonečně větší než svědectví lidí, a to nejméně ze dvou důvodů:

- Je to *Jeho vlastní svědectví*, které vysvědčil On sám, a tím je absolutně pravdivé. Když už přijímáme svědectví mýlících se lidí jako pravé, neměli bychom pak přijmout svědectví toho velkého, všemohoucího Boha – svědectví Toho, „který nemůže lhát“ (Titovi 1,2 – přel.)?
- Boží svědectví nemá za předmět nějakou nepatrnou věc, jako tomu je většinou u nás lidí. Ne, jde o největší a nejvznešenější předmět, na který můžeme myslet: o Osobu *Jeho Syna*.

To, co Duch a ›voda‹ a ›krev‹ říkají, je Boží vlastní svědectví. On sám nám dal tyto tři svědky a skrze ně k nám mluví, mluví k nám o *Svém Synu*. V těchto dnech nevěry má velký význam to, že když nám Bůh dává svědectví, je to o *Jeho Synu*. Pán Ježíš je *Boží Syn*. O tom nám právě náš Dopis opakovane, a tak jasně vydal svědectví. Už další verš na to znovu klade důraz.

Když je řečeno: „Neboť toto je Boží svědectví, které vysvědčil o svém Synu,“ tu to zdůrazňuje obě skutečnosti, které jsme právě měli před sebou: že to je *Boží* svědectví a že má za předmět *Jeho Syna*. Ale pak je pozoruhodný tvar perfekta u výrazu ›vysvědčil‹. Vyjadřuje dokonanou a ve svém účinku trvající skutečnost: Dosvědčení skrze Boha sahá až do přítomnosti. Toto svědectví, jednou vydané, trvá dnes a trvá na věčnost.

Když byl Syn na zemi, vydával svědectví o *Bohu*. Dnes, když je zde Boží Duch, vydává Bůh svědectví o *Synu* – o Tom, jehož sláva je v křesťanstvu častokrát různě popírána, ano, podkopávána. Duchové se skutečně rozdělují a o blahu a bídě lidí se rozhoduje ne na Otci, nýbrž na Synu. Viděli jsme to v kapitole 2: „Každý, kdo popírá Syna, nemá ani Otce; kdo vyznává Syna, má také Otce.“ (verš 23) I ve verších 11 a 12 naší kapitoly se znovu setkáváme s touto vážnou myšlenkou.

Věřit v Syna – (1. J. 5,10a)

Přijali všichni čtenáři těchto řádků vírou Boží svědectví? Jestliže ano, pak se mohou těšit z výsady, o které se nyní mluví v první části desátého verše:

„Kdo věří v Syna Božího, má svědectví sám v sobě.“

(1. J. 5,10a)

Tento verš navazuje na 5. verš, avšak podstatně ho rozšiřuje. Tam víra, že Ježíš je Boží Syn, byla předpokladem pro přemáhání světa. Nyní ale jde o Boží svědectví o Jeho Synu a o vše rozhodující otázku, zda je člověk přijme.

Textová zvláštnost: > *věřit v*

Poprvé v tomto Dopisu je zde použito sloveso ›věřit‹ ve spojení s předložkou (v řečtině) ›*eis*‹: věřit v. Když máme před sebou tuto konstrukci, pak vyjadřuje dvojí myšlenku: na jedné straně *směr*, ve kterém působí víra, ve kterém se pohybuje mysl; a na druhé straně *předmět*, bod odpočinku, na němž víra spočívá. Tak Pán Ježíš jednou řekl Svým učedníkům: „Věříte v Boha, i ve mne věřte!“ (Jan 14,1) Jejich víra spočívala na Bohu, Bůh byl předmětem jejich víry. Když nyní jejich Spasitel od nich odcházel, měla se jejich víra pohybovat také ve směru k Pánu, měla Jej učinit předmětem a bodem odpočinku pro srdce. Toto použití slova ›věřit‹ nalézáme jen v Evangelii podle Jana asi čtyřicetkrát, například v kapitolách 6,47; 7,38; 12,44. V našem Dopisu se setkáváme s obratem ›věřit v‹ kromě druhé poloviny našeho verše ještě jednou v kapitole 5,13.

›Věřit‹ s dativem (3. pád) oproti tomu prostě znamená *někomu* věřit; znamená věřit tomu, co někdo říká. Tak musel Pán Židům vytknout: „Nechiním-li skutků Otce svého, nevěřte *mi*. Pakli činím, byste pak *mně* nevěřili, *skutkům* věřte.“ (Jan 10,37.38) Ve Skutcích apoštolů jednou čteme, že Samařští „uvěřili *Filipovi*“, když jim zvěstoval evangelium (kap. 8,12). Toto použití slova ›věřit‹ s dativem se vyskytuje v našem Dopisu v kapitole 3,23: „abychom věřili *jménu* Syna jeho Ježíše Krista“, jak to tam je doslovně napsáno. O tom jsme mluvili už dříve. Avšak i další věta v našem 10. verši v 5. kapitole pro to skýtá další jasný příklad: „Kdo nevěří *Bohu ...*“, to znamená, kdo nevěří tomu, co Bůh řekl.

Věnovat víru Božím *slovům* je *jedna* věc. *Jiná* věc, která jde dále, je mít za předmět víry *Osobu* Boha a věřit v Něho. To se jasně ukazuje už v tom,

že bych docela dobře mohl někomu říci: „Věř mi!“, ale nikdy bych ho nemohl vyzvat, aby věřil ve mne. Věřit v nějakou osobu nebo věc předpokládá, že tato je daleko nad námi.

Kvůli úplnosti budiž ještě poukázáno na to, že ›věřit‹ se v Novém zákoně vyskytuje také ještě ve spojení s předložkou ›epí (= na). Pak stojí v popředí *základ* víry nebo důvěry. Tak je ve Skutcích 9 řečeno: „I rozhlášeno jest to po všem Joppen, a uvěřili mnozí v /na/ Pána.“ (verš 42) Doslova: Uvěřili *na základě* Pána. Jak krásná myšlenka!

Tím se dostáváme zpět k našemu textu.

Když se v tomto Dopisu poprvé mluvilo o *víře* (kap. 3,23), viděli jsme už trochu z Božího svědectví, které vysvědčil o Svém Synu. Slávy a výtečnosti Svého Syna Bůh uložil a zjevil ve Svém svatém Slově, takže jsou lidem přístupné.

Kdo nyní přijme Boží svědectví a věří v Jeho Syna jako Božího Syna, ten má nejen svědectví vně sebe – jako jsou svatá Písma, jakkoli to je a zůstává důležité –, nýbrž má je také v sobě samém. Neboť Bůh uděluje věřícímu věčný život. Je to Kristus sám – Kristus skrze Ducha v nás.

›Svědectví‹ zde není Duch Svatý. Spíše tím je popsáno, co to svědectví je v sobě samém, svědectví v objektivním smyslu. Je to *předmět* svědectví, který zde je míněn – Kristus. Takto ještě lépe rozumíme, že Boží svědectví je větší než svědectví lidí. Máme věc samu. Jedním slovem: Máme Krista, věčný život. To je nezměrné požehnání, které vlastníme už dnes a které je podílem všech těch, kteří věří v Božího Syna.

Nevěřit Bohu – (1. J. 5,10b)

„Kdo nevěří Bohu, učinil ho lhářem, poněvadž neuvěřil ve svědectví, které Bůh vysvědčil o svém Synu.“

(1. J. 5,10b)

Jan zdůrazňuje, prohlubuje tu myšlenku. Přitom je udivující, jak Duch Svatý, který skrze něho mluví, velmi často opakuje různé výrazy. V těch málo verších 9-12 se o ›Bohu‹ mluví sedmkrát, o Jeho ›Synu‹ šestkrát. Výraz ›svědectví‹ s odpovídajícím slovesem ›svědčit‹ je opakován ne méně než osmkrát. Podobné nakupení jsme měli už ve druhé kapitole. Ve verších 3-8 bylo často zmiňováno slovo ›příkaz‹ a ve verších 24-28 sloveso ›zůstávat‹. Podobná se-

skupení určitých výrazů mají jistě sloužit k tomu, aby myšlenkám s tím spojeným byl propůjčen už čistě vnější důraz.

Zde je nyní nevěřící postaven vážným způsobem proti věřícímu. Zatím co věřící křesťan „věří v Syna Božího“, nevěřící člověk nevěří Božím slovům, „nevěří Bohu“.

Že tím činí Boha lhářem (anebo doslovně: učinil), je potom odůvodněno slovy: „poněvadž neuvěřil ve svědectví, které Bůh vysvědčil o svém Synu.“

Třikrát za sebou se v těchto dvou verších setkáváme s tvarem perfekta: „Kdo Bohu nevěří,

- *učinil* ho lhářem,
- poněvadž *neuvěřil* ve svědectví,
- které Bůh *vysvědčil* o Svém Synu.“

O významu posledního výroku jsme mluvili už ve spojení s 9. veršem: Tvar perfekta vyjadřuje *trvalý* účinek svědectví skrze Boha. Tomu není těžké porozumět.

O něco těžší se jeví vysvětlení dvou prvních výroků, týkajících se nevěřícího. Zjevně má být ukázáno, že nevěřící toto *učinil*, a sice v onom okamžiku, když Bůh postavil Své svědectví před jeho srdce. Už od tohoto momentu nevěřící odmítl věnovat víru Bohu a Jeho svědectví o Jeho Synu. A to hrozné je, že je stále ještě v tomto stavu (to vyjadřuje rovněž tvar perfekta) a – musíme k tomu připojit – zůstane v něm, když se přece ještě neotevře působení milosti.

Když člověk odmítne v nějaké záležitosti věřit Bohu, znamená to, že Ho činí lhářem. Neviděli jsme to už zcela na začátku našeho Dopisu? Tam bylo konstatováno: „Jestliže řekneme, že jsme nezhřešili, tedy *jej činíme lhářem*.“ (kap. 1,10) Ale zavrhování Božího svědectví o Jeho Synu představuje vůbec nejhorší myslitelný případ, kdy někdo činí Boha lhářem.

Mysleme na to, milí přátelé, jak daleko to jde: Stvoření, narozené z prachu, činí Všemohoucího lhářem. Toho nade všechno vyvýšeného Boha, který nemůže lhát! Je to nehorázný, hrozný hřích. Každý, kdo se jím proviní, se za to bude muset zodpovídat před nejvyšším Soudcem. Mnoho křesťanských lidí se považuje za ctihodné lidi, a v určitém smyslu jimi také mohou být. Ale Bůh se i jich jednou zeptá, co udělali s Jeho svědectvím o Jeho Synu. To bude rozhodující pro jejich blaho nebo běda ve věčnosti.

Anebo by si někdo měl skutečně myslet, že může z Boha, té nejvyšší Autority, beztrestně dělat *lháře*?

Bůh dává věčný život – (1. J. 5,11)

Poté, co jsme poznali *tři nositele Božího svědectví* – Ducha, vodu a krev (verše 7 a 8), dovídáme se nyní, co tvoří vlastní *obsah* jejich svědectví. Toto svědectví je dvojí:

„A toto jest to svědectví: že Bůh nám dal věčný život, a tento život je v jeho Synu.“

(1. J. 5,11)

Řekli jsme, že abychom správně pochopili myšlenkový sled, musíme konec osmého verše spojit přímo s jedenáctým veršem. Jedenáctý verš je skutečně obsahovým pokračováním osmého verše. Přesto nemůžeme Boží svědectví o Jeho Synu, které jsme měli před sebou ve verších mezi tím, oddělovat od svědectví v 11. verši. To je zvláště zřetelné, když přijdeme k jeho druhé stránce. Vpravdě je každé požehnání, které nám je darováno, v nerozlučném spojení se Synem, naším Pánem a Spasitelem Ježíšem Kristem. Jen skrze Něho k nám vše přichází. Zdůrazňuji to proto, abych ukázal, že vsuvka (verše 9 a 10) není tak zcela bez vztahu k následujícímu, jak bychom se mohli snad domnívat.

Nejprve jsme tedy ujištěni, „že Bůh nám dal věčný život“. To v tomto Dopisu ještě v této plnosti a jasnosti nebylo řečeno. Sice tu od začátku byly poukazy na toto velké požehnání. Ale tento nynější výrok přece jasně ukazuje, že Jan se právě dostává k vrcholu svého Dopisu. Je to, jako by si otázku *udělení* života nechal až téměř na závěr.

Na začátku Dopisu se dovídáme, že „život byl zjeven“, to jest, aby *nás* dosáhl (kap. 1,2). Později je ukázáno, jakou cestou se Boží láska dala, aby nás přivedla k vlastnictví života: Bůh poslal Svého jednorozenného Syna na svět, abychom my *skrze Něho*, Syna, *žili* (kap. 4,9). Všimněme si výrazu „skrze Něho“ v tomto verši: Žijeme „skrze Něho“. V této souvislosti můžeme také poukázat na četná místa v našem Dopisu, v nichž se mluví o takových, kteří jsou „z Boha narozeni“ (kap. 2,29; 3,9; 4,7; 5,1.18). Vždyť tímto novým narozením přece získáváme věčný život – přirozeně že ne bez víry ve jméno Božího Syna (kap. 5,13; Jan 1,12.13).

Nyní ale je přímo řečeno, „že Bůh nám dal věčný život“. To je obdivuhodné požehnání, kterého si nemůžeme dosti vysoko cenit! Přídavné jméno u „věčný život“, které stojí za jménem (doslovně: život, věčný), dostává tímto postavením nejen určité *zdůraznění*, nýbrž je postaveno také do *protikladu* k jiným v úvahu přicházejícím vlastnostem: Jedná se o *život*, ale ne o pozemský nebo časný život, nýbrž o *věčný* život.

Nikde ve svatém Písmu nečteme, že *andělé* mají věčný život. Mají věčnou existenci, to jistě. Ale věčný život není věčná existence – je to Boží přirozenost. Tím to také není nějaká věc, která by byla podrobena růstu. Bůh ho *dává* věřícímu. A ten, kdo věří v Syna a Otce, který Ho poslal, ho *má* (Jan 5,24).

Nemůžeme Bohu dostatečně děkovat za tento nezměrný dar Jeho milosti. Věčný život je duchovní život, který nás přivádí do bezprostřední blízkosti k Bohu. Je to skutečný život, který máme – život, který nás spojuje se Synem a který jsme předtím neměli. V síle tohoto života můžeme mít společenství s Otcem a s Jeho Synem (kap. 1,3). Tento život nás uvádí do stavu, že můžeme poznávat Osoby Božství a radovat se z nich (Jan 17,3). Právem zpíváme a říkáme: „Ach, čím by byla bez Tebe i všechna slast nebe?“ – Vždyť náš Pán Ježíš Kristus je pravý střed všeho. Ale můžeme se také ptát: „Co by bylo nebe bez vlastnění věčného života?“ Krev Božího Beránka nám *dává právo* na nebe a světlo Boží přítomnosti. Ale je to věčný život, který nás pro to činí *vhodnými* (Kol. 1,12). Bohu buď věčný dík – On nám dal obojí!

Život v Synu

To, že věčný život není možné ztratit, potvrzuje druhá polovina verše, kde je k tomu dodáno:

„...a tento život je v jeho Synu.“

(1. J. 5,11b)

To je druhá část svědectví: že život je – ne v *nás*, nýbrž – v *Jeho Synu*. Není proto naší věcí ho chránit.

Ačkoli máme věčný život, tu přece není vlastně v nás. Má spíše své sídlo v Božím Synu, který o Sobě mohl dosvědčit: „Neboť jako Otec má život sám v sobě, tak dal i Synu, aby měl život v *samém sobě*.“ (Jan 5,26) To nemůže být nikdy řečeno o nás věřících. Ale my máme život v *Něm*. Cožpak nám ne-

zanechal ta obšťastňující slova, která řekl v té horní síni krátce před Svou smrtí: „Protože *já* žiji, i vy budete žít“ (Jan 14,19 – přel.)? Když Pán řekl tato slova, viděl se už na druhé straně smrti, ve vzkříšení. A nejen to, nýbrž v tomto novém postavení spojil se sebou také Svě učenáky: Oni budou mít tentýž život, budou mít v sobě Jeho jako život.

Apoštol Pavel vyjadřuje tutéž pravdu v Dopisu Koloským takto: „Neboť zemřeli jste, a život váš skryt jest s Kristem v Bohu. Když se pak ukáže Kristus, život náš, tehdy i vy ukážete se s ním ve slávě.“ (Kol 3,3.4) Kristus je náš život a náš život je s Ním skryt v Bohu. Jaká útěcha a jaká bezpečnost v tom spočívá! Jen kdyby mohl být odstraněn Kristův život, mohl by být odstraněn také náš život, neboť Kristus po Boží pravici je náš život. Jestliže smrt už nad Ním nemůže panovat (Řím. 6,9), tedy ani nad námi.

Takto se učíme, jak nekonečná milost spočívá v tom, že sídlo tohoto života není v nás, nýbrž v Kristu. Zdroj našeho starého života byl v Adamovi. Ten mohl být Satanem dotčen. Ale zdroj věčného života je „v jeho Synu“, v Kristu. Tím je bezpečně ochráněn, neboť On je po Boží pravici.

Tyto myšlenky může trochu vysvětlit prostý obraz. Přirozený život protéká celým mým tělem, i mým prstem. Ale sídlo mého přirozeného života není v mém prstu. Když ten je – třeba nějakou nehodou – oddělen, tu přece v mém těle zůstane život. Přesto byl můj prst stejně tak živý jako mé zbylé tělo, ale není sídlem života.

Tak tomu je také s věčným životem: Má své sídlo ne v prvním Adamovi ani v nás věřících, nýbrž jen v Pánu Ježíši. Od Něho, oslaveného, teče život ustavičně, okamžik za okamžikem, do nás a z nás. To se děje v síle Ducha, jak to Pán řekl: „Kdo věří ve mne, jakož dí Písmo, řeky z břicha jeho poplynou vody živé.“ (Jan 7,38) Tou mírou, jak dáváme Duchu Svatému místo, tomu tak bude v našem praktickém životě. Silný vítr může hořící proud plynu téměř uhasit, téměř sfouknout. Ale plyn proudí dále. A když vítr přestane, plamen opět jasně hoří.

Nyní jsme měli v 11. verši před sebou svědectví těch tří svědků s jeho dvěma stránkami: že Bůh nám dal věčný život a že tento život je v Jeho Synu. Ale než přijdeme 12. veršem k závěru tohoto oddílu, ještě jednou si chceme připomenout, že jedním z těch tří svědků je »krev«. K nám přichází život skutečně jen skrze smrt, skrze smrt Pána.

„Dobrotivý Pane, co jsi musel vytrpět, abychom my mohli obdržet tato nekonečná pozhánání!“

Mít Syna – (1. J. 5,12)

„Kdo má Syna, má život; kdo nemá Syna Božího, život nemá.“

(1. J. 5,12)

Toto konstatování souvisí bezprostředně s předcházejícím veršem, který nám ukázal obsah Božího svědectví v jeho obou stránkách. Bůh nám dal věčný život, ale tento život má své sídlo v Jeho Synu. Avšak nyní jde pisatel ještě o krok dále. Kristus je nejen ústřední sídlo života, nýbrž tento život je také od Syna *neoddělitelný*. Nemůžeme mít život, aniž bychom měli Syna.

Nuže, tato tak jednoduše znějící formulace ›Kdo má Syna‹ je všechno jiné než jednoduchá, a jí vyjádřené požehnání nutně přesahuje všechnu naši schopnost chápání. Je to obdoba ke kapitole 2, verši 23, kde bylo řečeno něco podobného: že každý, kdo popírá Syna, nemá ani Otce; že ale ten, kdo vyznává Syna, *má* také Otce. Zde nyní má život jenom ten, kdo *má Syna*; kdo nemá Božího Syna, nemá ani život. Když vezmeme dohromady obě pozitivní konstatování z těchto dvou veršů z 2. a 5. kapitoly, vznikne obraz velké krásy a nezměrného dosahu. Kdo věří v Syna a vyznává Ho,

- má věčný život,
- má Otce,
- má Syna.

Co tyto tři výpovědi v sobě zahrnují, nedokážeme pochopit. Když už vlastnictví věčného života je tak předivné a nakonec nevysvětlitelné, co máme říci teprve k tomu, že „*máme*“ Otce a Syna? Musíme ovšem čekat na den věčnosti, abychom mohli lépe porozumět plnosti a rozsahu těchto výsad. Ale vděční chceme za to být Bohu už dnes!

Ale pak je tu ještě případ těch, kteří Otce a Syna popírají, kteří proto „*nemají*“ Syna Božího“. V prvé řadě se jedná o ony antikristy a duchovní svůdce, o nichž Jan už mluvil předtím (kapitola 2) a které má stále v zorném poli. Protože popírají Syna, nemají ani Syna, ani život, který je v Synu. Je to poslední, otřesná výpověď – nejen o samotných svůdcích, nýbrž i o všech těch, kteří jdou za nimi – o všech nevěřících. Kontrast mezi jednou a druhou rodinou by nemohl být větší.

Tento protiklad je zesílen ještě dvěma zvláštnostmi v řeckém znění 12. verše.

V první části verše se mluví jen o ›Synu‹ („Kdo má *Syna*...“), ve druhé části

však o ›Synu Božím‹ („Kdo nemá *Syna Božího*...“). První, přisvědčující, platí o věřících. Ti vědí, kdo je ›Syn‹, a jakoby jim to nemusí být připomenuto. Druhé, negující, platí o nevěřících. V jejich případě je použit plný titul ›Syn Boží‹. Jim musí být dáno na vědomí, kdo je Ten, jehož v nevěře odmítají: Syn Boží.

A pak tu jsou v obou částech verše různá zdůraznění vzhledem k vlastnění života. V první části verše je zdůrazněn výraz ›život‹. Stojí zcela na konci první části věty: „... má *život*.“ V druhé části verše je důraz na slovu ›má‹. Tato část věty končí takto: „... život *nemá*.“

Věřící vlastní *život*, to je zahrnuto ve vlastnění Syna. Ale kdo nemá Syna Božího, *nemá* život. Ne, *nemá* ho! Obě konstatování, rozdílná ve zdůraznění, úžasným způsobem shrnují vše, co apoštol ve svém Dopisu chtěl říci k rozdílu mezi věřícími a nevěřícími, pravými a nepravými vyznavači, mezi Božími dětmi a dětmi ďábla.

Na jedné straně život, věčný život. Na druhé straně prázdnota, absolutní prázdnota – ani Otec, ani Syn, ani věčný život!

Slova v Janu 3, verši 36, poukazují na tentýž otřesný protiklad:

- „Kdo věří v Syna, *má život věčný*;
- ale kdo jest nevěřící Synu, *neuzří života*, ale *hněv Boží zůstává na něm*.“

Je to, jak jsme to v průběhu této práce už vícekrát viděli, rozdíl mezi nebem a peklem.

Život víry

1. Janův 5,13-17

VERŠEM 12 PÁTÉ KAPITOLY skončilo vlastní naučení Dopisu. Apoštol dosáhl vrcholu svého Dopisu, a přitom mluvil o dvou velkých předmětech:

- o udělení věčného života a
- o Kristu, Božím Synu, jako o ústředním sídle tohoto života.

Zjevně bylo a je snahou Ducha Svatého postavit Krista jako předmět před naše srdce, abychom se z Něho mohli radovat jako z věčného života. Proto také to soustředění nejvyšších pravd v předchozích verších.

To, co nyní před nás přichází v předposledním oddílu Dopisu (verše 13-17), nese jiný charakter. Je to více *praktické* slovo pro ty, kterým je tak bohatě požehnáno. Jako ti, kteří vlastní věčný život, mají být vedeni k tomu, aby v různých poměrech života důvěřovali Bohu a se smělostí před Ním rozprostírali své prosby v modlitbě a přímluvné prosbě.

Cena psaného Slova – (1. J. 5,13)

Apoštol však nejprve poukazuje na vlastní úmysl svého Dopisu:

„Toto jsem vám psal, abyste věděli, že máte věčný život, kteří věříte ve jméno Syna Božího.“

(1. J. 5,13)

Výraz: ›Toto jsem vám *psal*‹ se vyskytuje v přesně stejné formě už v kapitole 2, verši 26, i když v jiném spojení. V obou případech se z gramatického pohledu jedná o takzvaný dopisový aorist – tvar minulého času, ve kterém se pisatel pro napomenutí nebo povzbuzení adresáta odvolává na psaný dopis, který se právě chystá zakončit. Přitom se, viděno časově, staví na stanovisko příjemce svého dopisu a říká: „*Psal jsem*.“ S tímto druhem odvolávky se často setkáváme ve světských dopisech řecké literatury oněch dnů.

V protikladu ke 2. kapitole se ale zde ›Toto‹ na začátku věty vztahuje *nejen* na verše, ležící přímo předtím, nýbrž na celý Dopis. A co bylo *úmyslem*, proč apoštol Božím dětem napsal tento Dopis? Aby jim vydal svědectví o tom, že *mají* věčný život? Nikoli, ale aby to oni *věděli*, že jej mají.

Zde je viditelný rozdíl vůči Evangelium téhož pisatele. Evangelium bylo napsáno, aby čtenáři *věřili*, „že Ježíš je Kristus, Syn Boží“, a připojuje k tomu: „a abyste *věřice*, život věčný měli ve jménu jeho“ (Jan 20,31). Skrze Evangelium tedy měla být *vyvolána* víra – se všemi požehnanými následky, které z ní vyrůstají. Úmyslem Dopisu naproti tomu je, aby *věděli*, že mají věčný život. Byl napsán, aby *upevnil* už existující víru. I to je potřebné.

V době před Pánem Ježíšem bylo pravidlem, že věřící sice měli božský život, ale nevěděli to. Toto požehnání ještě nebylo zjeveno. Ale i dnes se nezřídka stává, že ti, kteří mají věčný život v Synu, nejsou poučeni o plné velikosti svého požehnání. Ale Bohu na tom záleží, aby všem Svým dětem daroval nejen vnější *známost* (řecky *ginósko* = poznávat), nýbrž vědomé vnitřní *vědění* (řecky *oída* = vědět) – (viz k 1. J. 2,3 pod „Textová zvláštnost > znát – vědět“). Sloveso *oída* se v Janových spisech vyskytuje přesně 100krát, v tomto Dopisu 14krát.

Vědomé vnitřní vědění o vlastnění věčného života vyvolává *radost* (kap. 1,4). Je to radost ze společenství s Otcem a s Jeho Synem a s Božími dětmi. Přesto není toto vědění prostě výsledkem nějakých citů, které v nás víra působí. Je to *Boží slovo*, jak zde vidíme, které jediné je směrodatné, aby nám toto vědění zprostředkovalo a v nás je upevnilo. Apoštol *píše*, abychom to *věděli*: „Toto psal jsem vám, abyste věděli...“

Mít psané Slovo má pro nás nejvyšší cenu. V určitém vztahu nemůže být ničím nahrazeno, ani vlastnictvím Ducha Svatého. Duch Svatý spíše *používá* Boží slovo – viděli jsme to při uvažování o třech svědčích ve verších 7-11 – a propůjčuje tím duši jistotu, bezpečí a důvěru. Přítomnost Ducha Božího nás tedy nečiní nezávislými na psaném Slovu, které sám dal. Zcela naopak.

Je to slovo Boží milosti, které může vzdělávat (Sk. 20,32). A všechno, co nese charakter „Písma“, je „od Boha vdechnuté a užitečné k učení, k usvědčování, k napravování, k vyučování ve spravedlnosti“ (2. Tim. 3,16). Petr ve svém Druhém dopisu připomíná, že „svatí lidé Boží mluvili, puzeni jsouce Duchem Svatým“ (2. Pet. 1,21).

Mohli bychom Bohu někdy dost poděkovat za to, že Své nevyzpytatelné myšlenky dal písemně uložit skrze Své apoštoly a proroky? Je to vskutku něco vzácného, v každém případě dle pocitů pisatele, že zde, u konce našeho Dopisu, přicházíme k této formulaci posledního z apoštolů: „Toto jsem vám psal, abyste věděli...“

Když říká „vám“ a „abyste /vy/ věděli“ – a také v dovětku: „kteří /vy/ věříte

ve jméno Syna Božího“ – tu to jasně ukazuje, že mluví o *Božích dětech* a k nim. Je proto naprosto chybné omezovat výsadu mít věčný život jen na několik málo privilegovaných nebo zvláště duchovních členů Boží rodiny. Spíše se zde učíme, že to náleží všem těm, kteří věří ve jméno Syna Božího. Pro *každé* Boží dítě je toto charakteristické: Věří ve jméno Syna Božího.

Obrat ›věřit‹ jsme měli už ve verši 10a, a čtenáři budiž doporučeno, aby se ještě jednou podíval, co tam bylo řečeno pod nadpisem ›Textová zvláštnost > věřit‹. A pokud jde o výraz ›jméno‹, tu se kromě tohoto místa vyskytuje už jen v kapitole 3, verši 23. ›Jméno‹ vyjadřuje zjevení, vyjadřuje to, co nějaká osoba je a co o sobě dává vědět. Věřit ve jméno Syna Božího tedy znamená věřit v to, co Pán Ježíš je a co je o Něm, Božím Synu, zjeveno v Novém zákoně. Může být nějaký vznešenější předmět, ke kterému se naše víra obrací a u kterého nalézá odpočinek, než je jméno Syna Božího?

Ještě jednou krátce shrneme tento důležitý verš. Vztahuje se na úmysl celého Dopisu a shrnuje ho. Zároveň ale představuje také přechod k více praktickým myšlenkám. Jan píše Božím dětem. Jakoby říká: „Nepíšu vám, abych vás přivedl k vlastnictví požehnání věčného života, jako kdybyste je neměli, nýbrž abych vám připomněl, že je máte. Máte tím být vyzbrojeni proti falešným učitelům, když přijdou a budou zpochybňovat vaše výsady.“

Jen Bůh ví, jak mnoho chvějících se srdcí, znejistěných „moudrými“ lidmi s „novým světlem“, se v průběhu staletí upnulo k těmto slovům Písma a našlo v nich pokoj a bezpečnost pro čas i pro věčnost.

*„Toto jsem vám psal,
abyste věděli,
že máte věčný život,
kteří věříte ve jméno Syna Božího.“*

Smělost v modlitbě – (1. J. 5,14)

Je udivující už to, jak po hlubokých sděleních o věčném životě přichází apoštol Jan v závěru svého Dopisu k ryze praktickým závěrům pro denní život Božích dětí. Jako první se zmiňuje o *důvěře* k Bohu, která se sluší pro ty, kteří byli přivedeni do tak požehnaných vztahů k Otci a Jeho Synu. Tak po věčném životě přichází nyní do našeho zorného pole důvěra v Boha – důvěra, která nalézá své přiměřené vyjádření v modlitbě. Neboť vlastnění života zahrnuje smělost v modlitbě k Bohu.

„A toto je ta důvěra, kterou k němu máme, že když něco prosíme podle jeho vůle, slyší nás.“

(1. J. 5,14)

›Důvěra‹ (řecké slovo znamená také ›smělost, smělá upřímnost‹) popisuje pozitivní mravní postoj duše k Bohu. Už třikrát o tom bylo v našem Dopisu mluveno, vždy z jiného pohledu.

V kapitole 2, verši 28, šlo o smělost apoštolů vzhledem ke dni zjevení Krista. Kdyby věřící chodili v pravdě, apoštolové, kteří jim ji zvěštovali, budou mít smělost a nebudou před soudnou stolicí Krista zahanbeni.

Jinak tomu je v kapitole 3, verši 21. Zde se smělost vztahovala na styk Božích dětí s Bohem. V případě, že si nic nemuseli ve svém srdci vyčítat, a tak si dokázali zachovat dobré svědomí, byli volni k tomu, aby měli styk s Bohem a přednášeli Mu své prosby.

Jako další se ještě v kapitole 4, verši 17, mluvilo o smělosti věřících, a sice o smělosti v den soudu. Je úmyslem Boží lásky, abychom vzhledem k tomuto dni byli svobodni od všeho strachu. Máme a smíme mít smělost nejen v ten den samý, nýbrž i dnes, když na něj myslíme.

Po čtvrté a naposledy se se ›smělostí‹ setkáváme v našem verši v 5. kapitole. Zde popisuje *důvěru* nebo *smělost* vykoupených v modlitbě k jejich Bohu. To byl přece i předmět v kapitole 3, verši 21. Apoštol na to zjevně navazuje ještě jednou, aby o tom dal další naučení. Tak například při modlitbě za bratra mohly být případy, kde bylo na místě *nemodlit* se (verše 16 a 17).

Avšak jako preambule (úvod) pro následující připomíná adresátům svého dopisu hlubokou důvěru, velkolepou smělost, kterou měli oni a kterou „k Němu“ máme my všichni. Že tato formulace znamená ›tváří v tvář s Bohem‹, když k Němu jdeme v modlitbě, jsme viděli už v kapitole 3, verši 21. S touto smělostí je to něco mocného! Když na jedné straně myslíme na velikost a vznešenost Toho, ke kterému mluvíme, a na druhé straně na svou nepatrnost, pak nad tím můžeme jen ještě více žasnout. Abraham pociťoval něco z této rozpornosti, z tohoto nepoměru, a přece přišel směle k Bohu a řekl: „Aj, nyní chtěl bych mluvit k Pánu svému, ačkoli jsem prach a popel.“ (1. M. 18,27)

Prosit podle Jeho vůle

Na co se vztahuje nyní naše důvěra, kterou k Němu máme? „... že když něco prosíme podle jeho vůle, slyší nás.“ To je požehnaná *skutečnost*, jako je také skutečnost, že jako Boží děti nikdy nepřijdeme „tváří v tvář k Němu“ a nebudeme prosit o něco, co je přímo proti Jeho zjevené vůli. Z něčeho takového Boží slovo nevychází. Pisateli v této souvislosti teprve v nedávné době bylo nápadné, že Pán Ježíš, když mluví o rozmanitých zaslíbeních modlitby, často neváže na jejich splnění žádné podmínky. Je předpokládán zdravý duchovní stav.

Nyní ale *je* jmenována jedna podmínka: Modlitba musí být *podle Jeho vůle*. Neboť apoštol má úmysl mluvit o případech, kdy to *není* Boží vůle, abychom se za někoho modlili.

Pokud se jedná o jmenovaný předpoklad, tu je výstižně doplněn tím, co jsme viděli ve spojení s kapitolou 3, veršem 22. Jestliže má nějaká modlitba být v souhlasu s Boží vůlí, musí být v souhlasu s duchem Jeho Slova. To je to první.

Na druhé straně může být moje modlitba naprosto v souladu se svatým Písmem, ale *já* nežiji podle Boží vůle. Pak má modlitba nedojde vyslyšení. Neboť stojí psáno: „Bych byl patřil k nepravosti srdcem svým, nebyl by vyslyšel Pán. Ale vyslyšel Bůh, a pozoroval hlasu modlitby mé.“ (Žalm 66,18.19) A ten, který se narodil jako slepý, právem namítá farizeům: „Víme pak, že Bůh hříšníků neslyší, ale kdo by ctitel Boží byl, a vůli jeho činil, toho slyší.“ (Jan 9,31)

Pán Ježíš shrnuje obě stránky slovy: „Zůstanete-li ve mně, a slova má zůstanou-li ve vás, což byste chtěli, prostě, a stane se vám.“ (Jan 15,7)

Za takových okolností se Boží vůle stává také naší vůlí. Jeho život je v nás a my můžeme šťastně prosit podle Jeho vůle. To je pro křesťana normální. Náš slabý duchovní stav nám ovšem často zkresluje pohled na to, co je z Božího pohledu normální.

Bůh „slyší“ – (1. J. 5,15)

Je to nezměrná výsada vědět, že Bůh jako milující Otec stále a rád slyší volání Svých dětí a dává jim odpověď, když to je podle Jeho vůle. Boží dítě to ani jinak nebude chtít, nebude toužit po něčem, co je proti Božím myšlenkám. V jedné naší písni zpíváme: „Já smím si hojně vzít, neb dobré jen mi dáš.“

Pokud se týká našich zjevně *nevyslyšených* modliteb, tu vděčně uznáme, že nebyly podle Jeho vůle. Neboť to není nic jiného než fanatismus a domýšlivost, kdybychom si měli myslet, že si na Bohu něco vytrucujeme, že Jej můžeme přinutit udělat určité věci. Bůh *nemusí* vůbec nic činit. Chtějme to pokorně vždy mít před očima.

Ale On nás rád obdarovává. V každé době k nám sklání Své ucho jako vyjádření Své bezmezné lásky. Jeho zalíbení v nás a Jeho zájem o to, co Mu chceme říci, neumdlévají. A On má vždy „ordinační dobu“. To, že Bůh odpovídá na naše modlitby *Svým* způsobem a ve *Svůj* čas, nás zaměstnávalo už ve spojení s kapitolou 3, veršem 22. Následující událost nám to může ještě jasněji ukázat.

Jeden křesťan byl jako jediný při ztroskotání lodi vyvržen na malý, neobydlený ostrov. Jen s velkou námahou dal dohromady nějaký materiál, aby si na ochranu před rovníkovými bouřemi vystavěl nuznou chatu. Den za dnem čekal a modlil se k Bohu, aby mu poslal loď na jeho záchranu. Pokaždé, když nějaká loď jela kolem, běžel k pobřeží malého ostrůvku a kusem svého oděvu dával signál a mával. Ale nikdo ho nepozoroval. Když jednoho dne vařil skromné jídlo, viděl nějakou loď v menší vzdálenosti než jindy. Rychle běžel opět k pobřeží a snažně prosil Boha, aby ho tentokrát viděli a přijeli ho zachránit. Horlivě mával, a přece – loď plula kolem, až byla vidět už jen jako malý bod v dáli. Když se vydal na cestu zpět ke své ubohé chatě, s hrůzou upozoroval, že shořela. Nechal tam horký popel a vítr ho rozdmýchal do plamenů. Vše shořelo. Muž stál zděšen před kouřícími zbytky a nevěděl, kde si bude moci obstarat dostatek materiálu na novou chatu. Ke svému údivu náhle uviděl, že se loď vrací a míří přímo k ostrovu. Když se přiblížila k pobřeží, spustili malý člun a krátce nato ho vzali na palubu. Ptal se: „Viděli jste můj signál?“ – „Váš signál?“ odpověděli. „Ano, viděli jsme váš kouř, a tak jsme přijeli, abychom vás zachránili.“ – Bůh odpověděl na modlitbu, ale ne *takovým* způsobem, jak to bylo očekáváno. Až jednou přijdeme domů do nebe, i my poznáme, že Bůh přece vyslyšel *Svým* vlastním obdivuhodným způsobem mnoho modliteb, o nichž jsme si mysleli, že je nevyslyšel. –

V dalším verši, o kterém budeme uvažovat, se dvakrát mluví o vnitřním, vědomém vědění (řecky *oída*). Protože se naposledy vyskytlo ve verši 13, odkazujeme čtenáře tam. Tam šlo o vědění o tom, že máme věčný život, zde o to, že nás Bůh slyší.

„A jestliže víme, že nás slyší, o cokoli prosíme, víme, že máme prosby,

které jsme si od něho vyprošovali.“

(1. J. 5,15)

Ono ›jestliže‹ je – gramaticky viděno – ›jestliže‹ splněné podmínky, to znamená, že se vychází z toho, že podmínka, jmenovaná ve 14. verši, je splněna, že tedy se modlíme podle Jeho vůle. Vyplyvají z toho dva důsledky: Víme,

- že nás slyší, o cokoli prosíme;
- že máme prosby, které jsme si od něho vyprošovali.

Ujištění v první části věty je nám srozumitelné. Nepotřebuje žádné další vysvětlení než to, že to byl obsah 14. verše.

Ale jak máme rozumět druhé části věty? Má tím být řečeno, že Bůh nám daruje ty prosby, za které jsme Ho *předtím prosili*? Asi sotva. Přirozeně že něco takového existuje, a je správné si například před modlitebním shromážděním od Boha vyprosit prosby, které Mu při této příležitosti mají být předneseny. To nakonec není nic jiného, než když Boha prosíme o vedení Jeho Duchem při společné modlitbě. A není to přiměřené, takto přicházet k Bohu *dříve*, než navštívíme shromáždění? Kéž bychom to jen více činili!

Avšak zde je řečeno něco většího. Když na základě věčného života a svého spojení s Kristem máme k Bohu důvěru; když naše vůle je poddaná Jeho vůli, pak máme ujištění, že jsme *obdrželi splněné* prosby, které jsme si od Něho vyprošovali. Těšíme se z jistoty, že Bůh nám je *už dal*. To je velmi vzácné. Dva příklady, jeden ze Starého, jeden z Nového zákona, nám to mohou znázornit a sloužit k našemu povzbuzení.

Anna, matka Samuelova, vylila svou duši před Pánem v Sílo kvůli mužskému potomku. Ačkoli mluvila z plnosti svého trápení a svého příkoří, bylo její tiché mluvení s Pánem knězem Elím špatně pochopeno. Když ale Elí poznal svůj omyl vůči ní a jako přání pronesl: „Bůh Izraelský dej tobě k prosbě tvé, zač jsi ho prosila!“, tu žena šla svou cestou, „a tvář její nebyla více smutná“ (1. Sam. 1,12-18). Plná pokoje šla domů s vnitřní jistotou, že její prosba, kvůli které podnikla cestu k chrámu Páně, už byla vyslyšena.

Podobná důvěra nám září vstříc u apoštola Pavla. Musel už projít nevýslovným utrpením a věděl, že jeho běh bude už brzy ukončen. Směle hleděl do tváře blízké smrti. I když mnohé mohlo pod působením odpůrce vypadat jako špatný vývoj, on se nestyděl za evangelium, ani za Pána, neboť věděl, KOMU uvěřil. A pak přichází ve Druhém dopisu Timoteovi tato dojemná věta: „Jist jsem tím, že mocen jest toho, co jsem u něho složil, ostříhati až

do onoho dne.“ (2. Tim. 1,12) I když se zlí dělníci snažili kazit Boží dílo a odstranit jej, ten zvláštní nástroj Pána, – on všechno svěřil svému Pánu, všechnu svoji práci a námahu, všechny výsledky svého působení, ano, všechno své osobní štěstí. A byl přesvědčen o tom, že skrze moc Pána jednou nahoře, v Jeho den, všechno opět najde neporušené. A tak v sobě nesl hluboké vědomí, že jeho prosba k Pánu už našla vyslyšení.

Ano, Bůh *slyší*. Jistě už při přemýšlení o těchto dvou verších 14 a 15 sami přijdeme k závěru, že ›slyšet‹ zde musí mít význam ›vyslyšet‹. Ve skutečnosti není míněno jen vnější vnímání. Bůh *vyslýchá* prosby Svého lidu, a přitom se vychází z toho, že jsou v souladu s Jeho vůlí. Je to nadmíru poťehnaná výsada mít Boha jako pozorného *posluchače* našich modliteb!

Modlitba za bratra – (1. J. 5,16-17)

Až dosud jsme mluvili více o osobních záležitostech. Ale nyní se okruh zájmu rozšiřuje a je uvedena modlitba za našeho bratra v Pánu. V pravdě se směřlost v modlitbě k Bohu nemá vztahovat jen na naše vlastní záležitosti, nýbrž i na věci našeho spolubratra.

„Jestliže někdo vidí svého bratra hřešit hříchem ne k smrti, tak bude prosit, a on mu dá život, těm, kteří nehřeší k smrti. Je hřích k smrti; ne za ten, říkám, aby se modlil. Každá nespravedlnost je hřích; a je hřích, který není k smrti.“

(1. J. 5,16.17)

Bůh očekává od Svých dětí, že mají jedni o druhé laskavý zájem. To platí také pro zde zmíněný zvláštní případ, že někdo vidí svého bratra hřešit: Bude se za něho modlit. Protože ale tato modlitba podléhá omezení – totiž pro ten případ, že tu je „hřích k smrti“ – bude dobře, když se nejprve obrátíme k otázce, co je míněno tímto zvláštním druhem hříchu.

Hřích k smrti

Když právě bylo mluveno o „zvláštním *druhu* hříchu“, nemá tím být nikterak řečeno, že tento pojem ›hřích k smrti‹ se vztahuje jen na *jeden* zvláštní hřích. Zcela naopak! *Každý* hřích se *může* stát hříchem k smrti, ale ne každý hřích *je* hříchem k smrti. Před slovem ›hřích‹ tu v původním textu není člen: „hřích k smrti“, nikoli „/ten/ hřích k smrti“. Tím je poukázáno na *charakter*

hříchu.

Jsou to ty zvláštní, nějaký hřích obklopující okolnosti, které jej učinily hříchem k smrti. Neboť toto místo nemá absolutně nic co činit s věčnou smrtí. Je to tělesná, časná smrt, která stojí před okem pisatele. Nemluví o duši, nýbrž o smrti *těla* jako výrazu a následku božské kázně při Jeho lidu. Ve 2. kapitole našeho Dopisu se mluvilo o možnosti, že Boží dítě zhřeší a že pro tento vážný případ máme v Pánu Ježíši Přímluvce /Zastánce/ u Otce (verš 1). Ale nyní je ukázáno, že zvláštní okolnosti, za kterých snad věřící hřeší, mohou hříchu propůjčit takový vyzývavý charakter, že Bůh v cestách Své vlády se Svým lidem tuto osobu vezme smrtí pryč.

Pro takový hřích k smrti máme příklady ve Starém i v Novém zákoně. Mojžíš a Aron zhřešili k smrti, když v nevoli nad dětmi Izraele udeřili skálu, místo aby k ní mluvili, jak jim bylo přikázáno. A tak Pán k nim řekl: „Že jste mi nevěřili, abyste posvětili mne před očima synů Izraelských, proto neuvedete shromáždění tohoto do země, kterou jsem jim dal.“ (4. M. 20,12) Krátký čas nato zemřel Aron na hoře Hor (verše 22-29). Mojžíš prosil Boha, aby ho přece nechal přejít a vidět tu dobrou zemi. Ale Bůh ho neslyšel: „Dosti máš, nemluv více o to se mnou.“ (5. M. 3,25.26) Na vrcholku hory Nébo Mojžíš zemřel podle slova Hospodinova a byl Jím samým pohřben (5. M. 32,48-52; 34,1-8). Mojžíš se dopustil hříchu k smrti.

Proč Bůh tak vážně jednal se Svým služebníkem Mojžíšem? Kdyby dnes s námi jednal stejně v případě, že bychom se nechali od Jeho lidu „rozhněvat“ (Žalm 106,32), pak by sotva někdo z nás byl asi ještě na zemi. Mojžíšovou výsadou bylo, že mluvil s Bohem tváří v tvář. Ale u vod sváru v Meribah Boha „neposvětil před očima synů Izraelských“. A udělal ještě něco velmi vážného: Tím, že udeřil skálu *dvakrát*, pokazil vzácný předobraz smrti našeho Vykupitele a jedinečnost Jeho díla. Ano, čím je větší výsada jednotlivce, tím větší je jeho odpovědnost. Nechtějme na to zapomínat!

Že věčná blaženost věřících není takovým Božím jednáním v kázni dotčena, jasně ukazuje – když nehledíme na mnohá ujištění ve svatém Písmu – právě Mojžíšův případ. Svého času mu nebylo dovoleno, aby vešel do zaslíbené země. Směl ji vidět, ale svou nohou do ní nevstoupil. Když se Pán Ježíš v novozákonní době zjevil na hoře proměnění ve slávě, zjeví se s Ním také dva muži, Mojžíš a Eliáš, a rozmlouvali s Ním. Tu byl pak Mojžíš přece v zemi Kánán! Vzácný příklad Boží svrchované milosti!

Když přijdeme k Novému zákonu, ke Skutkům apoštolů, tu shledáváme, že

Duch Boží v počátečních dnech křesťanství působil ve velké moci. V oně době měli křesťané vše společné. Mezi nimi byli také Ananiáš a Zafira. Jejich oddanost ale byla pokrytecká, obelhávali Ducha Svatého. Výsledkem toho bylo, že nejprve muž, a brzy nato jeho žena, padli k zemi a zemřeli (Sk. 5,1-11). Dopustili se hříchu k smrti. Je pozoruhodné, že Petr se za ně k Bohu nemodlil. Štěpán se modlil za své nepřátele, kteří jej kamenovali, ale Petr se za ty dva věřící nemodlil.

Mohli bychom se ptát: Kdyby Bůh s námi křesťany dnes ve dnech velké slabosti tak jednal, kolik z nás by asi bylo ještě naživu? Nepředstírali jsme snad i my už oddanost nebo svatost, kterou jsme vůbec neměli? A kdo by mohl tvrdit, že ještě nikdy lží neporušil pravdivost, která se sluší na věřícího (Ef. 4,25)? Pro Ananiáše a Zafiru, kteří se těmito hříchy provinili, tu nebylo napravení, přivedení zpět k místu důvěry na zemi. Tváří v tvář duchovní čerstvosti oněch dnů jasně urazili Boží svatost, a tak je vzal pryč.

Další vážný případ Boží kázně nám ukazuje První dopis Korintským. Věřící tam jedli večeři Páně s bezstarostností a uvolněností, snížili ji na úroveň hodu lásky a ukazovali sociální rozdíly. Apoštol je za to skutečně nemohl chválit. Spíše jim dává vědět, že svým nehodným chováním si sami sobě jedli a pili soud. A připojuje k tomu: „Proto mezi vámi jsou mnozí mdlí a nemocní, a spí mnozí.“ (1. Kor. 11,30)

Všimněme si *tří kroků* kázně, která stupeň od stupně nabývala na tíži: *slabý – nemocný – zesnulý*! Slabost – nemoc – smrt byly kázní od Pána, časnými soudy pro bloudící svaté. Ale je připojeno: „Abychom se světem nebyli odsouzeni.“ (verš 32) – To je další potvrzení toho, že věřící v Pána Ježíše „nepřijdou na soud“ (Jan 5,24).

Smutný příklad Korintských podtrhuje, že o žádném zvláštním hříchu nemůžeme říci, že to je */ten/* hřích k smrti. Co ale říci musíme, je, že existuje hřích k smrti. Bůh dává Svému lidu příležitost za příležitostí k obrácení. Jestliže ale člověk úmyslně jde po svévolné cestě dále a odmítá poslušnost Jeho Slovu, pak může být, že Bůh jakoby řekne: „Dítě, vezmu tě nyní domů. Už ti nesvěřím místo svědectví na zemi.“

Uzdravení pro bratra

„Každá nespravedlnost je hřích.“ To znamená: Každé odklonění se od dokonalé Boží vůle je hřích. Každé jednání, které není v souhlasu s naším vztahem, je hříšné. Ale okolnosti, které hřích doprovázejí, nejsou vždy stejné

vážného druhu. Tak tu je hřích, který není k smrti. V takovém případě mělo být za bratra prošeno. Předpokládá se, že modlíci se bratr má světlo o charakteru toho hříchu. Není pochyb o tom, že v praxi bychom měli být velmi opatrnými s vlastním úsudkem o bratru a jeho hříchu. Přesto je třeba mít v tomto bodě před Bohem jasno, jinak bychom zde dané směrnice pro modlitbu nemohli být poslušni. Je známa i zpráva o případu, kdy bratr, který učinil hřích k smrti, sám od sebe prosil bratry, aby se za něho nemodlili. On sám měl o charakteru svého hříchu naprosto jasno, druhým ale asi toto jasno ještě chybělo.

V našem místě jde jen o modlitbu za bratra, který *hřeší*, a následkem toho *onemocněl*. To je přesně případ z Jakuba 5, veršů 15 a 16. Mnohá nemoc je jistě následkem Boží kázně kvůli spáchaným hříchům. Ale ne každá kázeň je pro skutečné chyby. Vidíme to v Jobovi 33, verších 17 a 18, kde je ve verši 17 jmenován účel kázně: „Aby ... pýchu od muže vzdálil.“ V kapitole 36, verši 9, je naproti tomu kázeň za spáchané hříchy: „Pak jim oznamuje jejich konání a jejich přestoupení, že se chovali vzpurně.“ (- přel.)

Boží milost uschopnila nás křesťany stát se pro našeho hřešícího bratra „poslaným“, „jedním z tisíce“ (Job 33,23), jenž svou přímluvou způsobí napravení. Ale ten, kdo chce konat tuto službu „vykladače“, musí být blízko Bohu. Je to vsutku velká výsada prosit za bratra, nejen když chodí po cestách Pána, nýbrž právě také, když *hřeší*. Jak zřídka to je činěno! Místo abychom o tom mluvili k lidem, měli bychom jít k Bohu!

„Tak *bude* prosit...“ Tento tvar budoucího času nevyjadřuje ani výzvu, ani neoznačuje něco, k čemu pravděpodobně dojde. Spíše v tom tkví myšlenka, že prosící je v souladu s Boží vůlí. Že ten bratr bude prosit, je tedy viděno jako samozřejmý závěr, přičemž i ukázaný a žádaný výsledek je považován za jistý.

„A *on* mu dá život.“ Že *On* se může vztahovat jen na Boha, je mimo pochybnost. Jen *On* může dát život. Bůh je Dárce a modlitba víry uzdraví nemocného (Jakuba 5,15). Proto jsme napomínáni, abychom se modlili za takové případy, které jsou zmíněny v první části 16. verše, aby život bloudícího zůstal ušetřen. Bůh naplní pak žádost vzhledem k takovým, „kteří nehřeší k smrti“.

Napomenutím k modlitbě za bratra, který *hřeší*, končí předposlední oddíl tohoto Dopisu. Důvěra a smělost ve styku s Bohem jsou vůdčí linie v této pozoruhodné praktické části Dopisu.

Summa summarum

1. Janův 5,18 – 21

>SUMMA SUMMARUM< je latinsky a znamená „všechno ve všem“ (doslova: suma sum). To se mi jeví jako nejlepší nadpis pro poslední oddíl Prvního Janova dopisu. Verše 18 až 21 skutečně představují stejně tak stručný jako obdivuhodný souhrn celého Dopisu, jakoby jádro toho, co bylo řečeno, jakoby průřez vším.

Když apoštol vede svůj Dopis k zakončení, připomíná některé věci, které předtím napsal, a činí určité závěry. Přitom ve třech po sobě jdoucích verších opakuje nám už známý obrat „/My/ víme“ a opět používá slovo pro vědomé vnitřní vědění (řecky: *oída*). Toto vnitřní poznání, které může dát jen Duch Svatý, je, jako vždy v tomto Dopisu, v protikladu k údajnému vědění těch, kteří rozsívají pochybnosti a vedou pryč od Krista. Boží děti však v sobě nesou hluboké vědomí, že všechny poklady božské moudrosti a poznání lze nalézt jen v Něm.

Tak jsou na závěr Dopisu „SUMMA SUMMARUM“ učiněna **tři pozoruhodná konstatování**, která jsou vždy uvedena tímto „Víme“. Ano, „my víme“ o těchto skutečnostech a nikdo nás nemůže v našem duchu v tom otřást.

Nová přirozenost – její podstata –

– (1. J. 5,18)

„Víme, že každý, kdo je narozen z Boha /doslova: každý z Boha narozený/, nehřeší; nýbrž ten z Boha narozený uchovává sebe samého, a ten zlý se ho nedotýká.“

(1. J. 5,18)

První „Víme“ se zaměstnává tím, co je typické pro život, který jsme obdrželi od Boha: Nová přirozenost *nehřeší*. Zde se nejedná už o konkrétní hříchy, jak se mezi Božími dětmi vyskytují (verše 16 a 17). Veršem 18 se apoštol spíše vrací k *abstraktnímu způsobu pohledu*: Ten z Boha narozený nehřeší, když na něho hledíme podle jeho vlastní přirozenosti. Tak jako v kapitole 3, verši 9, ani zde není „hřešením“ míněno dopuštění se nějakého hříchu, nýbrž označuje průběžný proces, ustavičné hřešení. Takový běh je ale s novým

narozením nebo s novou přirozeností naprosto neslučitelný.

Že ten, kdo se z Boha narodil, *nehřeší*, je, jak bylo poznamenáno, abstraktní výpověď. Pisatel přitom ani na okamžik nezapomíná na to, že věřící má dvě přirozenosti, a proto může také upadnout do hříchu (kap. 1,8; 2,1; 5,16). Ale zde myslí jen na to, co se narodilo z Boha. A pak je to ta obšťastňující pravda: Nový život nemůže hřešit.

„... nýbrž ten z Boha narozený *uchovává sebe samého*.“ Ani zde se to nevztahuje na nějaké aktuální dění, nýbrž je poukázáno na všeobecně platnou pravdu. Věřící bude jednat zásadně podle své přirozenosti, té nové přirozenosti: Uchovává se. Prakticky se může od toho odchýlit a nebýt bdělý. Ale to je jiná otázka. Zde je viděn jen v nové přirozenosti, jak ta je postavena proti hříchu. Tento abstraktní způsob vyjadřování představuje pravdu tak, jaká zásadně je. V tom spočívá velké požehnání.

„... *a ten zlý se ho nedotýká*.“ – ›Ten zlý‹ je označení, které apoštol Jan používá pro ďábla (kap. 2,13.14; 3,12; 5,19). V kapitole 3, ve verši 8, jej také přímo tak jmenuje: ďábel. Nuže, ďábel je bezmocný v přítomnosti Božího dítěte, které uchovává sebe sama. Může přijít, aby – tak jako u Pána – hledal skrze svody vstup do duše. Ale nebude mít úspěch, jsme-li bdělí. Neboť ten nový život je dokonalý, božský život a nemůže být od toho zlého dotčen. Když se na to díváme tímto způsobem, je věřící před tím zlým bezpečný. Ďábel se ho nemůže ani dotknout, ani ho nemůže zneklidnit, ani oddělit od dobrého Pastýře ovcí, který řekl: „Já život věčný dávám jim, a nezhynou na věky, aniž jich kdo vytrhne z ruky mé.“ (Jan 10,28)

Díváme-li se na věci z *praktické stránky*, tu víme, že na naší straně je nebdělost a hřích, které tomu zlému umožňují, aby se nás přece určitým způsobem dotkl a zranil naše svědomí. Proto potřebujeme, jak to vyjadřuje jiný apoštol, „celou Boží zbroj“, abychom mohli obstát proti lstem ďábla (Ef. 6,11). To jistě *není* způsob pohledu našeho Dopisu. Ale je z něho přece jasné, že se musíme učit používat abstraktně představenou pravdu na praxi. Když věřící skutečně uchovává sebe samého a žije s Bohem a se Synem v souhlasu s novou přirozeností, pak se ho ten zlý nemůže dotknout a zranit ho.

Nová přirozenost – její původ – (1. J. 5,19)

„Víme, že /my/ jsme z Boha a celý svět leží v tom zlém.“

(1. J. 5,19)

Druhé „Víme“ se vztahuje na *zdroj* našeho duchovního bytí. Ti z Boha narození vědí, že nová přirozenost má svůj *původ* v Bohu. Oni jsou „z Boha“, jsou „z Boha narození“. To jsou konstatování nejvyšší důležitosti, jak ještě uvidíme.

„Z Boha“ se vrací ke kapitole 4, verši 4: „Vy jste z *Boha*, děti.“ Ta myšlenka je vedena dále v kapitole 5,18: „... každý, *kdo je narozen z Boha*.“ Je to popis toho, že celý náš duchovní život má svůj původ v Bohu. Jak se projevuje život, vyvěrající z Boha, Jan právě vylíčil ve verši 18. Jan vůbec shrnuje v tomto 18. verši to, co ve svém Dopisu řekl o nové přirozenosti a jejím působení.

Jestliže jsme dnes Božími dětmi, tu za to vdčíme Bohu, Jeho moci a lásce. Jsme „z Boha“. Ale skutečnost, že jsme Boží děti, je nejen důvod k radosti těch, kteří vlastní tuto výsadu. Jak dovětek jasně ukazuje, je vytvořen také silný *protiklad* ke všemu, co není „my“.

„... a celý svět leží v tom zlém.“ To je protiklad: na jedné straně „my“ a na druhé „celý svět“. A v čem spočívá rozdíl? My jsme *narozeni z Boha* – celý svět *leží v tom zlém*. Jak ostré, nepřeklenutelné kontrasty!

Stejně jako víme, že jsme narozeni z Boha, tak víme také, že celý svět leží v tom zlém, v ďáblovi. Zde máme opět spojení s veršem 18. Zatím co my věřící jsme mimo moc Satana a nemůžeme být od Krista odděleni, stojí zbytek lidstva – „celý svět“ – pod mocí ďábla. Jako kníže světa (Jan 12,31; 14,30; 16,11) ho má úplně pod svou kontrolou, ač ten je o tom nevědomý. „Leží“ v tom zlém. To vyjadřuje pasivitu, ve které není ani učiněn pokus proti tomu zlému bojovat. To by bylo také zbytečné, neboť on má celek kompletně ve své moci.

Tak nám tento krátký verš ještě jednou ukazuje ty *dvě rodiny*, o nichž byla v tomto Dopisu už dříve řeč, nejjasněji v kapitole 3, verši 10. V našem místě ale je také v tomto směru dosaženo vrcholu: Co není „my“, je „svět“. Lidé tohoto světa to budou pociťovat jako domýšlivost, když poměrně malá skupina křesťanů o sobě tvrdí, že jsou Božími dětmi, zatím co celé množství ostatních lidí má ležet v tom zlém. Ale to je to, co říká Bůh, a „my víme“, že to je pravda.

Ještě jedna praktická poznámka! Když mezi Kristem a ďáblem leží tak ostré rozhraní, nemělo by to mít obdobu v oddělení věřících od světa? V Božích očích je toto rozdělení zásadní a nepřeklenutelné. Tím, že jsme „z Boha“, nás Bůh přivedl do postavení, křesťanského postavení, které skutečně všechno ostatní vylučuje. Není potom hluboce zahanbující, když si zahráváme se světem a smazáváme Bohem vytyčené hranice? Je to ale také nebezpečné. Neboť se v tom případě pohybujeme na teritoriu toho zlého a dáváme mu příležitost, aby nás svedl k hříchu.

Nová přirozenost – její předmět –

– (1. J. 5,20)

„Víme ale, že Syn Boží přišel a dal nám porozumění, abychom poznali toho pravého; a jsme v tom pravém, v jeho Synu Ježíši Kristu. Tento je ten pravý Bůh a věčný život.“

(1. J. 5,20)

Třetí, zakončující „Víme“ nás vede k absolutnímu vyvrcholení Dopisu – k Božímu Synu samému jako k předmětu víry a středu pro naše srdce. Zároveň představuje základ pro vztahy k Bohu, zmíněné ve verších 18 a 19, z nichž se věřící těší.

Poznat toho pravého

„Víme ale, že Syn Boží přišel.“ Vznešená pravda, že Boží Syn přišel na tento svět, nás v tomto Dopisu zaměstnávala vícekrát. Byl „poslán“. Byl „zjeven“, ale také „přišel“. Všechny tři výpovědi, tak jsme to viděli, mluví nejen o divu toho, že se stal člověkem, nýbrž také o Jeho věčné existenci *před* vším stvořeným a *před* vším časem. Známe Krista jako už přišlého, vlastníme Ho už jako předmět pro svá srdce. To je stejně tak mocné jako nová přirozenost a její božský původ. Zatím co Židé ještě čekají na někoho jiného, my víme, že Boží Syn *přišel*.

Avšak dejme pozor na cíl Jeho příchodu, jak je zde představen! Přišel jako pravý člověk nejen proto, aby nám Svou smířčí smrtí daroval věčný život, nýbrž aby nám dal *porozumění, abychom pozn/áv/ali toho pravého*.

Obdivuhodný úmysl Pána! Vskutku jen On je v stavu být dokonalým obra-

zem neviditelného Boha v tomto světě tmy. Poznat toho pravého neznamena nic menšího, než poznat Boha. A slovem »poznat« (řecky: *ginósko*) je položen důraz spíše na získání poznání než na jeho vlastnictví. Poněvadž slovo »poznávat« je v přítomném čase, je poznávání toho pravého představeno jako nepřetržitý proces. Je pozoruhodné, že v modlitbě Pána v Janu 17 je vyjádřena přesně stejná myšlenka v přesně stejné konstrukci: „Toto je ale věčný život, aby poznali /poznávali/ tebe, toho jediného pravého Boha, a kterého jsi poslal, Ježíše Krista.“ (verš 3)

V řečtině je pro »pravdivý« a »pravý« vždy totéž slovo (*alethinós*). Bůh je ten pravý, ten jediný pravý Bůh. Tak jako v kapitole 2, verši 8, u »pravé světlo« je »pravé« postaveno do protikladu k tomu, co je zfalšované, nepravé, nepřavdivé. Bůh je nejen zdrojem pravdy, nýbrž je také ten jediný pravý Bůh. Jaká je to nezměrná výsada poznávat Ho a těšit se z Něho, přibývajícím mírou se Ho vírou chápat! Schopnost, porozumění pro to nám dal Syn už dnes. Bez tohoto porozumění by nám Boží zjevení v Kristu nebylo k žádnému užítku, jakkoli je dokonalé. Po všem, co jsme v tomto Dopisu už viděli, očekáváme, že toto porozumění jde spolu s vlastnictvím věčného života, ne jinak. Výše citovaná slova z modlitby Pána to potvrzují.

Být v tom pravém

Moci poznávat Boha, toho pravého, není ještě celá plnost požehnání. Dalším slovem »a« k tomu apoštol připojuje ještě jednu podstatnou součást: „... a jsme v tom pravém, v jeho Synu Ježíši Kristu.“ (kap. 5,20) I ve verších 18 a 19 slovem »a« vždy připojil oddělené zjištění. Zde se nyní dovídáme, že „jsme v tom pravém“.

To nevyjadřuje úmysl, nýbrž existující skutečnost. V tomto Dopisu jsme už měli víckrát před sebou pravdu, že v Bohu *zůstáváme* (bydlíme). Zde je vyjádřena formou, že v tom pravém *jsme*. Jako účastníci Boží přirozenosti jsme v Něm, jsme uschopněni se z Něho radovat. Přibývajícím poznáním Toho, jenž je pravý, je možné jen proto, že jsme v Něm. Vztah zahrnuje poznání.

„... a jsme v tom pravém, v jeho Synu Ježíši Kristu.“ Pozoruhodné rozšíření myšlenky! To, že jsme v tom pravém, je vysvětleno tím, že jsme v Jeho Synu Ježíši Kristu. To znamená: Naše jistota, že jsme v tom jedině pravém Bohu, spočívá v tom, že jsme v Jeho Synu. O tom Pán mluvil před Svou smrtí. „V ten den vy poznáte, že já jsem v Otci svém, a vy ve mně, a já ve vás.“ (Jan 14,20) „Ten den“ je dnešní doba.

V našem místě máme ostatně ještě jeden příklad toho, jak Jan často nepozorovaně přechází od Boha ke Kristu. Jakoby si nedává práci s vysvětlováním, koho míní slovy ›On‹ nebo ›Jemu‹. Zvlášť jasně to bylo vidět v kapitole 3, ve verši 2. Právě o nás mluvil jako o *Božích* dětech, a bezprostředně nato říká, že budeme *Jemu* podobni. „Jemu“ – to jest Kristu. Proč tak mluví? Protože Syn je stejně tak Bůh jako Otec. Být v tom pravdivém totiž také znamená být v Jeho Synu Ježíši Kristu.

Syn – živá, božská Osoba

Ale On není jen nějaká idea, nýbrž živá, božská Osoba. Proto je dodáno: „Tento je ten pravý Bůh a věčný život.“ Jaké je to vznešené svědectví o božství našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista! A jaké postavení jsme v Něm získali! Chvilku se u toho zastavíme a uvidíme, jak je naše štěstí spojeno s Bohem samým a s Jeho Synem Ježíšem Kristem.

Když jde o otázku *přirozenosti*, tu je to Bůh, ze kterého a v kterém jsme. Pokud se ale týká *Osoby*, která vše uskutečnila a v níž jediné můžeme *poznávat* Boha a *být* v Bohu, tu je to Jeho Syn Ježíš Kristus. V Něm, tom zemřelém a vzkříšeném člověku, jsme získali vše. Tak putuje pohled od Boha, toho *pravého*, k Jeho Synu, který se stal člověkem. Avšak také tento Syn je – v protikladu ke všem falešným bohům – ten *pravý Bůh*.

On je také *věčný život*. Kristus je jak ztělesnění, tak i zdroj života, který vyvěrá z Boha a byl dán věřícím. V Něm vlastníme věčný život. Kdo má Syna, má život, tak jsme to viděli ve verši 12. To ale je *věčné vlastnictví* – mít Syna a v Něm věčný život. Kdo by mohl změřit hranice toho, co se zde rozvíjí před našima očima?

Apoštol Jan na začátku konstatoval, že Bůh je *světlo* (kap. 1,5). Později pak k tomu připojil: „Bůh je *láska*.“ (kap. 4,8.16) To jsou ty dva podstatné charaktery Boha. Zde ale k tomu přichází třetí, takže bychom mohli říci: Bůh je (ve výsledku) také *život*. To ale popisuje celý obsah Prvního Janova dopisu: Bůh jako *světlo* – *láska* – *život*. A tím vším je pro nás, Svůj lid, je tím ve Svém Synu Ježíši Kristu.

Tak vzhlížíme s velebením k tomu jedinému pravému Bohu, spatřujeme Ho v Jeho Synu Ježíši Kristu, kterého k nám poslal. A v té míře, jak se z Něho v Jeho milovaném Synu radujeme, zakoušíme praktickým způsobem, co je věčný život. „Toto jest pak věčný život, aby *poznali* tebe, samého pravého Boha, a kterého jsi poslal, Ježíše Krista.“ (Jan 17,3)

Tím se kruh uzavírá a my se obsahově dostáváme zpět na začátek Dopisu. Neboť „mít *společenství* s Otcem a s jeho Synem Ježíšem Kristem“ (kap. 1,3) předpokládá *poznání* Osob Božství, ano pozůstává v tom. Dnes je toto poznání ještě kusé – jednou ale bude, milovaní, dokonalé k věčnému oslavení Otce a Syna a k naší nikdy nekončící radosti.

Neočekávané varování – (1. J. 5,21)

Po všem tom vznešeném, co před nás bylo postaveno, nás může překvapovat, že apoštol svůj Dopis končí krátkým, ale velmi vážným varováním. Ale Duch Svatý považuje za potřebné, aby nám je ještě dal na cestu.

„Děti, chraňte se před modlami!“

(1. J. 5,21)

Pisatel se ještě jednou obrací milým oslovením ›Děti‹ (řecky *teknía*) na *všechny* členy Boží rodiny. Ať jsme už déle na křesťanské cestě, nebo jsme uvěřili teprve nedávno; ať jsme už ve zkušenosti vyžralí, nebo stojíme ještě na začátku – osloveni jsme *všichni*.

Slovesný tvar u ›chraňte se‹ nese zásadní, zde silně shrnující charakter. Napomenutí platí pro celou dobu, během níž jsou Boží děti na zemi. Máme ho dbát ustavičně a vážně v každém okamžiku.

Co ale je míněno ›modlami‹? Když si připomeneme úmysl Dopisu – totiž abychom se těšili z praktického společenství s Otcem a se Synem – tu je zřejmé, že Jan nemluví o pohanských modlách.

Nikoli, nebezpečí tu vycházejí od *světa*, který leží v tom zlé. Před nimi musíme být na stráž. Tato nebezpečí cílí na naše srdce. Všechno, co se vsunuje mezi Krista a naše srdce; všechno, co odtahuje naše náklonnosti od Pána Ježíše a přitahuje je na sebe – to je modla. Modlou může být věc neb osoba. Ve skutečnosti se *všechno* může stát modlou: naše povolání, naše koníčky, náš majetek, ba i naše děti, abychom jmenovali jen některé příklady.

Musíme dávat pozor na svá srdce. Dovolujeme jim, aby byla zaměstnána něčím více než Kristem? Boží Syn musí mít v našich náklonnostech první místo. Jak bychom mohli jinak prožívat a zjevovat věčný život, o kterém jsme v tomto Dopisu tak mnoho slyšeli? Jak jinak bychom mohli být šťastni, než když Spasitel má to ovládající místo v našem srdci a životě?

Viděli jsme, že Ježíš Kristus je ten pravý Bůh. Pak ale je každý předmět, který

Mu bere velebení, modla. To, že v tomto smyslu k tomu patří i zlá, falešná učení, která nás odtahují od Pána Ježíše, není nepodstatné hledisko. V tomto Dopisu jsme byli stále znovu varováni – přímo nebo nepřímo – před antikristovským duchem. Proto dostává toto napomenutí v závěru Dopisu tak široce obsáhlý význam. A my nyní, tak doufám, také lépe porozumíme, *proč* nám je dáno. Kéž nás Pán v síle Ducha Svatého ochrání před všemi modlami!

Tak končí tento velkolepý První Janův dopis. Začal bez pozdravu, a tak také končí. Není už jen to tichým, dojemným poukazem na to, že jen *jedno* jméno je hodné být jmenováno – jméno našeho Pána Ježíše Krista? V Něm se Bůh plně zjevil. A také není jiné jméno pod nebem, které je dáno lidem, ve kterém musíme být spaseni.

Bohu jedinému buď čest a Jeho Synu Ježíši Kristu, našemu Pánu a Spasiteli, dnes i v den věčnosti!

Soli Deo Gloria

(Samotnému Bohu buď sláva)

